

Høringsnotat

Selskapers bevegelighet over landegrensene i EØS

Gjennomføring av europaparlaments- og rådsdirektiv (EU) 2019/2121 om endring av direktiv (EU) 2017/1132 med hensyn til omdanninger, fusjoner og fisjoner over landegrensene

Nærings- og fiskeridepartementet 30. juni 2026

Innhold

1	Hovedinnhold	7
2	Bakgrunnen for lovforslaget	9
2.1	Etableringsretten	9
2.2	Direktiv (EU) 2019/2121	10
2.3	Hvilke selskapsformer omfattes av direktivet?	12
2.4	Gjennomføring av direktiv (EU) 2019/2121 i nordiske land	14
2.4.1	Gjennomføring i Sverige	14
2.4.2	Gjennomføring i Danmark	15
2.4.3	Gjennomføring i Finland	15
3	Omdanning – forslag til endringer i aksjeloven og allmennaksjeloven	16
3.1	Virkeområde	16
3.1.1	Gjeldende rett	16
3.1.2	Direktivets krav	16
3.1.3	Departementets forslag	18
3.2	Plan for omdanning og rapporter til eiere og ansatte	21
3.2.1	Gjeldende rett	21
3.2.2	Direktivets krav	22
3.2.3	Departementets forslag	23
3.3	Generalforsamlingens godkjenning av omdanningsplanen	27
3.3.1	Gjeldende rett	27
3.3.2	Direktivets krav	28
3.3.3	Departementets forslag	28
3.4	Vern av mindretallsaksjeeiere og kreditorer	33
3.4.1	Gjeldende rett	33
3.4.2	Direktivets krav	34
3.4.3	Departementets forslag	35

3.5	Ansattes innflytelse	43
3.5.1	Gjeldende rett	43
3.5.2	Direktivets krav	44
3.5.3	Departementets forslag	45
3.6	Attest før omdanning	46
3.6.1	Gjeldende rett	46
3.6.2	Direktivets krav	46
3.6.3	Departementets forslag	47
3.7	Destinasjonsstatens lovlighetskontroll, registrering og rettsvirkninger mv. 53	
3.7.1	Gjeldende rett	53
3.7.2	Direktivets krav	54
3.7.3	Departementets forslag	56
4	Fusjon – forslag til endringer i aksjeloven og allmennaksjeloven	63
4.1	Virkeområde.....	63
4.1.1	Gjeldende rett	63
4.1.2	Direktivets krav	63
4.1.3	Departementets forslag	65
4.2	Plan for fusjon og rapporter til eiere og ansatte	66
4.2.1	Gjeldende rett	66
4.2.2	Direktivets krav	66
4.2.3	Departementets forslag	67
4.3	Generalforsamlingens godkjenning av fusjonsplanen	69
4.3.1	Gjeldende rett	69
4.3.2	Direktivets krav	69
4.3.3	Departementets forslag	70
4.4	Vern av aksjeeiere og kreditorer	71

4.4.1	Gjeldende rett	71
4.4.2	Direktivets krav	72
4.4.3	Departementets forslag	73
4.5	Ansattes innflytelse	75
4.5.1	Gjeldende rett	75
4.5.2	Direktivets krav	75
4.5.3	Departementets forslag	77
4.6	Attest før fusjon	77
4.6.1	Gjeldende rett	77
4.6.2	Direktivets krav	78
4.6.3	Departementets forslag	78
4.7	Destinasjonsstatens lovlighetskontroll, registrering og rettsvirkninger mv. 78	
4.7.1	Gjeldende rett	78
4.7.2	Direktivets krav	80
4.7.3	Departementets forslag	82
4.8	Fusjon uten vederlag.....	86
4.8.1	Gjeldende rett	86
4.8.2	Direktivets krav	87
4.8.3	Departementets forslag	88
5	Fisjon – forslag til endringer i aksjeloven og allmennaksjeloven	92
5.1	Virkeområde.....	92
5.1.1	Gjeldende rett	92
5.1.2	Direktivets krav	93
5.1.3	Departementets forslag	94
5.2	Plan for fisjon og rapporter til eiere og ansatte.....	99
5.2.1	Gjeldende rett	99

5.2.2	Direktivets krav	100
5.2.3	Departementets forslag	100
5.3	Generalforsamlingens godkjenning av fisjonsplanen	101
5.3.1	Gjeldende rett	101
5.3.2	Direktivets krav	102
5.3.3	Departementets forslag	102
5.4	Vern av aksjeeiere og kreditorer	102
5.4.1	Gjeldende rett	102
5.4.2	Direktivets krav	103
5.4.3	Departementets forslag	104
5.5	Ansattes innflytelse	106
5.5.1	Gjeldende rett	106
5.5.2	Direktivets krav	106
5.5.3	Departementets forslag	106
5.6	Attest før fisjon	107
5.6.1	Gjeldende rett	107
5.6.2	Direktivets krav	107
5.6.3	Departementets forslag	108
5.7	Destinasjonsstatens lovlighetskontroll, registrering og rettsvirkninger mv. 109	
5.7.1	Gjeldende rett	109
5.7.2	Direktivets krav	110
5.7.3	Departementets forslag	113
5.8	Forenklet fremgangsmåte	115
5.8.1	Gjeldende rett	115
5.8.2	Direktivets krav	116
5.8.3	Departementets forslag	116

6	Tidspunkt for ikraftsetting mv.....	118
6.1	Tidspunkt for ikraftsetting	118
6.2	Overgangsregler	118
7	Økonomiske og administrative konsekvenser.....	120
7.1	Konsekvenser for næringslivet.....	120
7.2	Konsekvenser for myndighetene	121
8	Forslag til lovendringer	123

1 Hovedinnhold

Fusjon, fisjon og omdanning av selskaper er viktige redskaper ved gjennomføring av strukturelle endringer i næringslivet og har stor betydning for bedrifters muligheter til å tilpasse seg vekslende forhold og behov. Fusjon innebærer en sammensmeltning av to eller flere selskapers samlede virksomhet. Fisjon innebærer at et selskaps eiendeler, rettigheter og plikter fordeles mellom selskapet selv og ett eller flere andre selskaper. Fisjon kan også skje ved at et selskap tømmes helt ved at eiendeler, rettigheter og plikter overføres til to eller flere andre selskaper. Omdanning innebærer endring av selskapsform, for eksempel fra aksjeselskap til allmennaksjeselskap.

Europaparlaments- og rådsdirektiv (EU) 2019/2121 om endring av direktiv (EU) 2017/1132 med hensyn til omdanninger, fusjoner og fisjoner over landegrensene ble vedtatt 27. november 2019. Direktivet ble innlemmet i avtale om Det europeiske økonomiske samarbeidsområde (EØS-avtalen) vedlegg XXII (selskapsrett) ved beslutning i EØS-komiteen nr. 85/2025 av 14. mars 2025. Gjennomføring av direktivet i norsk rett vil kreve lovendring. Beslutningen er fattet med forbehold om Stortingets etterfølgende samtykke til innlemmelse.

Direktivet setter krav til hvordan omdanning, fusjon og fisjon over landegrensene skal kunne gjennomføres med formuerettslig kontinuitet. Harmoniserte regler om styrets utarbeidelse av plan for slik omorganisering, generalforsamlingens godkjenning av planen, attest fra myndighetene i opprinnelsesstaten om at vilkårene for omorganisering er oppfylt, og registrering av omorganiseringen i destinasjonsstaten skal gjøre det enklere for selskaper i Det europeiske økonomiske samarbeidsområde (EØS) å organisere sin virksomhet på en hensiktsmessig måte. Det innføres samtidig regler om vern av ansatte, kreditorer og mindretallsaksjeeiere. Ansatte skal informeres og konsulteres. Det innføres regler om ansattes rett til representasjon i selskapers ledelse eller styre ved omdanning og fisjon over landegrensene. Nasjonale myndigheter skal kunne stanse selskapsendringer som strider med ansattes, kreditorers eller mindretallsaksjeeieres avtalefestede rettigheter.

Direktivet innfører strengere krav til dokumentasjon og myndighetskontroll ved fusjon eller fisjon over landegrensene enn hva som følger av gjeldende norsk rett. Kravene kan påføre selskaper høyere kostnader ved gjennomføring av slike omorganiseringer, sammenlignet med dagens ordning.

Gjeldende norsk selskapslovgivning regulerer ikke omdanning over landegrensene. EØS-avtalen artikkel 31 inneholder regler om etableringsrett. Det følger av etableringsretten at et selskap som er stiftet i henhold til lovgivningen i én EØS-stat, kan omdannes til et selskap underlagt lovgivningen i en annen EØS-stat (omdanning over landegrensene), jf. Den europeiske unions domstols (EU-domstolens) avgjørelser i sakene C-378/10 *VALE Építési* og C-106/16 *Polbud*. Det betyr at for eksempel et privat aktiebolag underlagt svensk selskapslovgivning, kan omdannes til et aksjeselskap underlagt norsk selskapslovgivning. EØS-avtalen artikkel 31 gjelder som norsk lov, og skal ved motstrid gå foran andre bestemmelser som regulerer samme forhold, jf. lov 27. november 1992 nr.

109 om gjennomføring i norsk rett av hoveddelen i avtale om Det europeiske økonomiske samarbeidsområde (EØS) m.v. (EØS-loven) §§ 1 og 2.

I dette høringsnotatet foreslår Nærings- og fiskeridepartementet endringer i lov 13. juni 1997 nr. 44 om aksjeselskaper (aksjeloven) og lov 13. juni 1997 nr. 45 om allmennaksjeselskaper (allmennaksjeloven). De foreslåtte endringene vil gjennomføre direktiv (EU) 2019/2121 i norsk rett, jf. EØS-avtalen artikkel 7 bokstav b.

2 Bakgrunnen for lovforslaget

2.1 Etableringsretten

EØS-avtalen skal bidra til å «fremme en vedvarende og balansert styrking av handel og økonomiske forbindelser mellom [EØS-statene], med like konkurransevilkår og overholdelse av de samme regler», jf. EØS-avtalen artikkel 1 nr. 1. For å nå disse målene inneholder avtalen regler om fritt varebytte og fri bevegelighet for personer, tjenester og kapital (ofte omtalt som «de fire friheter»), jf. EØS-avtalen artikkel 1 nr. 2 bokstav a til d.

EØS-avtalen artikkel 31 til 34 inneholder regler om fri bevegelighet for selvstendig næringsdrivende og selskaper som skal utøve økonomisk virksomhet på stabil og vedvarende måte i en annen EØS-stat. Selskaper som er opprettet i samsvar med lovgivningen i en EØS-stat, og som har sitt vedtektsbestemte sete, sin hovedadministrasjon eller sitt hovedforetak i EØS, er omfattet av etableringsretten, jf. EØS-avtalen artikkel 34. EØS-avtalen artikkel 31 til 34 gjelder som norsk lov, jf. EØS-loven § 1. I tilfelle konflikt går reglene om etableringsrett foran andre bestemmelser i norsk lov eller forskrift som regulerer samme forhold, jf. EØS-loven § 2.

Etablering kan skje ved å opprette et nytt selskap i en annen EØS-stat («primæretablering»), eller ved å opprette en filial i en annen EØS-stat enn der selskapet har sitt hovedsete, hovedadministrasjon eller hovedforetak («sekundæretablering»). Forbudet mot etableringshindringer gjelder både for oppstart av virksomhet i en annen EØS-stat og etterfølgende utøvelse av denne virksomheten over tid. Restriksjoner på etableringsretten kan innføres dersom de er begrunnet i allmenne hensyn, slik som offentlig orden, sikkerhet, folkehelsen, beskyttelse av kreditorer og mindretallsaksjeeiere mv., jf. EØS-avtalen artikkel 33 og rettspraksis fra EU-domstolen og EFTA-domstolen. For at slike restriksjoner skal være tillatt etter EØS-avtalen, må de også være egnede og nødvendige.

EU har vedtatt en rekke direktiver på selskapsrettens område som ledd i gjennomføringen av etableringsretten. Det sentrale direktivet er europaparlaments- og rådsdirektiv (EU) 2017/1132 om visse aspekter ved selskapsrett (selskapsrettsdirektivet). Direktivet er innlemmet i EØS-avtalen vedlegg XXII (selskapsrett).

Reglene om omdanning over landegrensene i endringsdirektivet (direktiv (EU) 2019/2121) må leses i sammenheng med avgjørelser fra EU-domstolen. EU-domstolens standpunkt til spørsmålet om omdanning over landegrensene har utviklet seg over tid.

Sak C-81/87 *Daily Mail* gjaldt et selskap underlagt britisk selskapslovgivning som ønsket å omdannes til et selskap underlagt nederlandsk selskapslovgivning. Britisk lovgivning stilte krav om samtykke fra myndighetene for at et selskap skulle opphøre å være skattemessig hjemmehørende i Storbritannia. Slikt samtykke var ikke gitt i den aktuelle saken. EU-domstolen viste til at endring av hvilken stats lovgivning et selskap er underlagt, beror på nasjonal rett. Etableringsretten ga ikke et selskap stiftet i henhold til britisk selskapslovgivning, rett til å flytte sitt hovedsete og hovedkontor til en annen medlemsstat.

I sak C-378/10 *VALE Építési* konkluderte domstolen med at en medlemsstat som tillater omdanning av nasjonale selskaper til en annen selskapsform, ikke kan nekte tilsvarende omdanning utelukkende fordi selskapet som skal omdannes hører hjemme i en annen medlemsstat («innkommende omdanning»).

I sak C-106/16 *Polbud* kom EU-domstolen til at når et selskap underlagt lovgivningen i én medlemsstat omdannes til et selskap underlagt lovgivningen i en annen medlemsstat og flytter registrert forretningskontor dit, kan ikke myndighetene kreve at selskapet i opprinnelsesstaten oppløses («utgående omdanning»).

2.2 Direktiv (EU) 2019/2121

Direktiv (EU) 2019/2121 om omdanning, fusjon og fisjon over landegrensene gjør endringer i selskapsrettsdirektivet (direktiv (EU) 2017/1132). Selskapsrettsdirektivet inneholder allerede regler om fusjon av foretak over landegrensene. Disse reglene endres. Samtidig innføres nye regler om fisjon og omdanning av foretak over landegrensene.

Det følger av rettspraksis fra EU-domstolen at etableringsretten omfatter både fisjon og omdanning av selskaper over landegrensene i EØS. I mangel av felles regler i EØS kan imidlertid forskjeller mellom nasjonale ordninger føre til uforutsigbarhet og uklarhet om hvordan fisjoner og omdanninger over landegrensene skal gjennomføres i praksis, noe som kan hindre utøvelse av etableringsretten, jf. punkt 5 i fortalen til endringsdirektivet (direktiv (EU) 2019/2121). Endringsdirektivet harmoniserer fremgangsmåter for omdanning, fusjon og fisjon over landegrensene i EØS. Det skal ikke bare være lovlig, men også praktisk mulig og ikke uforholdsmessig komplisert å gjennomføre slike omorganiseringer.

Direktivet inneholder krav om at selskapsledelsen skal utarbeide en skriftlig plan for omdanningen, fusjonen eller fisjonen. Planen skal godkjennes av selskapets eiere. Planen bør minst omfatte hvilken organisasjonsform selskapene som deltar har eller skal ha, vedtektene, stiftelsesdokument der det er aktuelt, den foreslåtte tidsplanen for omorganiseringen over landegrensene og nærmere opplysninger om eventuelle beskyttelsesmekanismer som tilbys til aksjeeiere og kreditorer.

EØS-statene må sikre at kreditorer som inngikk en forretningsforbindelse med selskapet før selskapet offentliggjorde sin intensjon om å gjennomføre en omorganisering over landegrensene, har tilstrekkelig vern, jf. artikkel 86j, artikkel 126b og artikkel 160j. Kreditorer som skal vernes, kan omfatte nåværende og tidligere ansatte med yrkesmessige opptjente pensjonsrettigheter. EØS-statene må fastsette at kreditorer har rett til å fremsette et krav i opprinnelsesstaten i et tidsrom på to år etter at en omdanning over landegrensene har trådt i kraft. Den toårige verneperioden skal ikke berøre nasjonal rett om foreldelsesfrister for fordringer, jf. artikkel 86j nr. 4.

Aksjeeiere som stemmer mot plan for omdanning, fusjon eller fisjon, kan kreve at selskapet innløser deres aksjeposter, jf. artikkel 86i, artikkel 126a og artikkel 160i. Direktivet åpner også for at medlemsstatene, dersom de ønsker det, kan utvide denne retten til andre aksjeeiere uten stemmerett eller aksjeeiere som vil få aksjer i det

mottakende selskapet i en annen andel enn den andelen de hadde før omorganiseringen over landegrensene. Når det gjelder fusjoner eller fisjoner over landegrensene, skal aksjeeiere som ikke hadde eller ikke utøvde retten til å tre ut av selskapet, likevel ha rett til å reise søksmål om bytteforholdet mellom aksjer.

Direktivet inneholder også krav om at det utarbeides en rapport for aksjeeiere og ansatte, jf. artikkel 86e, artikkel 124 og artikkel 160e. Rapporten skal forklare og begrunne de juridiske og økonomiske sidene ved den foreslåtte omorganiseringen over landegrensene, og dens betydning for de ansatte. Når det gjelder aksjeeierne, skal rapporten omfatte informasjon om deres rett til å tre ut av selskapet. For ansatte skal rapporten forklare betydningen av den foreslåtte omorganiseringen over landegrensene for ansettelsessituasjonen. Rapporten bør særlig redegjøre for hvorvidt det vil være noen vesentlige endringer i arbeidsvilkårene fastsatt ved lov, i tariffavtaler o.l., og i lokaliseringen av selskapets forretningssteder, slik som lokaliseringen av hovedkontoret.

I tillegg må planen for omorganiseringen over landegrensene og selskapets tilbud om innløsningssum til aksjeeierne som ønsker å tre ut av selskapet undersøkes av en sakkyndig som er uavhengig av selskapet, jf. artikkel 86f, artikkel 125 og artikkel 160f. Det er ikke nødvendig å innhente sakkyndig redegjørelse dersom alle aksjeeierne er enige om det.

Før omorganisering over landegrensene kan gjennomføres, skal myndighetene kontrollere at alle vilkår er oppfylt og at formålet ikke er å omgå skattelovgivning eller unndra seg forpliktelser overfor ansatte, kreditorer eller mindretallsaksjeeiere. Dersom alle vilkårene er oppfylt, skal opprinnelsesstaten utstede en attest for omorganiseringen som bekrefter dette til destinasjonsstaten, jf. artikkel 86m, artikkel 127 og artikkel 160m.

Når selskapsendringen er gjennomført i henhold til direktivet, kan den i ettertid ikke kjennes ugyldig, jf. artikkel 86t, artikkel 134 og artikkel 160u. Dette er av hensyn til rettssikkerheten for selskapet, men også nye kreditorer som har tilhold i destinasjonsstaten. Dette gjelder likevel ikke slik at medlemsstatens myndighet blir begrenset i tilknytning til beskatning, forebygging og bekjempelse av finansering av terrorisme, sosialrett og strafferett. Det gjelder heller ikke dersom det senere fremkommer opplysninger om at omorganiseringen over landegrensene gjennomføres for misbruks- eller bedrageriformål som kan lede til unndragelse eller omgåelse av EØS-retten eller nasjonal rett, eller for kriminelle formål.

Kravene er langt på vei like for henholdsvis omdanning, fusjon og fisjon. Reglene gjelder for selskaper i EØS som tilsvarer norske aksjeselskaper og allmennaksjeselskaper, jf. direktiv (EU) 2017/1132 artikkel 86b nr. 1 (omdanning), 119 nr. 1 a (fusjon) og 160b nr. 1 (fisjon).

Selskapsretten er ikke fullharmonisert i EØS. De ulike selskapsformene i EØS som kan delta i omdanning, fusjon og fisjon over landegrensene, er dermed underlagt det enkelte lands nasjonale selskapslovgivning. Denne kan skille seg vesentlig fra andres på flere sentrale punkter. Direktivet inneholder regler om hvilket lands lovgivning som skal gjelde i de ulike stadiene av selskapsendringene, jf. artikkel 86c og 160c. Dersom et norsk

aksjeselskap skal omdannes til et svensk privat aktiebolag, vil fremgangsmåte frem til myndighetene utsteder omdanningsattest være regulert av norsk selskapslovgivning. Fremgangsmåten etter utstedelse av omdanningsattest, inkludert ikraftttredelse av omdanningen, vil reguleres av svensk selskapslovgivning.

Endringsdirektivet (direktiv (EU) 2019/2121) bygger på et prinsipp om at omdanning, fusjon og fisjon over landegrensene skal kunne gjennomføres med formuerettslig kontinuitet. Prinsippet om kontinuitet er i samsvar med gjeldende norsk selskapsrett. I Høyesteretts dom avsagt 16. juni 2023 (HR-2023-1128-A) var spørsmålet om en sammensatt transaksjon som omfattet både fusjon og fisjon, og hvor en mindretallsaksjeeierpost fikk ny eier, utløste forkjøpsrett i medhold av en tidligere inngått aksjeeieravtale. I dommen står det om kontinuitet i avsnitt 41 og 42:

«Betydningen av fusjons- og fusionsinstituttene som omstruktureringsredskaper henger sammen med at de bygger på en forutsetning om kontinuitet i rettighets- og forpliktelsesposisjoner. Kontinuitetsprinsippet er ikke lovfestet, men er helt grunnleggende ved fusjon og fisjon.

[...]

Kontinuitetsprinsippet gjør det således mulig å gjennomføre hensiktsmessige kommersielle transaksjoner uten hinder av rettigheter som etter alminnelige formuerettslige regler bygger på diskontinuitet. Ved fusjon anses det overdragende selskapet å fortsette i det overtakende selskapet, slik at det ikke finner sted noe identitetsskifte eller noen overdragelse i forhold til deltakere, medkontrahenter eller andre som har rettslige posisjoner overfor det overdragende selskapet.»

Direktivets regler om henholdsvis omdanning, fusjon og fisjon over landegrensene er like så langt det passer. Departementets forslag til gjennomføring av direktivets regler om omdanning over landegrensene står i høringsnotatet kapittel 3. I kapittel 4 om fusjon og kapittel 5 om fisjon beskrives bare de kravene som etter departementets vurdering er vesentlig forskjellige sammenlignet med reglene om omdanning over landegrensene.

Alle henvisninger til artikler i direktivet i dette høringsnotatet er til plasseringen i selskapsrettsdirektivet (direktiv (EU) 2017/1132), og ikke til artiklene i endringsdirektivet (direktiv (EU) 2019/2121).

I dette høringsnotatet beskrives den EØS-staten et selskap flytter fra i forbindelse med en omorganisering over landegrensene som «opprinnelsesstaten». EØS-staten selskapet flytter til, beskrives som «destinasjonsstaten». Dersom et tysk Gesellschaft mit beschränkter Haftung (GmbH) omdannes til et norsk aksjeselskap, er Tyskland opprinnelsesstaten og Norge destinasjonsstaten.

2.3 Hvilke selskapsformer omfattes av direktivet?

Reglene i endringsdirektivet (direktiv (EU) 2019/2121) gjelder selskaper med begrenset ansvar («selskaber med begrænset ansvar»), jf. artikkel 1 nr. 1. For fusjon er begrepet «selskab med begrænset ansvar» definert som selskapsformer oppført i vedlegg II til

selskapsrettsdirektivet (direktiv (EU) 2017/1132) eller et selskap med begrenset ansvar etter nasjonal selskapslovgivning i en medlemsstat, jf. selskapsrettsdirektivet artikkel 119 nr. 1 bokstav a og b. For fisjon og omdanning er «selskab» i direktivets forstand definert som et selskap med begrenset ansvar oppført i selskapsrettsdirektivet vedlegg II, jf. artikkel 86b nr. 1 og artikkel 160b nr. 1.

For norsk retts vedkommende omfattes aksjeselskap og allmennaksjeselskap av direktivets regler. Direktivets regler omfatter også forretningsbanker, forsikringsaksjeselskaper, forsikringsallmennaksjeselskap og verdipapirforetak organisert som aksjeselskap eller allmennaksjeselskap. Begrunnelsen for det er at disse kjennetegnes ved aksjeeiernes begrensede ansvar og ved å være selvstendige rettssubjekter som kan inngå forpliktende rettsforhold.

Reglene om fusjon over landegrensene i allmennaksjeloven kapittel 13 avsnitt VII gjelder tilsvarende for europeiske selskaper så langt de passer, jf. lov 1. april 2005 nr. 14 om europeiske selskaper (SE-loven) § 2. Dette innebærer at regler om fusjoner over landegrensene som gis i allmennaksjeloven, vil få virkning også for europeiske selskaper.

Når det gjelder hvilke selskaper som omfattes av endringsdirektivet, viser departementet også til vurderingene i Ot.prp. nr. 78 (2006-2007) *Om lov om endringer i aksjeloven, allmennaksjeloven og enkelte andre lover (fusjon og fisjon over landegrensene)* punkt 3.1.3. Disse vurderingene gjaldt fusjoner over landegrensene, og departementet viser til at de fremdeles er relevante.

Direktiv (EU) 2019/2121 utvider virkeområdet for selskapsrettsdirektivet (direktiv (EU) 2017/1132) til å også gjelde fisjoner og omdanninger over landegrensene, jf. artikkel 86b nr. 1, jf. 86a nr. 1 og artikkel 160b nr. 1, jf. 160a nr. 1. Departementet viser i den forbindelse til at vurderingene som ble gjort i forbindelse med gjennomføringen av direktiv 2005/56/EF om fusjoner over landegrensene av selskaper med begrenset ansvar i Ot.prp. nr. 78 (2006-2007) punkt 3.1.3, også er relevante ved fisjoner og omdanninger over landegrensene. Departementet kan ikke se at noe annet skulle gjelde for fisjoner og omdanninger enn det som vurderes om selskapsformer i punkt 3.1.3.

Et spørsmål er om reglene om omorganisering over landegrensene bør gjelde for sammenslutningsformen samvirkeforetak. Etter lov 29. juni 2007 nr. 81 om samvirkeforetak (samvirkeloven), kjennetegnes et norsk samvirkeforetak ved medlemmenes begrensede ansvar for foretakets forpliktelser utad, jf. samvirkeloven § 1 andre ledd nr. 2 og § 3. Loven inneholder regler om nasjonale fusjoner, fisjoner og omdanninger, se samvirkeloven kapittel 8, kapittel 9 og kapittel 11. Det er ikke gitt regler om omorganisering over landegrensene i samvirkeloven. Endringsdirektivet inneholder heller ikke spesifikke regler om dette.

Selskapsrettsdirektivet (direktiv (EU) 2017/1132) inneholder regler om fusjoner over landegrensene som involverer samvirkeforetak, men overlater til medlemsstatene å velge om slike regler skal gjennomføres, jf. artikkel 120 nr. 2. I Ot.prp. nr. 78 (2006-2007) punkt 3.1.3.5 uttrykte det daværende Justis- og politidepartementet følgende:

«Når det gjelder samvirkeforetak, følger det av artikkel 3 nr. 2 at EØS-statene står fritt i spørsmålet om å gi direktivet anvendelse. Justisdepartementet vil ikke utelukke at et norsk samvirkeforetak kan ønske å fusjonere med samvirkeforetak i andre EØS-stater. Det vil imidlertid kunne være store ulikheter mellom EØS-statene for så vidt gjelder samvirkeforetakenes struktur og juridiske form, herunder ulikheter med hensyn til krav om innskudd i foretaket. Videre må det antas at flere EØS-stater vil gjøre bruk av adgangen til å unnta samvirkeforetakene fra de nasjonale reglene om fusjon på tvers av landegrensene. Dette vil kunne skape rettslige og praktiske problemer ved sammenslåing av foretakene. Det må dessuten ses hen til at samvirkeforetakene etter [lov] 30. juni 2006 nr. 50 om europeiske samvirkeforetak ved gjennomføring av EØS-avtalen vedlegg XXII nr. 10c (rådsforordning (EF) nr. 1435/2003) (SCE-loven) vil kunne stifte et europeisk samvirkeforetak ved fusjon mellom et norsk og et utenlandsk samvirkeforetak. Behovet for ytterligere regler om grenseoverskridende fusjoner antas å være relativt begrenset. Til dette kommer at det er først ved ikrafttredelsen av lov 29. juni 2007 nr. 81 om samvirkeforetak (samvirkelova) at det blir mulig for de fleste typer av samvirkeforetak å fusjonere i ordets rettslige forstand. I høringsnotatet (punkt 4.1.2 s. 8) ga departementet derfor uttrykk for at det vil være hensiktsmessig å se an behovet for å gjennomføre fusjon på tvers av landegrensene for samvirkeforetak. På denne bakgrunn ble det ikke foreslått regler om fusjoner over landegrensene for samvirkeforetak (herunder boligbyggelag og borettslag) i høringsnotatet.»

Departementet har vurdert om det bør åpnes for omorganisering over landegrensene for samvirkeforetak. Departementet mener at det fortsatt er betydelige ulikheter mellom EØS-statene når det gjelder samvirkeforetakenes struktur og juridisk form, herunder krav til innskudd. Departementet anser at behovet for slike regler på nåværende tidspunkt fortsatt er begrenset, særlig fordi samvirkeforetak etter lov 30. juni 2006 nr. 50 om europeiske samvirkeforetak kan stifte et europeisk samvirkeforetak ved fusjon mellom et norsk og et utenlandsk samvirkeforetak. Dersom høringsinstansene mener behovet er større, bes det om innspill slik at departementet kan vurdere dette nærmere i et eventuelt fremtidig arbeid med endringer i samvirkeloven.

Departementet foreslår ikke at regler om omorganisering over landegrensene skal gjelde for samvirkeforetak.

2.4 Gjennomføring av direktiv (EU) 2019/2121 i nordiske land

2.4.1 Gjennomføring i Sverige

I Sverige er endringsdirektivet (direktiv (EU) 2019/2121) i hovedsak gjennomført i aktiebolagslagen (2005: 551). Det er også vedtatt endringer i noen tilgrensende lover, herunder lagen om bank- og finansieringsrörelse (2004:297).

Reglene i aktiebolagslagen kapittel 23 om fusjon inneholder et punkt om fusjon over landegrensene, jf. §§ 36-57. Aktiebolagslagen kapittel 24 om fisjon («delning») inneholder et punkt om fisjon over landegrensene, jf. §§ 30-62.

Svensk rett inneholder ikke regler om omdanning fra én svensk selskapsform til en annen. Slike omorganiseringer gjennomføres i henhold til de ordinære reglene om stiftelse og oppløsning av selskaper. I forbindelse med gjennomføring av endringsdirektivet har Sverige innført nytt kapittel 24a i aktiebolagslagen om omdanning over landegrensene.

For fusjon og fisjon over landegrensene har Sverige valgt en lovteknisk løsning med henvisning til de nasjonale kravene ved fusjon og fisjon, jf. aktiebolagslagen kapittel 23 § 36a og kapittel 24 § 31, kombinert med særskilte krav ved henholdsvis fusjon og fisjon over landegrensene. Denne lovtekniske tilnærmingen likner ordningen som er valgt i Norge, jf. allmennaksjeloven § 13-25 andre ledd og aksjeloven § 13-25 andre ledd om fusjon over landegrensene.

Departementet har sett hen til hvordan endringsdirektivet er gjennomført i svensk rett. Svensk rett er nærmere beskrevet i høringsnotatet kapittel 3 til 5 der det er relevant.

2.4.2 Gjennomføring i Danmark

I Danmark er endringsdirektivet i hovedsak gjennomført i lov om aktie- og anpartsselskaber (selskabsloven), jf. lov nr. 243 av 7. mars 2023 om ændring af selskabsloven og forskellige andre love.

Selskabsloven inneholder et eget kapittel om omorganisering over landegrensene (kapittel 16). Sammenlignet med den lovtekniske løsningen i den svenske aktiebolagslagen inneholder ikke selskabsloven en egen bestemmelse med henvisning til at nasjonale regler om fusjon og fisjon gjelder ved tilsvarende omorganiseringer over landegrensene.

Departementet har sett hen til hvordan endringsdirektivet er gjennomført i dansk rett. Dansk rett er nærmere beskrevet i høringsnotatet kapittel 3 til 5.

2.4.3 Gjennomføring i Finland

I Finland er endringsdirektivet gjennomført i aktiebolagslagen (624/2006).

Aktiebolagslagen kapittel 16 om fusjon inneholder et punkt om fusjon over landegrensene, jf. §§ 19-28. Aktiebolagslagen kapittel 17 om fisjon inneholder et punkt om fisjon over landegrensene, jf. §§ 19-27. Aktiebolagslagen kapittel 19 inneholder regler om omdanning («ändring av företagsform»), inkludert omdanning fra privat til publikt aktiebolag og vice versa. Aktiebolagslagen kapittel 17a inneholder regler om omdanning over landegrensene («flyttning av hemorten»).

3 Omdanning – forslag til endringer i aksjeloven og allmennaksjeloven

3.1 Virkeområde

3.1.1 Gjeldende rett

Et aksjeselskap kan omdannes til allmennaksjeselskap, jf. aksjeloven § 15-1 første ledd. Et allmennaksjeselskap kan omdannes til aksjeselskap, jf. allmennaksjeloven § 15-1 første ledd. Et allmennaksjeselskap kan også omdannes til et europeisk selskap, jf. lov 1. april 2005 nr. 14 om europeiske selskaper (SE-loven) § 6. Ved slik omdanning gjelder reglene i allmennaksjeloven kapittel 15 så langt de passer.

Omdanning i henhold til disse reglene skjer med formuerettslig kontinuitet. Det vil si at selskapets virksomhet videreføres i den nye selskapsformen, uten at eksisterende avtaler må reforhandles og uten at selskapets eiendeler må realiseres. Ved omdanning beholder selskapet det samme organisasjonsnummeret.

Reglene i allmennaksjeloven kapittel 15 og aksjeloven kapittel 15 gjelder bare for norske selskaper. Norsk rett har i dag ikke regler om, eller på hvilke vilkår, et selskap underlagt selskapslovgivningen i en annen stat enn Norge kan omdannes til et norsk aksjeselskap eller allmennaksjeselskap. Heller ikke tilfeller der norske selskaper ønsker å flytte ut av Norge til en annen stat er i dag lovregulert. Det betyr at et norsk aksjeselskap som ønsker å endre organisasjonsform til for eksempel et svensk privat aktiebolag (AB), i utgangspunktet må gå veien om oppløsning og avvikling etter reglene i aksjeloven kapittel 16, for deretter å stifte et nytt selskap i henhold til svensk selskapslovgivning.

Etableringsretten i EØS-avtalen artikkel 31 innebærer imidlertid at selskaper skal kunne omdannes over landegrensene med formuerettslig kontinuitet, jf. EU-domstolens avgjørelser i sakene C-378/10 *VALE Építési* og C-106/16 *Polbud*. Dette er nærmere beskrevet i punkt 2.1 i høringsnotatet.

3.1.2 Direktivets krav

Endringsdirektivet (direktiv (EU) 2019/2121) gjelder for omdanning av selskaper med begrenset ansvar som er stiftet i samsvar med lovgivningen i en medlemsstat, og med forretningskontor, hovedadministrasjon eller hovedforetak i EU, jf. artikkel 86a nr. 1.

Hvorvidt et selskap er underlagt lovgivningen i en medlemsstat (eller i en EØS/EFTA-stat) vil bero på nasjonal rett. Det er to hovedteorier i internasjonal selskapsrett om hvilket lands selskapslovgivning som kommer til anvendelse. Etter stiftelsesteorien er dette den staten der selskapet er stiftet, eventuelt registrert. Hovedseteteorien går ut på at selskapet er underlagt lovgivningen i staten hvor det har sitt hovedsete. I Selskapsrett (Bråthen, 6. utgave, Gyldendal / Focus forlag, 2019) står det i punkt 3.2:

«Det er kanskje noe usikkert om norsk rett bygger på stiftelsesteorien eller hovedseteteorien. Riktignok finnes det noen enkeltstående uttalelser fra

Justisdepartementets lovavdeling som forutsetter at det er hovedseteteorien som gjelder, men det fremgår ikke at Lovavdelingens uttalelse bygger på en nærmere analyse av problemstillingen. Det finnes heller ikke avgjørende lovgivning. [...] I juridisk litteratur har oppfatningene vært delte, men praksis fra Foretaksregisteret kan trekke i retning av at Foretaksregisteret har lagt stiftelsesteorien til grunn.

Bl.a. fordi det internasjonalt har vært en klar tendens i retning av stiftelsesteorien, og bl.a. Danmark, Sverige og Finland bygger på denne teorien, bør det også i Norge være gjeldende rett at stiftelsesteorien må legges til grunn så langt den rekker.»

Reglene om omdanning over landegrensene gjelder bare for selskaper som er listet i vedlegg II til selskapsrettsdirektivet, jf. artikkel 86b nr. 1. For norsk retts vedkommende betyr dette at kravene ved omdanning over landegrensene gjelder omdanning fra eller til et norsk aksjeselskap eller allmennaksjeselskap.

Reglene i endringsdirektivet skal ikke anvendes ved omdanning over landegrensene «der omfatter et selskab, hvis formål er kollektiv investering af kapital tilvejebragt ved henvendelse til offentligheden, hvis virksomhed bygger på princippet om risikospredning, og hvis andele på indehavernes begæring tilbagekøbes eller indløses direkte eller indirekte over dette selskabs aktiver», jf. artikkel 86a nr. 2. Bestemmelsen er basert på en tilsvarende regel for fusjon over landegrensene i selskapsrettsdirektivet (direktiv (EU) 2017/1132) artikkel 120 nr. 3 og i det opphevede direktiv 2005/56/EF om fusjon over landegrensene av selskaper med begrenset ansvar artikkel 3 nr. 3.

Direktivets regler om omdanning over landegrensene gjelder når et selskap endrer organisasjonsform fra den det er registrert som i opprinnelsesstaten til et selskap med begrenset ansvar i en annen medlemsstat, jf. artikkel 86b nr. 2. For eksempel skal et norsk aksjeselskap kunne omdannes til et svensk privat aktiebolag. Selskapet må som et minimum flytte sitt forretningskontor til destinasjonsstaten, i vårt eksempel til Sverige. Selskapet beholder sin status som juridisk person, og transaksjonen kan gjennomføres uten at selskapet i Norge først må oppløses.

Regler om omdanning over landegrensene skal ikke gjelde når generalforsamlingen har besluttet oppløsning av selskapet og utlodning av eiendeler til aksjeeierne har startet, jf. artikkel 86a nr. 3 bokstav a. Det samme gjelder dersom tingretten ved kjennelse har besluttet selskapet oppløst. De gjelder heller ikke når kredittinstitusjoner eller investeringsselskaper avvikles i henhold til reglene i direktiv 2014/59/EU kapittel IV.¹

¹ Europaparlaments- og rådsdirektiv 2014/59/EU om fastsettelse av en ramme for gjenoppretting og omstrukturering av kredittinstitusjoner og verdipapirforetak. Lov 10. april 2015 nr. 17 om finansforetak og finanskonsern (finansforetaksloven) gjennomfører direktivet i norsk rett.

3.1.3 Departementets forslag

Virkeområde mv.

Departementet foreslår regler om omdanning over landegrensene i allmennaksjeloven kapittel 15 nytt avsnitt II og aksjeloven kapittel 15 nytt avsnitt II. Ved vurderingen av hvor reglene bør plasseres, har departementet sett hen til at reglene om fusjon over landegrensene står i allmennaksjeloven kapittel 13 avsnitt VII og aksjeloven kapittel 13 avsnitt VII.

Forslaget gjelder omdanning fra eller til et norsk aksjeselskap eller allmennaksjeselskap, når slike selskaper omdannes til eller fra en av de andre selskapsformene i EØS som står i vedlegg II til selskapsrettsdirektivet (direktiv (EU) 2017/1132).

Retten til, og de grunnleggende vilkårene for, omdanning av et norsk aksjeselskap eller allmennaksjeselskap til en selskapsform underlagt lovgivningen i en annen EØS-stat, er regulert i forslag til allmennaksjeloven ny § 15-4 første ledd. Retten for et selskap underlagt lovgivningen i en annen EØS-stat til å omdannes til et norsk aksjeselskap eller allmennaksjeselskap er regulert i forslag til allmennaksjeloven ny § 15-4 andre ledd.

Unntak fra retten til omdanning over landegrensene

Ifølge forslag til allmennaksjeloven ny § 15-5 kan omdanning over landegrensene ikke gjennomføres dersom det er åpnet konkurs i selskapet eller dersom selskapet er besluttet oppløst.²

Departementet foreslår at generalforsamlingen i et allmennaksjeselskap eller aksjeselskap kan fatte beslutning om omdanning over landegrensene selv om selskapet allerede er besluttet oppløst, med mindre utlodning til aksjeeierne er påbegynt. En tilsvarende ordning gjelder allerede for fusjon over landegrensene, jf. allmennaksjeloven § 13-25 andre ledd nr. 2, jf. § 13-3 andre ledd andre punktum, jf. aksjeloven § 13-25.

Departementet vurderer at en slik regel er i samsvar med direktivets krav, jf. artikkel 86a nr. 3 bokstav a.

Departementet har vurdert om omdanning over landegrensene ikke skal kunne gjennomføres når det er åpnet rekonstruksjonsforhandling etter midlertidig lov 7. mai 2020 nr. 38 om rekonstruksjon for å avhjelpe økonomiske problemer som følge av utbrudd av covid-19 (rekonstruksjonsloven) § 5.³ Direktivet forbyr ikke omdanning over

² Dersom det er åpnet særkonkurs i et norskregistrert utenlandsk foretak (NUF) med hovedinteresser i en annen EØS-stat, jf. konkursloven § 161 og § 162, vil betydningen av slik særkonkurs for muligheten til å gjennomføre omdanning over landegrensene, bero på lovgivningen i EØS-staten hvis selskapslovgivning selskapet som skal omdannes er underlagt.

³ Stortinget vedtok 15. juni 2026 nye regler om rekonstruksjonsforhandling i konkursloven. Reglene er nærmere beskrevet i Prop. 56 L (2025-2026) *Endringer i konkursloven mv. (rekonstruksjonsforhandling)*. Disse reglene vil erstatte de eksisterende reglene om gjeldsforhandling i konkurslovens første del og reglene om rekonstruksjonsforhandling i den midlertidige rekonstruksjonsloven. Lovendringene trer i kraft fra den tid Kongen bestemmer.

landegrensene i slike tilfeller, men den enkelte medlemsstat kan velge å innføre et slikt forbud, jf. artikkel 86a nr. 4. Svensk rett forbyr omdanning over landegrensene av et aktiebolag som «genomgår företagsrekonstruktion», jf. aktiebolagslagen kapittel 24 a § 2 nr. 2. Dansk rett tillater heller ikke omdanning over landegrensene for foretak under rekonstruksjon. I Danmark kan imidlertid fusjon og fisjon over landegrensene gjennomføres selv om det er åpnet rekonstruksjonsforhandlinger i overdragende eller overtakende selskap, «forutsat at kurator og rekonstruktøren samtykker i transaksjonen», jf. lovproposisjon av 25. januar 2023 punkt 2.1 siste avsnitt.

Departementet viser til at rekonstruksjon av et selskap ofte vil innebære ulike former for omorganisering av virksomheten og kapitalinnhenting. Flytting av hele eller deler av virksomheten kan i enkelte tilfeller være en løsning som best sikrer interessene til selskapets eiere, kreditorer og ansatte. Innføring av et forbud mot omdanning over landegrensene vil kunne ha som konsekvens at levedyktige selskaper går konkurs, med de negative konsekvenser dette vil få for kreditorer, ansatte og aksjeeiere.

Det følger av rekonstruksjonsloven § 15 at skyldneren beholder rådigheten over sin virksomhet og sine formuesforhold for øvrig, men under rekonstruksjonsutvalgets tilsyn. Skyldneren plikter å gi rekonstruktøren og kreditorutvalget full adgang til å føre tilsyn med virksomheten og økonomiske forhold, og å rette seg etter de pålegg rekonstruktøren og kreditorutvalget gir i denne forbindelse. Omdanninger som har som formål å omgå norsk regelverk i forbindelse med rekonstruksjon, vil også kunne stanses med hjemmel i forslaget til allmennaksjeloven ny § 15-15. Dersom det er åpnet rekonstruksjonsforhandlinger, vil Foretaksregisteret gjøre en grundig vurdering av om selskapet benytter omdanning over landegrensene for å unndra seg forpliktelser overfor kreditorer, ansatte eller mindretallsaksjeeiere. I den forbindelse skal Foretaksregisteret innhente informasjon fra relevante offentlige myndigheter. Foretaksregisteret skal ikke utstede omdanningsattest hvis formålet med omdanningen er misbruk, bedrageri eller kriminelt.

Endringsdirektivet inneholder også regler om vern av minoritetsaksjeeieres og ansattes rettigheter. Selskapets kreditorer kan kreve ytterligere sikkerhet for sine krav. Disse vilkårene, som er nærmere beskrevet i punkt 3.4 og 3.5 i høringsnotatet, må være oppfylt før omdanning over landegrensene kan gjennomføres og tre i kraft.

Etter departementets vurdering innebærer de ordningene som er beskrevet ovenfor, at omdanning over landegrensene som oftest ikke vil være aktuelt når det er åpnet rekonstruksjonsforhandlinger.

Dersom et norsk selskap skal kunne omdannes over landegrensene når det er åpnet rekonstruksjonsforhandling, reiser dette spørsmål om virkningene av åpningen og av norske domstolars avgjørelser i rekonstruksjonsforhandlingene i destinasjonsstaten.

Mellom de nordiske land er det inngått en konvensjon om gjensidig anerkjennelse av konkurs og akkordforhandling åpnet i en av de kontraherende stater (Konvensjon 7. november 1933 mellem Norge, Danmark, Finland, Island og Sverige om konkurs). Europaparlaments- og rådsforordning (EU) 2015/848 om insolvensbehandling regulerer

jurisdiksjonsspørsmål, spørsmål om anerkjennelse av andre staters insolvensbehandlinger, spørsmål om lovvalg og samarbeid mellom insolvensbehandlinger. Forordningen gjelder blant annet for konkurs og rekonstruksjon. Forordningen er ikke innlemmet i EØS-avtalen. Norsk insolvensbehandling er som følge av dette ikke sikret virkning i flertallet av de andre EØS-statene. Norge er avhengig av at andre land ensidig anerkjenner norsk rekonstruksjonsforhandling. Manglene internasjonale avtaler mellom Norge og de fleste andre EØS-statene på dette rettsområdet bidrar til at omdanning av norske selskaper over landegrensene trolig er lite aktuelt når det er åpnet rekonstruksjonsforhandlinger.

På bakgrunn av dette foreslår departementet at omdanning over landegrensene ikke kan gjennomføres når det er åpnet rekonstruksjonsforhandling.

Gjeldsforhandling eller konkurs kan ikke åpnes for visse aksjeselskaper og allmennaksjeselskaper, jf. lov 10. april 2015 nr. 17 om finansforetak og finanskonsern (finansforetaksloven) § 20-2. For slike foretak gir finansforetaksloven kapittel 20 regler om krisehåndtering og avvikling under offentlig administrasjon. Begrunnelsen for at det gjelder egne regler for slike foretak, og ikke for andre foretak som kan være like store målt i omsetning eller antall ansatte, er de samfunnsmessige virkninger avvikling av banker, kredittforetak og visse verdipapirforetak kan ha. I Finansforetaksloven, lovkommentar (Høksnes, Kværnø og Vågslid Haga, bekreftet à jour per 1. september 2025) står det i innledningen til kapittel 20:

«Reglene skal legge til rette for at banker, kredittforetak og visse verdipapirforetak kan krisehåndteres eller avvikles uten å true den finansielle stabiliteten. Viktige hensyn er at kritiske funksjoner kan videreføres, og at tap bæres av eiere og kreditorer, mens innskudd, klientmidler og offentlige midler beskyttes.»

Finansforetaksloven kapittel 7 inneholder krav om organisasjonsform for ulike typer finansforetak, inkludert krav om organisering som aksjeselskap eller allmennaksjeselskap. Finansforetak som er organisert som aksjeselskap eller allmennaksjeselskap er omfattet av selskapsrettdirektivets og endringsdirektivets bestemmelser om omdanning, fusjon og fisjon over landegrensene. Departementet foreslår bestemmelser i allmennaksjeloven § 15-5 bokstav c om at omdanning over landegrensene ikke kan gjennomføres når Finansdepartementet har truffet vedtak om krisehåndtering etter finansforetaksloven § 20-15 første ledd eller vedtak om avvikling under offentlig administrasjon etter finansforetaksloven § 20-29 første ledd.

Omdanning over landegrensene kan heller ikke gjennomføres for sentrale motparter når Finanstilsynet har truffet vedtak om krisehåndtering. Sentrale motparter er foretak som trer inn i avtaler om transaksjoner i finansielle instrumenter og blir selger til alle kjøpere og kjøper til alle selgere (såkalt clearingvirksomhet). I offentlig høring av 26. februar 2025 har Finansdepartementet foreslått en bestemmelse i lov 29. juni 2007 nr. 75 om verdipapirhandel (verdipapirhandelloven) ny § 17-10 som skal gjennomføre forordning (EU) 2021/23 om gjenoppretting og krisehåndtering av sentrale motparter. Høringsfrist var 26. mai 2025.

Endringene i allmennaksjeloven og aksjeloven som foreslås i dette høringsnotatet, vil ikke gjelde for verdipapirfond, jf. lov 25. november 2011 nr. 44 om verdipapirfond (verdipapirfondloven) § 1-4 første ledd. Et verdipapirfond er ikke et selskap, men en selvstendig formuesmasse, jf. verdipapirfondloven § 1-2 første ledd nr. 1, og faller utenfor direktivets virkeområde, jf. direktivet artikkel 86a nr. 2.

Omdanning fra AS til ASA eller fra ASA til AS

Departementet har vurdert om det også er behov for å endre eller supplere de nasjonale reglene for omdanning i allmennaksjeloven §§ 15-1 til 15-3 og aksjeloven §§ 15-1 til 15-3, selv om dette ikke er et krav i direktivet. Departementet viser til at gjennomføring av endringsdirektivet i norsk rett vil innebære en forholdvis omfattende regulering av omdanning over landegrensene. Til sammenligning er gjeldende nasjonale regler for omdanning begrenset til krav til generalforsamlingens vedtak om omdanning, melding til Foretaksregisteret og tidspunktet for når selskapet har endret selskapsform.

Departementet foreslår ikke endringer i reglene om omdanning fra aksjeselskap til allmennaksjeselskap og fra allmennaksjeselskap til aksjeselskap. Behov for beskyttelse av ansatte, kreditorer og mindretallsaksjeeiere vil være større ved omdanning over landegrensene, blant annet som følge av at det omdannede selskapet vil underlegges lovgivningen i en annen EØS-stat. Det er heller ikke nødvendig for foretaksregistre i flere EØS-stater å koordinere behandlingen av slike omdanninger.

3.2 Plan for omdanning og rapporter til eiere og ansatte

3.2.1 Gjeldende rett

Ved omdanning fra aksjeselskap til allmennaksjeselskap skal styret utarbeide forslag til omdanningsvedtak og vedtektsendring, jf. aksjeloven § 15-1 tredje ledd.

Allmennaksjeloven § 15-1 andre ledd inneholder tilsvarende krav ved omdanning fra allmennaksjeselskap til aksjeselskap. Forslaget skal begrunnes og inneholde oversikt over virkningene av omdanningen. Forslaget skal vedlegges innkallingen til generalforsamlingen.

Ved omdanning etter reglene i allmennaksjeloven kapittel 15 og aksjeloven kapittel 15 skal det ikke utarbeides en omdanningsplan, en rapport om hva omdanningen vil bety for selskapet eller en sakkyndig redegjørelse for omdanningsplanen. Dette i motsetning til kravene som gjelder ved fusjon og fisjon i allmennaksjeloven kapittel 13 og 14 og aksjeloven kapittel 13 og 14. Bakgrunnen for at det ikke stilles like omfattende krav til planer og fremgangsmåte ved omdanning er beskrevet i Ot.prp. nr. 36 (1993-94) *Om lov om aksjeselskaper (aksjeloven)* kapittel XVI punkt 4:

«Departementet er enig med Aksjelovgruppen i at det forhold at offentlige og private aksjeselskaper i stor grad er undergitt de samme reglene, tilsier at en omdannelse bør kunne gjennomføres på en enkel måte. En overgang fra den ene til den andre aksjeselskapsformen berører i liten grad aksjeeiernes og kreditorenes stilling. Det skulle derfor ikke være nødvendig å kreve at et selskap som skal

omdannes, må oppløses og nystiftes. I stedet bør reglene baseres på et kontinuitetsprinsipp, slik at selskapet anses som det samme rettssubjektet etter omdannelsen. Departementet går derfor inn for at det som utgangspunkt bør være tilstrekkelig med en vedtektsendring og en registrering av denne i Foretaksregisteret for å gjennomføre omdannelsen.»

Omdanningsvedtaket skal meldes til Foretaksregisteret innen tre måneder etter at vedtaket ble truffet, jf. allmennaksjeloven § 15-2 første ledd og aksjeloven § 15-2 første ledd. Selskapet anses som et aksjeselskap, alternativt et allmennaksjeselskap, fra det tidspunktet omdanningsvedtaket er registrert i Foretaksregisteret, jf. allmennaksjeloven § 15-3 og aksjeloven § 15-3.

3.2.2 Direktivets krav

Direktivet artikkel 86d fastsetter at selskapets ledelses- eller administrasjonsorgan skal utarbeide en plan for omdanningen. Direktivet lister opp minimumskrav til en slik omdanningsplan, herunder angivelse av selskapsform i destinasjonsstaten, fremdriftsplan og hvordan omdanning vil påvirke selskapets virksomhet. Planen skal også inneholde informasjon om alle subsidier mv. som selskapet har mottatt i den medlemsstaten det flytter fra, de siste fem årene.

I tillegg skal ledelsen utarbeide en rapport til aksjeeierne og de ansatte, jf. artikkel 86e. Rapporten skal forklare og begrunne omdanningen, både rettslig og økonomisk, og redegjøre for hvilken betydning omdanning over landegrensene vil ha for selskapets fremtidige virksomhet.

Rapporten skal inneholde informasjon om hvilke konsekvenser omdanning vil ha for aksjeeierne og de ansatte, og om vederlag til aksjeeiere som har stemt mot beslutning om omdanning i generalforsamling. Slike aksjeeiere kan kreve å bli innløst i henhold til reglene i artikkel 86i.

Rapporten skal også angi vesentlige endringer i ansettelsesforhold og i lokaliseringen av selskapets virksomhet, jf. artikkel 86e nr. 5 bokstav b. Rapporten bør også inneholde informasjon om personale, utstyr, lokaler og eiendeler før og etter omdanningen, samt forventede endringer i organiseringen av arbeidet, lønn, plassering av bestemte stillinger og hvordan personer som innehar disse stillingene vil påvirkes, jf. fortalen punkt 13. Rapporten bør også beskrive forventede endringer i dialogen mellom arbeidsgiver og ansatte på selskapsnivå, og eventuelle endringer i de ansattes rett til representasjon i selskapets styre.

Rapporten må ikke inneholde informasjon til aksjeeierne dersom alle aksjeeiere samtykker, jf. artikkel 86e nr. 4. Dersom verken selskapet som skal omdannes eller dets datterselskaper har noen ansatte, med unntak av ansatte som inngår i selskapsledelsen, må ikke rapporten inneholde informasjon til de ansatte, jf. artikkel 86e nr. 8. Den enkelte medlemsstat kan dessuten gjøre unntak fra kravet om at det skal utarbeides rapport til aksjeeiere og de ansatte for selskaper som bare har én eier.

Ledelsen kan velge å utarbeide én felles rapport eller to separate rapporter for henholdsvis aksjeeiere og ansatte, jf. artikkel 86e nr. 2 andre ledd.

Rapporten(e) skal forelegges aksjeeierne og de ansatte minst seks uker før generalforsamlingen skal behandle omdanningsplanen, jf. artikkel 86e nr. 6. Eventuelle merknader til rapporten fra tillitsvalgte eller ansatte som er avgitt «i god tid» før generalforsamlingen, skal vedlegges rapporten, jf. artikkel 86e nr. 7.

I tillegg skal det innhentes en redegjørelse fra en uavhengig sakkyndig, jf. artikkel 86f. Redegjørelsen skal inneholde en vurdering av om vederlaget som tilbys aksjeeiere ved innløsning av aksjer er tilfredsstillende. Redegjørelsen skal forelegges aksjeeierne minst én måned før avstemming i generalforsamlingen. Det er ikke nødvendig å innhente en sakkyndig redegjørelse dersom alle aksjeeiere samtykker, jf. artikkel 86f nr. 3. Den enkelte medlemsstat kan dessuten beslutte at det ikke skal innhentes sakkyndig redegjørelse ved omdanning av selskaper som har én eier. Medlemsstatene skal legge vekt på kriteriene i direktiv 2006/43/EF om lovfestet revisjon av årsregnskaper og konsernregnskaper artikkel 22 og 22b ved vurderingen av om en sakkyndig er å anse som uavhengig, jf. fortalen punkt 14.⁴ Medlemsstatene skal fastsette regler om sakkyndiges ansvar knyttet til redegjørelsen, jf. artikkel 86s.

Selskapsledelsens plan for omdanning skal kunngjøres i foretaksregisteret i medlemsstaten selskapet flytter fra og være tilgjengelig gjennom registersammenkoblingssystemet Business Registers Interconnection System (BRIS) minst én måned før avstemming i generalforsamlingen, jf. artikkel 86g nr. 1. BRIS kobler sammen selskapsregistrene i de ulike EØS-statene i en felles europeisk plattform. I forbindelse med kunngjøringen skal aksjeeiere, kreditorer, tillitsvalgte og ansatte gjøres oppmerksomme på at merknader til planen kan sendes til selskapet senest fem virkedager før gjennomføring av generalforsamling.

3.2.3 Departementets forslag

Omdanningsplan

Omdanning over landegrensene innebærer at et selskap vil bli underlagt lovgivningen i en annen EØS-stat. Det betyr at omdanningen kan få større konsekvenser for selskapets eiere, kreditorer og ansatte, sammenlignet med en omdanning fra én norsk organisasjonsform til en annen. Det innføres derfor minstekrav om at selskapet skal redegjøre for disse konsekvensene og tiltak for å kompensere for dem, herunder innløsning av aksjeeiere og garantier til kreditorer. Merknader til plan for omdanning fra selskapets eiere, kreditorer eller representanter for de ansatte må i så fall sendes selskapet minst fem dager før generalforsamlingen, jf. forslag til allmennaksjeloven § 15-10 første ledd.

Ledelsens opplysningsplikt etter allmennaksjeloven § 5-15 og aksjeloven § 5-15 vil også gjelde ved omdanning over landegrensene. Dette innebærer at enhver aksjeeier på

⁴ Lov 20. november 2020 nr. 128 om revisjon og revisorer gjennomfører direktivet i norsk rett

generalforsamlingen kan be styrets medlemmer og daglig leder om å gi tilgjengelige opplysninger om forhold som kan innvirke på bedømmelsen av forslaget til omdanning som er forelagt aksjeeierne til avgjørelse.

Forslag til allmennaksjeloven § 15-6 andre ledd nr. 11 gjennomfører krav i direktivet artikkel 86d bokstav h om at plan for omdanning skal inneholde informasjon om insitamenter eller subsidier allmennaksjeselskapet eller aksjeselskapet har mottatt fra norske myndigheter de siste fem årene. Departementet legger til grunn at begrepet «incitamenter eller subsidier [...] modtaget af selskabet i oprindelsesmedlemsstaten» i artikkel 86d bokstav h må tolkes som at allmennaksjeselskaper og aksjeselskaper som skal omdannes over landegrensene skal oppgi subsidier de har mottatt fra norske myndigheter. Etter departementets vurdering vil offentlig støtte som definert i EØS-avtalen artikkel 61 omfattes av definisjonen «incitamenter eller subsidier», uavhengig av om støtten er lovlig etter EØS-avtalen, og av om støtten er godkjent av EFTAs overvåkningsorgan (ESA). Begrepet er videre enn «offentlig støtte», og vil også kunne omfatte offentlige ordninger eller midler som er tildelt, og som ikke er offentlig støtte etter EØS-avtalen artikkel 61.

Hvorvidt et selskap har mottatt subsidier e.l. fra Norge i den aktuelle femårsperioden, har slik departementet tolker direktivet ingen betydning for om vilkårene for omdanning over landegrensene er oppfylt. Dersom norske myndigheter har gitt selskapet offentlig støtte i form av lån e.l. på gunstige betingelser, som ikke er innfridd før omdanningen trer i kraft, vil de ordinære reglene om vern av kreditorer komme til anvendelse, inkludert muligheten til å kreve garanti. Disse reglene er nærmere beskrevet i punkt 3.4 i høringsnotatet.

Direktivet artikkel 86d stiller minstekrav til hvilken informasjon en plan for omdanning skal inneholde. Departementet har vurdert om det i tillegg bør stilles krav om at selskapets årsregnskap, årsberetning og revisjonsberetning skal følge som vedlegg til plan for omdanning av et allmennaksjeselskap over landegrensene. Et slikt krav gjelder allerede ved nasjonale fusjoner og ved fusjoner over landegrensene, jf. allmennaksjeloven § 13-8 nr. 2 og § 13-25 andre ledd nr. 4. Formålet er å gi aksjeeierne i selskapene som deltar i en fusjon, grunnlag for å gjøre seg opp en mening om fusjonsplanen.

Ved fusjon mellom morselskap og heleid datterselskap skal siste årsregnskap, årsberetning og revisjonsberetning for selskapene som deltar, gjøres tilgjengelig for aksjeeierne i henhold til krav i allmennaksjeloven § 13-24 andre ledd nr. 3 og aksjeloven § 13-23 nr. 3 andre og tredje punktum.

Selskapets årsregnskap og eventuell årsberetning skal godkjennes av eierne i generalforsamling, jf. allmennaksjeloven § 5-6 andre ledd nr. 1 og aksjeloven § 5-5 andre ledd nr. 1.⁵ Årsregnskapet, årsberetningen og revisjonsberetningen er offentlige, jf. regnskapsloven § 8-1 første ledd. Selskapene er pålagt å sende inn årsregnskapet til Regnskapsregisteret senest én måned etter fastsetting, jf. regnskapsloven § 8-2 første ledd. Enhver kan hente ut kopi av årsregnskapene fra Regnskapsregisteret. Det er da mindre

⁵ Plikt til å utarbeide årsberetning gjelder for regnskapspliktige som er mellomstore eller store foretak, jf. regnskapsloven § 2-1 første ledd.

3.4 Vern av mindretallsaksjeeiere og kreditorer

3.4.1 Gjeldende rett

Omdanning kan vedtas av generalforsamlingen med flertall som for vedtektsendring, jf. allmennaksjeloven § 15-1 første ledd. Styret skal utarbeide forslag til omdanningsvedtak og vedtektsendring. Dokumentene skal vedlegges innkallingen til generalforsamlingen. Forslaget skal begrunnes og inneholde oversikt over virkningene av omdanningen, jf. allmennaksjeloven § 15-1 andre ledd.

Allmennaksjeloven og aksjeloven oppstiller et materielt vern for aksjeeiere gjennom likhetsgrunnsetningen i § 4-1. Rettigheter i aksjeselskaper er knyttet til aksjene, og en aksje i samme aksjeklasse skal gi like rettigheter til eierne. Generalforsamlingen kan ikke treffe beslutninger som er egnet til å gi visse aksjeeiere eller andre en urimelig fordel på andre aksjeeieres eller selskapets bekostning, jf. allmennaksjeloven § 5-21 og aksjeloven § 5-21. Bestemmelsen verner om likhetsprinsippet. Styret og andre som representerer selskapet, må heller ikke foreta seg noe som er egnet til å gi visse aksjeeiere eller andre en urimelig fordel på andre aksjeeieres eller selskapets bekostning, jf. allmennaksjeloven § 6-28 første ledd og aksjeloven § 6-28 første ledd. I tillegg til kravene i aksjelovene gjelder også en ulovfestet lojalitetsplikt, jf. Høyesteretts uttalelse i dom avsagt 13. oktober 2020 (HR-2020-1947-A) avsnitt 45 og 47:

«På bakgrunn av lovforarbeidene er det etter min mening klart at loven må suppleres med en ulovfestet lojalitetsplikt. Også i juridisk litteratur er det støtte for at det gjelder en lojalitetsplikt som rekker videre enn aksjelovens bestemmelser.

[...]

Når det gjelder det nærmere innholdet i lojalitetsplikten, vil generalklausulene og aksjelovens øvrige regler om minoritetsvern være et naturlig utgangspunkt. I tillegg kan lojalitetspliktens innhold påvirkes av de aksjerettslige grunnprinsippene. Tilfeller som ligger nær aksjelovens misbruksbestemmelser, og hvor for eksempel det aksjerettslige grunnprinsippet om likebehandling blir utfordret, vil det være naturlig å anse omfattet av en slik lojalitetsplikt.»

Likhetsgrunnsetningen i allmennaksjeloven § 4-1 og aksjeloven § 4-1, generalklausulene i allmennaksjeloven § 5-21 og § 6-28 og aksjeloven § 5-21 og § 6-28 og den ulovfestede lojalitetsplikten vil også gjelde ved omdanning over landegrensene.

Verken allmennaksjeloven kapittel 15 eller aksjeloven kapittel 15 inneholder i dag bestemmelser om at omdanning i seg selv innebærer at en aksjeeier kan kreve å bli innløst. I Aksjeloven, lovkommentar (Aarbakke, Aarbakke, Knudsen, Ofstad og Skåre, oppdatert per 15. januar 2024) kapittel 15 står det i punkt 3:

«Den store hovedregelen må utvilsomt være at en omdanning ikke gir grunnlag for innløsning e.l. Selv om det ikke fremgår uttrykkelig verken av lovtekst eller lovforarbeider, må loven klart nok anses basert på en forutsetning om kontinuitet.

[...]

Selv om det formentlig skal svært mye til, kan det imidlertid ikke fullstendig utelukkes at en omdanning etter omstendighetene må anses som en slik endret forutsetning for eierskapet at den gir en aksjeeier rett til å kreve sine aksjer innløst med grunnlag i alminnelige rettsgrunnsetninger. Dette kan f.eks. være aktuelt i tilfeller der aksjer er tegnet eller ervervet under en klar forutsetning om en bestemt aksjeeierstruktur e.l., som blir endret som følge av en omdanning til allmennaksjeselskap.»

3.4.2 Direktivets krav

Omdanning over landegrensene innebærer at selskapet reguleres av selskapslovgivningen i en annen medlemsstat enn før omdanningen. Dette kan påvirke både selskapets virksomhet og aksjeeiernes rettigheter, jf. fortalen punkt 18. Aksjeeiere som stemte mot plan for omdanning kan derfor kreve å få innløst sine aksjer mot et vederlag som tilsvarer aksjenes verdi, jf. artikkel 86i nr. 1. Etter fortalen punkt 18 kan medlemsstatene velge å gi også andre aksjeeiere rett til innløsning:

«... f.eks. til deltagere med kapitalandele uden stemmeret eller deltagere, der som følge af en grænseoverskridende spaltning vil erhverve kapitalandele i det modtagende selskab i et andet forhold end dem de besad før transaksjonen, eller til deltagere, for hvem der ikke ville være nogen ændring af gældende ret, men for hvem visse rettigheder ville ændre sig som følge af transaksjonen.»

Krav om innløsning må fremsettes senest én måned etter avstemming i generalforsamlingen, jf. artikkel 86i nr. 2. Innløsningssummen skal utbetales senest to måneder etter at omdanning er gjennomført, jf. artikkel 86i nr. 3. Aksjeeiere som mener innløsningssummen er for lav, skal kunne fremme krav om ytterligere kompensasjon. Innløsning av aksjer skal reguleres av opprinnelsesstatens lovgivning, jf. artikkel 86i nr. 5.

Direktivet inneholder regler som skal beskytte kreditorer med krav som oppstod før kunngjøring av plan for omdanning, jf. artikkel 86j nr. 1 første ledd. Også selskapets kreditorer vil kunne påvirkes av at det omdannede selskapet reguleres av lovgivningen i en annen medlemsstat enn da kravet oppstod, jf. fortalen punkt 22. Nåværende og tidligere ansatte som har krav på eller får utbetalt pensjon fra selskapet, kan være blant selskapets kreditorer, jf. fortalen punkt 24.

Kreditorer som ikke er tilfredse med tiltakene i selskapets omdanningsplan skal kunne sette frem krav for forvaltningen eller en domstol om hensiktsmessige beskyttelsestiltak, jf. artikkel 86j nr. 1 andre ledd. Kreditoren må i så fall vise at omdanningen vil føre til risiko for at fordringen ikke blir innfridd. Ved vurderingen av om det er behov for beskyttelsestiltak, bør myndighetene ta hensyn til om fordringens verdi vil være like høy som før omdanningen og om kredittkvaliteten tilsvarer den som forelå før omdanningen, jf. fortalen punkt 24.

Kreditorer med en fordring som oppstod før kunngjøring av plan for omdanning over landegrensene, kan gå til rettslige skritt mot selskapet i opprinnelsesstaten innen to år fra den dato omdanning over landegrensene har trådt i kraft, jf. artikkel 86j nr. 4 første

punktum. Denne adgangen gjelder uten at det berører jurisdiksjonsregler som følger av EU-retten, nasjonal rett eller avtale, og skal komme i tillegg til andre regler om valg av jurisdiksjon som gjelder etter EU-retten, jf. artikkel 86j nr. 4 andre punktum. Kreditorer som inngikk et forpliktende rettsforhold med selskapet før offentliggjøringen av omdanningsplanen, har ikke kunnet ta høyde for de potensielle konsekvensene av endret jurisdiksjon og gjeldende rett. De skal derfor ha tilstrekkelig beskyttelse i en overgangsfase for å forfølge sine krav rettslig, jf. fortalen punkt 24.

3.4.3 Departementets forslag

Innløsning

Aksjeeiere som stemmer mot omdanning i generalforsamling skal kunne kreve seg innløst. Krav om innløsning må settes frem for selskapet innen én måned etter datoen for gjennomføring av møte i generalforsamlingen. Selskapet skal utbetale beløpet innen to måneder fra omdanningen trer i kraft. Fristen på to måneder for utbetaling vil ikke gjelde når aksjeeier fremmer krav om ytterligere kompensasjon ut over den tilbudte innløsningssummen.

Departementet har vurdert om det er behov for nærmere regler om hvilke aksjeeiere som har stemt mot en beslutning om omdanning. Det skal føres protokoll fra generalforsamlingen, jf. allmennaksjeloven § 5-16 og aksjeloven § 5-16. Protokollen skal angi antallet avgitte stemmer, og hvor mange aksjer og hvilken andel av aksjekapitalen de avgitte stemmene representerer, samlet og for og mot den enkelte beslutningen, i den utstrekning dette er relevant for utfallet av avstemningen.

Det er ikke krav i allmennaksjeloven § 5-16 eller aksjeloven § 5-16 om at protokollen skal inneholde informasjon om hvilke aksjeeiere som stemte for eller mot et forslag.

Departementet foreslår en bestemmelse om at det skal gå frem av protokollen eller vedlegg til protokollen hvilke aksjeeiere som har stemt mot forslag om omdanning over landegrensene, jf. forslag til allmennaksjeloven § 5-16 nytt tredje ledd. Det vil da være klart hvilke aksjeeiere som kan kreve innløsning i forbindelse med omdanning over landegrensene. Sverige har innført en tilsvarende regel, jf. aktiebolagslagen kapittel 7 § 48a.

Departementet foreslår å ikke gi andre enn de som stemte mot omdanningen, rett til innløsning, jf. direktivet artikkel 86i nr. 1 andre ledd. Etter departementets vurdering er behovet for innløsning størst for aksjeeiere som ikke ønsker å bli eier i et utenlandsk selskap, og som har motsatt seg omdanningen ved å stemme mot forslag til godkjenning av omdanningsplanen. Eiere av aksjer i en aksjeklasse som skal ha begrenset stemmevekt vil også kunne kreve innløsning, forutsatt at vedkommende har stemt mot godkjenning av omdanningsplanen i generalforsamling. Eiere av aksjer uten stemmerett kan ikke kreve innløsning. Slike aksjeeiere har ikke innflytelse over selskapets beslutninger, og har etter departementets syn ikke en tilsvarende berettiget forventning om å bli innløst som følge av utfallet av en avstemning om omdanning. Retten til innløsning vil heller ikke gjelde for aksjeeiere som ikke avgir stemme over plan for omdanning, eller som stemmer blankt.

Ved valg av løsning har departementet lagt vekt på at innløsning av én eller flere aksjeposter vil kunne påvirke selskapets likviditet. Hensynet til selskapet og aksjeeiere som skal fortsette som eiere i det omdannede selskapet, taler for at det gjelder forutsigbare, klare og etterprøvbare kriterier for hvilke aksjeeiere som kan kreve innløsning.

Departementet foreslår at innløsningssummen ved omdanning over landegrensene skal settes til aksjenes virkelige verdi, jf. forslag til allmennaksjeloven ny § 15-11 fjerde ledd. Etter departementets vurdering vil dette vilkåret oppfylle kravet i endringsdirektivet (direktiv (EU) 2019/2121) artikkel 86i nr. 1 om «passende kontant kompensasjon».

Kriteriet «aksjenes virkelige verdi» benyttes allerede i norsk rett ved beregning av innløsningssum. Etter allmennaksjeloven § 4-23 andre ledd skal innløsningssummen ved utøvelse av forkjøpsrett settes til «aksjenes virkelige verdi på det tidspunktet kravet er fremsatt». Aksjeloven § 4-17 inneholder regler om innløsning dersom selskapet ikke samtykker til aksjeerverv. Etter aksjeloven § 4-17 femte ledd skal innløsningssummen «fastsettes etter aksjenes virkelige verdi på det tidspunktet kravet er fremsatt».

Kriteriet «aksjenes virkelige verdi» er nærmere beskrevet i NOU 1996: 3 *Ny aksjelovgivning* punkt 13.1.2 i spesialmotiver til § 3-13 (side 182):

«Tredje ledd fastsetter at innløsningen skal skje etter aksjenes virkelige verdi på det tidspunkt innløsningskravet ble fremsatt. Når det for øvrig gjelder uttrykket 'aksjenes virkelige verdi' vises til forståelsen av dette uttrykket i regnskapsmessig sammenheng.

Aksjenes virkelige verdi må beregnes med utgangspunkt i antatt omsetningsverdi. I selskaper hvor det er liten omsetning av selskapets aksjer, kan det imidlertid være vanskelig å konstatere noen omsetningsverdi. I mangel av slike holdepunkter vil den prisen som er avtalt mellom partene samt verdien av selskapet kunne gi veiledning.»

Etter departementets vurdering er det betydelige utfordringer knyttet til dette begrepet og derved kriteriet. Departementet foreslår likevel ikke å definere eller endre dette her. Begrepet og kriteriet er som nevnt brukt også andre steder i selskapslovgivningen, og det foreligger en viss praksis fra både rettsvesenet og gjennom bransjepraksis for hvordan dette skal forstås. Det kan etter departementets vurdering derfor skape ytterligere uklarhet om det i forbindelse med dette regelverket innføres vilkår som skiller seg fra dette. Departementet vil vurdere eventuelle behov for avklaringer eller endringer samlet på et senere tidspunkt.

Departementet legger til grunn at gjeldende norsk rett er at fastsettelse av aksjenes virkelige verdi skal baseres på aksjenes omsetningsverdi eller verdien av selskapet. Etter departementets vurdering oppfyller gjeldende norsk rett direktivets krav på dette punktet. Departementet viser til at det følger av endringsdirektivet artikkel 86f nr. 2 at sakkyndig redegjørelse ved omdanning skal inneholde en vurdering av om innløsningssummen er tilstrekkelig. Ved vurderingen skal det legges vekt på aksjenes omsetningsverdi eller

verdien av selskapet. Fastsettelse av innløsningssum vil bero på en konkret vurdering i den enkelte sak. Sakkyndig redegjørelse er nærmere beskrevet i punkt 3.2 i høringsnotatet.

Omdanning, fusjon eller fisjon vil kunne påvirke aksjenes omsetningsverdi eller verdien av selskapet. Ved fusjon er det for eksempel vanlig at aksjekursen i det overdragende selskapet stiger vesentlig når fusjonsplanen blir kjent. Årsaken er at det overtakende selskapet normalt tilbyr en pris per aksje som ligger over dagens markedskurs for å overbevise aksjeeierne om å godta avtalen.

Vurderingen av om innløsningssummen er tilstrekkelig skal være basert på omsetningsverdien for aksjene før kunngjøring av omdanningsplanen eller selskapets verdi, justert for effekten av omdanningen, jf. endringsdirektivet artikkel 86f nr. 2. Departementet ber om innspill fra høringsinstansene til om tidspunktet for verdsettelse bør fastsettes i lov. Tidspunktet for verdsettelse kan for eksempel settes til når styret besluttet forslag til omdanningsplan, jf. forslag til allmennaksjeloven ny § 15-11 fjerde ledd.

Oppnås ikke enighet om innløsningskravet, avgjøres dette ved skjønn etter lov 1. juni 1917 nr. 1 om skjønn og ekspropriasjonssaker (skjønnsprosessloven) kapittel 1, jf. forslag til allmennaksjeloven ny § 15-11 tredje ledd. Det følger av skjønnsprosessloven § 4 første ledd at «Skjøn eller takst kan forlanges, naar dette er hjemlet ved lov eller overenskomst.»

Etter departementets vurdering vil en slik ordning oppfylle kravet i direktivet artikkel 86i nr. 4 om at tvist om innløsningssummen skal kunne bringes inn for en offentlig myndighet. Ordningen tilsvarer den som gjelder dersom partene er uenige om innløsningssum i andre typer saker, for eksempel når styret nekter samtykke til aksjeerverv, jf. aksjeloven § 4-17 sjette ledd. Departementet foreslår ikke at endelig beslutning om innløsningssum skal gjelde for alle aksjeeiere som har fremsatt krav om innløsning, jf. direktivet artikkel 86i nr. 4 andre ledd. Departementet viser til at det er et grunnleggende prinsipp i norsk sivilprosessrett at en rettskraftig dom er bindende for sakens parter, jf. tvisteloven § 19-15 første ledd. Tvistelovens regler om forening av krav og søksmål, jf. kapittel 15, gjelder også i skjønnsaker, jf. skjønnsprosessloven § 2 første ledd.

Departementet foreslår at skjønnsak om et tillegg til innløsningssummen i plan for omdanning må reises innen tre måneder etter datoen for generalforsamlingens beslutning om å godkjenne omdanningsplanen, jf. direktivet artikkel 86i nr. 4 siste punktum.

Departementet viser til at skjønnsak om innløsningssum etter allmennaksjeloven og aksjeloven omfattes av sakskostnadsbestemmelsen i skjønnsprosessloven § 42, jf. Borgarting lagmannsretts kjennelse av 18. november 2021 (LB-2021-92939). Den som har interesse av innløsning, skal som hovedregel erstatte motparten dennes nødvendige utgifter i anledning saken, jf. skjønnsprosessloven § 42 første ledd første punktum. I sak om omdanning over landegrensene vil dette være aksjeeiere som har fremmet krav om et tillegg til innløsningssummen som er tilbudt i omdanningsplanen. Retten kan helt eller delvis gjøre unntak fra denne bestemmelsen når den som utsettes for inngrepet, har avslått et rimelig forlikstilbud, jf. skjønnsprosessloven § 42 andre ledd.

Omdanningsattest skal som hovedregel utstedes innen tre måneder fra tidspunktet for mottak av melding om at selskapet oppfyller vilkårene for omdanning, jf. endringsdirektivet artikkel 86m nr. 7. Dersom en aksjeeier krever at innløsningssummen skal avgjøres ved skjønn, kan det ta lengre tid enn tre måneder etter generalforsamlingens vedtak om omdanning før innløsningssummens størrelse er rettskraftig avgjort. Departementet foreslår at sak om skjønn ikke skal ha oppsettende virkning for Foretaksregisterets mulighet til å utstede attest om omdanning. Departementet viser til at den sakkyndige redegjørelsen skal inneholde en vurdering av om den tilbudte innløsningssummen reflekterer aksjenes virkelige verdi.

Aksjeeieren kan kreve å få utbetalt innløsningssummen som følger av plan for omdanning innen to måneder etter generalforsamlingens vedtak om omdanning over landegrensene. Dersom innløsningssummen skal fastsettes ved skjønn, kan det hende at skjønnsforretningen først er endelig etter at omdanningen er gjennomført og selskapet har endret organisasjonsform. Ved omdanning over landegrensene vil det omdannede selskapet overta eiendeler, rettigheter og forpliktelser, inkludert forpliktelsen til å betale innløsningssum dersom vilkårene for innløsning er oppfylt. Selv om eierskapet til aksjen ikke overdras før innløsningssummen er betalt, kan aksjeeierens innkreving av endelig innløsningssum bli vanskeligere eller mer kostbart etter at selskapet har flyttet til en annen EØS-stat enn Norge. Det kan også tenkes at destinasjonsstatens selskapsrettslige regler kan påvirke aksjeeierens innflyttelse i selskapet negativt. En aksjeeier kan derfor ønske sikkerhet for innløsningssummen. Departementet viser til at en aksjeeier som begjærer skjønnsforretning fordi den tilbudte innløsningssummen ikke reflekterer aksjenes virkelige verdi, kan begjære midlertidig sikring hos tingretten for innløsningssummen, jf. tvisteloven sjuende del. Tingretten avgjør om det foreligger et pengekrav og en sikringsgrunn. Arrest i formuesgoder kan besluttet når skyldnerens adferd gir grunn til å frykte for at tvangsfullbyrdelse av kravet ellers enten vil bli forspilt eller vesentlig vanskeliggjort, eller må skje utenfor riket, jf. tvisteloven § 33-2 første ledd. Etter departementets vurdering vil disse reglene kunne komme til anvendelse der innløsningssummen ikke betales ved forfall. Et annet spørsmål er om det skal kunne kreves sikkerhet før forfall, og uten at det kan påvises tilstrekkelig sikringsgrunn etter tvisteloven § 33-2. Det er etter departementets vurdering gode grunner for at slik sikkerhet skal kunne kreves. Vilåret om å sannsynliggjøre at skyldnerens adferd gir sikringsgrunn innebærer en relativt høy terskel, som ofte vil være vanskelig å påvise før selskapet har flyttet fra Norge. En rettsprosess er også kostbar. Dette tilsier etter departementets vurdering at det bør kunne kreves sikkerhet for vederlaget før selskapet flytter ut av Norge.

Forslag til allmennaksjeloven ny § 15-11 inneholder regler om aksjeeieres rett til innløsning.

Kreditorvern

Kreditor kan kreve at det stilles betryggende sikkerhet for fordringer mot selskapet. Debitor og kreditor kan være uenige om det foreligger en fordring eller om sikkerheten er betryggende. Departementet foreslår at tingretten avgjør tvist om disse spørsmålene, jf.

forslag til allmennaksjeloven ny § 15-12. Dette er i samsvar med gjeldende rett ved fusjon over landegrensene, jf. aksjeloven § 13-15 andre ledd og allmennaksjeloven § 13-16 andre ledd, jf. allmennaksjeloven § 13-25 andre ledd. Departementet viser til at behovet for å løse en tvist om det foreligger en fordring mot et selskap, eller om sikkerheten for denne fordringen er betryggende, er likt når kreditors fordring er mot et selskap som deltar i fusjon over landegrensene, og mot et selskap som gjennomfører omdanning over landegrensene.

Medlemsstatene kan velge å innføre regler om at styret i forbindelse med omdanningen skal avgi en erklæring om at selskapet vil være i stand til å oppfylle sine økonomiske forpliktelser etter omdanningen, jf. direktivet artikkel 86j nr. 2. Departementet viser til at aksjelovene inneholder en plikt for styret til å holde seg løpende orientert om selskapets økonomiske stilling, jf. allmennaksjeloven § 6-12 andre ledd og aksjeloven § 6-12 andre ledd. Selskapet skal til enhver tid ha forsvarlig egenkapital og likviditet, jf. allmennaksjeloven § 3-4 og aksjeloven § 3-4. Styrets medlemmer kan ilegges erstatningsansvar for skade de forsettlig eller uaktsomt har voldt en kreditor, jf. allmennaksjeloven § 17-1 og aksjeloven § 17-1.

I en dom avsagt 13. februar 1991 (Rt. 1991 s. 119 (Normount)) ga Høyesterett uttalelser om aktsomhetsnormen for styremedlemmer i aksjeselskaper:⁷

«Loven gir gjennom aksjeselskapsformen adgang til ansvarsbegrensning nettopp for risikofylte virksomheter. Aksjeselskapets ansvar er begrenset til de midler selskapet disponerer over. Dersom kreditor ikke får dekning gjennom disse midler, må det derfor kreves noe spesielt for at han skal kunne skjære gjennom ansvarsbegrensningen og søke dekning hos de enkelte deltakere – aksjonærene – eller hos styremedlemmene som har stått for ledelsen av selskapet.

[...]

På den annen side kan det være grunn til å fremheve dette: Fordi styret handler på vegne av et selskap med begrenset ansvar og hvor selskapskapitalen, som her, ofte kan være beskjedent i forhold til virksomheten, kan styret ikke uten videre henvise en kreditor som påføres tap ved styrets uaktsomhet, til å søke dekning hos et insolvent selskap.»

I en dom avsagt 14. desember 2017 (HR-2017-2375-A (Ulvesund)) vurderte Høyesterett om en leverandør hadde krav på å få informasjon om eventuelle fremtidige betalingsproblemer hos et aksjeselskap. Høyesterett uttalte:

«Noen plikt til å gi informasjon om slike betalingsproblemer kan ikke utledes verken av lov eller de konkrete avtalene mellom [Firma1] og Ulvesund. Men en slik plikt for [Firma1] til å varsle Ulvesund følger, etter mitt syn, av det alminnelige ulovfestede kravet om aktsomhet og lojalitet mellom kontraktsparter.»

Etter departementets vurdering vil en erklæring i forbindelse med omdanning over landegrensene, om at selskapet vil være i stand til å oppfylle sine økonomiske

⁷ Dommen ble avsagt etter aksjeloven av 1976.

forpliktelser, kunne virke disiplinerende. På den andre siden vil en slik erklæring fra styret innebære en vurdering av forhold som ligger frem i tid. Vurderingen av slike forhold vil nødvendigvis være beheftet med usikkerhet. En styreerklæring vil ikke gi kreditorer vesentlig sterkere vern enn de allerede har etter allmennaksjeloven § 3-4, jf. § 17-1 og aksjeloven § 3-4, jf. § 17-1. Verken Danmark eller Sverige har innført lovkrav om styreerklæring ved omdanning over landegrensene. Departementet foreslår ikke regler om at styret i forbindelse med omdanning over landegrensene skal avgi en erklæring om at selskapet vil være i stand til å oppfylle sine økonomiske forpliktelser.

Forslag til allmennaksjeloven ny § 15-12 inneholder regler om vern av kreditorer.

Særlige rettigheter i et selskap som gjennomfører omdanning over landegrensene

Departementet har vurdert behovet for å gi regler til vern av aksjeeiere eller andre som har særlige rettigheter i et selskap i forbindelse med omdanning over landegrensene. Slike rettigheter kan for eksempel være fortrinnsrett til en bestemt andel av aksjene ved kapitalforhøyelser, se blant annet overskjønn fastsatt av Borgarting lagmannsrett 12. oktober 2010 (LB-2010-4240).

Ved fusjon og fisjon over landegrensene kan aksjeeiere eller andre kreve rettighetene innløst dersom rettighetene i det overtakende selskapet ikke minst tilsvarer rettighetene vedkommende hadde i det overdragende selskapet, jf. allmennaksjeloven § 13-19, jf. § 13-25 andre ledd nr. 8 og allmennaksjeloven § § 14-9. Bestemmelsen i allmennaksjeloven § 13-19 gjennomfører krav i selskapsrettsdirektivet (direktiv (EU) 2017/1132) artikkel 101 i norsk rett. Endringsdirektivet (direktiv (EU) 2019/2121) inneholder ikke bestemmelser om vern av særlige rettigheter ved omdanning over landegrensene, ut over bestemmelsen i artikkel 86r bokstav a om at det omdannede selskapet skal overta alle eksisterende forpliktelser i forbindelse med at omdanningen trer i kraft.

Etter departementets vurdering kan det være behov for vern av særlige rettigheter også ved omdanning over landegrensene. Det kan ikke utelukkes at omdanning av et allmennaksjeselskap eller aksjeselskap til et selskap underlagt selskapslovgivningen i en annen EØS-stat, vil kunne påvirke innholdet i og verdien av særlige rettigheter i selskapet. Departementet foreslår at det innføres en regel om særlige rettigheter i et selskap som gjennomfører omdanning over landegrensene i allmennaksjeloven ny § 15-13. Den foreslåtte bestemmelsen tilsvarer regelen som allerede gjelder ved fusjon og fisjon over landegrensene. En slik bestemmelse vil tydeliggjøre hva prinsippet om formuerettslig kontinuitet innebærer for innehavere av særlige rettigheter i selskapet i forbindelse med omdanning over landegrensene. Departementet viser til at det er innført en lignende bestemmelse i svensk rett, jf. aktiebolagslagen kapittel 24 a § 2.

Departementet ber om innspill fra høringsinstansene til om det er behov for en slik regel, se utkast til bestemmelse i forslag til allmennaksjeloven § 15-13.

Søksmål i opprinnelsesstaten

Endringsdirektivet (direktiv (EU) 2019/2121) artikkel 86j nr. 4 inneholder regler om internasjonalt vernetting ved tvist om krav mot et selskap som gjennomfører omdanning

over landegrensene. Departementet tolker bestemmelsen slik at en kreditor skal kunne velge å gå til rettslige skritt mot selskapet i opprinnelsesstaten i inntil to år etter at omdanningen trådte i kraft.

Verneting er den geografiske rettskretsen (domstolen) hvor en sivil rettssak skal eller kan reises. Når et formuerettslig forhold har tilknytning til mer enn ett rettssystem, kan det hende at domstolene i flere land har jurisdiksjon over samme sak. For å unngå dette er det inngått internasjonale konvensjoner om koordinering av de interne vernetingsreglene. Norske domstolers internasjonale domskompetanse er først og fremst regulert i konvensjon av 30. oktober 2007 om domsmyndighet og om anerkjennelse og fullbyrdelse av dommer i sivile og kommersielle saker (Luganokonvensjonen).⁸ Luganokonvensjonen gjelder som norsk lov, jf. tvisteloven § 4-8.

Luganokonvensjonen artikkel 2 nr. 1 lyder:

«Med forbehold for hva som ellers måtte følge av reglene i konvensjonen her, skal personer med bosted i en konvensjonsstat uansett statsborgerskap saksøkes ved domstolene i bostedstaten.»

Luganokonvensjonen artikkel 60 nr. 1 lyder:

«I konvensjonen her har et selskap eller annen juridisk person eller sammenslutning av fysiske eller juridiske personer bosted der hvor det har sitt:
a) vedtektsbestemte sete, eller
b) hovedadministrasjon, eller
c) hovedforretningssted.»

Luganokonvensjonen artikkel 5 nr. 1 bokstav a lyder:

«En person som har bosted i en konvensjonsstat, kan i en annen konvensjonsstat saksøkes:

1. a) i saker om kontraktforhold, ved domstolen for det sted hvor den forpliktelse tvisten gjelder, skal oppfylles;»

Saker om tinglige rettigheter i fast eiendom kan kun anlegges ved domstolene der eiendommen befinner seg, jf. Luganokonvensjonen artikkel 22 nr. 1.

I henhold til endringsdirektivet artikkel 86j nr. 4 skal selskapets kreditorer kunne gå til sak i opprinnelsesstaten i to år etter at omdanningen trådte i kraft. Etter departementets vurdering har ikke selskapets kreditorer uten videre en slik rettighet etter gjeldende regler om internasjonalt verneting i Luganokonvensjonen. Ifølge hovedregelen i Luganokonvensjonen artikkel 2 skal søksmål mot et aksjeselskap eller

⁸ Luganokonvensjonen om domsmyndighet og om anerkjennelse og fullbyrdelse av dommer i sivile og kommersielle saker ble vedtatt i Lugano 30. oktober 2007. Konvensjonen er en parallellkonvensjon til Brusselforordningen (forordning (EF) nr. 44/2001) som tidligere gjaldt for EUs medlemsstater. Brusselforordningen er revidert og erstattet av forordning (EU) nr. 1215/2012. Partene i Luganokonvensjonen er EU, Danmark (som står utenfor justissamarbeidet i EU) samt EFTA-statene Norge, Island og Sveits.

allmennaksjeselskap som er omdannet til et selskap underlagt lovgivningen i en annen EØS-stat, anlegges for domstolene i destinasjonsstaten.

Departementet foreslår særskilte bestemmelser om internasjonalt vernetting ved omdanning over landegrensene i allmennaksjeloven ny § 15-20. Departementet vurderer at bestemmelsen vil kunne gi kreditorer ytterligere vern ved flytting av et norsk allmennaksjeselskap eller aksjeselskap til en annen EØS-stat. Forslaget er en avvikende regulering fra Luganokonvensjonens regler om internasjonalt vernetting.

Etter departementets vurdering bør avvikende regler om internasjonalt vernetting ved omdanning over landegrensene reguleres i aksjelovene, og ikke i tvisteloven.

Departementet har lagt vekt på at omdanning over landegrensene vil være aktuelt for et forholdsvis begrenset antall selskaper, og at slik omdanning trolig vil være mest aktuelt for selskaper som har virksomhet av et visst omfang. Ved omdanning over landegrensene vil et norsk allmennaksjeselskap eller aksjeselskap ofte ha bistand fra interne eller eksterne advokater. Det er da mindre risiko for at et unntak i særlovgivningen fra tvistelovens generelle vernetingsregler vil føre til feil eller misforståelser. Kreditorer som skal inndrive krav mot et selskap som har gjennomført omdanning over landegrensene, vil også normalt gjøre dette med bistand fra selskaper som utfører tjenester knyttet til kreditthåndtering. Kreditorer vil også kunne få veiledning fra domstolen om vernetting.

Luganokonvensjonen artikkel 23 regulerer vernetingsavtaler. Konvensjonen artikkel 23 nr. 1 første og andre punktum lyder:

«Har partene, når minst en av dem har bosted i en konvensjonsstat, avtalt at en domstol eller domstolene i en konvensjonsstat skal være kompetente til å avgjøre noen tvist som har oppstått eller måtte oppstå i et bestemt rettsforhold, er den eller disse domstolene kompetente. En slik kompetanse skal være eksklusiv, med mindre partene har avtalt noe annet.»

Etter departementets vurdering åpner ikke ordlyden i endringsdirektivet artikkel 86j nr. 4 for at vernetting i opprinnelsesstaten i to år etter flyttingen, bare skal gjelde med mindre partene har avtalt noe annet. Formålet med bestemmelsen er å gi selskapets kreditorer vern mot at omdanning over landegrensene skal gjøre det uforholdsmessig vanskelig eller dyrt å kreve inn fordringer mot selskapet. Dersom det åpnes for et annet avtalt vernetting, er det etter departementets vurdering risiko for at dette vernet vil undergraves. Selskapene vil for eksempel kunne innføre standardbestemmelser om avtalt vernetting i sine kreditt- og låneavtaler, eller kreve slike klausuler i forkant av en planlagt omdanning over landegrensene. Inndrivelse av fordringer over landegrensene vil særlig kunne være utfordrende for mindre foretak og privatpersoner, herunder nåværende og tidligere ansatte som har krav på eller får utbetalt pensjon fra selskapet. For slike kreditorer vil det også kunne være vanskelig å overskue konsekvensene av avtalt vernetting, og å motsette seg slike klausuler før avtaleinngåelse. Departementet foreslår at bestemmelsen om vernetting i to år etter omdanning over landegrensene ikke skal kunne fravikes ved avtale, jf. forslag til allmennaksjeloven § 15-20.

Retten til å reise søksmål i opprinnelsesstaten i inntil to år etter at omdanningen trådte i kraft, vil gjelde uavhengig av lovvalsregler som følger av for eksempel en låneavtale. Forslag til regler om retten til å reise søksmål mot selskapet i opprinnelsesstaten påvirker ikke nasjonale regler om foreldelse av fordringer, jf. også punkt 24 i fortalen i endringsdirektivet (direktiv (EU) 2019/2121).

Forslag til allmennaksjeloven ny § 15-20 inneholder regler om verneting ved tvist om krav mot et selskap som gjennomfører omdanning over landegrensene.

3.5 Ansattes innflytelse

3.5.1 Gjeldende rett

Verken allmennaksjeloven kapittel 15 eller aksjeloven kapittel 15 inneholder krav om at omdanningsplanen skal forelegges selskapets ansatte. I virksomheter som jevnlig sysselsetter minst 50 ansatte, skal arbeidsgiver informere om og drøfte spørsmål av betydning for de ansattes arbeidsforhold med de ansattes tillitsvalgte, jf. lov 17. juni 2005 nr. 62 om arbeidsmiljø, arbeidstid og stillingsvern (arbeidsmiljøloven) § 8-1 første ledd. Reglene i arbeidsmiljøloven kapittel 8 er generelle og gjennomfører direktiv (EU) 2002/14/EF, jf. Ot.prp. nr. 49 (2004-2005) punkt 10.1.2.

Arbeidsmiljøloven kapittel 16 inneholder regler ved virksomhetsoverdragelse og gjennomfører rådsdirektiv 2001/23/EF om tilnærming av medlemsstatenes lovgivning om ivaretagelse av arbeidstakernes rettigheter ved overdragelse av foretak, virksomheter eller deler av foretak eller virksomheter. Bestemmelsene i arbeidsmiljøloven hjemler en generell opplysnings- og drøftelsesplikt som går ut over det som følger av aksjeloven og allmennaksjeloven. Tidligere og ny arbeidsgiver skal så tidlig som mulig gi informasjon om og drøfte overdragelsen med de ansattes tillitsvalgte, jf. arbeidsmiljøloven § 16-5 første ledd. Tilsvarende gjelder ved fusjon over landegrensene, jf. allmennaksjeloven § 13-11 første ledd, jf. § 13-25 andre ledd nr. 5 og aksjeloven § 13-11 første ledd og for fisjon over landegrensene, jf. § 14-12 nr. 4.

Allmennaksjeloven § 6-4 og aksjeloven § 6-4 har regler om de ansattes rett til å velge styremedlemmer og observatører der selskapet ikke har bedriftsforsamling. I aksjeselskaper og allmennaksjeselskaper med flere enn 30 ansatte kan de ansatte kreve at minst ett styremedlem og en observatør med varamedlemmer velges av og blant de ansatte, jf. allmennaksjeloven § 6-4 første ledd og aksjeloven § 6-4 første ledd. For selskaper med flere enn 50 ansatte kan de ansatte kreve at inntil en tredel, og minst to av styrets medlemmer med varamedlemmer velges av og blant de ansatte, jf. allmennaksjeloven § 6-4 andre ledd og aksjeloven § 6-4 andre ledd. I selskaper med over 200 ansatte skal de ansatte velge ett styremedlem med varamedlem i tillegg til den representasjonen som følger av § 6-4 andre ledd, jf. allmennaksjeloven § 6-4 tredje ledd og aksjeloven § 6-4 tredje ledd.

Bedriftsforsamlingen er et obligatorisk selskapsorgan i aksjeselskaper og allmennaksjeselskaper med flere enn 200 ansatte. Det kan avtales mellom selskapet og et

flertall av de ansatte at selskapet ikke skal ha bedriftsforsamling. Hvis selskapet har bedriftsforsamling, skal den ha minst 12 medlemmer. En tredel av bedriftsforsamlingens medlemmer velges av og blant de ansatte, jf. allmennaksjeloven § 6-35 fjerde ledd og aksjeloven § 6-35 første ledd andre punktum. En av bedriftsforsamlingens viktigste oppgaver er å velge styret og styrets leder, jf. allmennaksjeloven § 6-37 første ledd.

Nærmere regler om ansattes rett til representasjon i styret i aksjeselskaper og allmennaksjeselskaper er fastsatt med hjemmel i aksjeloven §§ 6-4, 6-5 og 6-35 i forskrift 24. august 2017 nr. 1277 om de ansattes rett til representasjon i aksjeselskapers og allmennaksjeselskapers styre og bedriftsforsamling mv. (representasjonsforskriften). For europeiske selskaper (SE) er reglene om ansattes rett til innflytelse fastsatt med hjemmel i SE-loven § 3 i forskrift 1. april 2005 nr. 273 om arbeidstakeres rett til innflytelse i europeiske selskaper (forskrift om arbeidstakernes innflytelse i SE).

3.5.2 Direktivets krav

Reglene om de ansattes representasjonsrett ved omdanning over landegrensene er nye i direktiv (EU) 2019/2121. Endringsdirektivet artikkel 86k regulerer ansattes rett til informasjon og drøfting, mens artikkel 86l regulerer ansattes representasjonsrett i det omdannede selskapet.

Medlemsstatene skal sikre at ansattes rett til informasjon og drøfting i forbindelse med omdanningen ivaretas i samsvar med reglene i direktiv 2002/14/EF om etablering av en generell ramme for informasjon til og konsultasjon med ansatte i EU og, der det er relevant, i samsvar med direktiv 2009/38/EF⁹ (om europeisk samarbeidsutvalg), jf. artikkel 86k nr. 1. Medlemsstatene kan bestemme at de ansattes rett til informasjon og konsultasjon også skal gjelde for ansatte i selskaper ut over dem som er nevnt i artikkel 3 nr. 1 i direktiv 2002/14/EF, det vil si selskaper med færre enn 50 ansatte eller andre selskaper som faller utenfor direktivets anvendelsesområde.

Informasjon til og drøfting med de ansatte skal skje så tidlig som mulig, men senest før utkastet til omdanningsplan eller rapporten i artikkel 86e er ferdigstilt, slik at ansatte får tilstrekkelig informasjon om omdanningsplanen, mulighet til å gi synspunkter og drøfte innhold, samt en begrunnet tilbakemelding som redegjør for hvordan deres synspunkter er vurdert og hvilke konsekvenser de eventuelt får, før generalforsamlingen fatter vedtak etter artikkel 86h, jf. artikkel 86k nr. 2.

Når omdanningen er gjennomført, gjelder som hovedregel destinasjonsstatens regler om ansattes representasjonsrett, jf. artikkel 86l nr. 1. Fra denne hovedregelen er det gjort unntak i artikkel 86l nr. 2, som slår fast at hovedregelen ikke skal komme til anvendelse dersom selskapet i de siste seks månedene før kunngjøringen av omdanningsplanen hadde et gjennomsnittlig antall ansatte tilsvarende fire femdel av terskelen i opprinnelsesstaten

⁹ Europaparlaments- og rådsdirektiv 2009/38/EF av 6. mai 2009 om opprettelse av et europeisk samarbeidsutvalg eller en framgangsmåte i foretak som omfatter virksomhet i flere medlemsstater og i foretaksgrupper som omfatter foretak i flere medlemsstater, for å informere og konsultere arbeidstakere (omarbeiding)

for å utløse representasjonsrett etter direktiv 2001/86/EF artikkel 2 bokstav k. Unntaket kommer også til anvendelse dersom destinasjonsstatens regler om ansattes representasjonsrett

- a. ikke gir ansatte minst like gode representasjonsrettigheter i selskapets styrende organer som gjaldt før omdanningen, målt ved andelen ansattrepresentanter i selskapets administrasjons- eller tilsynsorganer som de ansatte kan kreve å velge, jf. artikkel 861 nr. 2 bokstav a, eller
- b. dersom ansatte i det omdannede selskapets datterselskaper mv. i andre medlemsstater ikke har samme representasjonsrett som de ansatte i destinasjonsstaten, jf. artikkel 861 nr. 2 bokstav b.

For ansatte i selskaper omfattet av unntaket skal reglene om representasjonsrett i opprinnelsesstaten gjelde frem til det er forhandlet frem nye ordninger, jf. artikkel 861 nr. 4 bokstav c. Nye ordninger skal være basert på regler om ansattes representasjonsrett i to EU-rettsakter.¹⁰ Selskapet må velge en selskapsform i destinasjonsstaten som åpner for representasjonsrett for de ansatte, jf. artikkel 861 nr. 6. Det omdannede selskapet skal iverksette tiltak for å sikre ansattes representasjonsrett ved en eventuell ny omorganisering over landegrensene innen fire år etter omdanningen, jf. artikkel 861 nr. 7. Selskapet skal informere ansatte eller deres representanter om utfallet av forhandlingene uten ugrunnet opphold, jf. artikkel 861 nr. 8.

3.5.3 Departementets forslag

Reglene i endringsdirektivet artikkel 861 om ansattes representasjonsrett er tekniske og detaljerte. Departementet vurderer at bestemmelser som gjennomfører direktivkravene om ansattes representasjonsrett, egner seg best i forskrift. Å regulere dette i forskrift vil samsvare med det som ble gjort ved innføring av nåværende regler om fusjon over landegrensene, jf. forskrift 9. januar 2008 nr. 50 om arbeidstakernes rett til representasjon ved fusjon over landegrensene av selskaper med begrenset ansvar. Denne forskriften er fastsatt med hjemmel i allmennaksjeloven § 13-34. I Ot.prp. nr. 78 (2006-2007) punkt 11 står følgende om hvorfor det ble vurdert som mest hensiktsmessig å plassere reglene om de ansattes innflytelse i forskrift:

«Etter departementets syn er det ikke hensiktsmessig å innta de detaljerte reglene om arbeidstakernes innflytelse i allmennaksjeloven. En slik regulering ville føre til en betydelig oppsvulming av loven, og ville gi et uoversiktlig lovverk. Tematisk skiller også reglene seg vesentlig fra de øvrige reglene i allmennaksjeloven kapittel 13, som i det alt vesentlige er av selskapsrettslig karakter. Departementet viser dessuten til at de tilsvarende reglene om arbeidstakernes innflytelse i europeiske selskaper og europeiske samvirkeforetak er regulert i forskrift, jf. forskrift 1. april 2005 nr. 273 og forskrift 3. november 2006 nr. 1213. Videre finner departementet grunn til å understreke at selv om

¹⁰ Rådsforordning (EF) nr. 2157/2001 av 8. oktober 2001 om vedtektene for det europeiske selskap (SE); Rådsdirektiv 2001/86/EF om utfylling av vedtektene for det europeiske selskap om arbeidstakernes innflytelse

reglene fastsettes i forskrift, vil våre EØS-rettslige forpliktelser sette rammene for departementets adgang til å endre reglene.»

Departementet vurderer at de samme grunner tilsier at bestemmelser som gjennomfører reglene om ansattes representasjonsrett i endringsdirektivet plasseres i forskrift.

Overgangsregler om ansattes representasjonsrett er også drøftet i punkt 3.7.3, i relasjon til destinasjonsstatens lovlighetskontroll, registrering, rettsvirkning mv.

Departementet foreslår på denne bakgrunn å ta inn bestemmelser i aksjeloven og allmennaksjeloven som gir departementet hjemmel til å gi forskrift med nærmere regler om ansattes representasjonsrett ved omdanning over landegrensene.

Se forslag til allmennaksjeloven ny § 15-18. Forslag til forskriftsbestemmelser vil bli sendt på offentlig høring.

Departementet vurderer at de ansattes rett til informasjon og drøfting ved omdanning over landegrensene allerede er ivarettatt gjennom arbeidsmiljøloven kapittel 8. Departementet kan på denne bakgrunn ikke se behov for særskilte gjennomføringsbestemmelser i aksjeloven eller allmennaksjeloven.

3.6 Attest før omdanning

3.6.1 Gjeldende rett

Beslutning om omdanning fra aksjeselskap til allmennaksjeselskap eller vice versa etter allmennaksjeloven kapittel 15 eller aksjeloven kapittel 15 skal meldes til Foretaksregisteret uten ugrunnet opphold og senest innen tre måneder etter generalforsamlingens vedtak, jf. lov 20. juni 2025 nr. 106 om Foretaksregisteret (foretaksregisterloven) § 4-2 første ledd, allmennaksjeloven § 15-2 første ledd og aksjeloven § 15-2 første ledd. Er vedtaket ikke meldt til Foretaksregisteret innen utløpet av fristen, er det ikke lenger bindende for selskapet, jf. allmennaksjeloven § 15-2 andre ledd og aksjeloven § 15-2 andre ledd.

Foretaksregisteret skal prøve om det som innkommer til registrering og grunnlaget for det oppfyller krav fastsatt i eller i medhold av foretaksregisterloven og annen lovgivning, jf. foretaksregisterloven § 5-1.

3.6.2 Direktivets krav

Myndighetene skal kontrollere at vilkårene for omdanning er oppfylt før transaksjonen gjennomføres. Forhåndskontrollen skal utføres av en domstol, notarius publicus eller annen offentlig myndighet i opprinnelsesstaten, jf. artikkel 86m nr. 1. Det skal utstedes en attest om at vilkårene for omdanning er oppfylt. Beslutning om å utstede en attest eller nekte å utstede attest skal fattes innen tre måneder fra selskapet sendte melding om at det oppfyller vilkårene for gjennomføring av omdanning over landegrensene, jf. artikkel 86m nr. 7. Denne fristen kan forlenges med inntil tre måneder dersom det er nødvendig for å undersøke om formålet med omdanningen er omgåelse av EU-rett eller norsk lov, eller at den har et kriminelt formål, jf. artikkel 86m nr. 10.

Det skal ikke utstedes attest dersom formålet med omdanningen er unndragelse eller omgåelse av EU-retten eller nasjonale regler, eller dersom det ligger kriminelle hensikter bak omdanningen, jf. artikkel 86m nr. 8. Ved vurderingen av om vilkårene for å nekte å utstede attest er oppfylt, skal det legges vekt på en rekke faktorer som er listet opp i fortalen punkt 36:

- selskapets intensjon
- sektoren selskapet driver virksomhet i
- investeringer
- omsetning
- fortjeneste eller tap
- antall ansatte
- balansesum
- hvor selskapet er skattemessig hjemmehørende
- selskapets eiendeler og hvor disse befinner seg
- utstyr
- selskapets reelle eiere
- hvor de ansatte utfører arbeidet
- hvor trygdeavgifter mv. blir betalt
- antall utsendte ansatte
- antall ansatte som utfører arbeid i mer enn én medlemsstat, og
- risikoen ved foretaket.

Listen over hensyn myndighetene kan legge vekt på før de utsteder attest om omdanning over landegrensene, er ikke uttømmende.

Når attesten er utstedt, skal den sendes myndighetene i destinasjonsstaten gjennom registersammenkoblingssystemet (BRIS), jf. artikkel 86n nr. 1.

3.6.3 Departementets forslag

Innledning

Omdanning over landegrensene må samordnes mellom myndighetene i flere EØS-stater. Direktivets regler om attest før omdanning er en sentral del av denne samordningen. Formålet er å fordele oppgaver mellom myndighetene i de EØS-statene som berøres av omdanningen, og sikre tilstrekkelig kontroll med at alle vilkår er oppfylt. Omdanning over landegrensene kan ikke gjennomføres før det er utstedt en omdanningsattest, jf. fortalen punkt 33.

I henhold til artikkel 86m nr.1 skal medlemsstatene sørge for at omdanningsattesten deles med myndighetene nevnt i artikkel 86n nr.1 gjennom registersammenkoblingssystemet BRIS og at omdanningsattesten er tilgjengelig gjennom samme system. Tilgang til

omdanningsattesten skal være gratis for disse myndighetene og for registrene, jf. artikkel 86n nr. 2.

Valg av myndighet som skal utstede omdanningsattest

Departementet har vurdert ulike alternativer for hvilken norsk myndighet som skal utstede omdanningsattest. Det er etter departementets vurdering ikke én eksisterende myndighet som har kompetanse på alle områdene en attest skal dekke.

Foretaksregisteret er det offentlige registeret over norske og utenlandske foretak som driver næringsvirksomhet i Norge, jf. foretaksregisterloven § 2-1. Foretaksregisteret utsteder i dag attest ved fusjon eller fisjon over landegrensene. Endringsdirektivets regler om at omdanningsattest ikke skal utstedes når formålet med omdanningen er å omgå nasjonal lovgivning, er nye, også sammenlignet med de gjeldende kravene for å utstede fusjonsattest i allmennaksjeloven § 13-31, jf. aksjeloven § 13-25. Hva som er formålet med en omdanning over landegrensene, vil være en skjønnsmessig vurdering. Etter departementets vurdering vil dette vilkåret føre til at behandlingen av melding om at vilkårene for å gjennomføre omdanning er oppfylt i enkelte saker vil bli mer komplisert og ressurskrevende, sammenlignet med kontrollen Foretaksregisteret gjør for utstedelse av omdanningsattest i dag. Spørsmålet er om Foretaksregisteret er best egnet og har tilstrekkelige ressurser til å effektivt vurdere de ulike vilkårene som må være oppfylt før attesten kan utstedes. Disse vilkårene behandles nærmere i avsnittene nedenfor.

Et alternativ kan være at meldingen sendes til Finanstilsynet istedenfor Foretaksregisteret. Finanstilsynet arbeider blant annet med å forebygge og avdekke hvitvasking. Dette gjør Finanstilsynet i samarbeid med Økokrim. Ettersom Finanstilsynet arbeider med slike problemstillinger i det daglige har tilsynet dermed mer kompetanse, og derved også bedre forutsetninger, for å vurdere om formålet med omdanningen over landegrensene eksempelvis er omgåelse av nasjonale regler.

Finanstilsynet fører tilsyn med finansnæringen, det vil si banker, forsikringsforetak, finansieringsforetak, verdipapirforetak osv. De fører også kontroll med eiendomsmeglere, regnskapsførere og revisorer, se lov 21. juni 2024 nr. 41 om Finanstilsynet (finanstilsynsloven) § 1-2. Finanstilsynet fører ikke tilsyn med andre næringer, slik som eksempelvis industrivirksomhet eller reiselivsnæringen.

Etter departementets vurdering vil en kontroll av meldingen under alle omstendigheter kreve samarbeid mellom flere myndigheter. Vurderingen blir derfor hvem som er best egnet til å koordinere et slikt arbeid. Etter vår vurdering peker Foretaksregisteret i Brønnøysundregistrene seg ut som det organet som mest effektivt kan koordinere slike opplysninger og utstede den nødvendige attesten.

Foretaksregisteret må innhente uttalelser fra relevante myndigheter som grunnlag for sin gjennomgang. Foretaksregisteret vil da normalt ikke utføre ytterligere undersøkelser utenfor sitt eget ansvarsområde, som er å sørge for registrering av alle norske og utenlandske foretak i Norge med oppdaterte og tilgjengelige opplysninger om disse. Ved et slikt oppdrag skal Foretaksregisteret basere sin beslutning på informasjon som andre

myndigheter har gitt. Direktivet slår fast at det er særlig viktig å motvirke såkalte skallselskaper eller frontskapselskaper. Ansattes rettigheter, trygdeavgifter og skatteplikter fremheves også som beskyttelsesverdige formål. Det er derfor viktig at det i regelverket kommer klart frem hva de myndighetene som det innhentes uttalelse fra, og som typisk er tilsynsorganer på disse områdene, skal vurdere og bekrefte overfor Foretaksregisteret.

Myndighetene hvis virksomhetsområder best samsvarer med kjernen av disse interessene som er spesielt beskyttelsesverdige for Norge, er sannsynligvis Skatteetaten, Arbeidstilsynet, Økokrim og politiet. Foretaksregisteret bør derfor gjøre en vurdering av meldingen basert på kriteriene i fortalen punkt 36, som blant annet omhandler intensjonen bak omdanningen over landegrensene, nettoomsetning, antall ansatte, skattemessig bosted, selskapets reelle rettighetshavere osv., og eventuelt innhente tilleggsinformasjon fra relevante myndigheter når det er nødvendig. Denne tilleggsinformasjonen vil eksempelvis være opplysninger om skatteplikter gitt fra Skatteetaten og opplysninger om skallselskaper fra Økokrim. Med basis i de tilsendte opplysningene skal Foretaksregisteret så foreta en helhetsvurdering av om attest skal utstedes.

Skatteetaten skal blant annet bekrefte skattemessig bosted, samt vurdere om omorganiseringen over landegrensene gjennomføres for misbruks- eller bedrageriformål som fører til eller har til hensikt å føre til skatteunndragelse eller ulovlig omgåelse av skatteloven. Skatteetaten skal også vurdere mulig økonomisk kriminalitet tilknyttet omorganiseringen generelt sett.

En uttalelse fra eksempelvis Skatteetaten kan også omfatte opplysninger som er omfattet av taushetsplikt etter skatteforvaltningsloven eller innkrevningsloven. Departementet foreslår derfor at Foretaksregisteret kan innhente opplysninger fra offentlige myndigheter uavhengig av lovbestemt taushetsplikt.

Departementet foreslår at Foretaksregisteret velges som kompetent myndighet for å utstede attesten og at Foretaksregisteret skal innhente uttalelser fra andre, relevante myndigheter, uavhengig av lovbestemt taushetsplikt, før attest utstedes.

Løsning valgt i Sverige og Danmark

I Sverige er det Bolagsverket som utsteder slike attester. Bolagsverket har et bredere ansvarsområde enn Foretaksregisteret. Bolagsverket håndterer registreringen av nye foretak og registerendringer for eksisterende foretak, slik som endring av adresse og bytte av styre og revisor. Bolagsverket tar imot årsrapporter og fatter beslutninger om likvidasjon, og utgir «foretaksfakta» (registerinformasjon om Sveriges foretak og foreninger).

Danmark har utpekt Erhvervsstyrelsen som kompetent myndighet for å utstede attester for omdanning. Erhvervsstyrelsen arbeider med næringsutvikling og næringsregulering. I tillegg har den ansvar for virksomhetsregistrering. Den kontrollerer og overvåker overholdelse av lovgivningen for bedrifter som opererer i Danmark. I forbindelse med dette kontrollerer og overvåker Erhvervsstyrelsen blant annet bedrifters overholdelse av rettsreglene om terrorfinansiering og hvitvasking.

Behandlingen av melding om at vilkårene om gjennomføring av omdanning er oppfylt

Departementet foreslår at et allmennaksjeselskap eller aksjeselskap som skal omdannes til et selskap underlagt selskapslovgivningen i en annen EØS-stat, må sende inn melding om at vilkårene for å gjennomføre omdanningen er oppfylt til Foretaksregisteret. Meldingen skal danne grunnlag for Foretaksregisterets kontroll og utstedelse av attest.

Plan for omdanningen, styrets rapport til eierne og de ansatte, sakkyndig redegjørelse, eventuelle synspunkter som er fremmet av de ansatte mv. og protokoll fra generalforsamlingen som har vedtatt plan for omdanning, skal følge som vedlegg til meldingen.

Plan for omdanning skal signeres av styrets medlemmer. Kopi av plan for omdanning skal sendes Foretaksregisteret. Det stilles ikke krav om at den signerte versjonen av planen vedlegges meldingen.

Foretaksregisteret skal kontrollere at lovens vilkår er oppfylt. Foretaksregisteret skal også vurdere om formålet med omdanningen er unndragelse eller omgåelse av EØS-regler eller nasjonale regler. Det vises til avsnittene ovenfor i kapittelet, der det pekes på at en gjennomgang av meldingen kan kreve samarbeid med andre myndigheter, slik som Skatteetaten, Arbeidstilsynet og politiet. Dersom vilkårene for omdanning over landegrensene er oppfylt, skal Foretaksregisteret utstede en omdanningsattest. Foretaksregisteret skal også sende attesten til myndighetene i destinasjonsstaten gjennom BRIS, se punkt 3.6.2.

Foretaksregisteret skal behandle meldingen om at selskapet oppfyller vilkårene for omdanning når et norsk aksjeselskap eller allmennaksjeselskap skal omdannes til et selskap underlagt lovgivningen i en annen EØS-stat. Foretaksregisteret vil innhente tilleggsinformasjon fra selskapet, offentlige registre og relevante norske myndigheter, dersom det er tvil om vilkårene for å utstede attest ved omdanning er oppfylt.

Foretaksregisteret kan ved behov også innhente informasjon fra myndighetene i den EØS-staten selskapet skal flytte til.

Se forslag til allmennaksjeloven § 15-14 og ny § 15-15.

Departementet foreslår at retten til å innhente informasjon fra myndigheter i andre EØS-stater lovfestes i allmennaksjeloven og aksjeloven, men at nærmere detaljer tilknyttet dette tas inn i forskrift 6. august 2025 nr. 1613 om utveksling av opplysninger gjennom registersammenkoblingssystemet (BRIS) mv. Danmark har tatt inn en tilsvarende bestemmelse i sin aksjelovgivning. Sverige har derimot ikke tatt inn en slik bestemmelse i sin aksjelovgivning.

Relevante tolkningsmomenter ved behandlingen av melding

EØS-avtalen og praksis fra EU-domstolen og EFTA-domstolen er relevante tolkningsmomenter i vurderingen av om omdanningen skjer for å omgå nasjonal rett eller EØS-retten. Formålet med EØS-avtalen er «å fremme en vedvarende og balansert styrking av handel og økonomiske forbindelser mellom avtalepartene, med like konkurransevilkår og overholdelse av de samme regler, med sikte på å opprette et ensartet Europeisk

Økonomisk Samarbeidsområde», jf. EØS-avtalen artikkel 1 nr. 1. Et sentralt tiltak for å nå målsettingen om at EØS-statenes nasjonale markeder skal smelte sammen til ett felles europeisk hjemmemarked, er at selskaper skal kunne etablere seg hvor som helst i EØS.

Omdanning over landegrensene vil som hovedregel være en lovlig og ønsket økonomisk aktivitet på tvers av grensene mellom EØS-statene. I EØS-rett (Haukeland Fredriksen, Mathisen, 4. utgave, Fagbokforlaget 2022) kapittel II punkt 3.3.5 står det:

«Kunstige transaksjoner som gjennomføres for å oppnå en uberettiget EØS-rettslig fordel, er ikke vernet av grunnfrihetene. Vilkårene er imidlertid strenge for at noe skal klassifiseres som misbruk av de fire friheter (eller EØS-retten mer generelt).

[...]

Spørsmål om misbruk av *grunnfrihetene* (eller misbruk av andre deler av EØS-retten) må skilles fra spørsmål om misbruk i betydningen «svig» eller «svigaktige forhold» overfor kreditorer, eller misbruk av trygderettighetene, eller annen opptreden som vil stride mot *nasjonal* rett. Bekjempelse av sistnevnte form for misbruk kan påberopes som et legitimt hensyn til rettferdiggjøring – etter en proporsjonalitetsvurdering – av tiltak som gjør inngrep i grunnfrihetene [...].»

I sak C-212/97 *Centros* nektet danske myndigheter å registrere en dansk filial av et selskap stiftet i Storbritannia, under henvisning til at formålet var å omgå danske krav til aksjekapital, som var strengere enn kravene som gjaldt i Storbritannia. EU-domstolen la til grunn at dette var en restriksjon på etableringsretten, og at restriksjonen ikke var egnet til å beskytte selskapets kreditorer. EU-domstolen uttalte i avsnitt 27:

«Under disse omstendigheter kan det forhold, at en statsborger i en medlemsstat, der ønsker at stifte et selskab, vælger at stifte det i den medlemsstat, hvis selskabsretlige regler forekommer den pågældende at være de mindst byrdefulde, og at oprette filialer i andre medlemsstater, ikke i sig selv udgøre et misbrug af etableringsretten. Retten til at stifte et selskab i overensstemmelse med en medlemsstats lovgivning og at oprette filialer i andre medlemsstater er således inden for et enhedsmarked et led i udøvelsen af den etableringsfrihed, der er garanteret ved traktaten.»

Omdanning, fusjon og fisjon over landegrensene vil påvirke virksomheten til og verdsettelsen av de selskapene som deltar i transaksjonen. Det kan også være nødvendig for selskapene å få andre tillatelser fra myndighetene, for eksempel etter reglene om kontroll med foretakssammenslutninger, ved fusjon over landegrensene, jf. lov 5. mars 2004 nr. 12 om konkurranse mellom foretak og kontroll med foretakssammenslutninger (konkurranseloven) kapittel 4 og lov 5. mars 2004 nr. 11 om gjennomføring og kontroll av EØS-avtalens konkurranseregler mv. (EØS-konkurranseloven) § 6. Det gjelder derfor krav om at attest fra myndighetene som hovedregel skal utstedes innen tre måneder. Endringsdirektivet (direktiv (EU) 2019/2121) åpner for at den enkelte medlemsstat kan velge å stille krav om at selskapet i tillegg skal legge frem dokumentasjon som viser antall ansatte, informasjon om eventuelle datterselskaper og hvor de er lokalisert, og

informasjon om at selskapet har oppfylt alle sine forpliktelser overfor offentlige myndigheter, jf. artikkel 86m nr. 3.

Departementet foreslår ikke at selskaper må legge frem slik dokumentasjon før omdanningsattest kan utstedes. I Norge er slik informasjon i stor grad tilgjengelig i offentlige registre. Som del av regjeringens politikk for forenklinger for næringslivet, skal selskaper slippe å rapportere samme informasjon til myndighetene to ganger. Allmennaksjeselskaper og aksjeselskaper plikter å sende melding om ansatte til Arbeidsgiver- og arbeidstakerregisteret, jf. forskrift 18. august 2008 nr. 942 om Arbeidsgiver- og arbeidstakerregisteret § 5.

Foretaksregisteret kan hente informasjon om antall ansatte i forbindelse med behandlingen av en melding om at vilkårene for å gjennomføre omdanning er oppfylt. Denne informasjonen er tilgjengelig for Arbeidstilsynet i Arbeidsgiver- og arbeidstakerregisteret, og kan igjen videreformidles til Foretaksregisteret. Informasjon om antall ansatte vil altså ikke være et vilkår for selskapene ved fremleggelse av dokumentasjon for attest ved omdanning over landegrensene. Foretaksregisteret vil heller ha muligheten til å hente inn slik informasjon fra Arbeidsgiver- og arbeidstakerregisteret ved behov.

Konsernopplysninger skal fremkomme i Enhetsregisteret, jf. enhetsregisterloven § 4-9. Ved nyregistrering av foretaksgrupper skal det inngis en felles melding som viser sammensetningen av hele gruppen, jf. forskrift 24. oktober 2025 nr. 2096 om registrering av opplysninger om konsern i Enhetsregisteret § 2 tredje ledd og § 4. Departementet er kjent med at ikke alle foretak rapporterer informasjon om konserntilhørighet i dag. Departementet vurderer behov for endringer i myndighetenes kontroll med og oppfølging av de gjeldende reglene om rapportering av konserninformasjon til Enhetsregisteret.

I forbindelse med gjennomføring av direktivet i norsk rett er det behov for å etablere rutiner for samarbeid mellom Foretaksregisteret og andre berørte myndigheter i forbindelse med behandling av melding om at selskapet oppfylder vilkårene for gjennomføring av omdanning over landegrensene. Som nevnt ovenfor, er det for eksempel aktuelt å be om tilleggsinformasjon fra Skatteetaten eller Arbeidstilsynet. Departementet har ikke identifisert behov for særskilte hjemler for å få tilgang til slik informasjon.

Departementet foreslår å fastsette nærmere regler om utstedelse av omdanningsattest i forskrift, for å sikre enhetlig praksis og forutberegnelighet for selskaper. Tekniske detaljregler kan ofte med fordel plasseres i forskrift, særlig hvis de i praksis bare retter seg mot en avgrenset brukergruppe (fagpersonale). Forskrifter gir også mulighet for raskere justeringer og tilpasninger enn lover. Utstrakt bruk av forskrifter kan imidlertid gjøre regelverket uoversiktlig.

For å bedre tilgjengeligheten til aksjelovgivningen anser departementet derfor at sentrale regler bør gis i lovs form. Det har imidlertid vært viktig å unngå at aksjelovgivningen blir for omfattende, slik at oversikten og hovedreglene forsvinner i lange, detaljerte bestemmelser. Det må også legges vekt på behovet for en enkel og smidig endringsprosess for tekniske bestemmelser som endres hyppig. Ved vurderingen av om en bestemmelse

skal stå i lov eller i forskrift, har departementet derfor lagt vekt på bestemmelsenes lengde og kompleksitet, detaljeringsgrad og tekniske karakter.

Klageadgang

Foretaksregisterets vedtak om å utstede eller ikke utstede attest ved omdanning, kan påklages til Nærings- og fiskeridepartementet av enhver som har rettslig klageinteresse i saken, jf. foretaksregisterloven § 10-1.

Konsekvensene av klage reguleres av bestemmelser i foretaksregisterloven og forvaltningsloven. Dersom Foretaksregisteret har truffet vedtak om å nekte å utstede omdanningsattest, vil omdanningen ikke kunne gjennomføres, med mindre Foretaksregisteret omgjør sitt vedtak eller klage på vedtaket tas til følge i klageinstansen, jf. forvaltningsloven § 33 andre ledd, § 34 andre og fjerde ledd og § 35. Gyldigheten av et vedtak om å utstede eller ikke utstede omdanningsattest vil også kunne bringes inn for domstolene.

Regler om omdanningsattest står i forslag til allmennaksjeloven ny § 15-15.

3.7 Destinasjonsstatens lovlighetskontroll, registrering og rettsvirkninger mv.

3.7.1 Gjeldende rett

Flytting av et selskap underlagt lovgivningen i en annen EØS-stat til Norge kan i dag gjøres ved å oppløse og avvikle selskapet og overdra virksomheten til et selskap stiftet i henhold til reglene i aksjeloven eller allmennaksjeloven. Ved stiftelse av et aksjeselskap eller et allmennaksjeselskap vil Foretaksregisteret gjennomføre kontroll av at det er utarbeidet stiftelsesdokument mv., jf. foretaksregisterloven § 5-1.

Ved nasjonal omdanning skal omdanningsvedtaket meldes til Foretaksregisteret innen tre måneder etter at vedtaket ble truffet, jf. allmennaksjeloven § 15-2 første ledd og aksjeloven § 15-2 første ledd. Er vedtaket ikke meldt til Foretaksregisteret innen fristens utløp, kan registrering ikke finne sted. Vedtaket er da ikke lenger bindende. Det samme gjelder om registrering nektes på grunn av feil som ikke kan rettes. Se allmennaksjeloven § 15-2 andre ledd og aksjeloven § 15-2 andre ledd.

Et aksjeselskap må ved omdanning til allmennaksjeselskap ha en egenkapital som minst svarer til den aksjekapitalen selskapet skal ha som allmennaksjeselskap, jf. aksjeloven § 15-1 andre ledd første punktum. Minstekravet til aksjekapital i allmennaksjeselskaper er én million kroner, jf. allmennaksjeloven 3-1 første ledd. Selskapet anses å ha endret organisasjonsform fra det tidspunktet omdanningsvedtaket er registrert i Foretaksregisteret, jf. allmennaksjeloven § 15-3 og aksjeloven § 15-3.

Aksjeeiere, styremedlemmer og andre søksmålsberettigede kan reise søksmål med påstand om at en beslutning av generalforsamlingen er ugyldig, jf. aksjeloven § 5-22 og allmennaksjeloven § 5-22. Dette gjelder også for generalforsamlingsvedtak om omdanning. Slikt søksmål må som hovedregel reises innen tre måneder etter at

beslutningen ble truffet, jf. allmennaksjeloven § 5-23 første ledd og aksjeloven § 5-23 første ledd. Ellers er beslutningen gyldig. Reglene i første ledd gjelder imidlertid ikke i de tilfellene som er oppregnet i § 5-23 andre ledd nr. 14. Nr. 1 dreier seg om at beslutningen er av en slik art at den ikke kan treffes selv med samtykke av alle aksjeeierne. Nr. 2 viser til at lov eller vedtekter krever at samtlige eller visse aksjeeiere må samtykke i beslutningen og slikt samtykke ikke er gitt. Nr. 3 retter seg mot tilfeller der innkalling til generalforsamlingen ikke har skjedd, eller reglene om innkalling har vært vesentlig satt til side. Nr. 4 viser til at søksmål reises innen to år etter utløpet av fristen i første ledd og retten finner at saksøkeren har hatt rimelig grunn for sin fristforsømmelse, og at det ville føre til åpenbart urimelig resultat om beslutningen måtte anses gyldig.

3.7.2 Direktivets krav

Avsluttende lovlighetskontroll av omdanningen over landegrensene (artikkel 86o)

I endringsdirektivet artikkel 86o er det gitt nærmere regler om lovlighetskontroll av omdanning over landegrensene som skal gjøres i destinasjonsstaten. Denne kontrollen skal først utføres etter at kontrollen i opprinnelsesstaten er fullført og den kompetente myndigheten i den staten har utstedt omdanningsattest etter artikkel 86m.

Ifølge endringsdirektivet artikkel 86o nr. 1 første avsnitt skal hver medlemsstat utpeke en domstol, notarius publicus eller en annen myndighet til å kontrollere lovligheten av omdanningen over landegrensene med hensyn til den delen av prosedyren som er underlagt lovgivningen i destinasjonsstaten, og til å godkjenne omdanningen. Denne myndigheten skal ifølge artikkel 86o nr. 1 andre avsnitt særlig sikre at det omdannede selskapet overholder bestemmelser i destinasjonsstatens lovgivning om stiftelse og registrering av selskaper, og der det er aktuelt, at det er fastsatt ordninger for ansattes innflytelse i samsvar med artikkel 86l.

Som grunnlag for kontrollen skal selskapet sende omdanningsplanen som er godkjent av generalforsamlingen til den utpekte kontrollmyndigheten i destinasjonsstaten, jf. artikkel 86o nr. 2.

Artikkel 86o nr. 3 fastsetter at hver medlemsstat skal sørge for at melding om at selskapet oppfyller alle vilkårene for gjennomføring av omdanning over landegrensene, inkludert innsending av opplysninger og dokumenter, kan skje elektronisk, uten krav til at søkerne må møte opp fysisk hos den utpekte kontrollmyndigheten.

Den utpekte kontrollmyndigheten i destinasjonsstaten skal godkjenne omdanningen så snart myndigheten har fastslått at alle relevante vilkår er oppfylt og at alle prosedyrer er korrekt gjennomført i destinasjonsstaten, jf. artikkel 86o nr. 4.

Det følger av artikkel 86o nr. 5 at omdanningsattesten skal godtas av kontrollmyndigheten i destinasjonsstaten som en endelig bekreftelse på at gjeldende prosedyrer og formaliteter før omdanning i opprinnelsesstaten er korrekt gjennomført. Utpekt kontrollmyndighet i destinasjonsstaten skal ikke kunne bestride informasjonen i attesten, jf.

endringsdirektivets forale punkt 45. Dersom omdanningsattesten ikke er fremlagt, kan ikke omdanningen godkjennes, jf. artikkel 86o nr. 5.

Registrering av omdanning over landegrensene (artikkel 86p)

Endringsdirektivet artikkel 86p stiller krav til registrering av omdanningen i destinasjonsstaten og i opprinnelsesstaten.

Det følger av artikkel 86p nr. 1 at opprinnelsesstaten og destinasjonsstaten i sin nasjonale lovgivning skal fastsette ordninger for å offentliggjøre informasjon om omdanning over landegrensene. Ordningene må være i samsvar med reglene i selskapsrettsdirektivet (direktiv (EU) 2017/1132) artikkel 16. Ifølge artikkel 86p nr. 2 første avsnitt skal medlemsstatene sikre at minst følgende opplysninger innføres i deres registre:

- I registeret i destinasjonsstaten; at registreringen av det omdannede selskapet er et resultat av omdanning over landegrensene (bokstav a) og datoen for registrering av det omdannede selskapet (bokstav b),
- I registeret i opprinnelsesstaten; at avregistreringen eller slettingen av selskapet fra registeret er et resultat av omdanning over landegrensene (bokstav c) og dato for avregistreringen eller slettingen (bokstav d)
- I registrene i både opprinnelsesstaten og i destinasjonsstaten; registreringsnummer, navn og organisasjonsform til både selskapet og det omdannede selskapet (bokstav e)

Registrene skal ifølge artikkel 86p nr. 2 andre avsnitt gjøre de registrerte opplysningene offentlig tilgjengelig gjennom registersammenkoblingssystemet (BRIS). BRIS skal, som nevnt i pkt. 3.2.2, forbinde selskapsregistrene i hver EØS-stat til en «European Central Platform», altså en felles europeisk plattform.

Til slutt skal det nasjonale registeret i destinasjonsstaten underrette det nasjonale registeret i opprinnelsesstaten om at omdanningen har trådt i kraft, jf. artikkel 86p nr. 3. Underretningen skal skje gjennom BRIS. Selskapet skal avregistreres eller slettes fra registeret i opprinnelsesstaten umiddelbart etter at den nasjonale registermyndigheten mottar slik underretning.

Rettsvirkninger av omdanning over landegrensene (artikkel 86q og 86r)

Endringsdirektivet artikkel 86q og 86r regulerer rettsvirkningene av omdanning over landegrensene. Det følger av artikkel 86q at tidspunktet for når omdanningen trer i kraft skal avgjøres av lovgivningen i destinasjonsstaten. Denne datoen må være etter at kontrollen som nevnt i artikkel 86m og artikkel 86o er gjennomført.

Artikkel 86r fastsetter at omdanningen får følgende virkning:

- alle selskapets eiendeler og gjeld, herunder alle avtaler, kreditter, rettigheter og forpliktelser, tilhører det omdannede selskapet
- selskapets eiere skal fortsette som eiere i det omdannede selskapet, med mindre de har innløst sine aksjer i henhold til artikkel 86i nr. 1

- selskapets rettigheter og forpliktelser etter arbeidsavtaler eller ansettelsesforhold som gjelder på datoen da omdanningen over landegrensene trer i kraft, overtas av det omdannede selskapet

Spørsmål om omdanningens ugyldighet (artikkel 86t og 86h nr.5)

Det følger av artikkel 86t første avsnitt at omdanning over landegrensene som har trådt i kraft i samsvar med prosedyrene i endringsdirektivet ikke kan erklæres ugyldig. Etter artikkel 86t andre avsnitt er dette likevel ikke til hinder for at medlemsstatene, innenfor flere områder kan iverksette tiltak og sanksjoner i medhold av nasjonal rett etter at omdanningen har trådt i kraft. Dette gjelder blant annet strafferett, forebygging og bekjempelse av terrorfinansiering, sosiallovgivning, beskatning og rettshåndhevelse.

Endringsdirektivet artikkel 86h nr. 5 oppstiller begrensninger i adgangen til å reise ugyldighetssøksmål mot generalforsamlingens godkjenning av omdanningsplanen. Det følger av bestemmelsen at et slikt søksmål ikke kan reises utelukkende på grunnlag av at innløsningssummen ikke er korrekt fastsatt i omdanningsplanen, jf. bokstav a, eller på grunnlag av at opplysningene om innløsningssummen ikke oppfyller de rettslige kravene, jf. bokstav b.

3.7.3 Departementets forslag

Kontrollmyndighet, omfanget av kontrollen og registrering

Departementet foreslår at Foretaksregisteret utpekes som myndighet med ansvar for å kontrollere at vilkårene for omdanning over landegrensene er oppfylt når Norge er destinasjonsstaten for omdanningen. Dette vil gjelde tilfeller der et selskap med en annen EØS-stat enn Norge som opprinnelsesstat blir besluttet omdannet til et norsk aksjeselskap eller allmennaksjeselskap.

Departementet har i vurderingen lagt vekt på at ansvaret for å kontrollere fusjoner og fisjoner over landegrensene etter nåværende regler i aksjeloven og allmennaksjeloven ligger til Foretaksregisteret, og at Foretaksregisteret etter departementets forslag i denne høringen også vil være ansvarlig for å påse at nødvendige vilkår ved utflytting er dokumentert. Departementet legger også vekt på at endringsdirektivet artikkel 86o nr. 1 stiller krav til at det utpekte kontrollorganet særlig skal kontrollere at det omdannede selskapet overholder bestemmelsene i destinasjonsstatens lovgivning om stiftelse og registrering av selskaper. Foretaksregisteret har lang erfaring i å vurdere lovkrav knyttet til stiftelse og registrering av aksjeselskaper og allmennaksjeselskaper.

Endringsdirektivet artikkel 86o nr. 1 andre avsnitt innebærer at Foretaksregisteret særlig skal kontrollere at det omdannede selskapet har oppfylt bestemmelsene om kapital, styre, daglig leder og andre minimumsvilkår som fremkommer i punkt 3.7.1 og 3.7.2 om stiftelse og registrering av selskaper. Departementet foreslår å ta inn en bestemmelse om dette. Slik kontroll har fellestrekk med oppgaver som Foretaksregisteret allerede utfører ved nyregistrering av aksjeselskaper og allmennaksjeselskaper, ved behandling av

endringsmeldinger for slike selskaper, og ved kontroll av meldinger om nasjonal omdanning fra aksjeselskap til allmennaksjeselskap eller motsatt.

Forslaget innebærer blant annet at Foretaksregisteret skal kontrollere at et selskap som skal omdannes til et norsk allmennaksjeselskap har en aksjekapital på minst én million norske kroner, jf. allmennaksjeloven § 3-1 første ledd, og at selskapets styre har minst tre medlemmer, jf. allmennaksjeloven § 6-1 første ledd.

Foretaksregisteret må også kontrollere at styret i det omdannede selskapet oppfyller kravene til kjønns sammensetning i aksjeloven og allmennaksjeloven §§ 6-11 a og 6-11 b. Det samme gjelder bostedskravet for daglig leder og styret i aksjeloven og allmennaksjeloven §§ 6-11.

For å oppfylle kravet i endringsdirektivet artikkel 86o nr. 1 andre avsnitt foreslår departementet at et utenlandsk selskap som skal omdannes til norsk allmennaksjeselskap eller aksjeselskap skal sende omdanningsplanen til Foretaksregisteret. En bestemmelse om dette bør etter departementets syn plasseres i paragrafen som regulerer selskapets melding om registrering av omdanningen i Foretaksregisteret.

I tillegg til omdanningsplanen bør selskapet i meldingen til Foretaksregisteret etter departementets syn sende inn vedtekter for det omdannede selskapet samt opplyse om hvem som er styremedlemmer, varamedlemmer til styret, daglig leder og revisor i det omdannende selskapet. Dette er opplysninger som skal registreres i Foretaksregisteret og som registeret må kontrollere at er i samsvar med norsk lovgivning før registrering. Som grunnlag for kontrollen bør det også følge med bekreftelse fra revisor eller tilsvarende uavhengig sakkyndig som er godkjent av offentlig myndighet i opprinnelsesstaten til selskapet som skal omdannes. Bekreftelsen må vise at kravene til aksjekapitalen som skal registreres for det omdannede selskapet, er oppfylt, ved at det er bekreftet avsatte midler til det aktuelle beløpet som kreves. Hensikten med et krav til slik bekreftelse er blant annet å beskytte kreditorene.

Departementet foreslår at bestemmelsen om Foretaksregisterets kontroll oppstilles som vilkår for at meldingen om omdanning kan registreres i Foretaksregisteret. Departementet foreslår at Foretaksregisteret før en omdanning over landegrensene registreres skal ha mottatt og kontrollert at

- Foretaksregisteret har mottatt omdanningsplanen og visse nærmere angitte opplysninger og dokumenter (se ovenfor),
- selskapets vedtekter er i samsvar med lov,
- aksjekapitalen som skal registreres for selskapet oppfyller kravene i allmennaksjeloven § 3-1 og aksjeloven § 3-1,
- det ikke finnes andre forhold som hindrer registrering.

Endringsdirektivet artikkel 86p nr. 2 krever at det ved omdanning over landegrensene skal registreres visse opplysninger i registeret i opprinnelsesstaten og i registeret i destinasjonsstaten, mens artikkel 86p nr. 3 fastsetter at registeret i destinasjonsstaten gjennom BRIS skal underrette registeret i opprinnelsesstaten om at omdanningen har trådt

i kraft. Dette er beskrevet tidligere i punkt 3.7.2. Det er her snakk om tekniske regler som pålegger registermyndighetene detaljerte plikter, og som etter departementets syn egner seg best i forskrift. Departementet foreslår derfor å ta inn en bestemmelse i allmennaksjeloven som gir departementet myndighet til å fastsette nærmere regler om slike registrerings- og informasjonsutvekslingskrav i BRIS-forskriften, se punkt 3.7.2 om registrering av omdanningen for en nærmere beskrivelse av hvilke regler det er tale om. Forslag til forskriftsbestemmelser vil bli sendt på offentlig høring. Det vil gi berørte aktører mulighet til å komme med innspill til den nærmere reguleringen.

Dersom selskapet flytter fra en EØS-stat som gir ansatte større innflytelse enn norsk rett, skal rettighetene som gjaldt før omdanningen, fortsatt gjelde i en overgangsperiode, jf. endringsdirektivet artikkel 86l. Dette skal i så fall gå frem av omdanningsattesten, jf. endringsdirektivet artikkel 86m nr. 5. Disse reglene står nærmere beskrevet i punkt 3.5.2. I slike saker vil det være tilstrekkelig at Foretaksregisteret kontrollerer at de norske kravene til ansattes innflytelse er oppfylt. Foretaksregisteret skal ikke undersøke hvilke krav som gjelder i EØS-staten selskapet flytter fra, eller om disse gir de ansatte bedre innflytelse sammenlignet med norsk rett.

Departementet vurderer det slik at eventuelle uenigheter om hvorvidt ansatte får større innflytelse etter lovgivningen i en annen EØS-stat sammenlignet med norsk rett, blir løst av allerede eksisterende rettsregler, i hvert fall for fusjon og for fisjon gjennom henvisningen i allmennaksjeloven § 14-12 fjerde ledd nr. 4. Departementet viser i denne forbindelse til forskrift 9. januar 2008 nr. 50 om arbeidstakernes rett til representasjon ved fusjon over landegrensene av selskaper med begrenset ansvar, og særlig §§ 4 og 5 i forskriften. Departementet vurderer at en utvidelse av forskriften, slik at den også skal gjelde for omdanning, vil være det mest hensiktsmessige for å oppfylle endringsdirektivets krav ettersom forskriften, som nevnt tidligere, allerede regulerer de ansattes rett til representasjon ved fusjon over landegrensene.

Se forslag til allmennaksjeloven ny § 15-16.

Rettsvirkninger av omdanningen over landegrensene (artikkel 86r)

Endringsdirektivet artikkel 86q innebærer at et selskap som er underlagt lovgivningen i en annen EØS-stat enn Norge, og som omdannes til et norsk aksjeselskap eller allmennaksjeselskap, skal anses som et norsk aksjeselskap eller allmennaksjeselskap fra det tidspunktet omdanningen er registrert i Foretaksregisteret. Departementet foreslår å ta inn en bestemmelse om dette i allmennaksjeloven og i aksjeloven. I tillegg må medlemsstaten fastsette et tidspunkt for når omdanningen over landegrensene får rettsvirkning, jf. artikkel 86q. Dette tidspunktet må være etter at myndighetene i henholdsvis opprinnelsesstaten og destinasjonsstaten har gjennomført kontroller som vist til i artiklene 86m og 86o, jf. artikkel 86q.

Departementet foreslår også å ta inn en bestemmelse i allmennaksjeloven og i aksjeloven om rettsvirkningene av omdanningen for å gjennomføre kravene i endringsdirektivet artikkel 86r. Forslaget innebærer at rettsvirkningene av at omdanning over landegrensene trer i kraft vil være at alle selskapets eiendeler og forpliktelser tilhører

allmennaksjeselskapet eller aksjeselskapet. Selskapets eiere skal være aksjeeiere i allmennaksjeselskapet eller aksjeselskapet, med unntak av eiere som har krevd innløsning. Selskapets rettigheter og forpliktelser overfor de ansatte overføres til allmennaksjeselskapet eller aksjeselskapet.

Departementet foreslår at loven kun skal eksplisitt regulere rettsvirkningen av at omdanning over landegrensene trer i kraft når det aktuelle allmennaksjeselskapet eller aksjeselskapet flytter til Norge som destinasjonsstat fra en annen EØS-stat, og at det ikke reguleres når det aktuelle selskapet flytter fra Norge til en annen EØS-stat. I motsetning til ved fusjoner er det ved omdanning kun tale om ett selskap, og ikke to eller flere.

Departementet vurderer denne løsningen til å være i tråd med artikkel 86c i endringsdirektivet.

Dersom et norsk allmennaksjeselskap eksempelvis skal omdanne seg til et tysk aksjeselskap (GmbH – Gesellschaft mit beschränkter Haftung), vil det være rettsregler i Tyskland som regulerer rettsvirkningen av omdanningen. Det vil dermed, slik departementet ser det, være overflødig med en eventuell regulering av rettsvirkningen for selskapet som følge av omdanningen i norsk rett også.

En slik løsning samsvarer også med løsningen som er valgt i den danske lovgivningen, der det generelt sett skilles mer mellom tilfeller der selskapet har Danmark som destinasjonsstat eller motsatt i rettsreglene. I den svenske lovgivningen har man basert seg på en annen tilnærming, der det i større grad benyttes rettsregler som regulerer tilfeller der selskaper både flytter fra og til Sverige.

Se forslag til allmennaksjeloven ny § 15-17.

Spørsmål om ugyldighet for omdanning over landegrensene

Aksjeloven kapittel 15 og allmennaksjeloven kapittel 15 inneholder ikke særskilte søksmålsregler knyttet til generalforsamlingens beslutning om omdanning, slik de gjør for fusjon og fisjon over landegrensene. For nasjonale omdanninger gjelder derfor de alminnelige søksmålsreglene i aksjeloven og allmennaksjeloven §§ 5-22 til 5-24.

Endringsdirektivet artikkel 86t fastslår at en omdanning over landegrensene ikke kan kjennes ugyldig etter at den har trådt i kraft. Departementet foreslår å ta inn en bestemmelse i allmennaksjeloven og aksjeloven som uttrykkelig fastslår dette for omdanning over landegrensene. En tilsvarende regulering finnes i dag for fusjon over landegrensene i allmennaksjeloven § 13-35 tredje ledd.

Allmennaksjeloven § 13-35 tredje ledd viser til at en «fusjon over landegrensene [...] ikke [kan] kjennes ugyldig etter at fusjonen har trådt i kraft». Det følger også av allmennaksjeloven § 13-35 andre ledd at retten som et søksmål om at selskapets beslutning om fusjon over landegrensene må kjennes ugyldig «[...] er brakt inn for, kan beslutte at søksmålet skal ha oppsettende virkning for utstedelse av fusjonsattesten etter § 13-31 eller for registrering av fusjonen etter § 13-32». Hvorvidt retten bør benytte adgangen til å gi et søksmål oppsettende virkning etter allmennaksjeloven § 13-35 andre ledd, må avgjøres etter en konkret helhetsvurdering. I denne vurderingen må det blant

annet sees hen til sannsynligheten for at søksmålet fører frem, hvilke skader og ulemper gjennomføring av fusjonen vil påføre saksøker, og også hvilke skader og ulemper utsatt gjennomføring vil påføre de fusjonerende selskapene, jf. Ot.prp. nr. 78 (2006-2007) punkt 17.1 (s. 45). Departementet vurderer det slik at disse hensynene også vil gjøre seg gjeldende for spørsmålet om ugyldighet ved omdanning over landegrensene.

Når et selskap flytter til Norge, legger departementet til grunn at søksmål om hvorvidt generalforsamlingens beslutning er gyldig, normalt vil måtte reises i EØS-staten hvor selskapet er underlagt lovgivningen i før omdanningen. Dette baserer seg på de alminnelige reglene om verneting, både nasjonale og internasjonale. Frist for når slikt søksmål må reises, vil bero på lovgivningen i den aktuelle EØS-staten. Når omdanningen er registrert i Foretaksregisteret, inntreffer rettsvirkningene av omdanning over landegrensene, jf. forslag til allmennaksjeloven ny § 15-17.

Når et selskap underlagt lovgivningen i Norge skal omdannes til en selskapsform underlagt lovgivningen i en annen EØS-stat, vil søksmål om gyldigheten av generalforsamlingens beslutning om omdanning normalt måtte reises for en domstol i Norge. Departementet foreslår regler som tilsvarende ordningen i allmennaksjeloven § 13-35 tredje ledd, jf. aksjeloven § 13-25, om ugyldighetssøksmål av beslutninger om fusjon over landegrensene. Forslaget innebærer at søksmål med påstand om at et aksjeselskaps eller allmennaksjeselskaps beslutning om omdanning over landegrensene skal kjennes ugyldig, må reises før Foretaksregisteret har utstedt omdanningsattest, og at søksmål som reises etter utløpet av fristen, skal avvises. Forslaget innebærer også at retten som ugyldighetssøksmålet er brakt inn for, kan beslutte at søksmålet skal ha oppsettende virkning for utstedelse av omdanningsattesten.

Se forslag til allmennaksjeloven ny § 15-19.

Departementet foreslår videre at dersom et norsk allmennaksjeselskap eksempelvis skal omdannes til et tysk Gesellschaft mit beschränkter Haftung (GmbH), vil det være mulig å reise søksmål om registreringen av omdanningen. Departementet vurderer imidlertid ikke at det er naturlig å reise søksmål i Norge om registreringen av generalforsamlingens beslutning om omdanning som har blitt tatt i Tyskland av et tysk selskap. Det foreslås derfor ikke å ta inn regler om dette i allmennaksjeloven og aksjeloven. De foreslåtte reglene for søksmål vedrørende registrering av omdanning skiller seg altså fra slike regler tilknyttet fusjon, noe som har sin årsak i at det for sistnevnte er tale om to eller flere selskaper, mens det ved omdanning kun er tale om ett selskap.

Attest om omdanning skal i utgangspunktet utstedes innen tre måneder fra Foretaksregisteret mottar melding om generalforsamlingens beslutning og andre relevante dokumenter, jf. direktivet artikkel 86m nr. 7. Fristen kan utsettes med inntil tre måneder. Dersom det pågår sak for domstolen om gyldigheten av generalforsamlingens beslutning om omdanning over landegrensene, og retten har innvilget oppsettende virkning, skal Foretaksregisteret underrette selskapet om at tremånedersfristen ikke vil overholdes, jf. forslag til allmennaksjeloven ny § 15-15 fjerde ledd.

Når et aksjeselskap eller allmennaksjeselskap omdannes til et selskap underlagt selskapslovgivningen i en annen EØS-stat, vil lovgivningen i den staten regulere kontroll med, og tidspunktet for ikrafttredelse av, omdanningen.

Se forslaget til allmennaksjeloven ny § 15-15.

Begrensninger i adgangen til å reise ugyldighetssøksmål om generalforsamlingens godkjenning av omdanningsplanen

Som vist til i punkt 3.7.2 skal det gjelde begrensninger i adgangen til å reise ugyldighetssøksmål om generalforsamlingens godkjenning av omdanningsplanen, jf. artikkel 86h nr. 5 bokstav a og b.

Allmennaksjeloven oppstiller ikke begrensninger i hvilke grunnlag et ugyldighetssøksmål mot generalforsamlingens godkjenning av omdanningsplanen kan bygge på, tilsvarende de begrensningene som følger av endringsdirektivet artikkel 86h nr. 5 bokstav a og b, artikkel 126 nr. 4 bokstav a–c og artikkel 160h nr. 5 bokstav a–c.

For å gjennomføre kravet i artikkel 86h nr. 5 bokstav a og b må det innføres begrensninger i adgangen til å reise ugyldighetssøksmål om generalforsamlingens beslutning om å godkjenne omdanningsplanen i allmennaksjeloven. Omdanning over landegrensene kan involvere flere jurisdiksjoner, myndigheter og interessenter. Uten slike begrensninger kan for eksempel uenighet om innløsningssummen forsinke eller hindre gjennomføringen av omdanningen, eller brukes som et pressmiddel for å oppnå en høyere innløsningssum. Det kan igjen skape uforutsigbarhet for de involverte selskapene, aksjeeierne, kreditorene og de ansatte. Begrensninger i adgangen til å reise ugyldighetssøksmål mot generalforsamlingens godkjenning av omdanningsplanen kan dermed bidra til å redusere risikoen for strategiske søksmål som har til formål å forsinke eller hindre gjennomføringen av omdanningen, eller å presse frem en høyere innløsningssum.

Departementet har vurdert om grunnlagene i artikkel 86h nr. 5 bokstav a og b kan påberopes sammen med andre ugyldighetsgrunner, for eksempel saksbehandlingsfeil. Problemstillingen er om ordlyden «alene på grunn av» i endringsdirektivet artikkel 86h nr. 5 («solely» i engelsk språkversjon og «anfægtes alene» i dansk språkversjon av direktivet) skal tolkes slik at de nevnte grunnlagene kan påberopes i kombinasjon med andre ugyldighetsgrunner, som for eksempel saksbehandlingsfeil ved generalforsamlingens beslutning om å godkjenne omdanningsplanen.

Ut fra en formålsorientert tolkning vil en slik løsning etter departementet syn ikke være forenlig med direktivet. Dersom slike forhold kunne påberopes i kombinasjon med andre ugyldighetsgrunner, ville de i praksis kunne brukes til å forsinke eller hindre gjennomføringen av omdanningen, eller til å presse frem en høyere innløsningssum. Departementet vurderer at dette ikke er forenlig med direktivets formål.

Departementet viser også til at aksjeeierne kan begjære skjønnsforretning om innløsningssummens størrelse, se artikkel 86i. Det vises til nærmere omtale i høringsnotatet punkt 3.4.

På denne bakgrunn foreslår departementet at det som grunnlag for søksmål om at generalforsamlingens beslutning om omdanning over landegrensene er ugyldig, ikke kan påberopes at innløsningssummen ikke er korrekt fastsatt eller at opplysninger gitt om innløsningssummen ikke oppfyller lovens krav. Samtidig foreslår departementet at berørte aksjeeiere fortsatt kan få prøvd innløsningssummens størrelse og tilknyttede forhold gjennom de særskilte reglene om dette, uten at det stanser gjennomføringen av omdanningen.

Se forslag til allmennaksjeloven ny § 15-19 tredje ledd.

4 Fusjon – forslag til endringer i aksjeloven og allmennaksjeloven

4.1 Virkeområde

4.1.1 Gjeldende rett

Allmennaksjeloven kapittel 13 og aksjeloven kapittel 13 har regler om fusjon av allmennaksjeselskaper og aksjeselskaper. Reglene gjelder når et selskap (det overtakende selskapet) skal overta et annet selskaps (det overdragende selskapets) eiendeler, rettigheter og forpliktelser som helhet mot at aksjeeierne i det overdragende selskapet får som vederlag aksjer i det overtakende selskapet, eller slike aksjer med et tillegg som ikke må overstige 20 prosent av det samlede vederlaget, jf. allmennaksjeloven § 13-2 første ledd og aksjeloven § 13-2 første ledd.

En fusjon skjer ved overtakelse eller ved stiftelse av et nytt selskap, jf. allmennaksjeloven § 13-4 og aksjeloven § 13-4.

Allmennaksjeloven kapittel 13 avsnitt VII og aksjeloven kapittel 13 avsnitt VII har regler om fusjon over landegrensene.¹¹ Norske regler om fusjon over landegrensene gjennomfører regler som står i selskapsrettsdirektivet (direktiv (EU) 2017/1132), slik det er innlemmet i EØS-avtalen vedlegg XXII. Reglene gjelder for fusjon mellom ett eller flere allmennaksjeselskaper og ett eller flere utenlandske selskaper med begrenset ansvar som har sitt registrerte forretningskontor eller sitt hovedkontor i en annen EØS-stat, og som er underlagt lovgivningen i en annen EØS-stat enn Norge, jf. allmennaksjeloven § 13-25 første ledd. Ett eller flere aksjeselskaper kan også delta i en fusjon mellom ett eller flere allmennaksjeselskaper og ett eller flere utenlandske selskaper, jf. allmennaksjeloven § 13-25 første ledd tredje punktum. Reglene i §§ 13-25 til 13-36 gjelder i slike tilfeller også for aksjeselskapet.

Allmennaksjeloven kapittel 13 avsnitt VII gir regler om blant annet registrering, ansattes innflytelse og rettsvirkninger av fusjonen. Etter allmennaksjeloven § 13-25 andre ledd gjelder noen av reglene for fusjoner som kun omfatter norske selskaper tilsvarende for fusjoner over landegrensene «så langt de passer».

4.1.2 Direktivets krav

Selskapsrettsdirektivet (direktiv (EU) 2017/1132) stiller krav til gjennomføring av fusjoner der alle selskapene som deltar er underlagt selskapslovgivningen i samme medlemsstat, jf. artikkel 87 til 117. Reglene gjelder fusjoner der selskapene som deltar har en av organisasjonsformene som oppført i direktivet vedlegg I, jf. direktivet artikkel 87

¹¹ Reglene trådte i kraft 21. desember 2007. Reglene ble endret med virkning fra 30. juni 2011 i forbindelse med gjennomføring av europaparlaments- og rådsdirektiv 2009/109/EF om endring av rådsdirektiv 77/91/EØF, 78/855/EØF og 82/891/EØF samt direktiv 2005/56/EF med hensyn til krav til rapportering og dokumentasjon i forbindelse med fusjoner og delinger.

(1). Reglene gjelder for den norske organisasjonsformen allmennaksjeselskap. Endringsdirektivet (direktiv (EU) 2019/2121) gjør ikke endringer i disse reglene.

I tillegg stiller selskapsrettsdirektivet særskilte krav når selskapene som deltar i en fusjon er underlagt lovgivningen i to eller flere medlemsstater (fusjon over landegrensene), jf. direktiv (EU) 2017/1132 artikkel 118. Direktiv (EU) 2019/2121 endrer reglene om fusjon over landegrensene.

Definisjonen i selskapsrettsdirektivet artikkel 119 nr. 1 bokstav a og b av hvilke selskaper som er omfattet av regler om fusjon over landegrensene, endres ikke av direktiv (EU) 2019/2121. Reglene gjelder fusjoner der selskapene som deltar har en av organisasjonsformene som er oppført i selskapsrettsdirektivet vedlegg II, eller er et selskap med begrenset ansvar i henhold til selskapslovgivningen i en medlemsstat, jf. selskapsrettsdirektivet artikkel 119 nr. 1 bokstav a og b. De norske organisasjonsformene allmennaksjeselskap og aksjeselskap er oppført i selskapsrettsdirektivet vedlegg II. Selskapsretten er ikke fullharmonisert i EØS, jf. beskrivelsen i høringsnotatet punkt 2.1. De ulike nasjonale organisasjonsformene som er listet opp i selskapsrettsdirektivet vedlegg II er derfor underlagt nasjonalt regelverk, som kan være svært ulikt på mange områder.

Selskapsrettsdirektivet omfatter etter artikkel 119 nr. 2 fusjon ved overtakelse (bokstav a), fusjon ved stiftelse av nytt selskap (bokstav b) og fusjon ved overtakelse av datterselskap (mor-datterfusjon) (bokstav c). Endringsdirektivet innfører regler om at fusjon over landegrensene i visse tilfeller skal kunne gjennomføres uten at det overtakende selskapet utsteder nye aksjer som vederlag til eierne i det overdragende selskapet. Disse reglene gjelder når ett eller flere selskaper overdrar sine eiendeler og forpliktelser til et eksisterende selskap, forutsatt at én fysisk eller juridisk person eier alle aksjene i selskapene som deltar, alternativt at eierandelene i alle selskapene som deltar er fordelt i samme forhold på flere eiere (artikkel 119 nr. 2 bokstav d).

Etter selskapsrettsdirektivet artikkel 118 og 119 nr. 2 bokstav a og b kan et eventuelt tilleggsvederlag som ytes til aksjeeierne i det overdragende selskapet som hovedregel ikke overstige ti prosent av pålydende for aksjer som ytes som vederlag. Terskelen for tilleggsvederlag kan settes høyere enn ti prosent av vederlagsaksjenes pålydende dersom lovgivningen i et av de deltakende selskapene er underlagt tillater det. For eksempel stiller svensk rett krav om at minst halvparten av vederlaget skal ytes i form av aksjer, jf. aktiebolagslagen kapittel 23 § 2. Regler om tilleggsvederlag ved fusjon over landegrensene endres ikke av endringsdirektivet.

Ved fusjon mellom selskaper med samme eier etter artikkel 119 nr. 2 bokstav d, gjelder forenklede krav, jf. endringsdirektivet artikkel 132 nr. 1. Disse kravene er nærmere beskrevet i høringsnotatet punkt 4.8.

4.1.3 Departementets forslag

Virkeområde mv.

Virkeområde for allmennaksjelovens bestemmelser om fusjon over landegrensene foreslås i hovedsak videreført. Henvisningen i aksjeloven § 13-25 til reglene i allmennaksjeloven innebærer at endrede krav til gjennomføring av fusjoner over landegrensene vil gjelde tilsvarende for aksjeselskaper.

Etter norsk rett kan tilleggsvederlaget ved fusjon som hovedregel utgjøre inntil 20 prosent av det samlede vederlaget. Tilleggsvederlaget kan bestå av kontanter og andre eiendeler.¹²

I Fusjon og fisjon av selskaper (A. H. Liland, Universitetsforlaget, 2023) punkt 4.4.3 står det:

«Slikt tilleggsvederlag vil særlig være aktuelt dersom bytteforholdet er fastsatt slik at hver aksjonær i det overdragende selskap ikke vil motta et helt antall aksjer i det overtakende selskap. Tilleggsvederlag kan imidlertid også være aktuelt på et mer selvstendig grunnlag, fordi aksjonærene i det overdragende selskap delvis ønsker utbetaling i en annen form enn aksjer i det overtakende selskap.»

Etter allmennaksjeloven § 13-25 andre ledd nr. 1 kan terskelen for tilleggsvederlagets andel av det totale vederlaget overstige 20 prosent ved fusjon over landegrensene dersom lovgivningen i et av selskapene som deltar, tillater det. Bestemmelsen gjennomfører eksisterende krav i selskapsrettsdirektivet ved fusjon over landegrensene, og foreslås videreført.

Etter allmennaksjeloven § 13-2 andre ledd og aksjeloven § 13-2 andre ledd kan en fusjon på nærmere vilkår gjennomføres ved at vederlagsaksjene utstedes av det overtakende selskapets morselskap, i stedet for av det overtakende selskapet. Slike fusjoner betegnes gjerne som «trekantfusjoner». Trekantfusjoner faller ikke inn under selskapsrettsdirektivets definisjon av fusjon. I forbindelse med innføringen av gjeldende regler om fusjon over landegrensene vurderte daværende Justis- og politidepartementet innføring av regler om trekantfusjoner over landegrensene. Det ble konkludert med at det ikke var behov for slike regler, jf. Ot. prp. nr. 78 (2006-2007) *Om lov om endringer i aksjeloven, allmennaksjeloven og enkelte andre lover (fusjon og fisjon over landegrensene)* punkt 3.1.2.2. Justis- og politidepartementet la blant annet vekt på at trekantfusjoner er et særnorsk fenomen.

Departementet foreslår ikke regler om trekantfusjon over landegrensene, og viser til begrunnelsen i Ot.prp. nr. 78 (2006-2007) punkt 3.1.2.2. Skattefritt aksjebytte etter rådsdirektiv 2009/133/EF om en fælles beskatningsordning ved fusion, spaltning, partiel spaltning, tilførsel af aktiver og ombytning af aktier vedrørende selskaber i forskellige medlemsstater og ved flytning af et SE's eller SCE's vedtægtsmæssige hjemsted mellem medlemsstater (fusjonsskattedirektivet) erstatter langt på vei trekantfusjoner etter norsk

¹² Jf. Ot.prp. nr. 19 (1974-75) *Om lov om aksjeselskaper* side 209: «Det er imidlertid åpnet adgang til å la inntil 20 pst. av vederlaget bestå av penger eller annet vederlag».

internrett. Fusjonsskattedirektivet er ikke innlemmet i EØS-avtalen. EØS-avtalen inneholder ikke regler om samordning av direkte og indirekte skatter. EUs sekundærlovgivning på skatteområdet innlemmes ikke i EØS-avtalen.

Unntak fra retten til fusjon over landegrensene

Departementet foreslår at fusjon over landegrensene ikke skal kunne gjennomføres dersom et selskap er besluttet oppløst og utdeling til aksjeeierne er påbegynt, dersom det er åpnet konkurs eller rekonstruksjonsforhandlinger i et av de deltakende selskapene. Fusjon over landegrensene kan heller ikke gjennomføres dersom et slikt selskap er gjenstand for krisehåndteringsmekanismer etter finansforetaksloven § 20-15 eller det er truffet vedtak om avvikling av selskapet under offentlig administrasjon etter finansforetaksloven § 20-29 første ledd eller tilsvarende lovgivning i en annen EØS-stat enn Norge. Det vises til vurderingen av dette spørsmålet i punkt 3.1.3.

Se forslag til allmennaksjeloven ny § 13-25a.

4.2 Plan for fusjon og rapporter til eiere og ansatte

4.2.1 Gjeldende rett

Allmennaksjeloven § 13-26 inneholder krav til fusjonsplan. Styret i hvert av de deltakende selskapene skal utarbeide en felles fusjonsplan, jf. § 13-26, og rapport om betydningen fusjonen kan få for kreditorene og aksjeeierne i selskapet, jf. § 13-27 første ledd. Krav til innholdet i rapporten, inkludert begrunnelse for fusjonen, står i allmennaksjeloven §§ 13-9 og 13-27. Rapporten skal gjøres tilgjengelig for aksjeeierne og de tillitsvalgte eller de ansatte senest én måned før generalforsamlingen skal behandle fusjonsplanen, jf. allmennaksjeloven § 13-27 andre ledd.

Styret i hvert av selskapene som deltar i fusjonen skal også sørge for at det utarbeides en uavhengig sakkyndig redegjørelse for fusjonsplanen, jf. allmennaksjeloven § 13-28 første ledd første punktum. Alternativt kan det utarbeides en felles sakkyndig redegjørelse for alle selskapene som deltar i fusjonen, jf. allmennaksjeloven § 13-28 første ledd andre punktum.

Den uavhengige sakkyndige skal være revisor, jf. allmennaksjeloven § 13-28 andre ledd første punktum. Redegjørelsen skal inneholde informasjon om fastsettelsen av vederlaget til aksjeeierne i det overdragende selskapet, jf. allmennaksjeloven § 13-10 andre ledd nr. 1. Redegjørelsen skal gjøres tilgjengelig for aksjeeierne senest én måned før generalforsamlingen skal behandle fusjonsplanen, jf. allmennaksjeloven § 13-28 tredje ledd andre punktum.

4.2.2 Direktivets krav

Endringsdirektivet (direktiv (EU) 2019/2121) gjør noen endringer i de tidligere kravene til innholdet i fusjonsplanen i selskapsrettsdirektivet (direktiv (EU) 2017/1132) artikkel 122,

blant annet om innløsning av aksjeeiere og garantier til selskapets kreditorer i forbindelse med fusjonen, jf. artikkel 122 bokstav m og n.

Ledelsen i hvert av selskapene som deltar i fusjonen skal også utarbeide en rapport for aksjeeiere og ansatte. Kravene til slik rapport endres i direktiv (EU) 2019/2121, jf. artikkel 124. Kravene til rapporten tilsvarer i hovedsak kravene som gjelder ved omdanning, som er beskrevet i punkt 3.2. Rapporten skal også inneholde informasjon om bytteforholdet mellom aksjer eller selskapsandeler og hvordan dette er beregnet, jf. artikkel 124 nr. 3 bokstav b.

Rapporten skal gjøres tilgjengelig elektronisk minst seks uker før sak om fusjon skal behandles i generalforsamling, jf. endringsdirektivet artikkel 124 nr. 6 andre avsnitt.

I endringsdirektivet presiseres det at dersom styret i det overtakende selskapet kan treffe beslutning om fusjon i henhold til styrefullmakt, skal rapporten gjøres tilgjengelig minst seks uker før generalforsamling i de andre selskapene som deltar i fusjonen, jf. artikkel 125 nr. 1 andre avsnitt.

Det skal også utarbeides en rapport fra en uavhengig sakkyndig, jf. selskapsrettsdirektivet (direktiv (EU) 2017/1132) artikkel 125 nr. 1. Endringsdirektivet inneholder regler om at rapporten, i tillegg til vurdering av innløsningssum til aksjeeiere som stemmer mot fusjonsplanen, jf. punkt 3.2 i høringsnotatet, skal inneholde en vurdering av bytteforholdet for aksjer, jf. artikkel 125 nr. 3 bokstav b.

Ved vurderingen av den sakkyndiges uavhengighet skal medlemsstatene legge vekt på kriteriene i direktiv 2006/43/EF om lovfestet revisjon av årsregnskap og konsernregnskap artikkel 22 og 22b. Revisorloven kapittel 8 gjennomfører disse bestemmelsene i norsk rett.

4.2.3 Departementets forslag

Fusjonsplan

Allmennaksjeloven og aksjeloven inneholder allerede krav til fusjonsplan ved fusjon over landegrensene. Disse reglene videreføres i hovedsak, men med noen endringer i henhold til krav i endringsdirektivet.

Direktivets minstekrav til fusjonsplan tilsvarer i hovedsak minstekravene til omdanningsplan, som er beskrevet i høringsnotatet punkt 3.2. Fusjon involverer to eller flere selskaper. Dette i motsetning til omdanning, som bare involverer ett selskap. Fusjonsplanen vil normalt regulere flere forhold enn lovens minstekrav, som for eksempel salg av deler av virksomheten i det overdragende eller overtakende selskap i fusjonsperioden, hvordan kostnadene pådratt i forbindelse med fusjonen skal dekkes mv. I tillegg til minstekravene til fusjonsplanen gjelder krav til forsvarlig beslutningsgrunnlag for generalforsamlingen, herunder krav til innkallingen (allmennaksjeloven § 5-10 og aksjeloven § 5-10), forsvarlig gjennomføring (allmennaksjeloven § 5-8 andre ledd og aksjeloven § 5-8 andre ledd), og ledelsens opplysningsplikt (allmennaksjeloven § 5-15 og aksjeloven § 5-15).

Etter allmennaksjeloven § 13-26 andre ledd nr. 11 skal fusjonsplanen inneholde opplysninger om «vurderingen» av de eiendeler og forpliktelser som overføres til det overtakende selskapet. Departementet foreslår at begrepet «vurderingen» erstattes av «verdsettelsen», jf. forslag til allmennaksjeloven § 13-26 andre ledd nr. 12. Departementet viser til at i tysk språkversjon av selskapsrettsdirektivet artikkel 122 bokstav k benyttes «Bewertung». I svensk lovgivning som gjennomfører dette kriteriet benyttes begrepet «värdet», jf. aktiebolagslagen kapittel 23 § 38 første ledd nr. 10. Etter departementets vurdering er «verdsettelsen» en presis angivelse av hvilken informasjon fusjonsplanen skal inneholde. Dette begrepet er også benyttet andre steder i allmennaksjeloven, jf. regler om aksjeinnskudd med andre eiendeler enn penger i allmennaksjeloven § 2-6 første ledd nr. 4, § 10-2 tredje ledd og § 13-10 tredje ledd. Forslaget innebærer ikke materielle endringer i krav til fusjonsplan ved fusjon over landegrensene, sammenlignet med gjeldende rett.

Rapport om fusjonen

Det innføres krav om at rapport om fusjonen skal gjøres tilgjengelig digitalt, jf. forslag til allmennaksjeloven § 13-27 femte ledd. Det er opp til selskapene selv hvilken løsning som velges, så lenge rapporten er lett tilgjengelig for aksjeeiere og tillitsvalgte. Selskapet kan for eksempel sende rapporten som en elektronisk fil eller legge den ut på selskapets nettsider. Ved publisering på nettsider kan selskapet velge å gjøre tilgang begrenset til kreditorene og aksjeeierne eller å gjøre rapporten tilgjengelig for allmennheten.

Fristen for å gjøre rapporten tilgjengelig for aksjeeierne og de tillitsvalgte foreslås forlenget fra én måned til seks uker, jf. forslag til allmennaksjeloven § 13-27 femte ledd. Eventuelle innspill fra eiere eller ansatte skal følge som vedlegg til rapport for fusjonen, jf. forslag til allmennaksjeloven § 13-27 sjette ledd. Rapport til henholdsvis aksjeeiere og ansatte trenger ikke utarbeides når alle eiere samtykker eller dersom selskapet ikke har andre ansatte enn ansatte som også er styremedlemmer, jf. forslag til allmennaksjeloven § 13-27 tredje ledd.

Sakkyndig redegjørelse for fusjonsplanen

Kravene til sakkyndig redegjørelse står i forslag til allmennaksjeloven § 13-28.

Bestemmelsen tilsvarende langt på vei kravene i allmennaksjeloven § 13-10 ved fusjoner der alle selskapene som deltar er norske, men er noe mer detaljert med hensyn til hva den sakkyndige skal vurdere og legge vekt på.

Endringsdirektivet åpner for at sakkyndig redegjørelse kan utelates for selskaper med kun én eier, jf. artikkel 125 nr. 4 andre avsnitt. Det er valgfritt for EØS-statene å innføre en slik regel. Departementet foreslår ikke et slikt unntak i allmennaksjeloven eller aksjeloven. Departementet viser til at det ikke gjelder noe tilsvarende unntak for fusjoner hvor alle de deltakende selskapene er underlagt lovgivningen i Norge, jf.

allmennaksjeloven kapittel 13 avsnitt I-VI og aksjeloven kapittel 13 avsnitt I-VI.

Departementet viser til at allmennaksjeloven og aksjeloven i liten grad gir særregler for selskaper med én eier.

4.3 Generalforsamlingens godkjenning av fusjonsplanen

4.3.1 Gjeldende rett

Som hovedregel stilles det krav om at generalforsamlingen godkjenner fusjonsplanen med flertall som for vedtektsendring, jf. allmennaksjeloven § 13-25 andre ledd nr. 2, jf. § 13-3 andre ledd, jf. § 5-18 første ledd og aksjeloven § 13-25. Det er særskilte flertallskrav i enkelte tilfeller. Hvis en fusjon forringer rettighetene til en hel aksjeklasse, må minst to tredeler av de representerte stemmeberettigede aksjene i den berørte aksjeklassen stemme for fusjonen, jf. § 5-18 andre ledd. Dette kan blant annet oppstå der det overdragende selskapet har utstedt preferanseaksjer, og preferanseaksjeeierne som følge av fusjonen mottar ordinære aksjer som vederlagsaksjer. Særskilte krav gjelder også dersom fusjonen får virkninger som omfattes av aksjeloven § 5-19 hvor det innføres samtykkekrav, forkjøpsrett eller bestemte egenskaper hos aksjeeiere eller erverver. I slike tilfeller kreves det tilslutning fra eiere av aksjer som utgjør mer enn ni tideler av den aksjekapital som er representert på generalforsamlingen, og dessuten flertall som for vedtektsendring. Dette ble lagt til grunn i Frostating lagmannsretts dom avsagt 9. september 2009 (LF-2009-115909), hvor lagmannsretten uttalte at en fusjonsbeslutning som i realiteten medfører slike vedtektsendringer, må oppfylle de særskilte flertallskravene i § 5-19. Har fusjonen virkninger som nevnt i § 5-20, må beslutningen fattes enstemmig. Enstemmighet kreves også i andre tilfeller der fusjonen vil være i strid med § 5-21 om misbruk av generalforsamlingens myndighet eller tilsvarende grunnleggende selskapsrettslige prinsipper.

At generalforsamlingen godkjenner fusjonsplanen, innebærer at generalforsamlingens myndighet er begrenset til å godkjenne eller forkaste fusjonsplanen i sin helhet. Generalforsamlingen kan sette som vilkår for å godkjenne fusjonsplanen at en etterfølgende generalforsamling i selskapet uttrykkelig godkjenner ordningene som fastsettes for de ansattes innflytelse i det overtakende selskapet, jf. allmennaksjeloven § 13-30. Når slike ordninger er fastsatt, må det i tilfelle holdes en ny generalforsamling som godkjenner ordningene og tar endelig stilling til om fusjonen skal besluttes.

For det overtakende selskapet er det gitt unntak fra kravet om generalforsamlingens godkjenning. Unntaket gjelder hvis kapitalforhøyelsen i det overtakende selskapet kan gjennomføres i henhold til styrefullmakt som nevnt i allmennaksjeloven § 10-14 andre ledd nr. 6, som angir at den omfatter fusjon over landegrensene. I så fall kan beslutningen om fusjon treffes av styret, jf. allmennaksjeloven § 13-25 andre ledd nr. 3, jf. allmennaksjeloven § 13-5 første ledd. Dersom aksjeeiere som representerer minst fem prosent av aksjekapitalen krever det, kan beslutningen likevel ikke treffes av styret, jf. allmennaksjeloven § 13-25 andre ledd nr. 3, jf. § 13-5 tredje ledd. Styret skal i så fall sørge for at møte i generalforsamlingen holdes innen én måned etter at kravet er fremsatt.

4.3.2 Direktivets krav

Endringsdirektivet (direktiv (EU) 2019/2121) artikkel 126 regulerer generalforsamlingens behandling og godkjenning av fusjonsplanen ved fusjon over landegrensene.

Bestemmelsen viderefører i hovedsak reguleringen i selskapsrettsdirektivet artikkel 126, men inneholder enkelte materielle presiseringer og tillegg. Dette gjelder særlig en utvidelse av bestemmelsens nr. 1 og en ny bestemmelse i nr. 4 bokstav a-c. På flere punkter er reguleringen i samsvar med gjeldende norsk rett.

Etter artikkel 126 nr. 1 skal generalforsamlingen i hvert av de deltakende selskapene, etter å ha tatt i betraktning dokumentene som er utarbeidet i forkant av fusjonen, beslutte om den felles fusjonsplanen skal godkjennes. Dette omfatter styrets eller ledelsens redegjørelse etter artikkel 124, den uavhengige sakkyndiges rapport etter artikkel 125, eventuelle uttalelser fra de ansatte i samsvar med artikkel 124 og merknader fremsatt etter artikkel 123. Kravet om at redegjørelsen etter artikkel 124 og den sakkyndiges rapport etter artikkel 125 skal gjøres tilgjengelig for aksjeeierne før generalforsamlingen treffer beslutning, var allerede forutsatt i tidligere regelverk og er videreført i endringsdirektivet. Det nye i artikkel 126 nr. 1 er først og fremst den uttrykkelige reguleringen av at generalforsamlingen skal ta konkret stilling til endringer i selskapets vedtekter eller stiftelsesdokument som følge av fusjonen.

Artikkel 126 nr. 4 bokstav a-c er ny. Bestemmelsen omtales nærmere under høringsnotatets punkt 4.7.2.

4.3.3 Departementets forslag

Generalforsamlingens godkjenning av fusjonsplanen

Departementet vurderer at kravet i endringsdirektivet (direktiv (EU) 2019/2121) artikkel 126 nr. 1 om at generalforsamlingen i hvert av de deltakende selskapene skal godkjenne fusjonsplanen og ta stilling til om nødvendige endringer i stiftelsesdokumentet og vedtekter, er i samsvar med dagens regler, se allmennaksjeloven § 13-25 andre ledd nr. 2, jf. § 13-3 andre ledd første punktum.

Synspunkter til fusjonsplanen fra aksjeeiere, kreditorer og ansattes representanter som mottas minst fem virkedager før generalforsamlingen, skal gjøres tilgjengelige for generalforsamlingen, jf. endringsdirektivet artikkel 123 nr. 1 bokstav b. Spørsmålet om hvordan slike synspunkter skal formidles til generalforsamlingen, reiser de samme problemstillingene som ved omdanning over landegrensene. Departementet viser derfor til vurderingen i punkt 3.3.3. De samme hensynene gjør seg gjeldende, og departementet foreslår tilsvarende løsning for fusjoner.

Verken selskapsrettsdirektivet (direktiv (EU) 2017/1132) eller endringsdirektivet (direktiv (EU) 2019/2121) oppstiller et øvre tak for hvor stort flertallskravet for godkjenning av fusjonsplanen kan være. Dette står i kontrast til reguleringen av omdanning og fusjon over landegrensene, hvor direktivet fastsetter at det må inntas regler som innebærer at beslutning om godkjenning av planen skal treffes med minst to tredeler, men ikke mer enn 90 prosent av de avgitte stemmer eller den representerte kapitalen. Departementet har ikke funnet noen uttrykkelig begrunnelse i direktivet for dette skillet.

Departementet har vurdert om det i norsk rett likevel bør innføres en øvre grense på 90 prosent for flertallskravet ved godkjenning av fusjonsplan for fusjon over landegrensene. Departementet går inn for å ikke foreslå en slik øvre grense på 90 prosent flertall av de representer stemmer eller kapital for godkjenning av fusjonsplanen. En slik regel ville innebåret at Norge går lengre enn det som følger av direktivet, og departementet kan ikke se at en slik grense vil gi nevneverdige positive effekter for verken selskapene eller aksjeeierne. Verken Sverige eller Danmark har foreslått eller innført en makstaksregel på dette punktet, og hensynet til at et gjenkjennelig regelverk kan legge til rette for utenlandske investorer taler også mot å innføre en slik begrensning i norsk rett.

Departementet finner på denne bakgrunn å ikke foreslå en øvre grense for flertallskravet for godkjenning av fusjonsplanen for fusjoner over landegrensene.

4.4 Vern av aksjeeiere og kreditorer

4.4.1 Gjeldende rett

Reglene om vern av mindretallsaksjeeiere og kreditorer ved fusjon over landegrensene står i allmennaksjeloven kapittel 13 punkt VII og aksjeloven § 13-25.

Generalforsamlingens beslutning om å godkjenne fusjonsplanen treffes med flertall som for vedtektsendring, jf. allmennaksjeloven § 13-25 andre ledd nr. 2, jf. § 13-3 andre ledd første punktum. Krav om kvalifisert flertall innebærer at et mindretall på mer enn en tredel av de avgitte stemmer eller den aksjekapital som er representert på generalforsamlingen, kan hindre at selskapet vedtar fusjonsplanen.

Videre oppstiller allmennaksjeloven et materielt vern for aksjeeierne gjennom likhetsgrunnsetningen i § 4-1 og generalklausulen i § 5-21. Disse reglene er nærmere beskrevet i høringsnotatet punkt 3.4.1, og gjelder også ved fusjoner over landegrensene.

Ved fusjon over landegrensene er det etter gjeldende rett slik at det ikke i seg selv er grunnlag for innløsning at en aksjeeier har stemt mot fusjonsplanen. I høringsnotat av 14. desember 2006 om gjennomføring av direktiv (EU) 2005/56/EF om fusjoner over landegrensene av selskaper med begrenset ansvar¹³ foreslo Justis- og politidepartementet innføring av en rett for mindretallsaksjeeiere til å kreve innløsning ved fusjon over landegrensene. Alle høringsinstansene som ga innspill, var mot innføring av innløsningsrett. Departementet valgte å ikke følge opp forslaget om innløsningsrett, jf. Ot.prp. nr. 78 (2006-2007) *Om lov om endringer i aksjeloven, allmennaksjeloven og enkelte andre lover (fusjon og fisjon over landegrensene)* punkt 12.2.4.

Etter allmennaksjeloven § 13-25 andre ledd nr. 5, jf. § 13-14, skal selskapet melde beslutning om fusjon over landegrensene til Foretaksregisteret. Foretaksregisteret skal kunngjøre beslutningen om fusjon i Brønnøysundregistrenes elektroniske kunngjøringspublikasjon, jf. allmennaksjeloven § 13-15. Innsigelser mot fusjonen må

¹³ Direktiv 2005/56/EF ble opphevet 19. juli 2017 og erstattet av regler om fusjon over landegrensene i direktiv (EU) 2017/1132 (selskapsrettsdirektivet).

meldes til selskapet innen seks uker fra kunngjøringen. Gjør en kreditor med uomtvistet og forfalt fordring innsigelse før fristen etter § 13-15 er utløpt, kan fusjonen ikke gjennomføres før fordringen er betalt, jf. allmennaksjeloven § 13-16 første ledd. En kreditor med omtvistet eller ikke forfalt fordring kan kreve at betryggende sikkerhet blir stilt, dersom fordringen ikke fra før er betryggende sikret. Tingretten avgjør tvist om det foreligger en fordring og om sikkerheten er betryggende, jf. allmennaksjeloven § 13-16 andre ledd.

Når frist for innsigelser er utløpt, og forholdet til kreditorene er avklart, skal selskapet gi melding til Foretaksregisteret. Når Foretaksregisteret har mottatt melding og funnet denne i orden, kan fusjonsattest utstedes, jf. allmennaksjeloven § 13-31 første ledd. Selv om forholdet til kreditorer som har fremsatt innsigelse ikke er avklart, kan tingretten etter krav fra det selskapet fordringene gjelder, beslutte at fusjonen kan gjennomføres og meldes til Foretaksregisteret, jf. allmennaksjeloven § 13-25 andre ledd nr. 6, jf. § 13-17 andre ledd.

4.4.2 Direktivets krav

Innløsning

Aksjeeiere i selskapene som deltar i fusjonen, kan kreve å bli innløst, jf. artikkel 126a nr. 1. Retten til innløsning gjelder for aksjeeiere som i forbindelse med fusjonen vil bli eiere av aksjer i et selskap underlagt lovgivningen i en annen medlemsstat enn selskapet de eier aksjer i. For å kunne kreve innløsning må aksjeeieren ha stemt mot fusjonsplanen. Aksjeeiere som mener innløsningssummen er for lav, skal kunne fremme krav om ytterligere vederlag i kontanter, jf. artikkel 126a nr. 4. Innløsning av aksjer, og tvister om fastsettelse av innløsningssummen, skal reguleres av lovgivningen i opprinnelsesstaten for selskapet hvis aksjer skal innløses, jf. artikkel 126a nr. 5.

Aksjeeiere som ikke krever innløsning, kan bestride bytteforholdet for aksjer og kreve ytterligere vederlag i kontanter, jf. artikkel 126a nr. 6. Et slikt krav skal avgjøres av myndighetene i opprinnelsesstaten for det aktuelle selskapet. Ved vurderingen av om bytteforholdet er tilstrekkelig, skal domstolen eller offentlige myndigheter også ta hensyn til kontant tilleggsvederlag som er tilbudt i fusjonsplanen, jf. fortalet punkt 21. Fusjon kan registreres selv om et krav om ytterligere vederlag ikke er endelig avgjort. Beslutning om ytterligere vederlag skal være bindende for det overtakende selskapet.

Reglene om ytterligere vederlag i artikkel 126a nr. 6 bør leses i sammenheng med kravet om at uenighet om bytteforholdet ikke kan danne grunnlag for at selskapets beslutning om å godkjenne fusjonsplanen kjennes ugyldig, jf. artikkel 126 nr. 4. Dette kravet er nærmere beskrevet i punkt 4.7.2 i høringsnotatet.

Kreditorvern

Reglene i artikkel 126b om vern av kreditorer ved fusjon tilsvarer i hovedsak reglene som gjelder ved omdanning. Det vises til beskrivelsen i punkt 3.4.2. Ved fusjon over landegrensene gjelder ikke kravet om at kreditorer skal kunne gå til rettslige skritt mot

selskaper som deltar i fusjonen i opprinnelsesstaten inntil to år etter fusjonen, til sammenligning med kravet som gjelder ved omdanning over landegrensene, jf. artikkel 86j nr. 4.

4.4.3 Departementets forslag

Vern av aksjeeiere

Forslaget om vern av aksjeeiere ved fusjon over landegrensene tilsvarende i hovedsak forslag til regler ved omdanning over landegrensene, som beskrevet i punkt 3.4.3.

Aksjeeiere som stemmer mot fusjonsplanen kan kreve seg innløst, jf. forslag til allmennaksjeloven ny § 13-29 a. Det er et vilkår at aksjeeieren som følge av fusjonen blir aksjeeier i et selskap underlagt lovgivningen i en annen EØS-stat. En fusjon kan for eksempel omfatte tre selskaper: et overdragende aksjeselskap underlagt norsk selskapslovgivning, et overdragende Gesellschaft mit beschränkter Haftung (GmbH) underlagt østerriksk selskapslovgivning og et nystiftet overtakende GmbH underlagt østerriksk selskapslovgivning. Aksjeeierne i det norske overdragende aksjeselskapet kan kreve innløsning i forbindelse med fusjonen. Aksjeeierne i det østerrikske overdragende GmbH kan ikke kreve innløsning.

Plan for fusjon skal inneholde nærmere informasjon om hvordan en aksjeeier går frem for å kreve innløsning, jf. forslag til allmennaksjeloven § 13-26 andre ledd nr. 11.

Forslag til allmennaksjeloven ny § 13-29 b regulerer fremgangsmåte når en aksjeeier bestrider bytteforholdet for aksjer. Aksjeeiere kan bringe tvist om vederlaget de mottar i forbindelse med fusjon over landegrensene inn for domstolen. Også aksjeeiere som stemte for fusjonsplanen, kan bestride bytteforholdet for aksjer i fusjonsplanen. Aksjeeiere i selskapene som deltar i fusjonen, kan bringe slik tvist inn for domstolen eller offentlige myndigheter i EØS-staten hvor selskapet hører hjemme. For norske selskaper må sak reises innen tre måneder fra generalforsamlingen i samtlige selskaper som deltar i fusjonen har truffet beslutning om å godkjenne fusjonsplanen, jf. forslag til allmennaksjeloven ny § 13-29 b andre ledd.

Det følger av endringsdirektivet artikkel 126a nr. 6 at ytterligere vederlag til aksjeeiere som bestrider bytteforholdet, som hovedregel skal utbetales i kontanter. Etter artikkel 126a nr. 7 kan medlemsstatene godta at det overtakende selskapet betaler ytterligere vederlag i form av aksjer eller annen kompensasjon enn kontant betaling. Svensk lovgivning inneholder krav om at ytterligere vederlag skal utbetales i penger. Dette er nærmere begrunnet i forarbeidene, jf. SOU 2021: 18 *Bolags rörlighet över gränserna* punkt 4.8.3:

«Utgangspunktet i direktivet är att den ytterligare ersättningen ska utgå i form av kontantersättning. Den kommer därmed att ha karaktären av kompletterande utjämningsvederlag. Enligt artikel 126a.7 får medlemsstaterna visserligen tillåta att det bolag som uppstår genom den gränsöverskridande fusionen tillhandahåller aktier eller annan ersättning i stället för kontantersättning. Vi har emellertid inte

kunnat finna några påtagliga fördelar med ett utnyttjande av denna möjlighet. I en tvist som grunden går tillbaka på skilda uppfattningar om bolagets eller aktiernas värde skulle bestämmelser av sådant slag snarast föranleda ytterligare värderingsproblem och komplicera processen. Vi föreslår därför att den ytterligare ersättning som en aktieägare bedöms ha rätt till utgår såsom ett i kronor eller annan valuta bestämt belopp.»

Departementet deler vurderingene som kommer til uttrykk i de svenske lovforarbeidene. Utbetaling av ytterligere vederlag i form av for eksempel flere aksjer i det overtakende selskapet vil trolig være mindre aktuelt ved tvist om bytteforholdet mellom aksjer. Samtidig mener departementet det ikke er nødvendig å begrense ytterligere vederlag til kun penger. Departementet foreslår at ytterligere vederlag kan være ethvert formuesgode som har økonomisk verdi.

Fusjon over landegrensene kan registreres og tre i kraft før det foreligger rettskraftig dom om ytterligere vederlag. Dersom forpliktelsen til å betale ytterligere vederlag oppstår etter at fusjonen er registrert og gjennomført, skal vederlaget betales av det overtakende selskapet, jf. direktivet artikkel 126a nr. 6 første avsnitt tredje punktum og reglene i allmennaksjeloven § 13-33 første ledd første punktum om at det overdragende selskapets plikter overføres til det overtakende selskapet.

Ifølge endringsdirektivet artikkel 126a nr. 6 andre ledd kan medlemsstatene velge at en domstolsavgjørelse om ytterligere vederlag skal være bindende for alle aksjeeiere i det aktuelle selskapet, med unntak av de som har benyttet retten til innløsning. Departementet foreslår ikke en slik regel. Det vises til at etter norsk rett er en rettsavgjørelse i en sivil sak som hovedregel bare bindende for partene, jf. også drøftelsen i høringsnotatet punkt 3.4.3.

Kreditorvern

Regler om vern av kreditorer som har krav mot selskapet står i forslag til allmennaksjeloven § 13-15, jf. § 13-25 andre ledd nr. 5. Reglene tilsvarer i hovedsak forslag til regler som skal gjelde ved omdanning over landegrensene. Disse er beskrevet i punkt 3.4.3 i høringsnotatet.

Fusjon mellom norske selskaper

Departementet har vurdert om det av hensyn til sammenhengen i aksjelovgivningen også bør innføres regler om at aksjeeiere kan kreve innløsning ved fusjoner der alle selskapene som deltar, er underlagt norsk selskapslovgivning. Departementet foreslår ikke slike regler i dette høringsnotatet. Departementet viser til at EØS-avtalen ikke krever innføring av regler om innløsning ved slike fusjoner. Behovet for innløsning vil normalt være større ved fusjoner over landegrensene. Fusjon over landegrensene kan få større konsekvenser for mindretallsaksjeeiere dersom hovedkontoret til det fusjonerte selskapet er lokalisert i en annen EØS-stat. Geografiske avstander og praktiske og rettslige hindre vil kunne vanskeliggjøre ivaretagelsen av aksjeeiernes rettigheter. Disse hensynene gjør seg i mindre grad gjeldende ved nasjonale fusjoner som gjennomføres etter reglene i allmennaksjeloven §§ 13-1 til 13-24 og aksjeloven §§ 13-1 til 13-24.

4.5 Ansattes innflytelse

4.5.1 Gjeldende rett

Ved fusjon over landegrensene skal de ansatte i de fusjonerende selskapene ha rett til informasjon og drøfting i henhold til arbeidsmiljøloven § 16-5, jf. allmennaksjeloven § 13-11, jf. 13-25 andre ledd nr. 5. De mer generelle reglene om informasjon og drøfting i arbeidsmiljøloven kapittel 8 får tilsvarende anvendelse på fusjon over landegrensene.

De nærmere reglene om ansattes representasjonsrett ved fusjon over landegrensene er fastsatt i forskrift, jf. forskrift 9. januar 2008 nr. 50 om arbeidstakernes rett til representasjon ved fusjon over landegrensene av selskaper med begrenset ansvar (forskrift om representasjonsrett ved fusjon). Forskriften er fastsatt med hjemmel i allmennaksjeloven § 13-34.

Ifølge forskriften § 2 første ledd gjelder forskriften for selskaper som oppstår som følge av en fusjon over landegrensene og som skal ha sitt forretningskontor i Norge. Etter forskriften § 2 andre ledd gjelder enkelte av bestemmelsene i forskriften for de fusjonerende selskapene, datterselskaper og filialer i Norge som inngår i det fusjonerte selskapet, uavhengig av hvor dette skal ha sitt forretningskontor.

Det følger av forskriften § 4 første ledd at det fusjonerte selskapet som hovedregel skal være omfattet av de bestemmelser om ansattes rett til representasjon som gjelder i medlemsstaten der det fusjonerte selskapet skal ha sitt forretningskontor. Det gjelder enkelte unntak fra denne hovedregelen, jf. forskriften § 4 andre ledd. Dette gjelder for eksempel hvis de ansatte får svakere rettigheter i destinasjonsstaten enn det de hadde før fusjonen i opprinnelsesstaten. Det kan for eksempel være at det overtakende selskapet ikke er underlagt regler om at noen av styrets medlemmer skal velges av og blant de ansatte, mens de ansatte i det overdragende selskapet hadde en slik rett.

I de tilfellene der unntaket fra hovedregelen i forskriften § 4 første ledd kommer til anvendelse, kommer isteden bestemmelsene i forskriften § 5 til § 15 til anvendelse, jf. forskriften § 4 tredje ledd. Det skal da gjennomføres forhandlinger om ansattes medbestemmelsesrett i henhold til regler i forskriften, jf. forskriften § 5, jf. § 4 tredje ledd.

4.5.2 Direktivets krav

Direktiv (EU) 2019/2121 endrer artikkel 133 i selskapsrettsdirektivet (direktiv (EU) 2017/1132) om ansattes medbestemmelsesrett ved fusjon over landegrensene. De ansattes rett til informasjon og drøfting ved fusjon over landegrensene er skilt ut i en egen bestemmelse; artikkel 126c.

Artikkel 126c regulerer ansattes rett til informasjon og drøfting ved fusjon over landegrensene. Medlemsstatene skal sikre at de ansattes rett til informasjon og drøfting ivaretas i forbindelse med fusjonen. Rettighetene skal utøves i samsvar med rammene i direktiv 2002/14/EF om informasjon og konsultasjon med arbeidstakere. Dersom fusjonen anses som en virksomhetsoverdragelse i henhold til reglene i direktiv 2001/23/EF, gjelder

også dette direktivet. For foretak eller konsern som omfattes av direktiv 2009/38/EF, gjelder i tillegg reglene i dette direktivet om opprettelse av et europeisk samarbeidsutvalg eller en fremgangsmåte i foretak som omfatter virksomhet i flere medlemsstater og i foretaksgrupper som omfatter foretak i flere medlemsstater, for å informere og konsultere arbeidstakere (direktiv om europeisk samarbeidsutvalg). Dette omfatter foretak og konsern som driver virksomhet i flere medlemsstater og som oppfyller direktivets terskelkrav.

Medlemsstatene kan utvide disse rettighetene til å gjelde ansatte i andre selskaper enn dem som er omfattet av artikkel 3 nr. 1 i direktiv 2002/14/EF. Til forskjell fra tilsvarende regel for omdanning over landegrensene i artikkel 86k, viser artikkel 126c første ledd til direktiv 2001/23/EF, men det materielle innholdet i rettighetene er i det vesentlige det samme. Det vises derfor til omtalen av ansattes rett til informasjon og drøfting i punkt 3.5.2.

Etter selskapsrettsdirektivet artikkel 133 gjelder som hovedregel at det fusjonerte selskapet ved fusjon over landegrensene skal være underlagt destinasjonsstatens regler om ansattes representasjonsrett, i den utstrekning slike regler fantes i destinasjonsstaten. Fra denne hovedregelen ble det imidlertid gjort unntak i visse tilfeller. Unntaket innebar at destinasjonsstatens regler ikke skulle anvendes dersom minst ett av de fusjonerende selskapene i seks månedersperioden før kunngjøringen av fusjonsplanen hadde hatt et gjennomsnittlig antall ansatte som oversteg 500, og samtidig var omfattet av en ordning for ansatterepresentasjon etter direktiv 2001/86/EF. Unntak gjaldt også dersom destinasjonsstatens lovgivning ikke sikret minst samme nivå av ansattes deltakelse som i de berørte fusjonerende selskapene, eller ikke ga ansatte i virksomheter etablert i andre medlemsstater de samme rettigheter som ansatte i destinasjonsstaten. I slike tilfeller skulle representasjonsrettigheter i stedet sikres gjennom prosedyrer basert på rådsforordning (EF) nr. 2157/2001 om vedtektene for det europeiske selskap (SE-forordningen) og direktiv 2001/86/EF.

Endringsdirektiv (EU) 2019/2121 artikkel 133 gjør flere materielle endringer i artikkel 133 i direktiv (EU) 2017/1132. Endringene kan sammenfattes slik:

- I artikkel 133 nr. 2 endres terskelen for når destinasjonsstatens medbestemmelsesregler ikke skal gjelde. Unntaket gjelder dersom minst ett av de fusjonerende selskapene i de siste seks månedene før offentliggjøring av fusjonsvilkårene hadde et gjennomsnittlig antall ansatte tilsvarende fire femdel av terskelen i opprinnelsesstaten for å utløse medbestemmelse etter direktiv 2001/86/EF, eller dersom destinasjonsstatens regler ikke sikrer samme nivå av medbestemmelse som gjaldt før fusjonen. Tidligere var terskelen mer enn 500 ansatte i minst ett av de fusjonerende selskapene. Dette samsvarer med reglene for fisjoner, jf. artikkel 160l nr. 2 og omdanninger jf. artikkel 86l nr. 2.
- I artikkel 133 nr. 4 bokstav a gis de relevante organene i de fusjonerende selskapene rett til, uten forutgående forhandlinger, å velge å bli direkte underlagt standardreglene for medbestemmelse i destinasjonsstaten (jf. del 3 bokstav b i vedlegget til direktiv 2001/86/EF). Selskapet skal følge disse reglene fra registreringsdatoen.

- Artikkel 133 nr. 7 utvides slik at representasjonsrettighetene skal videreføres i fire år etter fusjonen ved enhver senere omdanning, fusjon eller fisjon – både over landegrenser og nasjonalt. Tidligere gjaldt vernet kun i tre år ved senere fusjoner.
- Ny nr. 8 pålegger selskapet å informere ansatte eller deres representanter om det velger å anvende standardreglene direkte, eller om det går inn i forhandlinger med det spesielle forhandlingsorganet. Ved forhandlinger skal utfallet kommuniseres uten ugrunnet opphold.

Endringsdirektivet tilføyer i artikkel 133 nr. 4 bokstav a en ny rettighet for fusjoner. Dette er ikke foreslått for omdanning eller fisjon over landegrensene.

4.5.3 Departementets forslag

Departementet vurderer at de samme grunner som redegjort for i punkt 3.5.3 tilsier at bestemmelser som gjennomfører reglene om ansattes representasjonsrett i endringsdirektivet artikkel 133 i norsk rett, plasseres i forskrift.

4.6 Attest før fusjon

4.6.1 Gjeldende rett

Foretaksregisteret utsteder i dag attest ved fusjon over landegrensene, jf. allmennaksjeloven § 13-31 første ledd andre punktum, jf. aksjeloven § 13-25. Attesten bekrefter at de dokumenter og formaliteter som kreves forut for fusjonen, er utarbeidet og gjennomført. Ordningen er nærmere beskrevet i høringsnotatet punkt 3.6.1.

I Allmennaksjeloven, lovkommentar (Aarbakke, Aarbakke, Knudsen, Ofstad og Skåre, oppdatert per 1. juli 2024) kapittel 13 står det i punkt 0.3 og 0.4 følgende:

«Dersom et norsk selskap er overdragende selskap i en fusjon med et utenlandsk selskap som overtakende selskap, sender det norske selskapet melding til Foretaksregisteret om at vilkårene for gjennomføring er oppfylt, jf. første ledd første punktum.

[...]

Dersom et norsk selskap er overtakende selskap i en fusjon med et utenlandsk selskap som overdragende selskap, kan det synes unødvendig at det norske selskapet må sende melding etter § 13-31 ettersom kontroll med om det norske selskapet oppfyller vilkårene for å gjennomføre fusjonen i disse tilfellene vil kunne skje på grunnlag av melding om gjennomføring i samsvar med § 13-32. I praksis har det imidlertid vist seg at ansvarlige myndigheter i andre EØS-stater gjerne krever fremlagt fusjonsattest også fra et norsk selskap som er overtakende selskap. Bestemmelsen praktiseres derfor nå i samsvar med ordlyden, slik at også et norsk selskap som er overtakende selskap må sende melding og få utstedt fusjonsattest.»

Vilkårene for å få utstedt fusjonsattest er blant annet tilknyttet hvorvidt fusjonsplanen er godkjent av generalforsamlingen. Etter at Foretaksregisteret har utstedt en fusjonsattest,

kan man ikke lenger reise søksmål om gyldigheten av beslutningen om fusjon, jf. allmennaksjeloven § 13-35 første ledd. Det følger likevel av allmennaksjeloven § 13-35 annet ledd at «[r]etten som et søksmål etter første ledd er brakt inn for, kan beslutte at søksmålet skal ha oppsettende virkning for utstedelse av fusjonsattesten etter § 13-31 eller for registrering av fusjonen etter § 13-32».

4.6.2 Direktivets krav

Reglene om attest ved fusjon tilsvarer i hovedsak reglene som gjelder ved omdanning over landegrensene. Disse reglene er nærmere beskrevet i punkt 3.6.2.

Artikkel 127 regulerer utstedelsen av fusjonsattest i både endringsdirektivet fra 2019 og direktiv (EU) 2017/1132. Artikkel 127 utvides og endres av endringsdirektivet. Det er blant annet tatt inn en mulighet for medlemsstatene til å kreve ytterligere opplysninger fra selskapet i prosessen med å behandle meldingen om at vilkårene for å gjennomføre fusjonen over landegrensene er oppfylt. Eksempler på dette er opplysninger om antall ansatte, informasjon om datterselskaper og informasjon om forpliktelser som selskapet som fusjoneres, har overfor offentlige organer.

I tillegg inneholder artikkel 127 i endringsdirektivet mer konkrete krav til tidsfrister for medlemsstatene til å behandle meldingene fra selskaper som ønsker å fusjonere. Det gis i utgangspunktet en tidsfrist på tre måneder for myndighetene til å behandle meldingen. Fristen kan på gitte vilkår bli forlenget med ytterligere tre måneder.

4.6.3 Departementets forslag

Regler om attest ved fusjon står i forslag til allmennaksjeloven § 13-31. Norske regler som gjennomfører direktivets krav til attest ved fusjon, tilsvarer i hovedsak dem som gjelder ved omdanning, som beskrevet i punkt 3.6.3.

Departementet foreslår at attest skal utstedes av Foretaksregisteret, slik som i dag. Norsk allmennaksjeselskap eller aksjeselskap som deltar i fusjonen, skal sende melding om at de oppfyller vilkårene for å få utstedt fusjonsattest til Foretaksregisteret. Det overtakende selskapet kan sende melding om at det oppfyller vilkårene for å få utstedt fusjonsattest på vegne av selskapene som deltar i fusjonen, også når det overtakende selskapet er eller skal være underlagt selskapslovgivningen i en annen EØS-stat enn Norge.

4.7 Destinasjonsstatens lovlighetskontroll, registrering og rettsvirkninger mv.

4.7.1 Gjeldende rett

Generalforsamlingens beslutning om fusjon over landegrensene skal meldes til Foretaksregisteret. Dette følger av allmennaksjeloven § 13-25 andre ledd nr. 5, som gir allmennaksjeloven § 13-14 første ledd tilsvarende anvendelse ved fusjon over landegrensene.

Dersom generalforsamlingen har stilt vilkår om etterfølgende godkjenning etter allmennaksjeloven § 13-30, som nevnt i punkt 3.3, kan melding om fusjonen først sendes til Foretaksregisteret etter at slik godkjenning er gitt i et nytt møte i generalforsamlingen.

Allmennaksjeloven § 13-32 har regler om registrering av fusjon over landegrensene. Det følger av § 13-32 første ledd at dersom det overtakende selskapet skal være underlagt lovgivningen i Norge, skal fusjonen registreres i Foretaksregisteret når følgende vilkår er oppfylt:

1. Alle utenlandske selskaper som deltar i fusjonen, har meldt fusjonsattesten fra den ansvarlige myndigheten i den EØS-staten-selskapet er registrert, innen seks måneder etter tidspunktet for utstedelse av attesten, sammen med en kopi av fusjonsplanen som er godkjent av generalforsamlingen i selskapet,
2. Alle selskapene som deltar i fusjonen, har godkjent fusjonsplanen på samme vilkår,
3. Ordninger for arbeidstakernes innflytelse er fastsatt i samsvar med allmennaksjeloven § 13-34, der dette er relevant,
4. Det overtakende selskapet er lovlig stiftet der fusjonen gjennomføres ved stiftelse av nytt selskap,
5. Lovgivningen for øvrig ikke er til hinder for å registrere fusjonen.

Fusjonen trer i kraft når den er registrert i Foretaksregisteret. Foretaksregisteret skal uten opphold underrette registreringsmyndighetene i de EØS-statene der de deltakende selskapene er registrert, om at fusjonen har trådt i kraft, jf. allmennaksjeloven § 13-32 andre ledd.

Dersom det overtakende selskapet skal være underlagt lovgivningen i en annen EØS-stat enn Norge, skal fusjonen registreres i Foretaksregisteret når Foretaksregisteret har mottatt melding fra registreringsmyndigheten hvor det overtakende selskapet er registrert, om at fusjonen har trådt i kraft jf. allmennaksjeloven § 13-32 tredje ledd, jf. foretaksregisterloven §§ 5-1 og 5-2.

Før registrering finner sted, er det en viss adgang til å stanse fusjoner over landegrensene. Allmennaksjeloven inneholder både generelle og særlige regler om adgangen til å reise søksmål mot generalforsamlingens beslutning om å godkjenne fusjonsplanen.

Allmennaksjeloven § 13-35 gir særbestemmelser om ugyldighetssøksmål ved beslutning om fusjon over landegrensene. Bestemmelsene i §§ 13-21 til 13-23 er gitt tilsvarende anvendelse så langt de passer, jf. § 13-25 nr. 9. Reglene innebærer et unntak fra de alminnelige bestemmelsene om søksmål mot gyldigheten av beslutning av generalforsamlingen i aksjeloven §§ 5-22 flg. og allmennaksjeloven §§ 5-22 flg, jf.

Ot.prp. nr. 23 (1996-97) *Om lov om aksjeselskaper (aksjeloven) og lov om allmennaksjeselskaper (allmennaksjeloven)* kapittel 15, spesialmerknad til §§ 13-19 til 13-22 (side 171).

Det er uklart hvor omfattende unntaket fra de alminnelige søksmålsreglene i § 5-22 flg. er ment å være. For allmennaksjeselskaper inneholdt aksjeloven av 1976 en bestemmelse som uttrykkelig fastslo at de alminnelige regler om anfektelse av gyldigheten av generalforsamlingsbeslutninger ikke gjaldt ved fusjon, jf. aksjeloven av 1976 § 14-20

første ledd første punktum. En tilsvarende unntaksregel er ikke å finne i dagens aksjelov eller allmennaksjelov. Etter departementets vurdering gjelder reglene om søksmål mot generalforsamlingens beslutning i §§ 5-22 flg. ved fusjon, men ved motstrid går bestemmelsene om begrensninger i søksmålsadgangen ved fusjon over landegrensene foran, se § 13-35.

Etter § 5-22 kan vedtak i generalforsamlingen kjennes ugyldig dersom det ikke er fattet på lovlig måte, eller på annen måte er i strid med lov eller vedtekter. Bestemmelsen er generell og åpner for at også vesentlige materielle feil kan påberopes som grunnlag for ugyldighet. Det kan derfor etter gjeldende rett ikke utelukkes at bytteforhold for aksjer og kontantkompensasjon kan påberopes som grunnlag for anfektelse av generalforsamlingens beslutning om å godkjenne fusjonsplanen.

Søksmål med påstand om at et selskaps beslutning om fusjon over landegrensene skal kjennes ugyldig, må reises før Foretaksregisteret har utstedt fusjonsattest etter § 13-31, jf. allmennaksjeloven § 13-35. En fusjon over landegrensene kan ikke kjennes ugyldig etter at den har trådt i kraft, jf. allmennaksjeloven § 13-35 tredje ledd.

4.7.2 Direktivets krav

Avsluttende lovlighetskontroll av fusjonen over landegrensene

Endringsdirektivet (direktiv (EU) 2019/2121) endrer flere av reglene i selskapsrettsdirektivet (direktiv (EU) 2017/1132) artikkel 128 når det gjelder den avsluttende lovlighetskontrollen av fusjon over landegrensene.

Krav om at hvert fusjonerende selskap må sende den felles fusjonsplanen, som er godkjent av generalforsamlingen, inn til vedkommende myndighet, er videreført. Kravet til selskapene om å sende inn en fusjonsattest er imidlertid fjernet. Det samme er seksmånedersfristen som gjaldt for å sende inn fusjonsattesten og kopi av fusjonsplanen.

I tillegg er tre nye punkter (nr. 3 til 5) tilføyd i artikkel 128.

Ifølge artikkel 128 nr. 3 skal medlemsstatene sørge for at enhver melding som nevnt i artikkel 128 nr. 1 fra et av de fusjonerende selskapene, herunder innsending av opplysninger og dokumenter, kan gjøres elektronisk, uten at søkerne må møte personlig for myndigheten som nevnt i nr. 1.

Myndigheten som nevnt i nr. 1 skal godkjenne fusjonen over landegrensene så snart den har fastslått at alle relevante vilkår er oppfylt (artikkel 128 nr. 4)

Fusjonsattesten skal godtas av myndigheten nevnt i nr. 1 som endelig bevis på at alle gjeldende prosedyrer og formaliteter for en fusjon er fullført i den respektive medlemsstaten. Uten slik fusjonsattest kan fusjonen ikke godkjennes og registreres av myndigheten i den aktuelle medlemsstaten, se artikkel 128 nr. 5.

Registrering av fusjonen over landegrensene

Gjennom endringsdirektivet har artikkel 130 om registrering av fusjonen blitt omformulert og gitt et endret innhold.

Ifølge artikkel 130 nr. 1 skal medlemsstatene i sin nasjonale lovgivning fastsette ordninger, i samsvar med direktiv (EU) 2017/1132 artikkel 16, for offentliggjøring i sine registre av gjennomføringen av fusjon over landegrensene.

Det følger av artikkel 130 nr. 2 første avsnitt at medlemsstatene skal sikre at minst følgende opplysninger innføres i deres registre:

- I registeret i medlemsstaten til selskapet som oppstår ved fusjonen: at registreringen av selskapet er et resultat av fusjon over landegrensene. Datoen for registrering av nevnte selskap skal også registreres.
- I registeret i medlemsstaten for hvert av de fusjonerende selskapene: at avregistreringen eller slettingen fra registeret er en følge av fusjon over landegrensene. Datoen da hvert av de fusjonerende selskapene avregistreres eller slettes fra registeret skal også registreres.
- I registrene i medlemsstatene for hvert av de fusjonerende selskapene og i medlemsstaten til selskapet som oppstår ved fusjonen skal det registreres registreringsnummer, navn og organisasjonsform for hvert av de fusjonerende selskapene og selskapet som oppstår ved fusjonen.

Registrene skal ifølge artikkel 130 nr. 2 andre avsnitt offentliggjøre opplysningene som er angitt i første avsnitt og gjøre dem offentlig tilgjengelige gjennom registersammenkoblingssystemet BRIS.

Medlemsstatene skal også sørge for at registeret i medlemsstaten til selskapet som oppstår ved fusjonen over landegrensene, underretter registeret i medlemsstaten til hvert av de fusjonerende selskapene om at fusjonen har trådt i kraft. Underretningen skal skje gjennom BRIS. Medlemsstatene skal også sørge for at det fusjonerende selskapet avregistreres eller slettes fra registeret umiddelbart etter mottak av denne meldingen (artikkel 130 nr. 3).

Rettsvirkninger av fusjonen over landegrensene

Endringsdirektivet gjør ingen endringer i artikkel 129 når det gjelder tidspunktet for når fusjon over landegrensene får virkning. Det betyr at det fortsatt er lovgivningen i medlemsstaten hvor selskapet som oppstår av fusjonen er underlagt, som avgjør når fusjonen trer i kraft. Det betyr også at ikrafttredelsesdatoen må være etter at lovlighetskontrollen etter artikkel 128 er gjennomført.

Det gjort enkelte endringer i artikkel 131 knyttet til virkninger av fusjon over landegrensene.

Det har blitt tydeliggjort i artikkel 131 at eiendelene og gjelden som skal overføres fra det overdragende selskapet til det overtakende selskapet omfatter alle kontrakter, kreditter, rettigheter og forpliktelser. Det har også blitt tydeliggjort at aksjeeierne i det

overdragende selskapet blir aksjeeiere i det overtakende selskapet, med mindre de har overdratt sine aksjer i samsvar med artikkel 126a nr. 1. Se endringsdirektivet artikkel 131 nr. 1 og 2.

Spørsmål om ugyldighet for fusjoner over landegrensene

Det følger av artikkel 134 at en fusjon over landegrensene som har trådt i kraft i samsvar med prosedyrene fastsatt i direktivet, ikke kan erklæres ugyldig. I endringsdirektivet (direktiv (EU) 2019/2121) er det tilføyd et nytt andre ledd som presiserer at dette ikke begrenser medlemsstatenes myndigheter til å iverksette tiltak og sanksjoner etter nasjonal rett. Myndighetene skal kunne sanksjonere straffbare forhold, forebygge og bekjempe terrorfinansiering og ivareta sosiale behov. Myndighetene kan også ivareta hensynet til beskatning og rettshåndhevelse også etter at fusjonen over landegrensene har trådt i kraft, jf. endringsdirektivet artikkel 134 nr. 2.

Artikkel 126 nr. 4 bokstav a-c er ny. Bestemmelsen fastsetter begrensninger i adgangen til å reise ugyldighetssøksmål mot generalforsamlingens beslutning om godkjenning av fusjonsplanen, og tilsvarende i all hovedsak reglene i artikkel 86h nr. 5 for omdanning. For fusjoner omfatter begrensningen også ugyldighetssøksmål som gjelder aksjebytteforholdet, jf. bokstav a. For omdanning er det ingen aksjebytteforhold da omdanning ikke innebærer bytte av aksjer. Det vises til nærmere omtale i høringsnotatets punkt 3.7.2.

4.7.3 Departementets forslag

Den avsluttende kontrollen av fusjonen over landegrensene

Endringsdirektivet krever ikke – i motsetning til gjeldende rett – at de fusjonerende selskapene skal sende inn fusjonsattesten separat før registrering, jf. artikkel 128 nr. 2. Dette er en konsekvens av at fusjonsattesten etter endringsdirektivet artikkel 127a skal overføres direkte mellom myndighetene. Nåværende krav i allmennaksjeloven § 13-31 andre ledd om separat innsending av fusjonsattest til Foretaksregisteret kan derfor utgå.

Endringsdirektivet artikkel 128 nr. 4 slår fast at vedkommende myndighet skal godkjenne fusjonen over landegrensene så snart den har fastslått at alle relevante vilkår er oppfylt. Departementet vurderer at allmennaksjeloven § 13-31 første ledd allerede oppfyller dette kravet.

Endringsdirektivet artikkel 128 nr. 5 slår fast at den kompetente myndigheten skal godta fusjonsattesten som et endelig bevis på at alle gjeldende prosedyrer og formaliteter for en fusjon er fullført i den respektive medlemsstaten. Dersom fusjonsattest er utstedt i alle berørte medlemsstater, antar departementet at Foretaksregisteret ikke kan nekte registrering på grunn av mangler i prosedyren som har skjedd i medlemsstaten der fusjonsattesten er utstedt. Departementet vurderer at dette følger av regelverkets struktur, og at det derfor ikke er nødvendig å fastsette dette uttrykkelig i allmennaksjeloven.

Dersom det overtakende selskapet skal ha sitt hjemsted i Norge, må melding om registrering av fusjonen etter nåværende regler sendes til Foretaksregisteret innen seks

måneder fra datoen fusjonsattesten ble utstedt, jf. allmennaksjeloven § 13-32 første ledd nr. 1. Dersom melding ikke sendes innen denne fristen, skal Foretaksregisteret nekte å registrere den. En tilsvarende seks månedersfrist gjelder når det overtakende selskapet skal ha sitt hjemsted i en annen EØS-stat enn Norge, se allmennaksjeloven § 13-31 andre ledd. Selskapet må da sende inn visse dokumenter til den utenlandske kompetente myndigheten innen seks måneder.

Fristen på seks måneder er ikke videreført i endringsdirektivet. Ettersom endringsdirektivet ikke setter noen spesifikke frister, vurderer departementet at det ikke er nødvendig å fastsette en frist. Dette innebærer en endring av gjeldende rett. Departementet viser også til at fristen heller ikke er beholdt i den danske lovgivningen. Departementet foreslår også at det ikke lengre skal være selskapet selv som sender attesten til den ansvarlige myndigheten i EØS-staten, men Foretaksregisteret.

Se forslag til bestemmelser allmennaksjeloven §§ 13-30 a og 13-31.

Registrering av fusjonen over landegrensene

Endringsdirektivet endrer ikke i vesentlig grad måten en fusjon over landegrensene registreres på. Som tidligere må en primærregistrering først skje i den medlemsstaten der det overtakende selskapet har eller vil ha sitt registrerte kontor, og dette må ledsages av avregistrering i medlemsstatene der de overdragende selskapene ble registrert. Som en følge av dette er det ikke nødvendig å endre allmennaksjeloven § 13-32.

Det må imidlertid tas inn en bestemmelse i foretaksregisterloven om hvilke opplysninger som skal registreres i Foretaksregisteret.

I endringsdirektivets fortale punkt 46 står det:

«For at øge gennemsigtigheden af grænseoverskridende transaktioner er det vigtigt, at registrene i de berørte medlemsstater indeholder de nødvendige oplysninger fra andre registre om de selskaber, der er involveret i disse transaktioner, med henblik på at kunne følge disse selskabers historie. Navnlig bør aktmappen i det register, hvor selskabet var opført før den grænseoverskridende transaktion, indeholde det nye registreringsnummer, som dette selskab er tildelt efter den grænseoverskridende transaktion. På samme måde bør selskabets aktmappe i det register, hvor det er opført efter den grænseoverskridende transaktion, indeholde det oprindelige registreringsnummer tildelt selskabet før den grænseoverskridende transaktion.»

Dette viser at et formål med endringsdirektivet er å sikre at avregistrering av et selskap som deltar i en fusjon over landegrensene, ikke skal føre til tap av all informasjon om selskapet. Det skal fortsatt være mulig å finne historiske opplysninger om selskapet i registeret.

Dette gjenspeiles i endringsdirektivet artikkel 130 nr. 2 første avsnitt, som spesifiserer hvilke opplysninger som skal registreres. Ved registreringen skal registeret angi at selskapet er et resultat av en fusjon over landegrensene, samt registreringsdatoen. Det samme gjelder ved avregistrering. I medlemsstatene skal det for alle fusjonerende

selskaper og for selskapet som oppstår som følge av fusjonen, registreres registreringsnummer, navn og juridisk form for hvert av selskapene.

Noe av informasjonen som skal registreres i henhold til endringsdirektivet, registreres etter nåværende regler ikke i Foretaksregisteret. Dette gjelder opplysninger om at en registrering eller avregistrering er et resultat av fusjon over landegrensene, jf. endringsdirektivet artikkel 130 nr. 2 bokstav a og c. I tillegg er det innført nye krav til utveksling av informasjon om fusjonen mellom foretaksregistre gjennom BRIS. Det er her snakk om tekniske regler der det er registermyndighetene som pålegges plikter. Slike detaljerte krav til registermyndighetene egner seg etter departementets oppfatning best i forskrift. Departementet foreslår derfor å ta inn en bestemmelse i allmennaksjeloven som gir departementet myndighet til å fastsette nærmere regler om slike registrerings- og informasjonsutvekslingskrav i forskrift. Forslag til forskriftsbestemmelser vil bli sendt på offentlig høring. Det vil gi berørte aktører mulighet til å komme med innspill til den nærmere reguleringen.

Se forslag til allmennaksjeloven § 13-32.

Rettsvirkninger av fusjonen over landegrensene

Endringsdirektivet nødvendiggjør ingen endringer i reglene i allmennaksjeloven om når en fusjon over landegrensene trer i kraft.

Når det gjelder virkningene av fusjonen, inneholder endringsdirektivet kun én vesentlig endring. I endringsdirektivet artikkel 131 nr. 1 bokstav b står det at aksjeeiere i det overdragende selskapet blir aksjeeiere i det overtakende selskapet, med mindre de har krevd innløsning etter artikkel 126a nr. 1. Det kan stilles spørsmål ved om det er nødvendig å fastsette dette uttrykkelig i allmennaksjeloven. Det kan imidlertid ikke utelukkes at innløsningsprosedyren ikke er gjennomført når fusjonen trer i kraft. En bestemmelse som angitt i endringsdirektivet, gjør det klart at aksjeeieren som har krevd å få sine aksjer innløst, ikke blir aksjeeier i det overtakende selskapet midlertidig frem til innløsningsprosedyren er gjennomført. Departementet foreslår derfor å ta inn en bestemmelse i allmennaksjeloven som regulerer dette.

Som nevnt ovenfor, presiseres det i artikkel 131 at eiendelene og gjelden som skal overføres fra det overdragende selskapet til det overtakende selskapet, omfatter alle kontrakter, kreditter, rettigheter og forpliktelser. Dette følger tilsvarende av norsk rett.

Se forslag til allmennaksjeloven § 13-33.

Spørsmål om ugyldighet for fusjon over landegrensene

Ifølge direktiv (EU) 2017/1132 artikkel 134 kan en fusjon over landegrensene som har trådt i kraft i samsvar med artikkel 129 ikke kjennes ugyldig. Dette er regulert i allmennaksjeloven § 13-35. Etter allmennaksjeloven § 13-35 første ledd må søksmål med påstand om at et allmennaksjeselskaps beslutning om fusjon over landegrensene skal kjennes ugyldig, reises før Foretaksregisteret har utstedt fusjonsattest etter § 13-31. Søksmål som reises etter utløpet av fristen, skal avvises. Ifølge allmennaksjeloven § 13-35

tredje ledd kan en fusjon over landegrensene ikke kjennes ugyldig etter at fusjonen har trådt i kraft.

Artikkel 134 om gyldighet er i all hovedsak beholdt uendret i direktiv (EU) 2019/2121. Det er lagt til et nytt andre avsnitt i artikkelen. Ifølge den bestemmelsen berører ikke artikkel 134 første avsnitt medlemsstatenes myndighet i relasjon til strafferett, forebygging og bekjempelse av terrorfinansiering, sosiallovgivning beskatning og håndheving av loven, til å pålegge tiltak og sanksjoner i henhold til nasjonal rett etter datoen da fusjonen over landegrensene trådte i kraft.

Nåværende allmennaksjeloven § 13-35 oppfyller kravene i artikkel 134 første avsnitt om at en fusjon over landegrensene ikke kan kjennes ugyldig etter at den har trådt i kraft.

Når det gjelder artikkel 134 nytt andre avsnitt, står blant annet følgende i endringsdirektivets fortale punkt 50:

«Af hensyn til retssikkerheden bør det ikke være muligt at erklære en grænseoverskridende transaktion, der er udført i overensstemmelse med proceduren i dette direktiv, for ugyldig. Denne begrænsning bør ikke berøre medlemsstaternes beføjelser, bl.a. vedrørende strafferet, forebyggelse og bekæmpelse af finansiering af terrorisme, socialret, beskatning og retshåndhævelse i henhold til national ret, navnlig i tilfælde af, at de kompetente eller andre relevante myndigheder fastslår, navnlig på baggrund af nye væsentlige oplysninger, efter gennemførelsen af den grænseoverskridende transaktion, at den grænseoverskridende transaktion var etableret med henblik på misbrug eller svigagtige formål, der fører til eller tilsigter at føre til unddragelse eller omgåelse af EU-retten eller national ret eller, eller med kriminelle formål. I denne forbindelse kunne de kompetente myndigheder også vurdere, om den gældende nationale tærskel for medarbejdermedbestemmelse i den medlemsstat, hvor det selskab, der udfører den grænseoverskridende transaktion, er beliggende, blev nået eller overskredet i årene efter den grænseoverskridende transaktion.»

Det er etter departementets syn ikke helt klart hva som menes med tillegget i artikkel 134 andre avsnitt. Departementet anser at formålet ikke er å gjøre det mulig å ugyldiggjøre en fusjon over landegrensene med tilbakevirkende kraft. «Tiltakene og sanksjonene» som er nevnt i artikkel 134 andre avsnitt må etter departementets syn antas å referere til inngrep av en annen art enn ugyldiggjøring, for eksempel at de som har gjennomført en fusjon over landegrensene i bedragersk hensikt, senere blir straffeforfulgt for dette, eller at selskapet blir underlagt sanksjoner av strafferettslig karakter, for eksempel foretaksstraff eller inndragning. På denne bakgrunn anser departementet at endringsdirektivet artikkel 134 andre avsnitt ikke nødvendigvis gjør lovendringer.

Begrensninger i adgangen til å reise ugyldighetssøksmål om generalforsamlingens godkjenning av fusjonsplanen

Allmennaksjeloven inneholder særregler om ugyldighet, jf. allmennaksjeloven § 13-35, og disse suppleres av ugyldighetsreglene for nasjonale fusjoner i allmennaksjeloven §§ 13-21 til 13-23, jf. § 13-25 andre ledd nr. 9. På samme måte som for nasjonale fusjoner er det etter departementets vurdering ikke konkrete forhold ved slike transaksjoner som gjør at

de alminnelige regler om søksmål om gyldigheten av generalforsamlingsbeslutninger i aksjeloven §§ 5-22 flg. og allmennaksjeloven §§ 5-22 flg. ikke bør gjelde også ved fusjoner over landegrensene, men at særreglene i allmennaksjeloven § 13-35, jf. aksjeloven § 13-25, går foran så langt de rekker. Det kan derfor tenkes at grunnlagene som nevnes i endringsdirektivets artikkel 126 nr. 4 bokstav a-c kan påberopes i et ugyldighetssøksmål etter reglene i § 5-22 flg.

For å gjennomføre kravet i artikkel 126 nr. 4 bokstav a–c må det innføres begrensninger i adgangen til å reise ugyldighetssøksmål om generalforsamlingens godkjenning av fusjonsplanen. Departementet viser til at den samme vurderingen som er gjort under omtalen av omdanning vedrørende uenighet om innløsningssummen og informasjonen gitt om dette, også gjelder for fusjoner. Det vises derfor til vurderingen i punkt 3.7.3.

For fusjoner kan det heller ikke reises ugyldighetssøksmål med hensyn til aksjebytteforholdet, jf. artikkel 126 nr. 4 bokstav a. Direktivet ivaretar aksjeeiernes interesser gjennom at aksjeeierne får adgang til å få prøvd de økonomiske vilkårene gjennom særskilte mekanismer, som krav om innløsning eller erstatning, jf. nærmere omtale i høringsnotatet punkt 4.7.3. Videre fastslår direktivet artikkel 126a nr. 6 at søksmål basert på at aksjebytteforholdet ikke er rimelig, ikke skal hindre registrering av fusjonen. Dette illustrerer direktivets systematikk, der slike grunnlag ikke skal kunne stanse gjennomføringen av fusjonen.

På denne bakgrunn foreslår departementet at grunnlagene i artikkel 126 nr. 4 bokstav a-c ikke kan påberopes i et ugyldighetssøksmål mot generalforsamlingens beslutning om godkjenning av fusjonsplanen. Samtidig foreslår departementet at berørte aksjeeiere fortsatt kan få prøvd kompensasjonens størrelse og tilknyttede forhold gjennom krav om innløsning eller erstatning i samsvar med de særskilte reglene om dette i § 13-29 a og § 13-29 b uten at det å fremsette krav om innløsning eller erstatning stanser gjennomføringen av fusjonen.

Se forslag til allmennaksjeloven § 13-35 nytt tredje ledd.

4.8 Fusjon uten vederlag

4.8.1 Gjeldende rett

Allmennaksjeloven kapittel 13 og aksjeloven kapittel 13 inneholder regler om forenklet fremgangsmåte ved fusjon.

For fusjoner der alle selskapene som deltar er norske, gjelder noen unntak fra hovedregelen i allmennaksjeloven § 13-3 og aksjeloven § 13-3 om at fusjonsplanen må vedtas av generalforsamlingen med flertall som for vedtektsendring. Dersom et aksjeselskap eier samtlige aksjer i et annet aksjeselskap, kan selskapenes styrer vedta en fusjonsplan som går ut på at datterselskapets eiendeler, rettigheter og forpliktelser som helhet skal overføres til morselskapet uten vederlag, jf. aksjeloven § 13-23 første ledd (mor-datterfusjon). Tilsvarende gjelder når et allmennaksjeselskap eier samtlige aksjer i et annet allmennaksjeselskap eller aksjeselskap, jf. allmennaksjeloven § 13-24 første ledd.

For aksjeselskaper gir aksjeloven § 13-24 regler om gjennomføring av fusjon i visse konsernforhold. Når to aksjeselskaper har samme eier som eier samtlige aksjer i selskapene, kan det ene selskapets eiendeler, rettigheter og forpliktelser overføres til det andre selskapet uten vederlag. Aksjeloven § 13-24 gjelder bare for fusjon mellom norske aksjeselskaper. Det stilles ikke krav om at den fysiske eller juridiske personen som eier selskapene er norske, jf. Ot.prp. nr. 55 (2005-2006) *Om lov om endringer i aksjelovgivningen mv.* punkt 20.1 (side 166).

Allmennaksjeloven inneholder ikke regler som tilsvarer aksjeloven § 13-24 om fusjon mellom søsterselskaper. I lovens forarbeider (Ot.prp. nr. 23 (1996-97) *Om lov om aksjeselskaper (aksjeloven) og lov om allmennaksjeselskaper (allmennaksjeloven)*) kapittel 16, merknad til § 13-24 (side 197) står det:

«Utkastet her inneholder ingen parallell til utvalgets utkast § 14-5 om sammenslåing av to datterselskaper hvor det ene eller begge selskapene er allmennaksjeselskaper. Etter departementets syn må reglene i tredje selskapsdirektiv art 24-26 forstås slik at direktivet ikke tillater forenklede fusjonsregler for fusjon mellom søsterselskaper, se også drøftelsen i Ot.prp. nr. 36 (1993-94) side 240.»

For fusjon over landegrensene gjelder forenklede krav bare ved mor-datterfusjon, jf. allmennaksjeloven § 13-36. Når et selskap eier samtlige aksjer i ett eller flere andre selskaper som deltar i fusjonen, gjelder forenklede krav til fusjonsrapport, det kreves ikke sakkyndig redegjørelse og fusjonsplanen må ikke godkjennes av generalforsamlingen i det overdragende selskapet, jf. allmennaksjeloven § 13-36 nr. 1 til 3. Tilsvarende gjelder for aksjeselskaper, jf. aksjeloven § 13-25.

I Fusjon og fisjon av selskaper (A. H. Liland, Universitetsforlaget, 2016) punkt 12.3 står det om allmennaksjeloven § 13-36:

«Det fremgår ikke uttrykkelig av reglene at morselskapet må være det overtakende selskap, men et slikt krav følger formentlig av EUs direktiv om grenseoverskridende fusjon artikkel 15 nr. 1, som reglene bygger på. [...] Det fremgår heller ikke uttrykkelig at fusjonen må gjennomføres uten vederlag. I og med at datterselskapet er heleid, er det imidlertid uaktuelt å yte fusjonsvederlag, og [...] unntakene fra de alminnelige regler [...] forutsetter at fusjonen gjennomføres uten at det ytes vederlag.»

4.8.2 Direktivets krav

Ifølge endringsdirektivet (direktiv (EU) 2019/2121) skal visse former for fusjon over landegrensene kunne gjennomføres uten vederlag. Reglene gjelder når ett eller flere selskaper overdrar sine eiendeler og forpliktelser til et eksisterende selskap uten at det overtakende selskapet utsteder nye aksjer, forutsatt at én person eier alle aksjene i selskapene som deltar, alternativt at eierandelene i alle selskapene som deltar er fordelt i samme forhold på flere eiere, jf. artikkel 119 (2) bokstav d. Dersom én person eier alle aksjene i selskapene som deltar, gjelder forenklede krav til fusjonsplanen, og det gjelder

ikke krav om sakkyndig redegjørelse, rapport om fusjonen for det overdragende selskapet eller at fusjonsplanen må vedtas i generalforsamlingen i overdragende selskapet, jf. endringsdirektivet artikkel 132 nr. 1.

Dersom nasjonale regler gjør unntak fra hovedregelen om at beslutning om fusjon over landegrensene må godkjennes i generalforsamlingen, skal fusjonsplanen og tilhørende dokumenter offentliggjøres minst én måned før styret vedtar fusjonen, jf. direktivet artikkel 132 nr. 3.

4.8.3 Departementets forslag

Fusjon over landegrensene

Etter gjeldende rett kan mor-datterfusjon over landegrensene gjennomføres i henhold til forenklet fremgangsmåte, jf. allmennaksjeloven § 13-36, jf. aksjeloven § 13-25.

Departementet foreslår at det går frem av lovens ordlyd at forenklet fremgangsmåte ved mor-datterfusjon gjelder når morselskapet er det overtakende selskap. Etter departementets vurdering følger dette av endringsdirektivet (direktiv (EU) 2019/2121) artikkel 132 (1), og er i samsvar med hvordan regelen i allmennaksjeloven § 13-36, jf. aksjeloven § 13-25, er tolket i juridisk teori. Forslaget er også i samsvar med regler om forenklete krav ved mor-datterfusjon når alle selskapene som deltar i fusjonen er norske, jf. allmennaksjeloven § 13-24 og aksjeloven § 13-23.

Departementet foreslår også at det går frem av lovens ordlyd at det ikke skal ytes vederlag ved mor-datterfusjon over landegrensene, jf. forslag til allmennaksjeloven § 13-36 første ledd nr. 6. Forslaget er i samsvar med gjeldende rett, og innebærer ikke materielle endringer i reglene for fusjon over landegrensene.

Departementet foreslår at forenklete krav ved fusjon over landegrensene også skal gjelde for fusjon mellom to eller flere selskaper med samme eier. Også slik fusjon skal kunne gjennomføres uten vederlag, jf. forslag til allmennaksjeloven § 13-36 andre ledd.

Forenklet fremgangsmåte kan benyttes når én og samme fysiske eller juridiske person eier alle aksjene i selskapene som deltar i fusjonen, jf. endringsdirektivet artikkel 119 nr. 2 bokstav d. Bestemmelsen omfatter direkte og indirekte eierskap. Departementet viser til at dette er et vilkår i endringsdirektivet artikkel 119 nr. 2 bokstav d og artikkel 132 nr. 1. Regelen gjelder selv om man for ett eller alle selskapene som deltar i fusjonen må gå gjennom ett eller flere holdingselskaper for å komme frem til den felles eieren.

Definisjonen av fusjon i endringsdirektivet (direktiv (EU) 2019/2121) artikkel 119 nr. 2 bokstav d inkluderer fusjon mellom selskaper med flere eiere som har lik relativ eierandel i alle selskapene som deltar. Fusjonen skal kunne gjennomføres uten at det overtakende selskapet utsteder nye aksjer som vederlag til aksjeeierne i det overdragende selskapet. Slik fusjon omfattes ikke av reglene om forenklet fremgangsmåte, jf. artikkel 132 nr. 1. Departementet har vurdert om gjennomføring av denne bestemmelsen i direktivet vil kreve endringer i norsk lov, særlig sett hen til at endringsdirektivet ikke gjør unntak fra øvrige krav til gjennomføring av fusjoner over landegrensene ved fusjon mellom selskaper med flere eiere som har lik eierandel i alle selskapene som deltar.

Det følger av allmennaksjeloven § 13-4 og aksjeloven § 13-4 at ved fusjon skal det overtakende selskapet utstede aksjer som vederlag til aksjeeierne i et overdragende selskap. Etter gjeldende norsk rett er det likevel mulig å gjennomføre fusjon mellom selskaper med flere eiere som har samme relative eierandel i alle selskapene som deltar i fusjonen, uten at det overtakende selskapet utsteder aksjer som vederlag. Lovavdelingen i Justis- og beredskapsdepartementet har i en tolkningsuttalelse fra 12. september 2001 (JDLOV-2001-7090) lagt til grunn at «det er adgang til å foreta en oppskrivning av aksjenes pålydende i stedet for å utstede nye aksjer».

Danske regler om forenklet fremgangsmåte for fusjon over landegrensene uten vederlag ved fusjon mellom to eller flere selskaper med én og samme fysiske eller juridiske person som eier, står i selskabsloven § 290 andre ledd, jf. § 5 nr. 16. Departementet kan ikke se at Danmark har gjort endringer i selskabsloven for å gjennomføre definisjonen av fusjon uten vederlag mellom selskaper med flere eiere som har lik eierandel i alle selskapene som deltar, jf. endringsdirektivet artikkel 119 nr. 2 bokstav d.

I SOU 2021:18 *Bolags rörlighet över gränserna* punkt 4.2.1 står det om endringsdirektivet artikkel 119 nr. 2 bokstav d:

«Vad som i svensk rätt utgör fusion framgår av 23 kap. 1 § aktiebolagslagen. [...] En fusion förutsätter [...] som huvudregel, att fusionsvederlag utgår. Endast i en speciell situation – absorption av helägt dotterbolag (23 kap. 28–35 §§) – utgår inget fusionsvederlag.

Någon direkt motsvarighet i svensk rätt till den nya definitionen i 2019 års direktiv finns alltså inte. Av allmänna aktiebolagsrättsliga principer följer emellertid att det redan i dag är möjligt att, med berörda aktieägars samtycke, genomföra en fusion utan att något vederlag utgår till de berättigade aktieägarna. Särskilt vad gäller fusioner inom koncerner torde sådana vederlagsfria fusioner i dag vara snarare regel än undantag.

Därmed torde också följa att den svenska lagstiftaren över huvud taget inte behöver införa särskilda regler om detta slag av fusion. Definitionen av fusion behöver alltså inte utvidgas.»

På grunnlag av innspill i den offentlige høringen ble utvalgets forslag på dette punktet ikke fulgt opp. Sverige har valgt å innføre lovbestemmelser som gjennomfører definisjonen av fusjon i endringsdirektivet artikkel 119 nr. 2 bokstav d, jf.

aktiebolagslagen kapittel 23 § 36b ([v]ederlagsfri fusion) og § 55 ([f]örenklad fusion).

Begrunnelsen for dette står i Prop. 2021/22:286 *Bolags rörlighet över gränserna inom EU* punkt 5.1:

«Utredningens bedömning är att den svenska definitionen inte behöver utvidgas eftersom det av allmänna aktiebolagsrättsliga principer följer att det är möjligt att, med berörda aktieägars samtycke, genomföra en fusion utan att något vederlag utgår.

Både Lunds universitet (juridiska fakulteten) och Stockholms universitet (juridiska fakultetsnämnden) anser att möjligheten till vederlagsfri fusion bör framgå av

lagtexten. Universiteten instämmer i och för sig i utredningens bedömning av rättsläget, men anser att en uttrycklig reglering ändå är önskvärd för en tydlig och lättillämpad lagtext. Regeringen delar denna bedömning och konstaterar även att direktivets ordalydelse inte synes vara begränsad till situationer där samtliga berörda aktieägare samtycker till fusionen. En bestämmelse som motsvarar det nya ledet i direktivet bör därför tas in i lagen.»

Etter departementets vurdering bør det innføres bestemmelser i allmennaksjeloven og aksjeloven som gjennomfører regelen i endringsdirektivet artikkel 119 nr. 2 bokstav d om fusjon over landegrensene mellom selskaper med flere eiere som har lik relativ eierandel i alle selskapene som deltar. Departementet viser til at en slik regel vil gjennomføre den aktuelle bestemmelsen i endringsdirektivet på en måte som ivaretar hensynet til rettssikkerhet, og som oppfyller publikums informasjonsbehov, jf. EØS-avtalen artikkel 7 bokstav b. Det skal ikke ytes vederlag til aksjeeierne i det overdragende selskapet i forbindelse med slik fusjon. Departementet foreslår at bestemmelsen plasseres i allmennaksjeloven § 13-36 tredje ledd.

Fusjon mellom norske selskaper

I forbindelse med gjennomføring av endringsdirektivet (direktiv (EU) 2019/2121) i norsk rett, har departementet vurdert behovet for å endre regler om fusjon uten vederlag når alle selskapene som deltar er underlagt norsk selskapslovgivning.

I juridisk teori er det antatt at regler om fusjon mellom selskaper med samme eier i aksjeloven § 13-24 bare kan anvendes når eierskapet er direkte. Det innebærer at hvis det for eksempel er et mellomliggende holdingselskap i ett eller begge selskapene, er det de ordinære reglene som må benyttes.

Departementet foreslår endringer i aksjeloven § 13-24, slik at regelen også skal gjelde ved indirekte eierskap, tilsvarende som etter forslag til regler ved fusjon over landegrensene som gjennomfører direktivet artikkel 132 nr. 1, jf. forslag til aksjeloven § 13-24 første ledd. Regelen gjelder selv om man for ett eller alle selskapene som deltar i fusjonen må gå gjennom ett eller flere holdingselskaper for å komme frem til den felles eier. Hensynet til sammenheng i regelverket taler for en slik løsning. Departementet er heller ikke kjent med forhold som tilsier at det bør gjelde strengere krav ved nasjonale fusjoner enn ved fusjoner over landegrensene.

Reglene i allmennaksjeloven og aksjeloven er like så langt det er hensiktsmessig, og hensynene bak de to regelsettene er de samme. Allmennaksjeloven inneholder ikke en bestemmelse om fusjon mellom selskaper med samme eier som tilsvarer bestemmelsen i aksjeloven § 13-24. Årsaken til dette er at norske myndigheter tidligere har antatt at selskapsrettsdirektivet er til hinder for en slik bestemmelse om fusjon mellom «søsterselskaper». Selskapsrettsdirektivets krav til fusjoner der alle selskapene som deltar er underlagt lovgivningen i én og samme EØS-stat gjelder for norske allmennaksjeselskaper, men ikke for norske aksjeselskaper, jf. selskapsrettsdirektivet artikkel 87 og vedlegg I.

Endringsdirektivet artikkel 119 nr. 2 bokstav d regulerer fusjon mellom et norsk selskap og et selskap underlagt lovgivningen i en annen EØS-stat enn Norge, når de to selskapene har samme eier. Slik fusjon mellom «søsterselskaper» skal kunne gjennomføres i henhold til forenklede krav, jf. endringsdirektivet artikkel 132. Regelen gjelder både for allmennaksjeselskaper og aksjeselskaper, jf. selskapsrettsdirektivet artikkel 119 nr. 1 bokstav a og vedlegg II.

Etter departementets vurdering gjør den nye definisjonen av fusjon over landegrensene i endringsdirektivet artikkel 119 nr. 2 bokstav d det naturlig å foreta en fornyet vurdering av om selskapsrettsdirektivet er til hinder for norske lovregler om fusjon mellom to allmennaksjeselskaper med samme eier som tilsvarer reglene som gjelder for aksjeselskaper, jf. aksjeloven § 13-24. Det er ikke åpenbart hvorfor slik fusjon skal være tillatt når «søsterselskapene» er et allmennaksjeselskap og et utenlandsk selskap, men ikke dersom de er to allmennaksjeselskaper eller et allmennaksjeselskap og et aksjeselskap. Departementet viser også til at selskapsrettsdirektivet del II kapittel I inneholder minstekrav for fusjon mellom selskaper underlagt lovgivningen i én og samme medlemsstat. Direktivet er ikke en fullharmonisering av reglene om fusjon, og den enkelte medlemsstat kan gjøre nasjonale tilpasninger så lenge det ikke er i strid med kravene i direktivet eller EØS-retten for øvrig, herunder etableringsretten.

Departementet ber om innspill fra høringsinstansene til om det er behov for en bestemmelse i allmennaksjeloven som tilsvarer bestemmelsen om fusjon mellom aksjeselskaper med samme eier i aksjeloven § 13-24.

5 Fisjon – forslag til endringer i aksjeloven og allmennaksjeloven

5.1 Virkeområde

5.1.1 Gjeldende rett

Regler om fisjon av allmennaksjeselskaper og aksjeselskaper står i allmennaksjeloven kapittel 14 og aksjeloven kapittel 14.

Reglene om fisjon gjelder når et selskaps eiendeler, rettigheter og forpliktelser skal fordeles på selskapet selv og ett eller flere overtakende selskaper, jf. allmennaksjeloven § 14-2 første ledd og aksjeloven § 14-2 første ledd. Aksjeeierne i det overdragende selskapet får vederlag i form av aksjer i det overdragende selskapet eller i ett eller alle av de overtakende selskapene. I tillegg kan de få tilleggsvederlag som kan utgjøre inntil 20 prosent av det samlede vederlaget. Fisjon når det overdragende selskapet skal fortsette etter fisjonen kalles gjerne «fisjon ved kapitalnedsettelse».

Fisjon kan også gjennomføres ved at det overdragende selskapet oppløses, og at alle selskapets eiendeler, rettigheter og forpliktelser fordeles på to eller flere selskaper, jf. allmennaksjeloven § 14-2 andre ledd og aksjeloven § 14-2 andre ledd. Fisjon når det overdragende selskapet skal oppløses i forbindelse med at fisjonen trer i kraft, kalles gjerne «fisjon ved oppløsning».

Reglene om fisjon gjelder både når eiendeler overføres til ett eller flere eksisterende selskaper, og når ett eller flere av de overtakende selskapene stiftes i forbindelse med fisjonen, jf. allmennaksjeloven § 14-3 andre ledd og aksjeloven § 14-3 andre ledd.

Allmennaksjeloven § 14-12 og aksjeloven § 14-12 regulerer fisjon over landegrensene. Bestemmelsene ble innført som oppfølging av avgjørelse fra EU-domstolen i sak C-411/03 *SEVIC*. Saken gjaldt fusjon mellom to selskaper etablert i henholdsvis Tyskland og Luxembourg. EU-domstolen viste til at det i tysk rett, i motsetning til det som gjaldt for nasjonale fusjoner, ikke fantes regler for registrering av fusjon over landegrensene. Domstolen konkluderte med at dette utgjorde forskjellsbehandling og en restriksjon på etableringsretten. Justis- og politidepartementet tolket EU-domstolens uttalelse slik at «Norge antakelig er forpliktet etter EØS-retten til å åpne for grenseoverskridende fusjoner», og viste til at norske selskaper kan fisjonere i henhold til regler i allmennaksjeloven og aksjeloven, jf. Ot.prp. nr. 78 (2006-2007) *Om lov om endringer i aksjeloven, allmennaksjeloven og enkelte andre lover (fusjon og fisjon over landegrensene)* punkt 3.1.4.4.

Det er et vilkår etter allmennaksjeloven § 14-12 og aksjeloven § 14-12 at de deltagende selskapene er eller skal være underlagt lovgivningen i minst to EØS-stater. Det er også et vilkår for å gjennomføre fisjon at lovgivningen som det eller de andre deltagende selskapene er eller skal være underlagt, ikke er til hinder for det. Bakgrunnen for dette vilkåret er beskrevet i Ot.prp. nr. 78 (2006-2007) punkt 17.1:

«Etter annet ledd kan en fisjon over landegrensene bare gjennomføres dersom dette er tillatt etter lovgivningen som de øvrige deltakende selskapene hører under. Det er ingen selvfølge at lovgivningen i de øvrige EØS-stater tillater dette ettersom direktiv 2005/56/EF ikke omfatter grenseoverskridende fisisjoner.»

På samme måte som for fusjoner over landegrensene, gjelder en rekke av de ordinære reglene for fisjon og fusjon hvor de deltakende selskapene er norske, så langt de passer, også for fisisjoner over landegrensene, jf. allmennaksjeloven § 14-12 fjerde ledd og aksjeloven § 14-12.

I et norsk overdragende selskap gjennomføres fisjonen etter reglene i allmennaksjeloven § 14-12 fjerde ledd, jf. allmennaksjeloven § 14-12 tredje ledd første punktum og aksjeloven § 14-12.

I et norsk overtakende selskap gjennomføres fisjonen etter reglene om stiftelse i allmennaksjeloven kapittel 2 (fisjon ved stiftelse av nytt selskap) eller etter reglene om kapitalforhøyelse i allmennaksjeloven kapittel 10 (fisjon ved overføring til et eksisterende selskap), med de særregler som følger av allmennaksjeloven § 14-12 fjerde ledd.

5.1.2 Direktivets krav

Endringsdirektivets regler om fisjon over landegrensene gjelder når et selskap overfører alle sine eiendeler og forpliktelser til to eller flere selskaper mot vederlag i aksjer i de overtakende selskapene, eventuelt med et tilleggsvederlag som utgjør inntil ti prosent av pålydende verdi, alternativt bokført pariverdi,¹⁴ av disse aksjene, jf. artikkel 160b nr. 4 bokstav a («fullstendig spaltning»). Regelen tilsvarer det som i Norge gjerne kalles «fisjon ved oppløsning».

Direktivet gjelder også når et selskap overfører deler av sine eiendeler og forpliktelser til ett eller flere overtakende selskaper («partiell spaltning»), jf. artikkel 160b nr. 4 bokstav b. Ved delvis fisjon skal vederlaget bestå av aksjer i enten det eller de overtakende selskapene, aksjer i det overdragende selskapet eller aksjer i både overdragende og overtakende selskaper. Det kan ytes tilleggsvederlag på inntil ti prosent av aksjenes pålydende verdi. Regelen tilsvarer det som i Norge gjerne kalles «fisjon ved kapitalnedsettelse».

Dessuten gjelder direktivet der det overdragende selskapet overfører deler av sine eiendeler og forpliktelser mot vederlag i aksjer i det eller de overtakende selskapene («spaltning ved adskillelse»), jf. artikkel 160b nr. 4 bokstav c.

Ved fisjon ved oppløsning etter endringsdirektivet artikkel 160b nr. 4 bokstav a og fisjon ved kapitalnedsettelse etter endringsdirektivet artikkel 160b nr. 4 bokstav b mottar aksjeeierne i det overdragende selskapet vederlaget. Ved fisjon ved utskilling etter

¹⁴ Dersom aksjen ikke har pålydende, kan tilleggsvederlaget utgjøre inntil ti prosent av bokført pariverdi («bøgførte pariverdi») av aksjer eller selskapsandeler, jf. endringsdirektivet artikkel 160b nr. 2 bokstav a og b. Pålydende for aksjer i norske allmennaksjeselskaper og aksjeselskaper skal angis i vedtektene, jf. allmennaksjeselskapsloven § 2-2 første ledd nr. 6 og aksjeloven § 2-2 første ledd nr. 4.

endringsdirektivet artikkel 160b nr. 4 bokstav c mottar det overdragende selskapet vederlaget.

Direktivet regulerer også fisjon over landegrensene dersom minst én medlemsstat tillater at tilleggsvederlag overstiger ti prosent av pålydende verdi av aksjene i de overtakende selskapene, jf. artikkel 160a nr. 2.

5.1.3 Departementets forslag

Virkeområde mv.

Selskapsrettslig fisjon har mange fellestrekk med selskapsrettslig fusjon. I NOU 1996: 3 *Ny aksjelovgivning* står det i punkt 9.4.2:

«Deling av selskap har både økonomisk og rettslig klare fellestrekk med sammenslåing av selskaper. Begge deler er metoder for virksomhetsoverdragelse fra ett selskap til et annet som skiller seg fra hverandre ved at ved sammenslåing blir et selskaps samlede virksomhet overført, mens en deling bare omfatter overføring av en del av virksomheten.»

Allmennaksjeloven § 14-12 viser til at regler som gjelder ved fusjoner, og ved fisjoner hvor alle selskapene som deltar er norske, gjelder tilsvarende så langt de passer. Etter departementets vurdering vil en slik lovteknisk løsning ikke være tilstrekkelig eller hensiktsmessig for å gjennomføre kravene om fisjon over landegrensene i endringsdirektivet (direktiv (EU) 2019/2121). Departementet foreslår derfor mer detaljerte regler om fremgangsmåte ved fisjon over landegrensene, sammenlignet med reglene i allmennaksjeloven § 14-12.

Departementet har vurdert om reglene om fisjon over landegrensene bare skal gjelde der det eller de overtakende selskapene er nystiftet i forbindelse med fisjonen (ren fisjon), eller om de også skal gjelde overføring av eiendeler og forpliktelser til eksisterende selskaper (fisjonsfusjon). Etter gjeldende norsk rett kan fisjoner over landegrensene gjennomføres både ved stiftelse av nytt selskap og ved overføring til et eksisterende selskap, jf. allmennaksjeloven § 14-12 tredje ledd og aksjeloven § 14-12 tredje ledd. Dette forutsetter at regelverket i EØS-staten hvor et av de deltakende selskapene har sitt registrerte forretningskontor eller sitt hovedkontor ikke er til hinder for det. Endringsdirektivet (direktiv (EU) 2019/2121) stiller bare krav til gjennomføring av fisjon over landegrensene i tilfeller hvor det overtakende selskapet er nystiftet i forbindelse med fisjonen, jf. artikkel 160b nr. 3. Punkt 8 i foralen til endringsdirektivet lyder:

«Dette direktiv innebærer ikke en harmoniseret ramme for grænseoverskridende spaltninger, hvor et selskab overfører aktiver og passiver til ét eller flere eksisterende selskaber, da sådanne tilfælde er blevet betragtet som værende meget komplekse med krav om inddragelse af kompetente myndigheder fra adskillige medlemsstater og medførende yderligere risici for så vidt angår omgåelse af EU-regler og nationale regler. Muligheden for at oprette et selskab gennem spaltning ved adskillelse som fastsat i dette direktiv giver selskaberne en ny harmoniseret

procedure i det indre marked. Selskaber bør imidlertid frit kunne oprette datterselskaber i andre medlemsstater.»

Departementet har sett hen til at Sverige bare tillater fisjon over landegrensene dersom det eller de overtakende selskap(ene) er nystiftet, jf. aktiebolagslagen kapittel 24 § 30. Danmark tillater fisjon over landegrensene når et eller flere av de overtakende selskapene er eksisterende selskaper, jf. selskabsloven kapittel 16 § 291 andre ledd. Det er en forutsetning at lovgivningen i de andre EØS-statene tillater slike fisjoner over landegrensene som selskapene som deltar i fisjonen er underlagt. Det stilles også krav om beskyttelse av de ansatte i dansk overdragende selskap sin rett til medbestemmelse i lovgivningen det eller de overtakende selskapene er underlagt.

Antall fisjoner over landegrensene har vært begrenset. Foretaksregisteret utstedte ingen fisjonsattester i 2023 og 2024. Departementet er ikke kjent med at gjeldende norske regler om fisjoner ved overføring til et eksisterende selskap har ført til problemer for myndigheter, eiere, ansatte eller kreditorer som tilsier at gjeldende ordning bør innsnevres. Ettersom det først er i endringsdirektivet (direktiv (EU) 2019/2121) at det innføres felles regler i EØS om gjennomføring og registrering av fisjoner over landegrensene, kan dette muligens føre til at flere selskaper enn tidligere vil velge å gjennomføre slike omorganiseringer.

Departementet foreslår regler om fisjon over landegrensene ved overføring av eiendeler mv. til nystiftede selskaper og ved overføring til eksisterende selskaper. Forslaget innebærer en videreføring av gjeldende norsk rett for fisjoner over landegrensene. Også ved fisjoner hvor alle selskapene som deltar er underlagt norsk selskapslovgivning, tillates fisjon når det overtakende selskapet er et eksisterende selskap, jf. allmennaksjeloven § 14-2 første ledd og aksjeloven § 14-2 første ledd.

Departementet har lagt vekt på at offentlige krav ikke bør gjøre det uforholdsmessig komplisert for selskaper å organisere sin virksomhet i EØS på en hensiktsmessig måte. Dette taler for å videreføre gjeldende regler om fisjon over landegrensene når det eller de overtakende selskapene ikke er nystiftet.

Departementet har også sett hen til at de ulike organisasjonsformene i EØS som omfattes av direktivets regler om fisjon over landegrensene, er underlagt nasjonal selskapslovgivning som kan være svært ulik kravene i allmennaksjeloven og aksjeloven. Fisjon over landegrensene kan derfor være mer komplisert enn fisjoner der alle selskapene som deltar er underlagt norsk selskapslovgivning, særlig når det eller de overtakende selskapene ikke er nystiftet. Dette kan tale for at regler om fisjon over landegrensene bare skal gjelde når det eller de overtakende selskapene er nystiftet.

Departementet har lagt vekt på at det vil gjelde regler om at mindretallsaksjeeiere kan kreve innløsning, og regler om vern av de ansattes rettigheter. Dessuten kan myndighetene stanse fisjon over landegrensene dersom formålet med fisjonen er å omgå nasjonal rett eller EØS-retten. Etter departementets vurdering gir disse reglene aksjeeiere, kreditorer og ansatte sterkere vern enn det som følger av gjeldende norsk rett ved fisjon over

landegrensene. Behovet for å begrense reglens virkeområde til fisjoner der det overtakende selskapet er nystiftet, er da ikke like stort.

Forslaget innebærer at det innføres mer detaljerte regler om fremgangsmåte ved gjennomføring av fisjon over landegrensene sammenlignet med gjeldende rett. For fisjoner der ett eller flere av de overtakende selskapene ikke er nystiftet, er det et vilkår at lovgivningen disse selskapene er underlagt, ikke er til hinder for å gjennomføre fisjonen.

Ifølge endringsdirektivet artikkel 160b nr. 4 bokstav a (fisjon ved oppløsning) og b (fisjon ved kapitalnedsettelse) kan aksjeeierne i det overdragende selskapet motta tilleggsvederlag som utgjør inntil ti prosent av det totale vederlaget. Ved beregningen av tilleggsvederlaget som andel av det totale vederlaget, skal som hovedregel vederlagsaksjenes pålydende verdi legges til grunn. Terskelen på ti prosent av vederlagsaksjenes pålydende tilsvarer terskelen som gjelder for fusjoner der selskapene som deltar er underlagt lovgivningen i én og samme medlemsstat, jf. selskapsrettsdirektivet artikkel 89 og 90. Terskelen er uendret siden EØS-avtalen trådte i kraft 1. januar 1994.

En aksjes verdi kan være høyere eller lavere enn aksjens pålydende. Ved beregningen av tilleggsvederlag som andel av totalt vederlag etter allmennaksjeloven § 14-2 første ledd nr. 2 og aksjeloven § 14-2 første ledd nr. 2 er det ikke aksjenes pålydende som legges til grunn. I NOU 1992: 29 *Lov om aksjeselskaper* står det i punkt 15.2.2:

«Tredje selskapsdirektiv art. 3 definerer fusjon ved overtakelse som en fremgangsmåte som innebærer at ett eller flere selskaper oppløses uten avvikling og overdrar samtlige aktiva og passiva til et annet selskap mot at aksjeeierne i det eller de overdragende selskaper tildeles aksjer i det overtakende selskap, eventuelt sammen med en kontant utdeling som ikke overstiger 10 % av de tildelte aksjenes pålydende verdi. En tilsvarende definisjon av fusjon ved stiftelse av nytt selskap er inntatt i direktivets art 4.

Aksjeloven § 14-1 første punktum tillater en vesentlig større relativ utdeling enn EF-direktivet art. 3 og 4, nemlig 20 % av vederlagets verdi. Av direktivet art. 30 fremgår imidlertid at den norske reglen vil kunne opprettholdes, idet det der er bestemt at direktivets bestemmelser skal gjelde også når kontantutbetalingen i forbindelse med en fusjon overstiger 10 % av pålydende.»

I Fusjon og fisjon av selskaper (A. H. Liland, Universitetsforlaget, 2023) punkt 4.4.4 står det:

«Verken aksjeloven eller allmennaksjeloven har uttrykkelige regler når det gjelder verdsettelsen av fusjons- og fusionsvederlag ved fastsettelse av 20 prosent-grensen. Dette gjelder både hvilke verdsettelsesprinsipper som kan anvendes og hvilket verdsettelsestidspunkt som kan aksepteres. Heller ikke lovenes forarbeider sier noe direkte om dette.

Fastsettelsen av 20 prosent-grensen nødvendiggjør i alle tilfeller en verdsettelse av vederlagsaksjene.

[...]

Både for vederlagsaksjer og annet tilleggsvederlag enn norske kroner må det riktige være at omsetningsverdien (virkelig verdi) skal legges til grunn.

[...]

Verdien på vederlagsaksjene vil i prinsippet måtte tilsvare de verdier som benyttes i regnskapene i tilfeller hvor transaksjonsprinsippet legges til grunn [...]. I tilfeller hvor regnskapsmessig kontinuitet legges til grunn, må det imidlertid ved vurderingen av 20 prosent-grensen uansett være omsetningsverdien som skal legges til grunn».

Etter departementets vurdering er det i tråd med endringsdirektivets krav at tilleggsvederlag ved fisjon over landegrensene beregnes i henhold til reglene i allmennaksjeloven § 14-2 første ledd nr. 2 og aksjeloven § 14-2 første ledd nr. 2. Kravet om at tilleggsvederlaget utgjør inntil ti prosent av vederlagsaksjenes pålydende gjelder ikke dersom lovgivningen i minst én av de berørte medlemsstatene tillater at tilleggsvederlaget overstiger ti prosent av aksjenes pålydende, jf. direktivet artikkel 160a nr. 2.

Trekantfisjon gjennomføres ved at selskapets eiendeler, rettigheter og forpliktelser fordeles mellom selskapet (det overdragende selskap) og ett eller flere selskaper, eller i sin helhet fordeles på to eller flere selskaper (overtakende selskaper), mot at aksjeeierne i det overdragende selskap får aksjer i det eller de overtakende selskap(er)s morselskap, jf. allmennaksjeloven § 14-2 tredje ledd og aksjeloven § 14-2 tredje ledd. Departementet foreslår ikke regler om trekantfisjon over landegrensene. Trekantfisjon faller utenfor definisjonen av fisjon i direktiv (EU) 2019/2121 artikkel 160b nr. 4.

Fisjon ved utskilling

Forslag til allmennaksjeloven § 14-2 første ledd nytt andre punktum og aksjeloven § 14-2 første ledd nytt andre punktum inneholder regler om fisjon ved utskilling. Denne formen for fisjon er ny sammenlignet med gjeldende definisjoner av fisjon i allmennaksjeloven og aksjeloven. Ved fisjon ved utskilling mottar det overdragende selskapet, og ikke aksjeeierne i det overdragende selskapet, vederlaget.

Reglene om fisjon over landegrensene i endringsdirektivet (direktiv (EU) 2019/2121) gjelder for fisjon der det eller de overtakende selskapene er nystiftet, jf. direktivet artikkel 160b nr. 3. Departementet foreslår at fisjon ved utskilling også kan gjennomføres når ett eller flere av de overtakende selskapene eksisterte før fisjonen. Hensynet til sammenheng i regelverket taler for en slik løsning.

Ved fisjon ved utskilling skal det overdragende selskapet motta vederlag i form av aksjer i det eller de overtakende selskapene. Departementet har vurdert om det bør åpnes for tilleggsvederlag i form av penger eller andre formuesgoder. Ved fisjon kan det ytes et tilleggsvederlag som ikke må overstige 20 prosent av det samlede vederlaget, jf. allmennaksjeloven § 14-2 første og andre ledd og aksjeloven § 14-2 første og andre ledd.

Direktivets regler om fisjon ved utskilling, jf. artikkel 160b nr. 4 c, inneholder ikke regler om tilleggsvederlag.

Departementet viser til at hensynet til kontinuitet har vært sentralt i utviklingen av reglene om fusjon og fisjon av selskaper. Kravet om at minst 80 prosent av vederlaget skal bestå av aksjer sikrer kontinuitet på eiersiden. I Ot.prp. nr. 19 (1974-75) *Om lov om aksjeselskaper* står det i punkt 4.14.2 om fusjon:

«Departementet er enig med Industriforbundet i at fusjonskapitlet ikke bør omfatte de tilfeller der vederlaget helt ut skal bestå av penger. Fusjonskapitlet må avgrenses i lys av de bestemmelser som foreslås om fusjoner. Departementet vil i denne forbindelse særlig peke på at ved fusjon forutsettes det oppløsende selskap å kunne overføre også sine forpliktelser til det overtakende selskap. [...] Denne løsning har imidlertid som naturlig forutsetning at overføringen gjelder selskapets formue som helhet. Forutsetningen for den nevnte løsning synes mer eller mindre å falle bort om aksjeeierne kan trekke ut sine innskott. [...] Selv om det tas utgangspunkt i at vederlaget skal bestå i aksjer, er det grunn til å tillate at en del av vederlaget kan bestå i penger [...].»

Tilleggsvederlag benyttes ofte i forbindelse med fisjon når bytteforholdet er fastsatt slik at antall aksjer ikke er delelig på antall aksjeeiere i det overdragende selskapet.

Ved fisjon ved utskilling er det bare én mottaker av vederlaget: det overdragende selskapet. Når det eller de overtakende selskapene er nystiftet, er behovet for tilleggsvederlag mindre enn ved de andre formene for fisjon, hvor vederlaget skal fordeles på selskapets aksjeeiere.

Når ett eller flere av de overtakende selskapene ikke er nystiftet, vil imidlertid tilleggsvederlag kunne gjøre det enklere å beregne et vederlag som tilsvarer verdien av den virksomheten det enkelte overtakende selskap mottar. Departementet viser også til at Sverige har innført regler om at ved fisjon ved utskilling, skal over halvparten av vederlaget til det overdragende selskapet bestå av aksjer i det eller de overtakende selskapene, mens resten av vederlaget kan bestå av penger, jf. aktiebolagslagen kapittel 24 § 2, jf. § 31 første ledd.

Departementet foreslår at vederlaget ved fisjon ved utskilling kan inkludere et tillegg som ikke må overstige 20 prosent av det samlede vederlaget. Terskelen er den samme som terskelen for tilleggsvederlag i gjeldende norsk rett, jf. allmennaksjeloven § 14-2 første og andre ledd og aksjeloven § 14-2 første og andre ledd. Terskelen på 20 prosent av det samlede vederlaget kan overskrides dersom lovgivningen et av selskapene som deltar i fisjonen er underlagt, tillater det.

Allmennaksjeloven og aksjeloven har ikke regler om fisjon ved utskilling. I forbindelse med at direktivet gjennomføres i norsk rett, foreslår departementet regler om fisjon ved utskilling også når alle selskapene som deltar, er norske.

Ved vurderingen har departementet lagt vekt på hensynet til sammenhengen i regelverket. Det synes ikke å foreligge tungtveiende grunner for å opprettholde mer restriktive krav for nasjonale fisjoner sammenlignet med kravene som skal gjelde ved fisjoner over

landegrensene. Fisjon ved utskilling vil for eksempel kunne være en hensiktsmessig fremgangsmåte dersom et selskap ønsker å skille ut deler av sin virksomhet til et heleid datterselskap. Selv om norsk rett ikke åpner for denne formen for fisjon i dag, er det mulig å benytte fremgangsmåter som fører til et tilsvarende resultat. I Fusjon og fisjon av selskaper (A. H. Liland, Universitetsforlaget, 2023) står det i punkt 4.3.1:

«Et visst fellesskap med vertikal fusjon foreligger også ved såkalt «drop down» fisjonfusjon, dvs. hvor eiendeler, rettigheter og forpliktelser overføres fra morselskap til ett eller flere datterselskaper ved å kombinere fusionsreglene i aksjeloven kapittel 14 og allmennaksjeloven kapittel 14 med fusionsreglene i aksjeloven kapittel 13 og allmennaksjeloven kapittel 13.»

En «drop down» fusionsfusjon kan gjennomføres på følgende måte: Dersom et selskap (selskap 1) ønsker å fisjonere ut deler av sin virksomhet i et eget datterselskap, kan dette oppnås ved at selskapet først fisjonerer ut deler av virksomheten til et nystiftet søsterselskap (selskap 3), etablerer et datterselskap (selskap 2), og deretter fusjonerer søsterselskapet (selskap 3) inn i datterselskapet (selskap 2). Søsterselskapet benyttes som et «hjelpeselskap» som stiftes for å være overtakende selskap ved fisjonen av det opprinnelige selskapet (selskap 1), for deretter å bli slettet ved fusjon med datterselskapet.

Forslaget om innføring av regler om fisjon ved utskilling der alle selskapene som deltar er underlagt norsk lovgivning, vil innebære at slik fisjon i prinsippet vil kunne gjennomføres med formuerettslig kontinuitet. Tilsvarende omorganisering etter gjeldende regler om «drop down» fusionsfusjon kan i dag gjennomføres uten skattlegging og uten at det påløper dokumentavgift ved overføring av hjemmel til fast eiendom mv. Departementet kan derfor i utgangspunktet ikke se at det er særskilte forhold som tilsier at det ikke innføres regler om fisjon ved utskilling, også når alle selskapene som deltar, er norske.

Ved fisjon ved utskilling der alle selskapene som deltar, er underlagt norsk selskapslovgivning, foreslår departementet at aksjeeiere som har stemt mot fisjonen, ikke kan kreve innløsning. Departementet viser til at gjeldende norsk rett ikke gir aksjeeiere rett til innløsning som følge av en fisjon, og til at endringsdirektivets regler om innløsning, jf. artikkel 160i, ikke skal gjelde for fisjon ved utskilling, jf. artikkel 160s.

Forslaget tilsvarende løsningen som er valgt i Sverige, jf. aktiebolagslagen kapittel 24 § 1.

Forslag til forenklet fremgangsmåte ved fisjon ved utskilling er behandlet i punkt 5.8 nedenfor.

5.2 Plan for fisjon og rapporter til eiere og ansatte

5.2.1 Gjeldende rett

Når det overdragende selskapet er underlagt selskapslovgivningen i Norge, skal fisjon over landegrensene gjennomføres etter reglene i allmennaksjelovens regler om fisjoner der alle selskapene som deltar er norske, og om fusjoner, så langt de passer, jf. allmennaksjeloven § 14-12 tredje ledd første punktum og § 14-12 fjerde ledd. Etter

allmennaksjeloven § 14-4 første ledd skal styret i det selskapet som skal deles, utarbeide en fisjonsplan.

Når fisjonsplanen er ferdig, skal styret i hvert selskap utarbeide en utførlig skriftlig rapport om fisjonen og hva den vil bety for selskapet, jf. allmennaksjeloven § 14-12 fjerde ledd nr. 3, jf. § 13-9 første ledd. Styret skal sørge for at det utarbeides en sakkyndig redegjørelse, jf. allmennaksjeloven § 14-12 fjerde ledd nr. 3, jf. § 13-10 første ledd.

5.2.2 Direktivets krav

Ledelsen i det overdragende selskapet skal utarbeide en plan for fisjonen, jf. endringsdirektivet artikkel 160d. Fisjonsplanen skal inneholde en beskrivelse av selskapets eiendeler og forpliktelser. Planen skal også beskrive fordeling av eiendeler og forpliktelser mellom overtakende selskap(er), og hvilke eiendeler og forpliktelser som skal beholdes i det overdragende selskapet når det ikke skal oppløses i forbindelse med fisjonen, jf. artikkel 160d bokstav l.

I motsetning til hva som gjelder ved omdanning over landegrensene, stilles det ved fisjon over landegrensene ikke krav om at planen skal inneholde informasjon om alle subsidier mv. som selskapet har mottatt i opprinnelsesstaten de siste fem årene.

Det vises for øvrig til beskrivelsen i punkt 3.2 om omdanningsplan og i punkt 4.2 om fusjonsplan.

Artikkel 160e fastsetter krav til innholdet i rapport til eiere og ansatte om fisjon over landegrensene. Innholdet i rapporten tilsvarer i hovedsak beskrivelsen i punkt 3.2.2 om omdanning over landegrensene.

I tillegg skal det innhentes en redegjørelse fra en uavhengig sakkyndig, jf. artikkel 160f. Kravene til redegjørelse tilsvarer kravene til sakkyndig redegjørelse ved fusjon over landegrensene, som er beskrevet i høringsnotatet punkt 3.2.2.

5.2.3 Departementets forslag

Regler om plan for fisjon og rapporter til eiere og ansatte står i forslag til allmennaksjeloven ny § 14-14 og ny § 14-15. Forslaget tilsvarer i hovedsak reglene som gjelder ved omdanning og fusjon, jf. beskrivelsen i punkt 3.2.3.

Ved fisjon ved overføring til ett eller flere eksisterende selskaper, skal styrene i de selskapene som deltar, utarbeide en felles fisjonsplan, jf. forslag til allmennaksjeloven § 14-14 tredje ledd.

Ved fisjon over landegrensene skal ledelsens rapport til eiere og ansatte utarbeides av styret i hvert selskap som deltar i fisjonen, jf. forslag til allmennaksjeloven § 14-15 første ledd.

Departementet foreslår at de deltakende selskaperes årsregnskap der disse ikke er tilgjengelig i Regnskapsregisteret, samt eventuell halvårsrapport etter verdipapirhandeloven § 5-6 som har balansedag senere enn balansedagen i siste årsregnskap, skal følge som vedlegg til fisjonsplanen. Etter gjeldende norsk rett skal slike

dokumenter vedlegges fisjonsplanen ved fisjon over landegrensene, jf. allmennaksjeloven § 14-12 fjerde ledd nr. 2, jf. § 13-8 nr. 2. Bestemmelsen justeres slik at regnskaper som allerede er registrert i Regnskapsregisteret ikke skal sendes inn på nytt.

Regler om sakkyndig redegjørelse ved fisjon over landegrensene står i forslag til allmennaksjeloven ny § 14-16. Forslaget tilsvarende reglene som gjelder ved omdanning og fusjon, jf. beskrivelsen i punkt 3.2.3 og 4.2.3.

5.3 Generalforsamlingens godkjenning av fisjonsplanen

5.3.1 Gjeldende rett

Styret i selskapet som skal deles, skal utarbeide og signere en fisjonsplan som forelegges generalforsamlingen til godkjenning, jf. allmennaksjeloven § 14-4 første ledd.

Fisjonsplanen skal godkjennes av generalforsamlingen i selskapet som skal deles med to tredels flertall, jf. allmennaksjeloven § 14-12 fjerde ledd nr. 7, jf. § 14-6 første ledd. Dette gjelder selv om det ikke er nødvendig å nedsette aksjekapitalen eller å endre vedtektene i selskapet. For fisjon ved overføring til et eksisterende selskap utarbeider og signerer styrene i selskapene som deltar i fisjonen en fisjonsplan, som forelegges generalforsamlingen til godkjenning i hvert av selskapene, og beslutningen treffes på tilsvarende måte i det overtakende selskapet, jf. allmennaksjeloven § 14-6 andre ledd, jf. § 14-12 nr. 7. Generalforsamlingens godkjenning av fisjonsplanen innebærer at selskapet er bundet overfor det eller de deltakende selskapene til å gjennomføre fisjonen.

Generalforsamlingen kan gjøre godkjenningen av fisjonsplanen betinget av at etterfølgende generalforsamling i selskapet uttrykkelig godkjenner de ordninger som fastsettes for de ansattes representasjonsrett i det overtakende selskapet, jf. henvisningen i allmennaksjeloven § 14-12 nr. 6 til § 13-30 og aksjeloven § 14-12. Reglene i allmennaksjeloven § 13-30 gjelder så langt reglene passer for fisjoner. Ved rettsanvendelsen må det tas hensyn til de strukturelle forskjellene mellom fusjon og fisjon, for eksempel at en fisjon kan innebære en fordeling av virksomhet(er) og ansatte på flere mottakerselskap(er), mens en fusjon normalt innebærer at virksomheten samles i ett overtakende selskap.

For fisjon ved overføring til eksisterende selskap gjelder unntak fra kravet om generalforsamlingens godkjenning av fisjonsplanen i det overtakende selskapet. Av henvisningen i § 14-6 andre ledd andre punktum, jf. § 14-12 fjerde ledd nr. 7 til § 13-5 følger at generalforsamlingen i det overtakende selskapet kan gi styret fullmakt til å treffe beslutning om fisjon. Slik fullmakt må gis i samsvar med reglene i § 10-14 andre ledd nr. 6, og styret må behandle fisjonssaken etter reglene i § 10-19. I det overtakende selskapet vil beslutningen om fisjon også kunne treffes av styret på de vilkårene som fremgår av § 13-5 andre ledd. Styret kan likevel ikke treffe beslutningen dersom aksjeeiere som representerer minst fem prosent av aksjekapitalen, krever at saken behandles av generalforsamlingen innen to uker etter at underretning er sendt til aksjeeierne, jf. § 13-5 tredje ledd.

5.3.2 Direktivets krav

Generalforsamlingen i det overdragende selskapet skal godkjenne plan for fisjon, jf. artikkel 160h nr.1. De materielle kravene til generalforsamlingens godkjenning av fusionsplanen er i hovedsak utformet på samme måte som ved omdanning over landegrensene. Det vises derfor til omtalen av direktivets krav i høringsnotatet punkt 3.3.2.

Artikkel 160h nr. 5 bokstav a-c inneholder regler om begrensning i adgangen til å reise ugyldighetssøksmål. Bestemmelsen tilsvarende regelen i artikkel 126 nr. 4 bokstav a-c. Det vises til omtalen av direktivets krav i høringsnotatets punkt 4.7.2.

5.3.3 Departementets forslag

Regler om generalforsamlingens godkjenning av fusionsplanen fremgår av forslag til allmennaksjeloven § 14-12 nr. 9. Forslaget tilsvarende de regler som foreslås for omdanning og fusjon, jf. beskrivelsen i punkt 3.3.3 og punkt 4.3.3. Departementet foreslår at regler om fisjon over landegrensene også skal gjelde når ett eller flere av de overtakende selskapene ikke er nystiftet, jf. beskrivelsen i punkt 5.1.3. Ved fisjon ved overføring til et eksisterende selskap skal også generalforsamlingen i det overtakende selskapet treffe beslutning på tilsvarende måte.

Generalforsamlingen i det selskapet som deles skal godkjenne fusionsplanen med flertall som for vedtektsendring, jf. artikkel 160h nr. 3. Kravet er i samsvar med allmennaksjeloven § 14-12 nr. 7, jf. § 14-6 første ledd første punktum. Etter bestemmelsens siste ledd kreves det enstemmighet dersom aksjeeierne i det overdragende selskapet ikke skal delta i samme forhold i alle selskapene som deltar i fisjonen. Et slikt enstemmighetskrav kan imidlertid ikke opprettholdes for fisioner over landegrensene, jf. artikkel 160h nr. 3. Derfor må henvisningen til § 14-6 i § 14-12 nr. 7 begrenses til bestemmelsens første og andre ledd. Begrunnelsen er den samme som for omdanninger. Det vises til beskrivelsen i punkt 3.3.3.

Øvrige krav i direktivet artikkel 160h nr. 1 til 4 tilsvarende kravene for omdanninger i artikkel 86h. Departementet viser derfor til vurderingene i høringsnotatets punkt 3.3.3.

5.4 Vern av aksjeeiere og kreditorer

5.4.1 Gjeldende rett

Reglene om vern av mindretallsaksjeeiere og kreditorer ved fisjon står i allmennaksjeloven kapittel 14 og aksjeloven kapittel 14. Ifølge allmennaksjeloven § 14-12 fjerde ledd gjelder reglene om vern av mindretallsaksjeeiere og kreditorer ved fusjon tilsvarende ved fisjon over landegrensene «så langt de passer».

Reglene tilsvarende de reglene som gjelder ved fusjon over landegrensene, som er beskrevet i punkt 4.4.1. Heller ikke ved fisjon over landegrensene gir det forhold at en aksjeeier har stemt mot fusionsplanen, i seg selv grunnlag for å kreve innløsning.

Ved fisjon er det regler om solidaransvar for forpliktelser. Reglene om solidaransvar gjelder to ulike tilfeller:

For det første gjelder regler om solidaransvar for forpliktelser som ikke er fordelt til noen av selskapene som deltar i fisjonen. Hvis det ut fra fisjonsplanen ikke lar seg gjøre å bestemme hvilket selskap som skal hefte for en forpliktelse som var oppstått før virkningen av fisjonen inntreffer, hefter selskapene som har deltatt i fisjonen solidarisk for forpliktelsen, jf. allmennaksjeloven § 14-12 fjerde ledd nr. 10, jf. § 14-11 andre ledd.

For det andre gjelder regler om solidaransvar når det står i fisjonsplanen hvilket selskap en forpliktelse er overført til, dersom dette selskapet ikke oppfyller forpliktelsen. De selskapene som har deltatt i fisjonen, skal da hefte solidarisk for forpliktelsen. Det er med andre ord et sekundært, solidarisk ansvar. Ansvarer er for hvert av de øvrige selskapene begrenset til et beløp tilsvarende den nettoverdien som tilfalt selskapet ved fisjonen, jf. allmennaksjeloven § 14-12 fjerde ledd nr. 10, jf. § 14-11 tredje ledd.

Reglene i allmennaksjeloven § 14-11 gjelder også ved fisjon over landegrensene, jf. allmennaksjeloven § 14-12 fjerde ledd nr. 10 og aksjeloven § 14-12.

5.4.2 Direktivets krav

Innløsning

Ved fisjon over landegrensene skal aksjeeiere kunne kreve å bli innløst, jf. artikkel 160i nr. 1. Retten til innløsning gjelder aksjeeiere som ville blitt eiere av aksjer i et overtakende selskap som er underlagt lovgivningen i en annen medlemsstat enn selskapet de eier aksjer i. Rett til innløsning gjelder for aksjeeiere som stemte mot fisjonsplanen i generalforsamling.

Aksjeeiere som ikke krever innløsning, kan likevel bestride bytteforholdet for aksjer og kreve ytterligere vederlag i kontanter, jf. artikkel 160i nr. 6. Et slikt krav skal avgjøres av myndighetene i det landet hvis lovgivning selskapet som er gjenstand for fisjon er underlagt. Det vises for øvrig til beskrivelsen i punkt 4.4 om fusjon over landegrensene.

Kreditorvern

Reglene i artikkel 160j om vern av kreditorer ved fisjon tilsvarer reglene som gjelder ved fusjon. Det vises til beskrivelsen i punkt 4.4.

Dersom en fordring mot det overdragende selskapet ikke oppfylles av det selskapet som overtar forpliktelsen i henhold til fisjonsplanen, skal selskapene som deltar i fisjonen være solidarisk ansvarlige for betaling av kravet, jf. artikkel 160j nr. 2. Ansvarer er begrenset til det beløp som tilsvarer nettoverdien av det som tilfalt selskapet ved fisjonen.

5.4.3 Departementets forslag

Vern av aksjeeiere

Forslag til bestemmelser om vern av aksjeeiere ved fisjon over landegrensene tilsvarer i hovedsak forslag til regler ved fusjon over landegrensene, jf. beskrivelsen i punkt 4.4. Aksjeeiere som stemte mot fisjonsplanen i generalforsamling kan kreve seg innløst, jf. forslag til allmennaksjeloven ny § 14-18.

Innløsning av aksjer kan gjennomføres som erverv av selskapets egne aksjer. Departementet foreslår et unntak fra begrensningene i allmennaksjeloven kapittel 9 og aksjeloven kapittel 9 i adgangen til å erverve egne aksjer.

Ved fisjon etter allmennaksjeloven § 14-2 første ledd og aksjeloven § 14-2 første ledd fortsetter det overdragende selskapet etter at fisjonen er gjennomført. Dersom innløsning ved fisjon over landegrensene fører til at et overdragende allmennaksjeselskap får en beholdning av egne aksjer som overstiger ti prosent av aksjekapitalen, foreslår departementet at aksjen så snart som mulig og senest innen to år etter innløsningen skal avhendes eller slettes ved nedsetting av aksjekapitalen. For et overdragende aksjeselskap foreslås en tilsvarende plikt dersom aksjekapitalen etter fradrag av den samlede pålydende verdien av beholdningen av egne aksjer er mindre enn minste tillatte aksjekapital.

Det vises til forslag til allmennaksjeloven ny § 14-18 niende ledd.

Begrensningene i allmennaksjeloven §§ 9-2 til 9-5 og aksjeloven §§ 9-2 til 9-5 av adgangen til å erverve egne aksjer skal heller ikke gjelde ved omdanning eller fusjon, jf. forslag til allmennaksjeloven ny § 13-29 a niende ledd. Ved fusjon opphører det overdragende selskapet. Det er da ikke behov for regler tilsvarende forslaget for fisjon over landegrensene om plikt for det overdragende selskapet til å avhende eller nedsette egne aksjer som er ervervet i forbindelse med innløsning av aksjeeiere. Det samme gjelder for omdanning. Etter omdanning av et norsk selskap til et selskap underlagt selskapslovgivningen i en annen EØS-stat, er selskapet ikke lenger underlagt reglene i allmennaksjeloven kapittel 9 eller aksjeloven kapittel 9 om erverv av egne aksjer.

Forslag til allmennaksjeloven ny § 14-19 regulerer fremgangsmåte når en aksjeeier bestrider bytteforholdet for aksjer. Slikt krav kan fremsettes også av aksjeeiere som stemte for fisjonsplanen.

Kreditorvern

Forslag til bestemmelser om vern av kreditorer tilsvarer i hovedsak forslag til regler ved fusjon over landegrensene, jf. beskrivelsen i punkt 4.4.

En fisjon innebærer en verdioverføring fra det overdragende selskapet. Transaksjonen skjer på selskapsnivå, mens vederlaget ytes på aksjeeiernivå. For en kreditor som blir igjen i det overdragende selskapet, innebærer derfor en fisjon i utgangspunktet reduserte dekningsmuligheter, jf. Berge, Gjesdahl Petersen, Tidsskrift for rettsvitenskap nr. 2, 2022, *Solidaransvar ved fisjon*, punkt 2. Dette er bakgrunnen for reglene i norsk rett, og i

endringsdirektivet, om hvilke selskaper som skal hefte for en forpliktelse i forbindelse med fisjon over landegrensene.

Departementet har særlig vurdert om gjeldende norsk rett om hvilke selskaper som skal hefte for en forpliktelse, kan og bør videreføres. Ifølge endringsdirektivet skal regler om et visst solidaransvar gjelde for forpliktelser som oppstod før kunngjøring av fisjonsplanen, jf. artikkel 160j nr. 2, jf. nr. 1 første ledd.

Gjeldende norske regler om solidaransvar ved fisjon kommer til anvendelse når forpliktelsen har oppstått før virkningen av fisjonen inntreffer, jf. allmennaksjeloven § 14-12 fjerde ledd nr. 10, jf. allmennaksjeloven § 14-11 tredje ledd, jf. andre ledd og aksjeloven § 14-11 tredje ledd, jf. andre ledd.¹⁵ Bestemmelsen gir kreditor et sterkere vern enn det som følger av endringsdirektivet, på bekostning av selskaper som har deltatt i fisjonen, og som har forutsatt at de ikke hefter for andre forpliktelser enn dem som fremgår av fisjonsplanen.

Etter departementets vurdering er behovet for vern av kreditors interesser ikke like stort for forpliktelser som har oppstått etter kunngjøring av fisjonsplanen. Forpliktelser som oppstår etter dette tidspunktet vil være kjent for disse kreditorene, og de vil kunne vurdere egen risiko ved å gi kreditten.

Bestemmelser om fordeling av eiendeler og forpliktelser ved fisjon i allmennaksjeloven § 14-11 tredje ledd gjennomfører regler som i dag står i selskapsrettsdirektivet (direktiv (EU) 2017/1132) artikkel 146 nr. 3. Denne bestemmelsen stiller krav ved fisjoner der alle selskapene som deltar er underlagt lovgivningen i én og samme medlemsstat, jf. artikkel 135 nr. 1. Selskapsrettsdirektivet artikkel 146 nr. 3 gir vern for forpliktelser som har oppstått før kunngjøring av fisjonsplanen, jf. artikkel 146 nr. 1. Dette skjæringstidspunktet er det samme som det som gjelder ved fisjon over landegrensene, jf. endringsdirektivet artikkel 160j nr. 2, jf. nr. 1 første avsnitt. Det går ikke frem av lovforarbeidene hvorfor skjæringstidspunktet for solidaransvar etter allmennaksjeloven § 14-11 og aksjeloven § 14-11 er satt til forpliktelser oppstått før virkningen av fisjonen inntreffer.

Departementet foreslår at regler om solidaransvar ved nasjonale fisjoner i allmennaksjeloven § 14-11 tredje ledd og aksjeloven § 14-11 tredje ledd fortsatt skal gjelde også ved fisjon over landegrensene, jf. forslag til allmennaksjeloven § 14-12 fjerde ledd nr. 12. Etter departementets vurdering taler hensynet til sammenheng i regelverket for at skjæringstidspunktet for når forpliktelsen har oppstått skal være det samme ved nasjonal fisjon og ved fisjon over landegrensene.

¹⁵ Se også Berge, Gjesdal Petersen, Tidsskrift for rettsvitenskap nr. 2, 2022, *Solidaransvar ved fisjon*, punkt 6.2: «Spørsmålet om på hvilket tidspunkt forpliktelsen må anses for å være oppstått, følger direkte av ordlyden i § 14-11 annet ledd, dvs. at ansvaret bare gjelder for forpliktelser «som var oppstått før virkningen av fisjonen inntreffer». Ordlyden i tredje ledd regulerer ikke spørsmålet, men det kan ikke være tvilsomt at det samme må gjelde her. Hvis skjæringstidspunktet for annet og tredje ledd er ulikt, kan det oppstå tilfeller hvor det er forpliktelser som ikke er omfattet av noen av bestemmelsene, eventuelt begge. [...] Tidspunktet for når virkningen av fisjonen inntreffer, vil både være klart og notorisk. Dette vil være det tidspunktet hvor fisjonen registreres som gjennomført i Foretaksregisteret, jf. asl./asal. § 14-18 jf. § 13-16.»

5.5 Ansattes innflytelse

5.5.1 Gjeldende rett

Et norsk allmennaksjeselskap eller aksjeselskap kan delta i fisjon over landegrensene i EØS dersom lovgivningen for det eller de overtakende selskapene gir de ansatte minst like gode representasjonsrettigheter som det som følger av rådsdirektiv 2005/56/EF om fusjoner over landegrensene av selskaper med begrenset ansvar (10. selskapsrettsdirektiv) artikkel 16, jf. allmennaksjeloven § 14-12 andre ledd nr. 2, jf. aksjeloven § 14-12. Direktiv 2005/56/EF er opphevet. Direktivet er erstattet av selskapsrettsdirektivet (direktiv (EU) 2017/1132), og står ikke lenger i EØS-avtalen vedlegg XXII.

Reglene om ansattes representasjonsrett er nærmere regulert i forskrift 9. januar 2008 nr. 50 om arbeidstakernes rett til representasjon ved fusjon over landegrensene av selskaper med begrenset ansvar, som er fastsatt i medhold av allmennaksjeloven § 13-34. Denne forskriften gjelder i utgangspunktet for fusjon over landegrensene, men er gitt tilsvarende anvendelse for fisjon over landegrensene «så langt de passer», jf. allmennaksjeloven § 14-12 fjerde ledd nr. 4.

Tillitsvalgte i de selskapene som skal fisjonere, skal ha informasjon og rett til drøfting i samsvar med reglene i arbeidsmiljøloven § 16-5, jf. allmennaksjeloven § 14-12 fjerde ledd nr. 4, jf. aksjeloven § 14-12.

5.5.2 Direktivets krav

Reglene om de ansattes representasjonsrett ved fisjon over landegrensene er nye i endringsdirektivet (direktiv (EU) 2019/2121). Selskapsrettsdirektivet (direktiv (EU) 2017/1132) inneholdt regler om nasjonale fisjoner, men har ikke bestemmelser om ansattes representasjonsrett ved fisjon over landegrensene. De nye reglene i endringsdirektivet artikkel 160k og 160l bygger på tilsvarende bestemmelser om fusjoner og omdanninger, og fastsetter at de ansattes rett til informasjon og drøfting skal sikres, jf. artikkel 160k, samt at regler om representasjonsrett skal gjelde etter de samme prinsippene som ved fusjoner og omdanninger, jf. artikkel 160l.

Reglene om ansattes representasjonsrett er, med visse språklige forskjeller tilpasset de ulike typene omorganisering over landegrensene, like for fusjoner og omdanninger over landegrensene. Det vises til omtalen under punkt 3.5.2.

5.5.3 Departementets forslag

Det følger av allmennaksjeloven § 14-12 fjerde ledd nr. 4 at forskrift gitt i medhold av allmennaksjeloven § 13-34 gjelder tilsvarende for fisjoner, så langt de passer. Bestemmelsene i forskrift 9. januar 2008 nr. 50 om arbeidstakernes rett til representasjon ved fusjon over landegrensene av selskaper med begrenset ansvar gjelder dermed tilsvarende ved fisjon over landegrensene så langt de passer. Departementet foreslår ingen endringer i allmennaksjeloven § 14-12 fjerde ledd nr. 4 utover at selve nummereringen

oppdateres. Dette betyr at eventuelle endringer i forannevnte forskrift også vil gjelde for fisjon over landegrensene.

Departementet har i punkt 3.5.3 og 4.5.3 foreslått at reglene i endringsdirektivet om ansattes representasjonsrett ved omdanning og fusjon over landegrensene gjennomføres i forskrift. Departementet foreslår det samme for gjennomføring av reglene i endringsdirektivet om ansattes representasjonsrett ved fisjon over landegrensene. Det vises til omtalen i de nevnte punktene.

På tilsvarende måte som ved fusjoner, vurderer departementet at ansattes rett til informasjon og drøfting er sikret gjennom henvisningene til allmennaksjeloven § 13-11, jf. § 14-12 nr. 4.

Se forslag til allmennaksjeloven § 14-12 nr. 6.

5.6 Attest før fisjon

5.6.1 Gjeldende rett

Reglene om attest ved fusjon over landegrensene «gjelder tilsvarende så langt de passer» ved fisjon over landegrensene, jf. allmennaksjeloven § 14-12 fjerde ledd nr. 8, jf. § 13-31. Bestemmelsen i allmennaksjeloven § 14-12 fjerde ledd nr. 8 har, i motsetning til allmennaksjeloven § 13-25, ikke bakgrunn i et direktiv. Direktiv (EU) 2017/1132 omfattet ikke fisjoner over landegrensene.

Bestemmelsen i allmennaksjeloven § 14-12 har bakgrunn i en dom avsagt av EU-domstolen den 13. desember 2005 i sak C-411/03 *SEVIC*. Saken gjaldt rekkevidden av etableringsretten, og har blitt tolket slik at medlemsstater som tillater nasjonale selskaper å fisjonere, også har plikt til å tillate fisjoner over landegrensene. Dommen er nærmere beskrevet i punkt 5.1.1. Den er fulgt opp i norsk rett ved å ta inn bestemmelsen i § 14-12 i allmennaksjeloven.

Allmennaksjeloven § 14-12 fjerde ledd nr. 8 innebærer at reglene om melding av fusionsbeslutningen til Foretaksregisteret, om kreditorvarsel, om eventuelle innsigelser fra kreditor, om utstedelse av fusionsattest og om registrering av fisjonen, er de samme som for fusjoner over landegrensene. Reglene om fusionsattest er beskrevet i høringsnotatet punkt 4.6.

5.6.2 Direktivets krav

Reglene om attest før fisjon tilsvarer i hovedsak reglene som gjelder ved omdanning over landegrensene. Disse reglene er nærmere beskrevet i punkt 3.6. Attesten skal utstedes av myndighetene i medlemsstaten hvis lovgivning det overdragende selskap er underlagt, jf. endringsdirektivet artikkel 160m nr. 1.

Endringsdirektivet innfører regler om fisjon over landegrensene, og i forlengelsen av dette også attest ved fisjon over landegrensene. Hele artikkel 160m, som omhandler fusionsattest, er derfor ny med endringsdirektivet. Ifølge artikkel 160m nr. 1 skal

medlemsstatene utpeke en domstol, notar eller annen myndighet som er kompetent til å kontrollere lovligheten av fisjoner over landegrensene. Attest før fisjonen skal bekrefte at alle relevante vilkår er oppfylt og at alle prosedyrer og formaliteter i medlemsstaten er korrekt gjennomført.

Ifølge artikkel 160m nr. 2 skal medlemsstatene også sørge for at meldingen om at vilkårene for å gjennomføre fisjonen er oppfylt for selskapet som fisjoneres er ledsaget av fisjonsplanen, fisjonsrapporten, den sakkyndige rapporten, eventuelle merknader som er sendt inn i samsvar med artikkel 160 og opplysninger om generalforsamlingens godkjenning nevnt i artikkel 160h.

Medlemsstatene kan, etter artikkel 160m nr. 3, også kreve at meldingen om at vilkårene for å gjennomføre fisjonen er oppfylt ledsages av ytterligere opplysninger, slik som antall ansatte på tidspunktet for utarbeidelsen av planen for den fisjonen over landegrensene, datterselskaper og datterselskapenes geografiske plassering og opplysninger om selskapet som fisjoneres har oppfylt sine forpliktelser overfor offentlige organer.

I tillegg viser artikkel 160m nr. 4 til at medlemsstatene skal sørge for at meldingen om fisjon over landegrensene gis elektronisk, uten behov for fysisk oppmøte. Medlemsstatene skal sørge for at meldingen behandles innen tre måneder etter datoen for mottak av meldingen, jf. nr. 7.

Dersom den aktuelle fisjonen ikke oppfyller alle de nødvendige vilkårene, skal kompetent myndighet ikke utstede en fisjonsattest. Selskapet skal i slike tilfeller bli informert om begrunnelsen for denne beslutningen, og den kompetente myndigheten kan gi selskapet en forlenget frist på å oppfylle vilkårene med ytterligere tre måneder, jf. artikkel 160m nr. 10.

5.6.3 Departementets forslag

Attest om fisjon over landegrensene skal utstedes av Foretaksregisteret. En fisjon over landegrensene skal kunne gjennomføres ved fisjon ved oppløsning (også kalt fisjon ved likvidasjon), fisjon ved kapitalnedsettelse eller fisjon ved utskilling. Reglene for fisjon ved utskilling, som er nye med endringsdirektivet, er beskrevet nærmere i punkt 5.1 og 5.8. Nasjonale fisjoner skal også kunne gjennomføres på hvilken som helst av disse tre måtene.

Ved fisjon over landegrensene kan ett eller flere av de overtakende selskapene stiftes i forbindelse med fisjonen. Departementet foreslår i punkt 5.1 at fisjon over landegrensene også skal kunne skje ved overføring til et eksisterende selskap. I henhold til endringsdirektivet må den kompetente myndigheten i staten hvis lovgivning det overtakende selskapet er underlagt, foreta en endelig kontroll av om fisjonen over landegrensene er lovlig knyttet til gjennomføringen av fisjonen som er regulert i den medlemsstaten.

Departementet foreslår at et allmennaksjeselskap eller aksjeselskap som skal fisjonere ut eiendeler til ett eller flere selskaper underlagt selskapslovgivningen i en eller flere EØS-stater, må sende inn melding om at vilkårene for å gjennomføre fisjonen er oppfylt til

Foretaksregisteret. Meldingen skal danne grunnlag for Foretaksregisterets kontroll og utstedelse av attest.

Når en fisjon over landegrensene resulterer i opprettelsen av et nytt norsk selskap, kontrolleres vilkårene for registrering av Foretaksregisteret etter alminnelige regler, se foretaksregisterloven § 5-1. Krav om hvilke opplysninger som skal gis og hvilke dokumenter som skal vedlegges melding om slik registrering står i forslag til allmennaksjeloven ny § 14-17. Når det overdragende selskapet er norsk, inntre fisjonens rettsvirkninger når selskapet er registrert i Foretaksregisteret, jf. forslag til allmennaksjeloven ny § 14-23 andre ledd andre punktum.

Fisjonsplanen, styrets rapport til eierne og de ansatte, sakkyndig redegjørelse, eventuelle synspunkter som er fremmet av de ansatte mv. og protokoll fra generalforsamlingen som har vedtatt plan for fisjonen, skal følge som vedlegg til meldingen.

Foretaksregisteret skal kontrollere at lovens vilkår er oppfylt. Foretaksregisteret skal også vurdere om formålet med fisjonen er unndragelse eller omgåelse av EØS-regler eller nasjonale regler. Det vises til punkt 3.6, der det pekes på at en gjennomgang av meldingen kan kreve samarbeid med andre myndigheter, slik som Skatteetaten, Arbeidstilsynet og politiet. Dersom vilkårene for fisjonen over landegrensene er oppfylt, skal Foretaksregisteret utstede en fisjonsattest. Foretaksregisteret skal også sende fisjonsattesten til myndighetene i den eller de andre EØS-statene gjennom BRIS, se punkt 3.2.2.

Hvis det er nødvendig for Foretaksregisteret å innhente opplysninger eller dokumentasjon eller foreta nærmere undersøkelse for å vurdere om formålet med fisjonen er unndragelse eller omgåelse av EØS-regler eller nasjonale regler, foreslår departementet at Foretaksregisteret unntaksvis kan forlenge den opprinnelige fristen på tre måneder for å kontrollere meldingen om fisjonsbeslutning med inntil tre måneder til. Fristens lengde kan dermed bli seks måneder totalt.

Se forslag til allmennaksjeloven § 14-21.

Departementet foreslår at retten til å innhente informasjon fra myndigheter i andre EØS-stater lovfestes i allmennaksjeloven og aksjeloven, men at nærmere detaljer tilknyttet dette tas inn i forskrift 6. august 2025 nr. 1613 om utveksling av opplysninger gjennom registersammenkoblingssystemet (BRIS) mv.

5.7 Destinasjonsstatens lovlighetskontroll, registrering og rettsvirkninger mv.

5.7.1 Gjeldende rett

I et norsk overtakende selskap kan fisjon over landegrensene gjennomføres etter reglene om stiftelse i allmennaksjeloven kapittel 2 (fisjon ved stiftelse av nytt selskap) eller etter reglene om kapitalforhøyelse i allmennaksjeloven kapittel 10 eller aksjeloven kapittel 10 (fisjon ved overføring til et eksisterende selskap), med de særregler som følger av

allmennaksjeloven § 14-12 fjerde ledd, jf. allmennaksjeloven § 14-12 tredje ledd, jf. også aksjeloven § 14-12.

For gjennomføringen av en fisjon over landegrensene gjelder reglene i allmennaksjeloven § 13-32 så langt de passer, jf. allmennaksjeloven § 14-12 fjerde ledd nr. 8. Det betyr at fisjonen skal registreres i Foretaksregisteret når det er lagt frem fisjonsattest og lovgivningen for øvrig ikke er til hinder for å registrere fisjonen. Det betyr også at virkningene av fisjonen inntreffer når melding fra alle overtakende selskaper er registrert. I tillegg betyr det at Foretaksregisteret skal orientere registermyndighetene i de EØS-statene der de deltakende selskapene er registrert, om at fisjonen har trådt i kraft.

Dersom det overtakende selskapet skal være underlagt lovgivningen i en annen EØS-stat enn Norge, skal fisjonen registreres i Foretaksregisteret når Foretaksregisteret har mottatt melding fra myndighetene i EØS-staten hvor det overtakende selskapet er registrert. Fisjonen trer i kraft på det tidspunktet som er fastsatt i lovgivningen som regulerer det overtakende selskapet, jf. henvisningen til allmennaksjeloven § 13-33 i allmennaksjeloven § 14-12 fjerde ledd nr. 9.

Dersom generalforsamlingens beslutning om fisjon er tatt med forbehold om etterfølgende godkjenning av ordninger som fastsettes for de ansattes representasjon, kan melding om fisjon først sendes til Foretaksregisteret etter at slik godkjenning er gitt i et nytt møte i generalforsamlingen, jf. henvisningen til allmennaksjeloven § 13-30 i allmennaksjeloven § 14-12 fjerde ledd nr. 6.

Fristen for å reise søksmål om ugyldighet og forbudet mot å kjenne en fisjon ugyldig etter at den er trådt i kraft, er de samme som for fusjoner over landegrensene, jf. allmennaksjeloven § 14-12 fjerde ledd nr. 11, jf. § 13-35, se punkt 4.7.1.

Allmennaksjeloven § 14-12 fjerde ledd henviser ikke til de supplerende reglene i § 13-21 til § 13-23 og § 14-10. Dette innebærer en ulik behandling av fisjon over landegrensene sammenlignet med fusjoner generelt og nasjonale fisjoner, jf. allmennaksjeloven §§ 13-21 til 13-23, jf. §§ 13-25 andre ledd nr. 9 og 14-10.

Allmennaksjeloven § 14-10 regulerer ugyldig fisjon. Bestemmelsen henviser blant annet til § 13-20 til § 13-23. Det følger av disse bestemmelsene at det også ved nasjonale fisjoner gjelder særregler om søksmålsfrist, om selskapets adgang til å rette opp eventuelle feil ved beslutningen om fisjon og om virkningene av dom på ugyldighet. I juridisk teori legges det til grunn at bestemmelsene gis tilsvarende anvendelse på fisjon over landegrensene, jf. Allmennaksjeloven, lovkommentar (Aarbakke, Aarbakke, Knudsen, Ofstad, Skåre, bekreftet 1. juli 2024) om allmennaksjeloven § 14-12 fjerde ledd, i note 4.12.

5.7.2 Direktivets krav

Avsluttende lovlighetskontroll av fisjon over landegrensene

Endringsdirektivet artikkel 160o inneholder bestemmelser om myndighetenes kontroll av fisjon over landegrensene. Bestemmelsen tilsvarer delvis det som gjelder for den

avsluttende kontrollen av fusjon over landegrensene etter artikkel 128. Se punkt 4.7.2 for nærmere omtale av innholdet i artikkel 128.

Begge bestemmelsene pålegger medlemsstatene å utpeke en myndighet som skal kontrollere lovligheten av transaksjonen over landegrensene. Ved fusjon over landegrensene skal kontrollen utføres med hensyn til den delen av transaksjonen som gjelder gjennomføringen av fisjonen, og som reguleres av lovgivningen i medlemsstaten(e) der det eller de overtakende selskapene er underlagt. Den utpekte myndigheten skal også være ansvarlig for å godkjenne fisjonen over landegrensene. Myndigheten skal særlig sørge for at de overtakende selskapene overholder nasjonale regler om stiftelse og registrering av selskaper, og der det er aktuelt, at det er fastsatt regler for ansattes innflytelse i samsvar med artikkel 160l, jf. artikkel 160o nr. 1.

Etter artikkel 160o nr. 2 skal det overdragende selskapet sende inn fisjonsplanen som er godkjent av generalforsamlingen til hver myndighet i statene der et overtakende selskap skal ha sitt hjemsted.

Registrering av fisjon over landegrensene

Lovgivningen i medlemsstatene hvor selskapene som deltar i fisjonen er hjemmehørende, skal fastsette, med hensyn til deres respektive territorium, ordningene i henhold til selskapsrettsdirektivet (direktiv (EU) 2017/1132) artikkel 16 for å offentliggjøre fisjonen over landegrensene i sine registre, jf. endringsdirektivet (direktiv (EU) 2019/2121) artikkel 160p. Hvilke opplysninger som skal inkluderes i registrene i hver medlemsstat, avhenger av om det aktuelle selskapet er det overdragende eller det overtakende selskapet.

Medlemsstatene skal registrere i sine registre at et overtakende selskap er resultatet av en fisjon over landegrensene, dato for når de eller det overtakende selskapet ble registrert, at slettingen av selskapet som ble fisjonert (i tilfelle fisjon ved oppløsning) er et resultat av en fisjon over landegrensene osv.

I den medlemsstaten der det overdragende selskapet er eller har vært registrert, skal registeret inneholde visse opplysninger. Registeret skal blant annet inneholde informasjon om at det, ved fisjon ved oppløsning, er slik at slettingen av det overdragende selskapet fra registeret er et resultat av en fisjon over landegrensene. Ved fisjon ved oppløsning skal også datoen for sletting av det overdragende selskapet fra registeret registreres.

I tillegg skal informasjon om registreringsnummer, navn og selskapsform være tilgjengelig i registrene i alle medlemsstater der de overdragende og overtakende selskapene er registrert. Registerinformasjonen skal gjøres tilgjengelig gjennom systemet for sammenkobling av registre (BRIS).

Artikkel 160p slår også fast at registrene i medlemsstatene hvis lovgivning de overtakende selskapene er underlagt, skal varsle registeret i medlemsstaten hvis lovgivning det overdragende selskapet er underlagt. Meldingene skal gis når de overtakende selskapene er registrert, og skal gis gjennom BRIS.

Ved fisjon ved oppløsning skal Foretaksregisteret registrere slettingen av det overdragende selskapet umiddelbart etter mottak av disse meldingene. Registeret i den

medlemsstaten hvis lovgivning det overdragende selskapet er underlagt, skal likeledes underrette registrene i medlemsstatene hvis lovgivning de overtakende selskapene er underlagt om at fisjonen har trådt i kraft.

Rettsvirkninger av fisjonen over landegrensene

Endringsdirektivet (direktiv (EU) 2019/2121) regulerer rettsvirkningene av de ulike variantene av fisjon. Ved fisjon overføres eiendeler og gjeld til de overtakende selskapene i samsvar med det som er fastsatt i fisjonsplanen. Ved fisjon ved kapitalnedsettelse og fisjon ved utskilling beholdes deler av eiendelene og gjelden av det overdragende selskapet.

Ved fisjon ved oppløsning blir aksjeeierne i det overdragende selskapet aksjeeiere i de overtakende selskapene. Ved fisjon ved kapitalnedsettelse blir aksjeeiere i det overdragende selskapet aksjeeiere i de overtakende selskapene, mens noen av de andre aksjeeierne skal forbli i det overdragende selskapet eller bli aksjeeiere i begge selskapene. Ved fisjon ved utskilling overtas aksjene i de overtakende selskapene av det overdragende selskapet. Ved fisjon ved oppløsning opphører det overdragende selskapet, jf. artikkel 160r nr. 1 bokstav d.

Dersom en eiendel eller gjeld i det overdragende selskapet ikke er uttrykkelig fordelt i fisjonsplanen, og dersom tolkningen av fisjonsplanen gjør det umulig å avgjøre fordelingen av eiendelen eller gjelden, skal eiendelen eller gjelden i henhold til direktivet fordeles mellom de overtakende selskapene. Ved fisjon ved kapitalnedsettelse eller fisjon ved utskilling skal eiendelen eller gjelden fordeles mellom de overtakende selskapene og det overdragende selskapet, jf. artikkel 160r nr. 4.

I henhold til direktivet skal rettsvirkningene tre i kraft på det tidspunktet som er fastsatt i lovgivningen i den staten der det overdragende selskapet har sitt hjemsted. Dersom det overdragende selskapet for eksempel er et fransk selskap, er det fransk rett som bestemmer når rettsvirkningene trer i kraft. Rettsvirkningene kan imidlertid ikke inntreffe før den kompetente myndigheten i det overdragende selskapets medlemsstat har blitt varslet om at det overtakende selskapet er registrert i destinasjonsstaten, jf. artikkel 160q.

Spørsmål om ugyldighet for fisjoner over landegrensene

Det følger av artikkel 160u at en fisjon over landegrensene som har trådt i kraft i samsvar med prosedyrene fastsatt i endringsdirektivet, ikke kan erklæres ugyldig.

Endringsdirektivet (direktiv (EU) 2019/2121) har i tillegg presisert i artikkel 160u nr. 2 at begrensningen mot ugyldighet ikke påvirker medlemsstatenes myndighet til å ivareta andre hensyn ved å sanksjonere straffbare forhold, forebygge og bekjempe terrorfinansiering og ivareta sosiale behov. Myndighetene kan også ivareta hensynet til beskatning og rettshåndhevelse selv etter at fisjonen over landegrensene har trådt i kraft.

Artikkel 160h nr. 5 bokstav a-c er ny. Bestemmelsen fastsetter begrensninger i adgangen til å reise ugyldighetsspørsmål mot generalforsamlingens beslutning om godkjenning av fisjonsplanen. Bestemmelsen tilsvarer regelen for fusjoner i artikkel 126 nr. 4 bokstav a-c

og i det vesentlige for omdanninger, jf. artikkel 86h nr. 5 bokstav a-b. Det vises til omtalen i punkt 3.7.2 og 4.7.2.

5.7.3 Departementets forslag

Den avsluttende kontrollen av fisjonen over landegrensene

Når det overtakende selskapet er underlagt lovgivningen i Norge, skal Foretaksregisteret registrere fisjonen når vilkårene for registrering er oppfylt, jf. forslag til allmennaksjeloven § 14-22, jf. også foretaksregisterloven § 5-1. Når det eller de overtakende selskapene er underlagt lovgivningen i en annen EØS-stat enn Norge, skal Foretaksregisteret registrere fisjonen når det mottar melding fra myndigheten i EØS-staten hvis lovgivning det overtakende selskapet er underlagt, om at fisjonen er ferdigstilt. I den eller de EØS-statene hvis lovgivning det overtakende selskapet skal være underlagt, skal den nasjonale myndigheten basere vurderingen av lovligheten av fisjonen på den utstedte fisjonsattesten. Destinasjonsstatens vurdering og kontroll er begrenset til at det overtakende selskapet oppfyller de kravene som stilles til registrering av selskapet i EØS-staten hvis lovgivning selskapet skal være underlagt. Foretaksregisterets kontroll blir dermed, i slike tilfeller, av begrenset omfang.

Departementet foreslår at det tas inn en bestemmelse som regulerer kontrollen som Foretaksregisteret skal utføre når et norsk overtakende selskap stiftes, eller får overført gjeld eller eiendeler, i forbindelse med fisjon av et utenlandsk selskap. Dette er beskrevet nærmere i punktet nedenfor om registrering av fisjonen over landegrensene.

Registrering av fisjonen over landegrensene

Ved fisjon ved oppløsning foreslår departementet at Foretaksregisteret skal registrere at det overdragende selskapet er oppløst. Det skal fremkomme av Foretaksregisteret at fisjon over landegrensene er årsaken til at selskapet har blitt slettet, jf. forslag til allmennaksjeloven ny § 14-22 fjerde ledd. Dersom det ikke er tale om en fisjon ved oppløsning, men fisjon ved kapitalnedsettelse eller ved utskilling, skal Foretaksregisteret registrere at det overdragende selskapet har vært med på en fisjon over landegrensene, og registrere hvilken dato fisjonen trådte i kraft.

Departementet foreslår at det tas inn bestemmelser i allmennaksjeloven om hvilke dokumenter styret i det overdragende selskapet skal vedlegge registreringsmeldingen til Foretaksregisteret i forbindelse med registrering av det eller de overtakende selskapene. Fisjonsplanen skal alltid vedlegges, jf. forslag til allmennaksjeloven ny § 14-20 andre ledd nr. 1. Fisjonsplanen skal inneholde vedtektene. Foretaksregisteret skal kontrollere at vedtektene er forenlige med de meldte opplysningene om fisjonen som skal registreres.

Det overdragende selskapet bør være pålagt å gi informasjon om styremedlemmene og, der det er aktuelt, revisorer og varamedlemmer i det overtakende selskapet i meldingen om registrering av fisjonen. Direktivet stiller krav om at det skal foreligge en erklæring fra uavhengig autorisert revisor eller tilsvarende utenlandsk uavhengig sakkyndig som bekrefter at det er tilstrekkelig kapital til at aksjekapitalen kan registreres for det

overtakende norske selskapet. Tilsvarende krav fremkommer av allmennaksjeloven § 14-12 tredje ledd, jf. § 2-18 andre ledd. Disse oppfyller etter departementets vurdering direktivets krav.

Departementet foreslår også at det tas inn separate bestemmelser for registrering av fisjonen når et overtakende selskap skal være underlagt lovgivningen i en annen EØS-stat enn Norge og der det skal være underlagt lovgivningen i Norge. Dette vil synliggjøre ulikhetene i de to tilfellene, jf. forslag til allmennaksjeloven ny § 14-22.

Rettsvirkninger av fisjonen over landegrensene

Rettsvirkningene av fisjonen inntreffer på tidspunktet som er fastsatt i den EØS-staten hvis lovgivning det overdragende selskapet er underlagt. Registrering i Foretaksregisteret er det rettsstiftende forhold som med endelig virkning etablerer det norske foretaket. Når det overdragende selskapet er norsk, inntreffer rettsvirkningen når registreringen i Foretaksregisteret gjennomføres. Departementet foreslår at dette reguleres i allmennaksjeloven ny § 14-23.

Ved fisjon overføres eiendeler og gjeld i det overdragende selskapet til det eller de overtakende selskapene. Hva gjelder overføring av eiendeler og gjeld, er det presisert i endringsdirektivet at eiendeler og gjeld omfatter alle avtaler, kreditter, rettigheter og forpliktelser. Departementet vurderer at dette følger av aksjeloven og allmennaksjelovens system, og at det ikke er behov for å innta en slik presisering i allmennaksjeloven og aksjeloven.

Artikkel 160r nr. 4 regulerer, som beskrevet ovenfor, hvordan eiendeler og gjeld som ikke er fordelt i fisjonsplanen skal fordeles mellom selskapene. I artikkel 160r nr. 4 fremkommer det at eiendelen eller gjelden skal fordeles mellom de overtakende selskapene i tilfelle fisjon ved oppløsning. I tilfelle fisjon ved kapitalnedsettelse eller fisjon ved utskilling skal eiendelen eller gjelden fordeles mellom de overtakende selskapene og det overdragende selskapet i henhold til den andelen av nettoeiendelen som er tildelt hvert av disse selskapene i fisjonsplanen.

Departementet vurderer at det ikke er nødvendig med en lovendring for å oppfylle direktivets krav om dette, ettersom det allerede reguleres av eksisterende bestemmelser i allmennaksjeloven § 14-11, jf. § 14-12 fjerde ledd nr. 10, og aksjeloven § 14-12.

Spørsmål om ugyldighet av fisjon over landegrensene

Departementet foreslår at der et overdragende aksjeselskap eller allmennaksjeselskap underlagt lovgivningen i Norge fisjonerer til ett eller flere overtakende selskaper underlagt lovgivningen i en eller flere andre EØS-stater, skal det kunne reises søksmål om registreringen av generalforsamlingens beslutning om fisjon. Departementet foreslår at det ikke skal kunne reises søksmål for norske domstoler om registreringen av generalforsamlingens beslutning om fisjon i tilfeller der eksempelvis et svensk aktiebolag (AB) fisjonerer til ett eller flere overtakende selskaper underlagt lovgivningen i Norge.

Som nevnt i punkt 5.7.2 følger det begrensninger i adgangen til å reise et ugyldighetssøksmål mot generalforsamlingens godkjenning av fisjonsplanen, jf. artikkel 160h nr. 5 bokstav a-c. Direktivets artikkel 160h nr. 5 tilsvarer bestemmelsen som gjelder ved fusjon, jf. artikkel 126 nr. 4 bokstav a-c. Bestemmelsen skal sikre at gjennomføringen av fisjonen ikke stanses som følge av innsigelser knyttet til bytteforholdet eller innløsningssum. På denne bakgrunn foreslår departementet ved fisjoner over landegrensene at det ikke skal være adgang til å reise ugyldighetssøksmål med grunnlag i de forholdene nevnt i artikkel 160h nr. 5. Departementet viser i den forbindelse til vurderingen i punkt 3.7.3 og 4.7.3.

Se forslag til allmennaksjeloven § 14-12 fjerde ledd ny nr. 14.

Departementet foreslår også at reglene i allmennaksjeloven §§ 13-21 til 13-23 og § 14-10 skal gjelde ved fisjon over landegrensene for ugyldighetssøksmål mot generalforsamlingens godkjenning av fisjonsplanen. Ulik regulering av fusjon og fisjon på dette punktet fremstår som lite begrunnet. Rettssikkerhets- og tredjepartshensyn som reglene ivaretar, gjør seg etter departementets vurdering også gjeldende for fisjoner. En uttrykkelig henvisning vil etter departementets syn bidra til økt klarhet i regelverket og større konsistens i reguleringen.

Se forslag til allmennaksjeloven § 14-12 fjerde ledd ny nr. 12 og nr. 13.

5.8 Forenklet fremgangsmåte

5.8.1 Gjeldende rett

Det gjelder forenklede krav når en fisjon skjer ved overføring til ett eller flere nystiftede selskaper, og aksjene i det eller de nystiftede selskapene skal tildeles aksjeeierne i selskapet som deles, i samme forhold som de eide aksjer i det delte selskapet, jf. allmennaksjeloven § 14-11 a og aksjeloven § 14-11 a (likedelingsfisjon). I slike tilfeller stilles ikke krav om utarbeidelse av rapport om fisjonen, jf. allmennaksjeloven § 13-9, eller redegjørelse for fusjonsplanen, herunder om beregning av vederlag til aksjeeierne i det overdragende selskapet, jf. allmennaksjeloven § 13-10. De alminnelige kravene ved fisjon gjelder også for likedelingsfisjoner, herunder reglene om kreditorvern. Allmennaksjeloven § 14-11 a gjennomfører regler som står i selskapsrettsdirektivet (direktiv (EU) 2017/1132) artikkel 156 nr. 4.

Dersom fisjonen skal gjennomføres ved at det overdragende selskapets eiendeler, rettigheter og forpliktelser fordeles på to eller flere overtakende selskaper som til sammen eier samtlige aksjer i det overdragende selskapet, kan fisjonen gjennomføres ved at beslutning om fisjon treffes av styret og uten at det ytes vederlag (oppstrømsfisjon), jf. allmennaksjeloven § 14-11 b og aksjeloven § 14-11 b. Allmennaksjeloven § 14-11 b gjennomfører krav som står i selskapsrettsdirektivet (direktiv (EU) 2017/1132) artikkel 154. Oppstrømsfisjon er praktisk når eierselskapene (aksjeeierne) ønsker å oppløse et felleseid selskap. Fisjonsformen er et alternativ til ordinær oppløsning og likvidasjon av det felleseide selskapet.

Allmennaksjeloven § 14-12 fjerde ledd gir ikke reglene om likedelingsfisjon i § 14-11 a eller oppstrømsfisjon i § 14-11 b anvendelse ved fisjoner hvor de deltakende selskapene er eller skal være underlagt lovgivningen i flere ulike EØS-stater.

5.8.2 Direktivets krav

Fisjon kan gjennomføres ved at det overdragende selskapet overfører deler av sine eiendeler og forpliktelser mot vederlag i aksjer i det eller de overtakende selskapene (fisjon ved utskilling), jf. endringsdirektivet artikkel 160b nr. 4 bokstav c. Ved fisjon ved utskilling mottar det overdragende selskapet vederlaget. Dette avviker fra fisjon ved oppløsning etter endringsdirektivet artikkel 160b nr. 4 bokstav a og fisjon ved kapitalnedsettelse etter artikkel 160b nr. 4 bokstav b. I slike tilfeller er det aksjeeierne i det overdragende selskapet som mottar vederlaget. Endringsdirektivet gjelder når det eller de overtakende selskapene stiftes i tilknytning til fisjonen, jf. artikkel 160b nr. 3.

Ved fisjon over landegrensene ved utskilling etter endringsdirektivet artikkel 160b nr. 4 bokstav c gjelder forenklede krav til gjennomføring, jf. endringsdirektivet artikkel 160s.

Det stilles forenklede krav til fisjonsplanen. Den må ikke inneholde informasjon om bytteforholdet for aksjer, regler for tildeling av aksjer i overtakende eller overdragende selskap, dato for overgang av retten til andel av utbytte, eller hvilke rettigheter aksjeeiere med særlige rettigheter i det overdragende selskapet skal ha i det overtakende selskapet, jf. artikkel 160d bokstav b, c, f og i. Det gjelder heller ikke krav om at fisjonsplanen skal inneholde informasjon om fordelingen til aksjeeierne i det overdragende selskapet av aksjer i det eller de overtakende selskapene eller i ett eller alle av de overtakende selskapene, jf. artikkel 160d bokstav o, eller nærmere opplysninger om ytterligere vederlag til aksjeeiere i henhold til artikkel 160i, jf. artikkel 160d bokstav p.

Det er heller ikke krav om å utarbeide rapport til eiere og ansatte eller å innhente rapport fra sakkyndig, jf. artikkel 160e og 160f. Eiere i det overdragende selskapet kan ikke kreve å bli innløst, jf. artikkel 160i.

5.8.3 Departementets forslag

Ved fisjon ved utskilling når det eller de overtakende selskapene er nystiftet, er det bare ett selskap som deltar i fisjonen. Forskjellen sammenlignet med situasjonen før fisjonen vil være at man eier aksjene i det selskapet som eier eiendelene som er skilt ut. Selv om eierskapet er byttet om til aksjer i det utskilte selskapet, er det de samme eiendelene som ligger til grunn for verdien som før utskillelsen. Risikoen for kreditorene og mindretallsaksjeeiere er derfor mindre, og det kan etter departementets vurdering stilles forenklede krav til gjennomføring av slik fisjon. Det er for eksempel mindre behov for en sakkyndig redegjørelse om hvordan verdien av henholdsvis eiendeler overført fra det overdragende selskapet og vederlaget i form av aksjer i det overtakende selskapet er beregnet. Tilsvarende vurdering ligger til grunn for direktivets krav.

I punkt 5.1.3 i høringsnotatet har departementet foreslått regler om fisjon over landegrensene når ett eller flere av de overtakende selskapene eksisterte før fisjonen.

Etter departementets vurdering er ikke behovet eller begrunnelsen for forenklet fremgangsmåte like tungtveiende når et eller flere av de overtakende selskapene er allerede eksisterende selskaper. I slike tilfeller kan det være forhold i det eksisterende selskapet som innebærer at verdien av eierposten i det overtakende selskapet er lavere enn verdien av de utskilte eiendelene. Etter departementets vurdering gjør ikke hensynene til at det foregår en ren ombytting av eierskap ved utskilling av eiendeler til nyopprettet selskap seg gjeldende i slike tilfeller. Det bør etter departementets vurdering derfor ikke gjøres unntak fra for eksempel krav om innhenting av sakkyndig redegjørelse når det overtakende selskapet ikke er nystiftet.

Departementet viser til at Sverige stiller krav om at ved fisjon over landegrensene skal det eller de overtakende selskapene være nystiftet, jf. aktiebolagslagen kapittel 24 § 30 andre ledd. Dette gjelder både ved fisjon ved oppløsning, fisjon ved kapitalnedsettelse og fisjon ved utskilling. Finland har innført regler om at fisjon ved utskilling bare kan skje når det eller de overtakende selskapene er nystiftede i forbindelse med fisjonen, jf. aktiebolagslagen kapittel 17 § 2 andre ledd tredje punktum. Dette gjelder både for fisjon over landegrensene og når alle de selskapene som deltar i fisjonen er underlagt finsk selskapslovgivning.

Departementet foreslår at fisjon ved utskilling kan gjennomføres i henhold til forenklet fremgangsmåte dersom det eller de overtakende selskapene er nystiftet. Etter departementets vurdering vil forslaget oppfylle kravene i direktivet artikkel 160s. Når vilkåret i forslag til allmennaksjeloven ny § 14-24 ikke er oppfylt, kan fisjon ved utskilling gjennomføres, også dersom et eller flere av de overtakende selskapene er underlagt lovgivningen i en annen EØS-stat enn Norge, såfremt de ordinære kravene i allmennaksjeloven ny § 14-13 til 14-23 er oppfylt, og dersom lovgivningen som de øvrige deltakende selskapene er eller skal være underlagt, ikke er til hinder for gjennomføring av fisjonen.

Departementet foreslår at forenklet fremgangsmåte også skal gjelde for fisjon ved utskilling når alle selskapene som deltar er underlagt lovgivningen i Norge. Når det overtakende selskapet er nystiftet ved fisjonen stilles det forenklete krav til fisjonsplanen og det er ikke nødvendig å utarbeide styrerapport eller å innhente sakkyndig redegjørelse.

Forslag til allmennaksjeloven ny § 14-11 c inneholder forenklete krav til gjennomføring av fisjon over landegrensene. Det foreslås tilsvarende regler for aksjeselskaper, jf. forslag til aksjeloven ny § 14-11 c.

6 Tidspunkt for ikraftsetting mv.

6.1 Tidspunkt for ikraftsetting

Endringsdirektivet (direktiv (EU) 2019/2121) ble vedtatt i EU 27. november 2019. EUs medlemsstater hadde frist 31. januar 2023 for å gjennomføre direktivet i nasjonal rett. Direktiv (EU) 2019/2121 ble innlemmet i EØS-avtalen vedlegg XXII (selskapsrett) ved beslutning i EØS-komiteen nr. 85/2025 av 14. mars 2025. Beslutningen er fattet med forbehold om Stortingets etterfølgende samtykke til innlemmelse. Ettersom fristen for gjennomføring i EU utløp i starten av 2023, er departementets mål å fremme forslag overfor Stortinget så snart som mulig etter høring av forslaget.

Flere forhold vil påvirke når forslagene til lovbestemmelser i dette høringsnotatet kan tre i kraft.

Enkelte av lovforslagene i høringsnotatet er forslag til hjemler i aksjeloven og allmennaksjeloven til å gi nærmere regler i forskrift. Det er her snakk om bestemmelser i endringsdirektivet som er tekniske og detaljerte, og som etter departementets syn derfor egner seg best i forskrift. I medhold av forskriftshjemlene vil det kunne gis nærmere regler for å gjennomføre visse krav i endringsdirektivet. Kostnader og eventuelle konsekvenser av slike regler må utredes konkret i forbindelse med utarbeidelse av forskriftsbestemmelsene. Forslag til forskriftsbestemmelser vil bli sendt på offentlig høring. Det vil gi næringslivet, offentlige myndigheter og andre interessenter mulighet til å komme med innspill til den nærmere reguleringen. Departementet tar sikte på at forslag til forskriftsbestemmelser sendes på offentlig høring i 2027.

Enkelte av forslagene til lovbestemmelser i dette høringsnotatet krever at det gjøres tilpasninger i de tekniske løsningene som ligger til grunn for Foretaksregisteret, før bestemmelsene kan tre i kraft. Det er per i dag ikke mulig å angi når alle de tekniske løsningene vil kunne være på plass. Blant annet må arbeidet med de tekniske tilpasningene ses i lys av og i sammenheng med annet teknisk utviklingsarbeid i Brønnøysundregistrene.

6.2 Overgangsregler

Departementet har vurdert behovet for overgangsregler.

For omdanninger anses dette ikke aktuelt, ettersom reglene på dette området er nye og ikke erstatter tidligere regulering.

Direktivendringene skulle gjennomføres i EUs medlemsstater innen 31. januar 2023 og innebærer endringer i både prosessuelle og materielle vilkår, herunder saksbehandlingsregler. Et sentralt formål med direktivet er å styrke harmoniseringen av regelverket om fusjoner og fisjoner over landegrensene mellom medlemsstatene og sikre mer ensartede rammer for selskapsrettslige omorganiseringer.

Departementet ser at det kan være behov for overgangsregler for å klargjøre krav og fremgangsmåte for tilfeller der det på tidspunktet for ikrafttredelse er igangsatt fusjon

over landegrensene. Dette kan eksempelvis være tilfeller hvor generalforsamlingen har besluttet fusjon eller fisjon, men hvor den endelige godkjenningen fra kompetent myndighet ikke foreligger.

En mulig løsning på spørsmålet er å tillate at fusjoner og fisjoner som er besluttet før ikrafttredelsen av de nye reglene, gjennomføres etter dagjeldende regler. En slik regel vil etter departementets syn bidra til å ivareta hensynet til forutberegnelighet for de involverte selskapene. Det kan også redusere behovet for å tilpasse allerede utarbeidet dokumentasjon og beslutningsgrunnlag til nye krav, herunder endrede krav til rapportering, kontroll og beslutningsprosedyrer.

På den andre siden forutsetter fusjon og fisjon over landegrensene en samordning mellom registermyndighetene i de involverte medlemsstatene. Det er for eksempel ikke gitt at destinasjonsstatens kontrollmyndighet vil akseptere grensekryssende transaksjoner dersom prosessen gjennomføres etter dagens norske regelverk. Dette kan igjen skape usikkerhet om anerkjennelsen av fusjons- eller fisjonsattester og om gyldigheten av de gjennomførte disposisjonene.

Etter departementets vurdering tilsier usikkerhet om hvorvidt myndighetene i andre EØS-stater vil godta fusjon eller fisjon over landegrensene gjennomført etter tidligere regelverk at det ikke gis overgangsregler for grensekryssende fusjoner og fisjoner.

Selv om det vil kunne oppstå situasjoner der igangsatte fusjoner eller fisjoner må endres for å gjennomføres etter de nye reglene, foreslår departementet derfor at det ikke fastsettes overgangsregler. Eventuelle ulemper for berørte selskaper vil kunne reduseres gjennom tidlig informasjon og veiledning i forkant av ikrafttredelsen, slik at aktørene gis rimelig tid til å tilpasse sin planlegging.

Departementet ber om innspill fra høringsinstansene om hvilke behov det er for å fastsette overgangsregler, og i tilfelle hva overgangsreglene skal omfatte.

7 Økonomiske og administrative konsekvenser

7.1 Konsekvenser for næringslivet

Gjennomføring av endringsdirektivet (direktiv (EU) 2019/2121) i norsk rett legger til rette for mer forutsigbare og harmoniserte rammer for omdanninger, fusjoner og fisjoner over landegrensene i EØS. Dette kan redusere administrative kostnader for foretak og kan gi samfunnsøkonomiske gevinster som følge av økt mobilitet for kapital og arbeidskraft, mer effektiv selskapsstrukturering og styrket konkurranseevne for norske foretak.

Økt rettslig klarhet kan også stimulere til investeringer ved å redusere usikkerhet knyttet til omorganisering av selskaper over landegrensene. Reglene støtter opp under et velfungerende indre marked, med bedre ressursallokering.

Europakommisjonen har i en konsekvensutredning datert 25. april 2018 anslått at reglene i endringsdirektivet vil redusere gjennomsnittlige utgifter for selskaper i EØS knyttet til gjennomføring av fisjon over landegrensene med mellom 12 000 og 37 000 euro, mens utgifter knyttet til omdanning over landegrensene er anslått redusert med mellom 12 000 og 19 000 euro.¹⁶

Norske allmennaksjeselskaper og aksjeselskaper vil etter lovforslaget kunne omdannes til en tilsvarende organisasjonsform underlagt lovgivningen i en annen EØS-stat enn Norge. Slik omorganisering kan i dag bare skje ved oppløsning og avvikling av selskapet i Norge og stiftelse av nytt selskap i en annen EØS-stat.

Endringsdirektivet pålegger alle medlemsstater å tillate fisjon over landegrensene. Fisjon over landegrensene er allerede tillatt etter gjeldende norsk rett, forutsatt at lovgivningen som de øvrige deltakende selskapene er eller skal være underlagt, ikke er til hinder for det, jf. allmennaksjeloven § 14-12 andre ledd nr. 1. Sammenlignet med dagens ordning vil harmoniserte krav til gjennomføring av omorganiseringer og felles saksbehandlingsregler for myndighetene i de berørte EØS-statene, kunne gi økt forutsigbarhet og reduserte transaksjonskostnader for norske selskaper knyttet til gjennomføring av fisjon over landegrensene.

Regelverket inneholder mekanismer som skal ivareta ansattes, kreditorers og mindretallsaksjeeieres interesser og rettigheter. Aksjeeiere som stemmer mot plan om omdanning, fusjon eller fisjon kan kreve seg innløst. Innløsning av en eller flere aksjeposter vil kunne påvirke selskapets likviditet. Reglene om vern av ansatte, kreditorer og mindretallsaksjeeiere kan i noen tilfeller medføre økte administrative kostnader, men bidrar også til å redusere risiko for konflikt, tap av rettigheter og ineffektive omstillingsprosesser. Samlet sett anslås det at de positive effektene for næringslivet av å innføre tiltaket vil overstige kostnadene.

¹⁶ [Impact assessment - Proposal for a directive amending Directive \(EU\) 2017/1132 as regards cross-border conversions, mergers and divisions and as regards the use of digital tools and processes in company law](#)

7.2 Konsekvenser for myndighetene

Gjeldende regler i allmennaksjeloven og aksjeloven om fusjon og fisjon over landegrensene trådte i kraft 21. desember 2007. Foretaksregisteret utstedte 21 fusjonsattester i 2023 og 17 fusjonsattester i 2024.¹⁷ I dette tidsrommet utstedte Foretaksregisteret ingen fisjonsattester. I 2025 ble seks aksjeselskaper omdannet til allmennaksjeselskap, mens ti allmennaksjeselskaper ble omdannet til aksjeselskap.

Lovendringene som foreslås i dette høringsnotatet, vil gjøre det mulig for selskaper å omdannes over landegrensene i EØS. Det innføres også mer detaljerte regler om selskapers plikter og rettigheter og krav til myndighetenes saksbehandling av fisjon over landegrensene.

Totalt antall omorganiseringer over landegrensene vil påvirkes av mange forhold, herunder økonomiske konjunkturer og gjenværende hindringer for å drive næringsvirksomhet over landegrensene i EØS. Det er derfor vanskelig å gi et presist anslag på hvordan de foreslåtte lovendringene vil påvirke totalt antall slike omorganiseringer. Antall fusjoner og fisjoner over landegrensene har vært forholdsvis begrenset frem til nå. Det samme gjelder antall omdanninger fra aksjeselskap til allmennaksjeselskap og vice versa. Departementet anslår at de foreslåtte lovendringene vil kunne medføre noe flere omdanninger og fisjoner over landegrensene, både innkomne og utgående. Departementet legger på bakgrunn av tidligere erfaringer til grunn at det totale omfanget av slike omorganiseringer fortsatt vil være begrenset.

Det stilles noe strengere krav til Foretaksregisterets saksbehandling før utstedelse av attest for omdanning, fusjon eller fisjon over landegrensene, sammenlignet med kravene som gjelder i dag ved fusjon over landegrensene. Det kan føre til høyere tidsbruk per sak som behandles i Foretaksregisteret. Det vil også være behov for flere tilpasninger i registerets saksbehandlingssystemer. Foretaksregisteret vil kunne ha behov for å innhente informasjon fra relevante myndigheter før det utstedes omdannings-, fusjons- eller fisjonsattest. I slike tilfeller vil den aktuelle myndigheten måtte bruke ressurser på å besvare anmodningen om informasjon fra Foretaksregisteret. Departementet anslår at totalt antall omorganiseringer over landegrensene vil være begrenset, og at antall slike henvendelser fra Foretaksregisteret også vil være lavt. Disse utgiftene vil dekkes innenfor eksisterende budsjetter.

Aksjeeiere som mener innløsningssum i forbindelse med omdanning, fusjon og fisjon ikke er korrekt fastsatt, kan kreve at innløsningssummen fastsettes ved skjønn. Departementet anslår at begjæring om skjønnsforretning vil fremsettes i en liten andel av alle omorganiseringer etter de nye reglene. Eventuelle økte utgifter for domstolene knyttet til gjennomføring av skjønnsforretning, som følge av gjennomføring av endringsdirektivets bestemmelser om innløsning av aksjer, vil dekkes innenfor de eksisterende budsjetttrammene.

¹⁷ I 2025 ble det gjennomført 985 transaksjoner som involverte et norsk selskap. Tallet omfatter fusjoner, fisjoner og oppkjøp. Det omfatter transaksjoner hvor både overdragende og overtakende selskap er norske. Kilde: [EY Parthenon Transaction trends](#), fjerde kvartal 2025.

Endringsdirektivet regulerer ikke beskatning knyttet til omdanning, fusjon eller fisjon over landegrensene. Norske skatteregler må likevel være i samsvar med EØS-avtalens regler om de fire friheter. Forskjellsbehandling av to selskaper i sammenlignbar situasjon, eller anvendelse av de samme reglene på selskaper i ulike situasjoner, kan utgjøre diskriminering, jf. EU-domstolens uttalelse i sak C-484/19 *Lexel AB* avsnitt 42.

Skatteloven forvaltes av Finansdepartementet. Finansdepartementet vil vurdere om det er behov for å tilpasse skattereglene som følge av endringene som foreslås i dette høringsnotatet.

8 Forslag til lovendringer

I

I lov 13. juni 1997 nr. 44 om aksjeselskaper gjøres følgende endringer:

§ 13-24 første ledd skal lyde:

(1) Har to aksjeselskaper samme eier, som *direkte eller indirekte* eier samtlige aksjer i selskapene, kan disse vedta en fusjonsplan som går ut på at det ene selskapets eiendeler, rettigheter og forpliktelser som helhet skal overføres til det andre selskapet uten vederlag.

§ 13-25 første punktum skal lyde:

Ved fusjon mellom ett eller flere aksjeselskaper og ett eller flere utenlandske selskaper med begrenset ansvar som har sitt registrerte forretningskontor eller sitt hovedkontor i en annen EØS-stat, og som er underlagt lovgivningen i en annen EØS-stat enn Norge, gjelder bestemmelsene i *allmennaksjeloven § 5-16 tredje ledd og §§ 13-25 til 13-36 tilsvarende*.

I § 14-2 første ledd skal nytt andre punktum lyde:

Det samme gjelder når det overdragende selskapet får vederlag som angitt i første punktum nr. 1 og 2 (fisjon ved utskilling).

§ 14-4 nytt tredje ledd skal lyde:

(3) Dersom fisjon skjer ved utskilling etter § 14-2 første ledd annet punktum skal fusjonsplanen etter første ledd angi det vederlaget som skal ytes til det overdragende selskapet. § 14-4 første ledd nr. 2 og § 13-6 første ledd nr. 3 gjelder ikke for fisjon ved utskilling.

Nåværende tredje ledd blir nytt fjerde ledd.

Ny § 14-11 c skal lyde:

§ 14-11 c *Særlige regler for fisjon ved utskilling*

Når en fisjon ved utskilling etter § 14-2 første ledd annet punktum skjer ved stiftelse av nytt selskap, gjelder ikke § 13-8 nr. 3, § 13-9 og § 13-10, jf. § 14-4 fjerde ledd.

§ 14-12 skal lyde:

§ 14-12 *Fisjon over landegrensene*

(1) Ved fisjon hvor de deltakende selskapene er eller skal være underlagt lovgivningen i minst to forskjellige EØS-stater, gjelder bestemmelsene i *allmennaksjeloven § 5-16 tredje ledd og §§ 14-12 til 14-24 tilsvarende*.

(2) Hvis aksjekapitalen etter fradrag av den samlede pålydende verdien av beholdningen av egne aksjer er mindre enn minste tillatte aksjekapital etter § 3-1 første ledd som følge av innløsning av en aksje etter *allmennaksjeloven § 14-18*, skal aksjen så snart som mulig og senest innen to år etter innløsningen avhendes eller slettes ved

nedsetting av aksjekapitalen. Allmennaksjeloven § 14-18 niende ledd annet punktum gjelder ikke.

I kapittel 15 skal tittel lyde:

Kapittel 15 Omdanning

I kapittel 15 skal overskrift i nytt avsnitt I lyde:

I Omdanning av aksjeselskap til allmennaksjeselskap

Etter § 15-3 skal nytt avsnitt II lyde:

II Omdanning over landegrensene

§ 15-4 Omdanning over landegrensene

(1) Ved omdanning av et aksjeselskap til et utenlandsk selskap med begrenset ansvar som har sitt registrerte forretningskontor eller sitt hovedkontor i en annen EØS-stat enn Norge og som har en selskapsform som etter sin stats selskapslovgivning svarer til aksjeselskap eller allmennaksjeselskap, gjelder bestemmelsene i allmennaksjeloven §§ 15-4 til 15-20 tilsvarende.

(2) Ved omdanning av et utenlandsk selskap som nevnt i første ledd til et aksjeselskap gjelder bestemmelsene i allmennaksjeloven § 15-16 første og annet ledd og § 15-17 annet ledd annet punktum tilsvarende.

II

I lov 13. juni 1997 nr. 45 om allmennaksjeselskaper gjøres følgende endringer:

§ 5-16 nytt tredje ledd skal lyde:

(3) Dersom generalforsamlingen beslutter godkjenning av fusjonsplan, fisjonsplan eller omdanningsplan ved omorganisering over landegrensene etter kapittel 13, 14 eller 15, skal protokoll for generalforsamlingen eller vedlegg til protokollen angi hvilke aksjeeiere som har stemt mot forslaget om godkjenning av planen.

Nåværende tredje ledd blir nytt fjerde ledd.

§ 13-25 andre ledd nr. 4 og 5 skal lyde:

4. § 13-8 nr. 1 og 2. *Årsregnskap som er registrert i Regnskapsregisteret må ikke følge som vedlegg til fusjonsplanen,*
5. § 13-11, § 13-12, § 13-15 og § 13-16 første til tredje ledd. *Krav om rettens avgjørelse etter § 13-16 annet ledd må være fremsatt av kreditor innen tre måneder etter kunngjøring av fusjonsplanen.*

Ny § 13-25 a skal lyde:

§ 13-25 a Begrensninger i retten til å gjennomføre fusjon over landegrensene

Et allmennaksjeselskap kan ikke delta i fusjon over landegrensene etter § 13-25 første ledd dersom

- a) selskapet er besluttet oppløst og utlodning til aksjeeierne er påbegynt,*
- b) det er åpnet konkurs i selskapet,*
- c) det er åpnet rekonstruksjonsforhandling i selskapet,*
- d) det er truffet vedtak om å krisehåndtere selskapet etter finansforetaksloven § 20-15, eller*
- e) det er truffet vedtak om avvikling av selskapet under offentlig administrasjon etter finansforetaksloven § 20-29 første ledd.*

§ 13-26 skal lyde:

§ 13-26 Utarbeidelse av fusjonsplan

(1) Styret i allmennaksjeselskapet skal sammen med de kompetente organer i de utenlandske selskapene som deltar i fusjonen, utarbeide en felles fusjonsplan. Planen skal signeres av styret.

(2) Fusjonsplanen skal minst angi:

1. selskapenes selskapsform, foretaksnavn og registrerte forretningskontor, herunder forslag om dette for det overtakende selskapet etter fusjonen,
2. bytteforholdet mellom aksjer eller selskapsandeler og eventuelt vederlag i tillegg til aksjer eller selskapsandeler som skal ytes til aksjeeierne i det overdragende selskapet,
3. regler om tildeling av aksjer eller selskapsandeler i det overtakende selskapet,
4. sannsynlige virkninger av fusjonen for sysselsettingen i selskapene,
5. fra hvilket tidspunkt aksjene eller selskapsandelene gir rett til utbytte i det overtakende selskapet, og alle særlige vilkår som gjelder for å utøve denne retten,
6. fra hvilket tidspunkt transaksjoner i et overdragende selskap regnskapsmessig skal anses å være foretatt for det overtakende selskapets regning,
7. hvilke rettigheter aksjeeiere med særlige rettigheter og innehavere av tegningsrett som nevnt i §§ 11-1, 11-10 og 11-12 i det eller de overdragende selskapene skal ha i det overtakende selskapet eller hvilke tiltak som foreslås til fordel for slike rettighetshavere,
8. enhver særlig rett eller fordel som skal *tilfalle medlemmer* av selskapets kontroll- eller tilsynsorganer, medlemmer av styret, daglig leder eller tilsvarende beslutningstakere,
9. vedtekter for det overtakende selskapet etter fusjonen,
10. fremgangsmåten for fastsettelse av nærmere regler for *ansattes* innflytelse i det overtakende selskapet, der dette er relevant,
11. *tilbud om innløsning til aksjeeierne, jf. § 13-29 a, inkludert innløsningssummen selskapet tilbyr aksjeeiere som krever seg innløst og den elektroniske adressen krav om innløsning skal sendes til,*
12. opplysninger om *verdsettelsen* av de eiendeler og forpliktelser som overføres til det overtakende selskapet,
13. datoen for de deltakende selskapenes årsregnskap som har dannet grunnlag for fastsettelsen av vilkårene for fusjonen,
14. *sikkerhet som er tilbudt selskapets kreditorer.*

§ 13-27 skal lyde:

§ 13-27 Styrenes rapport om fusjonen

(1) Styret i hvert selskap som deltar i fusjonen skal utarbeide en utførlig skriftlig rapport som forklarer og begrunner fusjonen, rettslig så vel som økonomisk, og hva den vil bety for selskapets fremtidige virksomhet.

(2) Rapporten skal minst inneholde:

- 1. Én del for aksjeeierne, som skal forklare*
 - a. betydningen fusjonen kan få for aksjeeierne;*
 - b. bytteforholdet mellom aksjer eller selskapsandeler og eventuelt vederlag i tillegg til aksjer eller selskapsandeler som skal ytes til aksjeeierne i det overdragende selskapet, og metoden for beregning av bytteforholdet og eventuelt vederlag i tillegg til aksjer eller selskapsandeler;*
 - c. tilbud om innløsning, jf. § 13-29 a, og metoden for beregning av innløsningssummen;*
 - d. hvordan krav om innløsning eller ytterligere vederlag kan fremsettes, jf. §§ 13-29 a og 13-29 b.*
- 2. Én del for ansatte i selskapet, som skal forklare*
 - a. betydningen fusjonen kan få for ansettelsesforholdene, og eventuelle tiltak for å beskytte ansettelsesforholdene;*
 - b. eventuelle vesentlige endringer i gjeldende ansettelsesvilkår eller i lokaliseringen av selskapets virksomhet;*
 - c. hvordan forholdene som er angitt i bokstav a og b, påvirker selskapets eventuelle datterselskaper.*

(3) Aksjeeierne kan enstemmig beslutte at rapporten ikke skal inneholde delen for aksjeeiere. Rapporten trenger ikke inneholde delen for ansatte dersom et fusjonerende selskap og dets eventuelle datterselskaper ikke har andre ansatte enn ansatte som er styremedlemmer. Styret plikter ikke å utarbeide rapport om fusjonen dersom rapporten verken må inneholde en del for aksjeeierne eller en del for ansatte, jf. første og annet punktum.

(4) Styret kan utarbeide egne rapporter for henholdsvis aksjeeierne og ansatte i selskapet i stedet for en felles rapport etter første ledd.

(5) Rapporter etter første og fjerde ledd skal gjøres tilgjengelig for aksjeeierne og de tillitsvalgte senest seks uker før generalforsamlingen skal behandle fusjonsplanen.

(6) Dersom styret mottar en uttalelse om forhold som nevnt i annet ledd nr. 2 fra tillitsvalgte, skal styret informere aksjeeierne om uttalelsen og sørge for at uttalelsen vedlegges rapporten. Plikten etter første punktum gjelder dersom styret mottar uttalelsen senest fire uker etter at rapporten er gjort tilgjengelig etter femte ledd.

(7) Har selskapets ansatte ikke tillitsvalgte skal rapporten gjøres tilgjengelig for selskapets ansatte innen fristen i femte ledd, og ansatte kan avgi uttalelse etter sjette ledd.

§ 13-28 skal lyde:

§ 13-28 Sakkyndig redegjørelse for fusjonsplanen

(1) Styret i hvert selskap som deltar i fusjonen, skal sørge for at det utarbeides en sakkyndig redegjørelse for fusjonsplanen. Redegjørelsen skal utarbeides av *én* eller flere uavhengige sakkyndige. Selskapene kan likevel i fellesskap anmode den ansvarlige myndighet i en EØS-stat hvor et av de deltakende selskapene er registrert, om å oppnevne *én* eller flere uavhengige sakkyndige, eller i fellesskap engasjere *én* eller flere uavhengige sakkyndige som er godkjent av en slik myndighet, til å gjennomgå den felles fusjonsplanen og utarbeide en felles skriftlig redegjørelse til alle aksjeeierne i de deltakende selskapene.

(2) *Redegjørelsen skal minst angi:*

1. *hvilke fremgangsmåter som er brukt ved fastsettelsen av vederlaget til aksjeeierne og den tilbudte innløsningssummen, og om fremgangsmåtene har vært hensiktsmessige. Er flere fremgangsmåter brukt, skal redegjørelsen inneholde informasjon om aksjeverdien ved hver beregningsmåte og hvilken betydning hver av beregningsmåtene har hatt for vederlaget og innløsningssummen. Det skal også forklares hvorfor det var berettiget å benytte flere fremgangsmåter;*
2. *en omtale av særlige vanskeligheter ved fastsettelsen av vederlaget til aksjeeierne og innløsningssummen;*
3. *om vederlaget til aksjeeierne og innløsningssummen er rimelig og saklig begrunnet. Ved vurderingen skal det legges vekt på aksjens virkelige verdi på det tidspunktet styret vedtok fusjonsplanen.*

(3) *Redegjørelsen skal gjøres tilgjengelig for aksjeeierne senest én måned før generalforsamlingen skal behandle fusjonsplanen. Dersom beslutning om godkjenning av fusjonsplanen kan treffes av styret i det overtakende selskapet, jf. § 13-5, skal redegjørelsen gjøres tilgjengelig for aksjeeierne senest én måned før generalforsamlingen i de andre selskapene som deltar i fusjonen. Dersom felles skriftlig redegjørelse etter første ledd tredje punktum er utarbeidet på et annet språk enn norsk, svensk, dansk eller engelsk, skal en autorisert oversettelse av redegjørelsen til norsk gjøres tilgjengelig for aksjeeierne innen fristen i første eller annet punktum.*

(4) Som uavhengig sakkyndig etter første ledd annet punktum skal benyttes *et revisjonsforetak*. Det samme gjelder der selskapene engasjerer norsk uavhengig sakkyndig etter reglene i første ledd tredje punktum. Departementet kan i forskrift bestemme at også andre yrkesgrupper kan benyttes som uavhengige sakkyndige etter første ledd.

(5) Kravet om sakkyndig redegjørelse etter første til *fjerde* ledd gjelder ikke dersom samtlige aksjeeiere i selskapene som deltar i fusjonen, samtykker til dette.

§ 13-29 skal lyde:

§ 13-29 *Melding og kunngjøring av fusjonsplanen*

(1) *Et allmennaksjeselskap som omfattes av fusjonsplanen, skal melde planen til Foretaksregisteret. Som vedlegg til fusjonsplanen skal følge melding til aksjeeierne, kreditorer og de tillitsvalgte om at merknader til fusjonsplanen kan sendes selskapet senest fem virkedager før generalforsamlingen.*

(2) Foretaksregisteret skal kunngjøre fusjonsplanen og melding som nevnt i første ledd annet punktum gjennom Brønnøysundregistrenes elektroniske kunngjøringspublikasjon.

(3) Meldingen til Foretaksregisteret og Foretaksregisterets kunngjøring skal inneholde opplysninger om:

- 1. selskapsform, foretaksnavn og registrert forretningskontor for hvert av selskapene som deltar i fusjonen,*
- 2. registeret der hvert av selskapene er registrert, og selskapenes registreringsnummer,*
- 3. fremgangsmåten for utøvelse av rettigheter som tilkommer kreditorer og mindretallsaksjeeiere, der dette er relevant, i hvert av selskapene.*

(4) Generalforsamlingen som skal behandle fusjonsplanen, kan tidligst avholdes én måned etter at planen er kunngjort. Skal beslutningen i det overtakende selskapet treffes av styret, må kunngjøringen for dette selskapet skje senest én måned før generalforsamlingen i det eller de overdragende selskapene.

(5) Har selskapets ansatte ikke tillitsvalgte, kan de ansatte sende merknader til fusjonsplanen til selskapet innen fristen i første ledd.

Ny § 13-29 a skal lyde:

§ 13-29 a Rett til å kreve innløsning av aksjer

(1) Dersom det overtakende selskapet ikke skal være underlagt norsk rett, kan en aksjeeier som har stemt mot forslaget om å godkjenne fusjonsplanen på generalforsamlingen i det overdragende selskapet kreve at selskapet innløser dennes aksjer til det beløp som er tilbudt i fusjonsplanen.

(2) Krav om innløsning må fremsettes innen én måned etter at generalforsamlingen har godkjent fusjonsplanen. Kravet skal fremsettes på den måten som er angitt i fusjonsplanen, jf. § 13-26 annet ledd nr. 11.

(3) En aksjeeier kan kreve at innløsningssummen fastsettes ved skjønn, jf. skjønnsprosessloven § 4 første ledd. Begjæring om skjønnsforretning må fremsettes innen tre måneder etter at generalforsamlingen har godkjent fusjonsplanen. Foretaksregisteret kan utstede fusjonsattest etter § 13-31 før skjønn om fastsettelse av innløsningssummen er blitt rettskraftig.

(4) Innløsningssummen etter første og tredje ledd skal fastsettes etter aksjens virkelige verdi på det tidspunktet styret vedtok fusjonsplanen.

(5) Aksjeeier som har krevd innløsning, kan kreve at selskapet stiller betryggende sikkerhet for aksjens virkelige verdi.

(6) Selskapet skal utbetale innløsningssummen som er tilbudt i fusjonsplanen til aksjeeiere som har fremsatt krav etter første ledd innen to måneder etter at fusjonen har trådt i kraft, jf. 13-33 annet ledd, eller i tilfelle to uker innen skjønn om fastsettelse av innløsningssummen er blitt rettskraftig.

(7) Søksmål om aksjeeieres rettigheter etter første til sjette ledd kan reises for norsk domstol selv om fusjonen har trådt i kraft, jf. § 13-33 annet ledd.

(8) En rettskraftig avgjørelse avsagt av en domstol i en annen EØS-stat enn Norge om fastsettelse av innløsningssummen for aksjer i et overdragende selskap underlagt lovgivningen i den EØS-staten, er bindende for et overtakende allmennaksjeselskap.

(9) §§ 9-2 til 9-6 gjelder ikke for innløsning etter denne paragrafen.

Ny § 13-29 b skal lyde:

§ 13-29 b Krav om ytterligere vederlag

(1) En aksjeeier som ikke har fremsatt krav om innløsning etter § 13-29 a, kan reise søksmål med påstand om at bytteforholdet mellom aksjer ikke er rimelig og saklig begrunnet, og kreve ytterligere vederlag.

(2) Søksmål etter første ledd må reises innen tre måneder etter at generalforsamlingen har godkjent fusjonsplanen. Fusjonen kan registreres i Foretaksregisteret, jf. § 13-32, selv om det er reist søksmål med krav om ytterligere vederlag.

Ny § 13-30 a skal lyde:

§ 13-30 a Melding av fusjonsbeslutning mv. til Foretaksregisteret

(1) Senest én måned etter at fusjonsplanen er godkjent av generalforsamlingen, skal beslutningen meldes til Foretaksregisteret. Oversittes fristen, bortfaller beslutningen.

(2) Når fristen for innsigelse etter § 13-15, jf. § 13-25 annet ledd nr. 5, er utløpt for et allmennaksjeselskap som deltar i fusjonen, og forholdet til kreditorer som har fremsatt innsigelse etter § 13-16 er avklart, skal selskapet sende melding til Foretaksregisteret om at det har oppfylt vilkårene for å gjennomføre fusjonen. Som vedlegg til meldingen skal følge:

- 1. fusjonsplanen som er godkjent av generalforsamlingen,*
- 2. styrenes rapport om fusjonen vedlagt eventuell uttalelse fra tillitsvalgte, jf. § 13-27,*
- 3. eventuelle merknader til fusjonsplanen fra ansatte, jf. § 13-29 første ledd,*
- 4. sakkyndig redegjørelse, jf. § 13-28.*

§ 13-31 skal lyde:

§ 13-31 Fusjonsattest

(1) Foretaksregisteret skal kontrollere at alle dokumenter og formaliteter som nevnt i § 13-30 a er utarbeidet og gjennomført. Foretaksregisteret skal også kontrollere at fusjonsplanen inneholder informasjon om ordninger for fastsettelse av de ansattes innflytelse og om de forskjellige alternativene for slike ordninger. Kontrollen etter første og annet punktum skal skje innen tre måneder etter at Foretaksregisteret mottok melding som nevnt i § 13-30 a.

(2) Hvis alle dokumenter og formaliteter er utarbeidet og gjennomført, skal Foretaksregisteret utstede en fusjonsattest innen fristen i første ledd tredje punktum.

(3) Foretaksregisteret skal ikke utstede fusjonsattest dersom:

- 1. ikke alle dokumenter og formaliteter er utarbeidet og gjennomført,*
- 2. fusjonen gjennomføres for misbruks- eller bedrageriformål som fører til eller har til hensikt å føre til unndragelse eller omgåelse av norsk rett eller EØS-rett, eller for kriminelle formål.*

Dersom Foretaksregisteret ikke utsteder fusjonsattest, skal registeret sende underretning til selskapet sammen med en begrunnelse.

(4) Foretaksregisteret kan kreve at selskapet fremlegger den informasjon som registeret finner nødvendig for å gjennomføre vurderingen av om det foreligger forhold som nevnt i tredje ledd nr. 2. Foretaksregisteret kan innhente uttalelse fra relevante offentlige myndigheter i Norge, uavhengig av lovbestemt taushetsplikt, og i andre EØS-stater i forbindelse med vurderingen av om det foreligger forhold som nevnt i tredje ledd nr. 2. Hvis det er nødvendig for Foretaksregisteret å innhente opplysninger eller dokumentasjon eller foreta nærmere undersøkelse for å vurdere om det foreligger forhold som nevnt i tredje ledd nr. 2, kan Foretaksregisteret forlenge fristen i første ledd med inntil tre måneder. Foretaksregisteret skal i så fall sende underretning til selskapet om fristforlengelsen og årsaken til denne.

(5) Dersom det overtakende selskapet skal være underlagt lovgivningen i en annen EØS-stat enn Norge, skal Foretaksregisteret sende attesten etter første ledd sammen med en kopi av godkjent fusjonsplan til ansvarlig myndighet i denne EØS-staten uten ugrunnet opphold etter at attesten er utstedt.

§ 13-32 skal lyde:

§ 13-32 Registrering av fusjonen

(1) Skal det overtakende selskapet være underlagt lovgivningen i Norge, skal fusjonen registreres i Foretaksregisteret når følgende vilkår er oppfylt:

- 1. Foretaksregisteret har mottatt kopi av fusjonsattesten fra den ansvarlige myndigheten i den EØS-staten der selskapet er registrert,*
- 2. selskapet har sendt inn en kopi av fusjonsplanen til Foretaksregisteret,*
- 3. alle selskapene som deltar i fusjonen, har godkjent fusjonsplanen på samme vilkår,*
- 4. ordninger for ansattes innflytelse er fastsatt i samsvar med § 13-34, der dette er relevant,*
- 5. det overtakende selskapet er lovlig stiftet, der fusjonen gjennomføres ved stiftelse av nytt selskap,*
- 6. lovgivningen for øvrig ikke er til hinder for å registrere fusjonen.*

(2) Når fusjon som nevnt i første ledd er registrert i Foretaksregisteret, skal Foretaksregisteret uten opphold underrette registreringsmyndighetene i de EØS-statene der de deltakende selskapene er registrert, om at fusjonen har trådt i kraft.

(3) Dersom det overtakende selskapet skal være underlagt lovgivningen i en annen EØS-stat enn Norge, skal fusjonen registreres i Foretaksregisteret når Foretaksregisteret har mottatt melding fra registreringsmyndigheten hvor det overtakende selskapet er registrert, om at fusjonen har trådt i kraft.

(4) Departementet kan gi forskrift med nærmere regler om hvilke opplysninger som skal registreres i Foretaksregisteret om fusjon over landegrensene.

§ 13-33 første ledd skal lyde:

(1) En fusjon over landegrensene skal ha de rettsvirkninger som følger av § 13-17 første ledd nr. 1 til 6. Aksjeeiere som har krevd innløsning etter § 13-29 a blir likevel ikke aksjeeiere i det overtakende selskapet. I tillegg skal fusjonen ha som virkning at de

deltakende selskapenes rettigheter og plikter som følger av arbeidsavtaler eller arbeidsforhold og som gjelder på det tidspunkt fusjonen trer i kraft, overføres til det overtakende selskapet.

§ 13-34 skal lyde:

§ 13-34 *Ansattes innflytelse*

Kongen gir i forskrift nærmere regler om *ansattes* innflytelse i det overtakende selskapet, herunder om avgjørelse av tvister. Reglene i forskriften gjelder i stedet for tilsvarende regler i denne lov eller annen lovgivning om *ansattes* rett til representasjon i styrende organer.

§ 13-35 nytt tredje ledd skal lyde:

(3) Som grunnlag for søksmål etter første ledd, kan det ikke påberopes:

- a. at bytteforholdet mellom aksjer etter § 13-26 annet ledd nr. 2 ikke er korrekt fastsatt,*
- b. at innløsningssummen etter § 13-29 a ikke er korrekt fastsatt, eller*
- c. at opplysninger som er gitt om forhold som nevnt i bokstav a eller b ikke oppfyller kravene i §§ 13-27 og 13-28.*

Nåværende tredje ledd blir nytt fjerde ledd.

§ 13-36 skal lyde:

§ 13-36 *Fusjon over landegrensene uten vederlag*

(1) Ved fusjon over landegrensene der et selskap eier samtlige aksjer i *ett* eller flere andre selskaper som deltar i fusjonen, og *morselskapet skal være det overtakende selskapet*, gjelder §§ 13-25 til 13-35 med følgende tilpasninger:

- 1. Fusjonsplanen skal inneholde de opplysninger som følger av § 13-26 annet ledd nr. 1, nr. 4, nr. 6 til 10 og nr. 12 til 14.*
- 2. § 13-27 om styrenes rapport om fusjonen gjelder ikke for det overdragende selskapet.*
- 3. § 13-28 om sakkyndig redegjørelse gjelder ikke.*
- 4. § 13-3 annet ledd (jf. § 13-25 annet ledd nr. 2) om generalforsamlingens godkjenning av fusjonsplanen gjelder ikke for det overdragende selskapet.*
- 5. § 13-33, jf. § 13-17 første ledd nr. 4 om at aksjene i det overdragende selskapet er byttet om med aksjer i det overtakende selskapet når fusjonen er registrert, gjelder ikke.*
- 6. Datterselskapets eiendeler, rettigheter og forpliktelser skal som helhet overføres til morselskapet uten vederlag.*

(2) Har et allmennaksjeselskap og et utenlandsk selskap som nevnt i § 13-25 første ledd første punktum samme eier, som direkte eller indirekte eier samtlige aksjer i selskapene, kan disse vedta en fusjonsplan som går ut på at det ene selskapets eiendeler, rettigheter og forpliktelser som helhet skal overføres til det andre selskapet uten vederlag. Ved fusjon etter første punktum gjelder første ledd nr. 1 til 5 tilsvarende.

(3) Har alle aksjeeierne i et allmennaksjeselskap og et utenlandsk selskap som nevnt i § 13-25 første ledd første punktum samme relative eierandel i begge selskapene, kan disse

selskapene vedta en fusjonsplan som går ut på at det ene selskapets eiendeler, rettigheter og forpliktelser som helhet skal overføres til det andre selskapet uten vederlag.

§ 14-2 første ledd nytt andre punktum skal lyde:

Det samme gjelder når det overdragende selskapet får vederlag som angitt i første punktum nr. 1 og 2 (fisjon ved utskilling).

§ 14-4 nytt tredje ledd skal lyde:

(3) Dersom fisjon skjer ved utskilling etter § 14-2 første ledd annet punktum skal fusjonsplanen etter første ledd angi det vederlaget som skal ytes til det overdragende selskapet. § 14-4 første ledd nr. 2 og § 13-6 første ledd nr. 3 gjelder ikke for fisjon ved utskilling.

Nåværende tredje ledd blir nytt fjerde ledd.

Ny § 14-11 c skal lyde:

§ 14-11 c *Særlige regler om fisjon ved utskilling*

Når en fisjon ved utskilling etter § 14-2 første ledd annet punktum skjer ved stiftelse av nytt selskap, gjelder ikke § 13-8 nr. 3, § 13-9 og § 13-10, jf. § 14-4 fjerde ledd.

§ 14-12 skal lyde:

§ 14-12 *Virkeområde*

(1) *Bestemmelsene i §§ 14-12 til 14-24 gjelder fisjon hvor de deltakende selskapene er selskaper med begrenset ansvar som har sitt registrerte forretningskontor eller sitt hovedkontor i en EØS-stat og er eller skal være underlagt lovgivningen i minst to forskjellige EØS-stater. Et allmennaksjeselskap kan bare delta i fisjon over landegrensene etter første punktum med ett eller flere utenlandske selskaper som har eller skal ha en selskapsform som etter sin stats selskapslovgivning svarer til aksjeselskap eller allmennaksjeselskap.*

(2) *Et allmennaksjeselskap kan delta i en fisjon etter første ledd ved overføring til et eksisterende selskap dersom lovgivningen som de øvrige deltakende selskapene er eller skal være underlagt, ikke er til hinder for å gjennomføre fisjonen.*

(3) *I et norsk overdragende selskap gjennomføres fisjonen etter reglene i fjerde ledd. I et norsk overtakende selskap gjennomføres fisjonen etter reglene om stiftelse i kapittel 2 (fisjon ved stiftelse av nytt selskap) eller etter reglene om kapitalforhøyelse i kapittel 10 (fisjon ved overføring til et eksisterende selskap), med de særregler som følger av fjerde ledd.*

(4) *For gjennomføringen av en fisjon over landegrensene gjelder følgende regler tilsvarende så langt de passer og med de tilpasninger som følger av §§ 14-13 til 14-24:*

1. § 14-1,

2. § 14-2 første og annet ledd. Begrensningen i § 14-2 første ledd nr. 2 gjelder likevel ikke dersom det etter lovgivningen som et av de deltakende selskapene er underlagt, er adgang til å gjennomføre fisjon med et tillegg til vederlaget i aksjer som overstiger 20 prosent av det samlede vederlaget,

3. § 14-3 tredje ledd,
4. § 13-7 og § 13-8 nr. 1 og 2. Årsregnskap som er registrert i Regnskapsregisteret må ikke følge som vedlegg til fisjonsplanen,
6. § 13-11 og forskrift fastsatt i medhold av § 13-34,
7. § 13-12,
8. § 13-30,
9. §§ 14-5 og 14-6 første og annet ledd,
10. §§ 13-15 til 13-16,
11. § 13-17 annet ledd,
12. §§ 14-8 til 14-11,
13. §§ 13-21 til 13-23,
14. § 13-35.

I kapittel 14 avsnitt III skal ny §§ 14-13 til 14-24 lyde:

§ 14-13 Begrensninger i retten til å gjennomføre fisjon over landegrensene

Et allmennaksjeselskap kan ikke delta i fisjon over landegrensene etter § 14-12 første ledd dersom

- a) selskapet er besluttet oppløst og utlodning til aksjeeierne er påbegynt,
- b) det er åpnet konkurs i selskapet,
- c) det er åpnet rekonstruksjonsforhandling i selskapet,
- d) det er truffet vedtak om å krisehåndtere selskapet etter finansforetaksloven § 20-15, eller
- e) det er truffet vedtak om avvikling av selskapet under offentlig administrasjon etter finansforetaksloven § 20-29 første ledd.

§ 14-14 Utarbeidelse av fisjonsplan

(1) Styret i det selskapet som skal deles, skal utarbeide og signere en fisjonsplan.

(2) Fisjonsplanen skal minst angi:

1. selskapenes selskapsform, foretaksnavn og registrerte forretningskontor, herunder forslag om dette for det overtakende selskapet etter fisjonen,
2. bytteforholdet mellom aksjer eller selskapsandeler og eventuelt vederlag i tillegg til aksjer eller selskapsandeler som skal ytes til aksjeeierne i det overdragende selskapet,
3. regler om tildeling av aksjer eller selskapsandeler i det overtakende selskapet,
4. sannsynlige virkninger av fisjonen for sysselsettingen i selskapet,
5. forslag til fremdriftsplan for fisjonen,
6. fra hvilket tidspunkt aksjene eller selskapsandelene gir rett til utbytte i det overtakende selskapet, og alle særlige vilkår som gjelder for å utøve denne retten,
7. fra hvilket tidspunkt transaksjoner i et overdragende selskap regnskapsmessig skal anses å være foretatt for det overtakende selskapets regning,
8. hvilke rettigheter aksjeeiere med særlige rettigheter og innehavere av tegningsrett som nevnt i §§ 11-1, 11-10 og 11-12 i det overdragende selskapet skal ha i det eller de overtakende selskapene eller hvilke tiltak som foreslås til fordel for slike rettighetshavere,

9. enhver særlig rett eller fordel som skal tilfalle medlemmer av selskapets kontroll- eller tilsynsorganer, medlemmer av styret, daglig leder eller tilsvarende beslutningstakere,
10. vedtekter for det overtakende selskapet etter fisjonen,
11. fremgangsmåten for fastsettelse av nærmere regler for ansattes innflytelse i det overtakende selskapet, der dette er relevant,
12. tilbud om innløsning til aksjeeierne, jf. § 14-18, inkludert innløsningssummen selskapet tilbyr aksjeeiere som krever seg innløst og den elektroniske adressen krav om innløsning skal sendes til,
13. opplysninger om verdsettelsen av de eiendeler og forpliktelser som overføres til det overtakende selskapet,
14. datoen for de deltakende selskaperes årsregnskap som har dannet grunnlag for fastsettelsen av vilkårene for fisjonen,
15. fordelingen av selskapets eiendeler, rettigheter og forpliktelser på de selskapene som deltar i fisjonen,
16. fordeling av aksjer og annet vederlag på aksjeeierne i det overdragende selskapet og begrunnelsen for fordelingen,
17. sikkerhet som er tilbudt selskapets kreditorer.

(3) Ved fisjon ved overføring til et eksisterende selskap skal styrene i de selskapene som deltar, utarbeide en felles fisjonsplan.

§ 14-15 *Styrenes rapport om fisjonen*

(1) Styret i hvert selskap som deltar i fisjonen skal utarbeide en utførlig skriftlig rapport som forklarer og begrunner fisjonen, rettslig så vel som økonomisk, og hva den vil bety for selskapets fremtidige virksomhet.

(2) Rapporten skal minst inneholde:

1. Én del for aksjeeierne, som skal forklare
 - a. betydningen fisjonen kan få for aksjeeierne;
 - b. bytteforholdet mellom aksjer eller selskapsandeler og eventuelt vederlag i tillegg til aksjer eller selskapsandeler som skal ytes til aksjeeierne i det overdragende selskapet, og metoden for beregning av bytteforholdet og eventuelt vederlag i tillegg til aksjer eller selskapsandeler;
 - c. tilbud om innløsning, jf. § 14-18, og metoden for beregning av innløsningssummen;
 - d. hvordan krav om innløsning eller ytterligere vederlag kan fremsettes, jf. §§ 14-18 og 14-19.
2. Én del for ansatte i selskapet, som skal forklare
 - a. betydningen fisjonen kan få for ansettelsesforholdene, og eventuelle tiltak for å beskytte ansettelsesforholdene;
 - b. eventuelle vesentlige endringer i gjeldende ansettelsesvilkår eller i lokaliseringen av selskapets virksomhet;
 - c. hvordan forholdene som er angitt i bokstav a og b, påvirker selskapets eventuelle datterselskaper.

(3) Aksjeeierne kan enstemmig beslutte at rapporten ikke skal inneholde delen for aksjeeiere. Rapporten trenger ikke inneholde delen for ansatte dersom et fisjonerende selskap og dets eventuelle datterselskaper ikke har andre ansatte enn ansatte som er styremedlemmer. Styret plikter ikke å utarbeide rapport om fisjonen dersom rapporten verken må inneholde en del for aksjeeierne eller en del for ansatte, jf. første og annet punktum.

(4) Styret kan utarbeide egne rapporter for henholdsvis aksjeeierne og ansatte i selskapet i stedet for én felles rapport etter første ledd.

(5) Rapporter etter første og fjerde ledd skal gjøres tilgjengelig for aksjeeierne og de tillitsvalgte senest seks uker før generalforsamlingen skal behandle fisjonsplanen.

(6) Dersom styret mottar en uttalelse om forhold som nevnt i annet ledd nr. 2 fra tillitsvalgte, skal styret informere aksjeeierne om uttalelsen og sørge for at uttalelsen vedlegges rapporten. Plikten etter første punktum gjelder dersom styret mottar uttalelsen senest fire uker etter at rapporten er gjort tilgjengelig etter femte ledd.

(7) Har selskapets ansatte ikke tillitsvalgte skal rapporten gjøres tilgjengelig for selskapets ansatte innen fristen i femte ledd, og ansatte kan avgi uttalelse etter sjette ledd.

§ 14-16 Sakkyndig redegjørelse for fisjonsplanen

(1) Styret i hvert selskap som deltar i fisjonen skal sørge for at det utarbeides en sakkyndig redegjørelse for fusjonsplanen. Redegjørelsen skal utarbeides av én eller flere uavhengige sakkyndige. Selskapene kan likevel i fellesskap anmode den ansvarlige myndighet i en EØS-stat hvor et av de deltakende selskapene er registrert, om å oppnevne én eller flere uavhengige sakkyndige, eller i fellesskap engasjere én eller flere uavhengige sakkyndige som er godkjent av en slik myndighet, til å gjennomgå den felles fisjonsplanen og utarbeide en felles skriftlig redegjørelse til alle aksjeeierne i de deltakende selskapene.

(2) Redegjørelsen skal minst angi:

1. hvilke fremgangsmåter som er brukt ved fastsettelsen av vederlaget til aksjeeierne og den tilbudte innløsningssummen, og om fremgangsmåtene har vært hensiktsmessige. Er flere fremgangsmåter brukt, skal redegjørelsen inneholde informasjon om aksjeverdien ved hver beregningsmåte og hvilken betydning hver av beregningsmåtene har hatt for vederlaget og innløsningssummen. Det skal også forklares hvorfor det var berettiget å benytte flere fremgangsmåter;
2. en omtale av særlige vanskeligheter ved fastsettelsen av vederlaget til aksjeeierne og innløsningssummen;
3. om vederlaget til aksjeeierne og innløsningssummen er rimelig og saklig begrunnet. Ved vurderingen skal det legges vekt på aksjens virkelige verdi på det tidspunktet styret vedtok fisjonsplanen.

(3) Redegjørelsen skal gjøres tilgjengelig for aksjeeierne senest én måned før generalforsamlingen skal behandle fisjonsplanen. Dersom beslutning om godkjenning av fisjonsplanen kan treffes av styret i det overtakende selskapet, jf. 14-6 annet ledd, skal redegjørelsen gjøres tilgjengelig for aksjeeierne senest én måned før generalforsamlingen i de andre selskapene som deltar i fisjonen. Dersom felles skriftlig redegjørelse etter første ledd tredje punktum er utarbeidet på et annet språk enn norsk, svensk, dansk eller engelsk,

skal en autorisert oversettelse av redegjørelsen til norsk gjøres tilgjengelig for aksjeeierne innen fristen i første eller annet punktum.

(4) Som uavhengig sakkyndig etter første ledd annet punktum skal benyttes et revisjonsforetak. Det samme gjelder der selskapene engasjerer norsk uavhengig sakkyndig etter reglene i første ledd tredje punktum. Departementet kan i forskrift bestemme at også andre yrkesgrupper kan benyttes som uavhengige sakkyndige etter første ledd.

(5) Kravet om sakkyndig redegjørelse etter første til fjerde ledd gjelder ikke dersom samtlige aksjeeiere i selskapene som deltar i fisjonen, samtykker til dette.

§ 14-17 Melding og kunngjøring av fisjonsplanen

(1) Et allmennaksjeselskap som omfattes av fisjonsplanen, skal melde planen til Foretaksregisteret. Som vedlegg til fisjonsplanen skal følge melding til aksjeeierne, kreditorer og de tillitsvalgte om at merknader til fisjonsplanen kan sendes selskapet senest fem virkedager før generalforsamlingen.

(2) Foretaksregisteret skal kunngjøre fisjonsplanen og melding som nevnt i første ledd annet punktum gjennom Brønnøysundregistrenes elektroniske kunngjøringspublikasjon.

(3) Meldingen til Foretaksregisteret og Foretaksregisterets kunngjøring skal inneholde opplysninger om:

1. selskapsform, foretaksnavn og registrert forretningskontor for hvert av selskapene som deltar i fusjonen,
2. registeret der hvert av selskapene er registrert, og selskapenes registreringsnummer,
3. fremgangsmåten for utøvelse av rettigheter som tilkommer kreditorer og mindretallsaksjeeiere, der dette er relevant, i hvert av selskapene.

(4) Generalforsamlingen som skal behandle fisjonsplanen, kan tidligst avholdes én måned etter at planen er kunngjort. Skal beslutningen i det overtakende selskapet treffes av styret, må kunngjøringen for dette selskapet skje senest én måned før generalforsamlingen i det overdragende selskapet.

(5) Har selskapets ansatte ikke tillitsvalgte, kan de ansatte sende merknader til fisjonsplanen til selskapet innen fristen i første ledd.

§ 14-18 Rett til å kreve innløsning av aksjer

(1) Dersom et overtakende selskap ikke skal være underlagt norsk rett, kan en aksjeeier som har stemt mot forslaget om å godkjenne fisjonsplanen på generalforsamlingen i det overdragende selskapet kreve at selskapet innløser dennes aksjer til det beløp som er tilbudt i fisjonsplanen.

(2) Krav om innløsning må fremsettes innen én måned etter at generalforsamlingen har godkjent fisjonsplanen. Kravet skal fremsettes på den måten som er angitt i fisjonsplanen, jf. § 14-14 annet ledd nr. 12.

(3) En aksjeeier kan kreve at innløsningssummen fastsettes ved skjønn, jf. skjønnsprosessloven § 4 første ledd. Begjæring om skjønnsforretning må fremsettes innen tre måneder etter at generalforsamlingen har godkjent fisjonsplanen. Foretaksregisteret kan utstede fisjonsattest etter § 14-21 før skjønn om fastsettelse av innløsningssummen er blitt rettskraftig.

(4) Innløsningssummen etter første og tredje ledd skal fastsettes etter aksjens virkelige verdi på det tidspunktet styret vedtok fisjonsplanen.

(5) Aksjeeier som har krevd innløsning, kan kreve at selskapet stiller betryggende sikkerhet for aksjens virkelige verdi.

(6) Selskapet skal utbetale innløsningssummen som er tilbudt i fisjonsplanen til aksjeeiere som har fremsatt krav etter første ledd innen to måneder etter at fisjonen har trådt i kraft, jf. § 14-23 annet ledd, eller i tilfelle to uker innen skjønn om fastsettelse av innløsningssummen er blitt rettskraftig.

(7) Søksmål om aksjeeieres rettigheter etter første til sjette ledd kan reises for norsk domstol selv om fisjonen har trådt i kraft, jf. § 14-23 annet ledd.

(8) En rettskraftig avgjørelse avsagt av en domstol i en annen EØS-stat enn Norge om fastsettelse av innløsningssummen for aksjer i et overdragende selskap underlagt lovgivningen i den EØS-staten, er bindende for et overtakende allmennaksjeselskap.

(9) §§ 9-2 til 9-6 gjelder ikke for innløsning etter denne paragrafen. Hvis den samlede pålydende verdi av beholdningen av selskapets egne aksjer overstiger ti prosent av aksjekapitalen som følge av innløsning av en aksje etter denne paragrafen, skal aksjen så snart som mulig og senest innen to år etter innløsningen avhendes eller slettes ved nedsetting av aksjekapitalen.

§ 14-19 Krav om ytterligere vederlag

(1) En aksjeeier som ikke har fremsatt krav om innløsning etter § 14-18, kan reise søksmål med påstand om at bytteforholdet mellom aksjer ikke er rimelig og saklig begrunnet, og kreve ytterligere vederlag.

(2) Søksmål etter første ledd må reises innen tre måneder etter at generalforsamlingen har godkjent fisjonsplanen. Fisjonen kan registreres i Foretaksregisteret, jf. § 14-22, selv om det er reist søksmål med krav om ytterligere vederlag.

§ 14-20 Melding av fisjonsbeslutning mv. til Foretaksregisteret

(1) Senest én måned etter at fisjonsplanen er godkjent av generalforsamlingen, skal beslutningen meldes til Foretaksregisteret. Oversittes fristen, bortfaller beslutningen.

(2) Når fristen for innsigelse etter § 13-15, jf. § 14-7, er utløpt for et allmennaksjeselskap som deltar i fisjonen, og forholdet til de kreditorer som har fremsatt innsigelse etter § 13-16, jf. § 14-7 er avklart, skal selskapet sende melding til Foretaksregisteret om at det har oppfylt vilkårene for å gjennomføre fisjonen. Som vedlegg til meldingen skal følge kopi av:

1. fisjonsplanen som er godkjent av generalforsamlingen,
2. rapport om fisjonen vedlagt eventuell uttalelse fra tillitsvalgte, jf. § 14-15,
3. eventuelle merknader til fisjonsplanen fra ansatte, jf. § 14-17 første ledd,
4. sakkyndig redegjørelse, jf. § 14-16.

§ 14-21 Fisjonsattest

(1) Foretaksregisteret skal kontrollere at alle dokumenter og formaliteter som nevnt i § 14-20 er utarbeidet og gjennomført. Foretaksregisteret skal også kontrollere at fisjonsplanen inneholder informasjon om ordninger for fastsettelse av de ansattes innflytelse og om de forskjellige alternativene for slike ordninger. Kontrollen etter første

og annet punktum skal skje innen tre måneder etter at Foretaksregisteret mottok melding som nevnt i § 14-20.

(2) Hvis alle dokumenter og formaliteter er utarbeidet og gjennomført, skal Foretaksregisteret utstede en fisjonsattest innen fristen i første ledd tredje punktum.

(3) Foretaksregisteret skal ikke utstede fisjonsattest dersom:

1. ikke alle dokumenter og formaliteter er utarbeidet og gjennomført,
2. fisjonen gjennomføres for misbruks- eller bedrageriformål som fører til eller har til hensikt å føre til unndragelse eller omgåelse av norsk rett eller EØS-rett, eller for kriminelle formål.

Dersom Foretaksregisteret ikke utsteder fisjonsattest, skal registeret sende underretning til selskapet sammen med en begrunnelse.

(4) Foretaksregisteret kan kreve at selskapet fremlegger den informasjon som registeret finner nødvendig for å gjennomføre vurderingen av om det foreligger forhold som nevnt i tredje ledd nr. 2. Foretaksregisteret kan innhente uttalelse fra relevante offentlige myndigheter i Norge, uavhengig av lovbestemt taushetsplikt, og i andre EØS-stater i forbindelse med vurderingen av om det foreligger forhold som nevnt i tredje ledd nr. 2. Hvis det er nødvendig for Foretaksregisteret å innhente opplysninger eller dokumentasjon eller foreta nærmere undersøkelse for å vurdere om det foreligger forhold som nevnt i tredje ledd nr. 2, kan Foretaksregisteret forlenge fristen i første ledd med inntil tre måneder. Foretaksregisteret skal i så fall sende underretning til selskapet om fristforlengelsen og årsaken til denne.

(5) Dersom det overtakende selskapet skal være underlagt lovgivningen i en annen EØS-stat enn Norge, skal Foretaksregisteret sende attesten etter første ledd sammen med en kopi av godkjent fisjonsplan til ansvarlig myndighet i denne EØS-staten uten ugrunnet opphold etter at attesten er utstedt.

§ 14-22 Registrering av fisjonen

(1) Skal det overtakende selskapet være underlagt lovgivningen i Norge, skal fisjonen registreres i Foretaksregisteret når følgende vilkår er oppfylt:

1. Foretaksregisteret har mottatt kopi av fisjonsattesten fra den ansvarlige myndigheten i den EØS-staten der selskapet er registrert,
2. selskapet har sendt inn en kopi av fisjonsplanen til Foretaksregisteret,
3. alle selskapene som deltar i fisjonen, har godkjent fisjonsplanen på samme vilkår,
4. ordninger for ansattes innflytelse er fastsatt i samsvar med § 13-34, der dette er relevant,
5. det overtakende selskapet er lovlig stiftet, der fisjonen gjennomføres ved stiftelse av nytt selskap,
6. lovgivningen for øvrig ikke er til hinder for å registrere fisjonen.

(2) Når fisjon som nevnt i første ledd er registrert i Foretaksregisteret, skal Foretaksregisteret uten opphold underrette registreringsmyndighetene i de EØS-statene der de deltakende selskapene er registrert, om at fisjonen har trådt i kraft.

(3) Dersom det overtakende selskapet skal være underlagt lovgivningen i en annen EØS-stat enn Norge, skal fisjonen registreres i Foretaksregisteret når Foretaksregisteret

har mottatt melding fra registreringsmyndigheten hvor det overtakende selskapet er registrert, om at fisjonen har trådt i kraft.

(4) Departementet kan gi forskrift med nærmere regler om hvilke opplysninger som skal registreres i Foretaksregisteret om fisjon over landegrensene.

§ 14-23 Rettsvirkninger av fisjonen

(1) En fisjon over landegrensene skal ha de rettsvirkninger som følger av § 13-17 første ledd nr. 2 til 6, jf. § 14-8. Fisjonen skal også ha som virkning at de deltakende selskapenes rettigheter og plikter som følger av arbeidsavtaler eller arbeidsforhold og som gjelder på det tidspunkt fisjonen trer i kraft, overføres til det overtakende selskapet. I tillegg gjelder følgende:

1. Ved fisjon ved oppløsning og fisjon ved kapitalnedsettelse blir aksjeeier i det overdragende selskapet aksjeeier i det overtakende selskapet. Ved fisjon ved utskilling blir det overdragende selskapet aksjeeier i det overtakende selskapet.
2. Ved fisjon ved oppløsning er det overdragende selskapet oppløst.
3. Aksjeeier som har krevd innløsning etter § 14-18 blir ikke aksjeeier i det eller de overtakende selskapene.

(2) Rettsvirkningene av fisjonen inntreffer på det tidspunkt som er fastsatt i lovgivningen som regulerer det overdragende selskapet. Ved fisjon av et norsk allmennaksjeselskap inntreffer rettsvirkningene ved registrering av fisjonen i Foretaksregisteret i samsvar med § 14-22.

§ 14-24 Særlige regler om fisjon ved utskilling

Når en fisjon over landegrensene ved utskilling skjer ved stiftelse av nytt selskap, gjelder ikke § 14-14 annet ledd nr. 2, 3, 6, 8, 12 eller 16, § 14-15, § 14-16 eller § 14-18.

I kapittel 15 skal tittel lyde:

Kapittel 15 Omdanning

I kapittel 15 skal overskrift i nytt avsnitt I lyde:

I Omdanning av allmennaksjeselskap til aksjeselskap

Etter § 15-3 skal nytt avsnitt II lyde:

II Omdanning over landegrensene

§ 15-4 Virkeområde mv.

(1) Bestemmelsene i §§ 15-5 til 15-20 gjelder ved omdanning av et allmennaksjeselskap til et utenlandsk selskap med begrenset ansvar som skal ha sitt registrerte forretningskontor eller sitt hovedkontor i en annen EØS-stat enn Norge og som har en selskapsform som etter sin stats selskapslovgivning svarer til aksjeselskap eller allmennaksjeselskap.

(2) Bestemmelsene i § 15-16 første og annet ledd og § 15-17 annet ledd annet punktum gjelder ved omdanning av et utenlandsk selskap som nevnt i første ledd til et allmennaksjeselskap.

§ 15-5 Begrensninger i retten til å gjennomføre omdanning over landegrensene

Et allmennaksjeselskap kan ikke omdannes over landegrensene etter § 15-4 første ledd dersom

- a. selskapet er besluttet oppløst og utlodning til aksjeeierne er påbegynt,
- b. det er åpnet konkurs i selskapet,
- c. det er åpnet rekonstruksjonsforhandling i selskapet,
- d. det er truffet vedtak om å krisehåndtere selskapet etter finansforetaksloven § 20-15, eller
- e. det er truffet vedtak om avvikling av selskapet under offentlig administrasjon etter finansforetaksloven § 20-29 første ledd.

§ 15-6 Utarbeidelse av omdanningsplan

(1) Styret skal utarbeide en omdanningsplan. Planen skal signeres av styret.

(2) Omdanningsplanen skal minst angi:

1. selskapsform, foretaksnavn, adresse og organisasjonsnummer for selskapet som skal omdannes,
2. forslag til selskapsform, foretaksnavn og registrerte forretningskontor etter omdanningen,
3. sannsynlige virkninger av omdanningen for sysselsettingen i selskapet,
4. forslag til fremdriftsplan for omdanningen,
5. hvilke rettigheter aksjeeiere med særlige rettigheter og innehavere av tegningsrett som nevnt i §§ 11-1, 11-10 og 11-12 skal ha i det omdannede selskapet,
6. enhver særlig rett eller fordel som skal tilfalle medlemmer av selskapets kontroll- eller tilsynsorganer, medlemmer av styret, daglig leder eller tilsvarende beslutningstakere,
7. vedtekter for det omdannede selskapet,
8. fremgangsmåten for fastsettelse av nærmere regler for ansattes innflytelse i det overtakende selskapet, der dette er relevant,
9. tilbud om innløsning til aksjeeierne, jf. § 15-11, inkludert innløsningssummen selskapet tilbyr aksjeeiere som krever seg innløst og den elektroniske adressen krav om innløsning skal sendes til,
10. sikkerhet som er tilbudt selskapets kreditorer,
11. om selskapet har mottatt subsidier eller andre insentiver fra offentlige myndigheter de siste fem årene.

§ 15-7 Styrets rapport om omdanningen

(1) Styret skal utarbeide en utførlig skriftlig rapport som forklarer og begrunner omdanningen, rettslig så vel som økonomisk, og hva den vil bety for selskapets fremtidige virksomhet.

(2) Rapporten skal minst inneholde:

1. Én del for aksjeeiere, som skal forklare

- a. betydningen omdanningen kan få for aksjeeiere;
- b. tilbud om innløsning, jf. § 15-11, og metoden for beregning av innløsningssummen;

- c. hvordan krav om innløsning kan fremsettes, jf. § 15-11.
2. Én del for ansatte i selskapet, som skal forklare
- a. betydningen omdanningen kan få ansettelsesforholdene, og eventuelle tiltak å beskytte ansettelsesforholdene;
 - b. eventuelle vesentlige endringer i gjeldende ansettelsesvilkår eller i lokaliseringen av selskapets virksomhet;
 - c. hvordan forholdene som er angitt i bokstav a og b, påvirker selskapets eventuelle datterselskaper.
- (3) Aksjeeierne kan enstemmig beslutte at rapporten ikke skal inneholde delen for aksjeeiere. Rapporten trenger ikke inneholde delen for ansatte dersom selskapet og eventuelle datterselskaper ikke har andre ansatte enn ansatte som er styremedlemmer. Styret plikter ikke å utarbeide rapport om omdanningen dersom rapporten verken må inneholde en del for aksjeeierne eller en del for ansatte, jf. første og annet punktum.
- (4) Styret kan utarbeide egne rapporter for henholdsvis aksjeeierne og ansatte i selskapet i stedet for én felles rapport etter første ledd.
- (5) Rapporter etter første og fjerde ledd skal gjøres tilgjengelig for aksjeeierne og de tillitsvalgte senest seks uker før generalforsamlingen skal behandle omdanningsplanen.
- (6) Dersom styret mottar en uttalelse om forhold som nevnt i annet ledd nr. 2 fra tillitsvalgte, skal styret informere aksjeeierne om uttalelsen og sørge for at uttalelsen vedlegges rapporten. Plikten etter første punktum gjelder dersom styret mottar uttalelsen senest fire uker etter at rapporten er gjort tilgjengelig etter femte ledd.
- (7) Har selskapets ansatte ikke tillitsvalgte skal rapporten gjøres tilgjengelig for selskapets ansatte innen fristen i femte ledd, og ansatte kan avgi uttalelse etter sjette ledd.

§ 15-8 Sakkyndig redegjørelse for omdanningsplanen

- (1) Styret skal sørge for at det utarbeides en sakkyndig redegjørelse for omdanningsplanen. Redegjørelsen skal utarbeides av én eller flere uavhengige sakkyndige.
- (2) Redegjørelsen skal minst angi:
- 1. hvilke fremgangsmåter som er brukt ved fastsettelsen av innløsningssummen, og om fremgangsmåtene har vært hensiktsmessige,
 - 2. en omtale av særlige vanskeligheter ved fastsettelsen av innløsningssummen,
 - 3. om den tilbudte innløsningssummen er rimelig og saklig begrunnet. Ved vurderingen skal det legges vekt på aksjens virkelige verdi på det tidspunktet styret vedtok omdanningsplanen.
- (3) Redegjørelsen skal gjøres tilgjengelig for aksjeeierne senest én måned før generalforsamlingen skal behandle omdanningsplanen.
- (4) Som uavhengig sakkyndig etter første ledd annet punktum skal benyttes et revisjonsforetak. Departementet kan i forskrift bestemme at også andre yrkesgrupper kan benyttes som uavhengige sakkyndige etter første ledd.
- (5) Kravet om sakkyndig redegjørelse etter første til fjerde ledd gjelder ikke dersom samtlige aksjeeiere samtykker til dette.

§ 15-9 Godkjenning av omdanningsplanen

(1) Beslutning om omdanning treffes ved at generalforsamlingen godkjenner omdanningsplanen med flertall som for vedtektsendring.

(2) Generalforsamlingen kan sette som vilkår for å godkjenne omdanningsplanen at en etterfølgende generalforsamling i selskapet uttrykkelig godkjenner de ordninger som fastsettes for de ansattes innflytelse i det omdannede selskapet.

§ 15-10 Melding og kunngjøring av omdanningsplanen

(1) Selskapet skal melde omdanningsplanen til Foretaksregisteret. Som vedlegg til omdanningsplanen skal følge melding til aksjeeierne, kreditorer og de tillitsvalgte om at merknader til omdanningsplanen kan sendes selskapet senest fem virkedager før generalforsamlingen.

(2) Foretaksregisteret skal kunngjøre omdanningsplanen og melding som nevnt i første ledd annet punktum gjennom Brønnøysundregistrenes elektroniske kunngjøringspublikasjon.

(3) Meldingen til Foretaksregisteret og Foretaksregisterets kunngjøring skal inneholde opplysninger om:

1. selskapsform, foretaksnavn og registrert forretningskontor for selskapet før og etter omdanningen,
2. registeret der selskapet er registrert, og selskapets registreringsnummer,
3. fremgangsmåten for utøvelse av rettigheter som tilkommer kreditorer og mindretallsaksjeeiere, der dette er relevant, i selskapet.

(4) Generalforsamlingen som skal behandle omdanningsplanen, kan tidligst avholdes én måned etter at planen er kunngjort.

(5) Har selskapets ansatte ikke tillitsvalgte, kan de ansatte sende merknader til omdanningsplanen til selskapet innen fristen i første ledd.

§ 15-11 Rett til å kreve innløsning av aksjer

(1) En aksjeeier som har stemt mot forslaget om å godkjenne omdanningsplanen på generalforsamlingen, kan kreve at selskapet innløser dennes aksjer til det beløp som er tilbudt i omdanningsplanen.

(2) Krav om innløsning må fremsettes innen én måned etter at generalforsamlingen har godkjent omdanningsplanen. Kravet skal fremsettes på den måten som er angitt i omdanningsplanen, jf. § 15-6 annet ledd nr. 9.

(3) En aksjeeier kan kreve at innløsningssummen fastsettes ved skjønn, jf. skjønnsprosessloven § 4 første ledd. Begjæring om skjønnsforretning må fremsettes innen tre måneder etter at generalforsamlingen har godkjent omdanningsplanen. Foretaksregisteret kan utstede omdanningsattest etter § 15-15 før skjønn om fastsettelse av innløsningssummen er blitt rettskraftig.

(4) Innløsningssummen etter første og tredje ledd skal fastsettes etter aksjens virkelige verdi på det tidspunktet styret vedtok omdanningsplanen.

(5) Aksjeeier som har krevd innløsning, kan kreve at selskapet stiller betryggende sikkerhet for aksjens virkelige verdi.

(6) Selskapet skal utbetale innløsningssummen som er tilbudt i omdanningsplanen til aksjeeiere som har fremsatt krav etter første og annet ledd innen to måneder etter at

omdanningen har trådt i kraft, jf. § 15-17 annet ledd, eller i tilfelle to uker innen skjønn om fastsettelse av innløsningssummen er blitt rettskraftig.

(7) Søksmål om aksjeeieres rettigheter etter første til sjette ledd kan reises for norsk domstol selv om omdanningen har trådt i kraft, jf. § 15-17 annet ledd.

(8) §§ 9-2 til 9-6 gjelder ikke for innløsning etter denne paragrafen.

§ 15-12 Kreditorvarsel og innsigelse fra kreditorer

(1) Bestemmelsene i § 13-15 første punktum og § 13-16 første til tredje ledd gjelder tilsvarende.

(2) Krav om tingrettens avgjørelse etter § 13-16 annet ledd må være fremsatt av kreditor innen tre måneder etter kunngjøring av omdanningsplanen.

§ 15-13 Særlige rettigheter i selskapet som skal omdannes

(1) Aksjeeier eller andre som har tegningsrett etter §§ 11-1, 11-10 eller 11-12 eller andre særlige rettigheter i et allmennaksjeselskap, kan kreve rettighetene innløst av selskapet dersom rettighetene etter omdanningen ikke minst tilsvarer rettighetene vedkommende hadde i selskapet før omdanningen.

(2) Innløsningssummen skal fastsettes etter rettighetenes virkelige verdi. Oppnås ikke enighet, fastsettes innløsningssummen ved skjønn, med mindre en annen fremgangsmåte blir avtalt.

§ 15-14 Melding av omdanningsbeslutning mv. til Foretaksregisteret

(1) Senest én måned etter at omdanningsplanen er godkjent av generalforsamlingen, skal beslutningen meldes til Foretaksregisteret. Oversittes fristen, bortfaller beslutningen.

(2) Når fristen for innsigelse etter § 15-12 første ledd er utløpt for et allmennaksjeselskap som skal omdannes, og forholdet til kreditorer som har fremsatt innsigelse etter § 15-12 første ledd er avklart, skal selskapet sende melding til Foretaksregisteret om at det har oppfylt vilkårene for å gjennomføre omdanningen. Som vedlegg til meldingen skal følge:

1. omdanningsplanen som er godkjent av generalforsamlingen,
2. rapport om omdanningen vedlagt eventuell uttalelse fra tillitsvalgte, jf. § 15-7,
3. eventuelle merknader til omdanningsplanen fra ansatte, jf. § 15-10 første ledd,
4. sakkyndig redegjørelse, jf. § 15-8.

§ 15-15 Omdanningsattest

(1) Foretaksregisteret skal kontrollere at alle dokumenter og formaliteter som nevnt i § 15-14 er utarbeidet og gjennomført. Foretaksregisteret skal også kontrollere at omdanningsplanen inneholder informasjon om ordninger for fastsettelse av de ansattes innflytelse og om de forskjellige alternativene for slike ordninger. Kontrollen etter første og annet punktum skal skje innen tre måneder etter at Foretaksregisteret mottok melding som nevnt i § 15-14.

(2) Hvis alle dokumenter og formaliteter er utarbeidet og gjennomført, skal Foretaksregisteret utstede en fusjonsattest innen fristen i første ledd tredje punktum.

(3) Foretaksregisteret skal ikke utstede omdanningsattest dersom:

1. ikke alle dokumenter og formaliteter er utarbeidet og gjennomført,

2. omdanningen gjennomføres for misbruks- eller bedrageriformål som fører til eller har til hensikt å føre til unndragelse eller omgåelse av norsk rett eller EØS-rett, eller for kriminelle formål.

Dersom Foretaksregisteret ikke utsteder omdanningsattest, skal registeret sende underretning til selskapet sammen med en begrunnelse.

(4) Foretaksregisteret kan kreve at selskapet fremlegger den informasjon som registeret finner nødvendig for å gjennomføre vurderingen av om det foreligger forhold som nevnt i tredje ledd nr. 2. Foretaksregisteret kan innhente uttalelse fra relevante offentlige myndigheter i Norge, uavhengig av lovbestemt taushetsplikt, og i andre EØS-stater i forbindelse med vurderingen av om det foreligger forhold som nevnt i tredje ledd nr. 2. Hvis det er nødvendig for Foretaksregisteret å innhente opplysninger eller dokumentasjon eller foreta nærmere undersøkelse for å vurdere om det foreligger forhold som nevnt i tredje ledd nr. 2, kan Foretaksregisteret forlenge fristen i første ledd med inntil tre måneder. Foretaksregisteret skal i så fall sende underretning til selskapet om fristforlengelsen og årsaken til denne.

(5) Foretaksregisteret skal uten ugrunnet opphold etter at omdanningsattesten er utstedt, sende attesten til den ansvarlige myndigheten i den EØS-staten der selskapet etter omdanningen skal ha sitt registrerte forretningskontor eller sitt hovedkontor.

§ 15-16 Registrering av omdanningen

(1) Hvis selskapet som omdannes skal være underlagt lovgivningen i Norge, skal omdanningen registreres i Foretaksregisteret når følgende vilkår er oppfylt:

1. Foretaksregisteret har mottatt kopi av omdanningsattesten fra den ansvarlige myndigheten i den EØS-staten der selskapet som skal omdannes har sitt registrerte forretningskontor eller sitt hovedkontor,
2. selskapet har sendt inn en kopi av omdanningsplanen Foretaksregisteret,
3. ordninger for de ansattes innflytelse er fastsatt i samsvar med § 15-18, der dette er relevant,
4. lovgivningen for øvrig ikke er til hinder for å registrere omdanningen.

(2) Når omdanning som nevnt i første ledd er registrert i Foretaksregisteret, skal Foretaksregisteret uten opphold underrette registreringsmyndigheten i EØS-staten der selskapet har vært registrert, om at omdanningen har trådt i kraft.

(3) Dersom selskapet som omdannes skal være underlagt lovgivningen i en annen EØS-stat enn Norge, skal omdanningen registreres i Foretaksregisteret når Foretaksregisteret har mottatt melding fra registreringsmyndigheten i den andre EØS-staten, om at omdanningen har trådt i kraft.

(4) Departementet kan gi forskrift med nærmere regler om hvilke opplysninger som skal registreres i Foretaksregisteret om omdanning over landegrensene.

§ 15-17 Rettsvirkninger av omdanningen

(1) Følgende rettsvirkninger inntreffer ved omdanning:

1. det omdannende selskapet får sitt registrerte forretningskontor eller sitt hovedkontor i en annen EØS-stat og får en endret selskapsform i samsvar med lovgivningen i den staten;

2. selskapets eiendeler, rettigheter og forpliktelser blir det omdannende selskapets eiendeler, rettigheter og forpliktelser;
3. aksjeeiere i selskapet forblir aksjeeiere i det omdannede selskapet, med mindre de har krevd innløsning etter § 15-11;
4. selskapets rettigheter og forpliktelser som følger av arbeidsavtaler eller arbeidsforhold og som eksisterer på tidspunktet for omdanningen, blir det omdannede selskapets rettigheter og forpliktelser.

(2) Rettsvirkningene inntretr på det tidspunktet som er fastsatt i den EØS-staten der selskapet skal ha sitt registrerte forretningskontor eller sitt hovedkontor etter omdanningen. Dersom selskapet skal ha sitt registrerte forretningskontor i Norge etter omdanningen, inntretr rettsvirkningene på det tidspunktet omdanningen registreres i Foretaksregisteret, jf. § 15-16.

§ 15-18 *Ansattes innflytelse*

Kongen gir i forskrift nærmere regler om ansattes innflytelse i det omdannede selskapet, herunder om avgjørelse av tvister, og om informasjon og drøfting i forbindelse med omdanningen. Reglene i forskriften gjelder i stedet for tilsvarende regler i denne lov eller annen lovgivning om ansattes rett til representasjon i styrende organer.

§ 15-19 *Ugyldighet*

(1) Søksmål med påstand om at et allmennaksjeselskaps beslutning om omdanning over landegrensene skal kjennes ugyldig, må reises før Foretaksregisteret har utstedt omdanningsattest etter § 15-15. Søksmål som reises etter utløpet av fristen, skal avvises.

(2) Retten som et søksmål etter første ledd er brakt inn for, kan beslutte at søksmålet skal ha oppsettende virkning for utstedelse av omdanningsattesten etter § 15-15 eller for registrering av omdanningen etter § 15-16.

(3) Som grunnlag for søksmål etter første ledd, kan det ikke påberopes:

- a. at innløsningssummen etter § 15-11 ikke er korrekt fastsatt, eller
- b. at opplysninger som er gitt om forhold som nevnt i bokstav a ikke oppfyller kravene i § 15-7.

(4) En omdanning over landegrensene kan ikke kjennes ugyldig etter at omdanningen har trådt i kraft.

§ 15-20 *Kreditors rett til å reise søksmål i Norge etter at omdanningen har trådt i kraft*

(1) Den som har en fordring mot et allmennaksjeselskap som er omdannet etter dette kapitlet, kan reise søksmål mot selskapet ved norsk domstol. Slikt søksmål kan bare reises om fordring som oppstod før kunngjøring av omdanningsplanen.

(2) Søksmål etter første ledd skal anlegges i den rettskrets hvor allmennaksjeselskapet hadde sin registrerte forretningsadresse før omdanningen.

(3) Første ledd gjelder bare for søksmål som reises innen to år etter at omdanningen har trådt i kraft, jf. § 15-17 annet ledd.

III

Loven trer i kraft fra den tid Kongen bestemmer.

